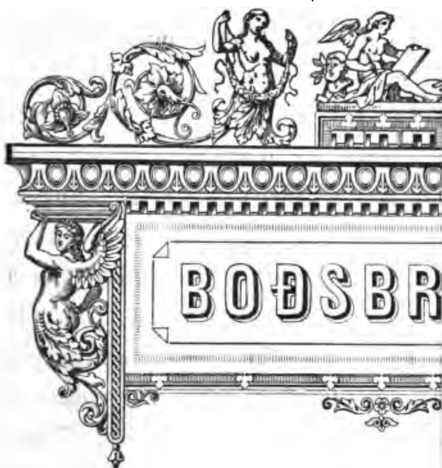

HARVARD COLLEGE LIBRARY
VE RI TAS
ICELANDIC COLLECTION
FORMED BY KRISTJÁN KRISTJÁNSSON
Given in Memory of
WILLIAM HENRY SCHOFIELD
Professor of Comparative Literature 1906-1920
by his Wife
MARY LYON CHENEY SCHOFIELD
6th April 1931

Íslendinga

frá fornu sögu-

Prentsmiðja Sigf. Eymundssonar.

F

sannfa
ir hjá
sem g
afarlá

A

beðnir
rituðu
lagsin

sbrjef þetta sendi jeg nú til yðar, kæru landsmenn,
ður um, að fyrirtæki þetta fái hinar beztu undirtekt-
ður, enda er það vonin um almennt liðsinni yðar,
ur mjer tilefni til að bjóða yður sögurnar með þessu
verði.

---

ir, sem fá Boðsbrjef þetta í hendur, eru vinsamlega
að sýna það sem flestum og senda það síðan með á-
nöfnum kaupenda til næsta útsölumanns bóksalafje-
eða til mín.

Reykjavík, á Pálsmessu 1890.

Sigurður Kristjánsson.

Nöfn og heimili kaupenda.	Expl.

Um
vins
sem

anlc
um
gegn

Bók

Það er víst, að fornsögu
var, og hann verður ekki va
vanalegu bókaverði, nei, áhu
inn yrði vakinn að miklum r
og sívakandi áhugi til þess t
á markaðinum kaupendatölu
koma út, en minna nægir eig

Jeg treysti því, að þjer
þessu hinn mikilsverðasti bja

Boðsbrjefin, með árituðu
ursenda mjer, heldur að eins
aðar næstkomandi ár, hve m
að sögunum; og þurfið þjer e
miða og senda mjer hann á

Mo

Reykjavík 1890.

Sigurð

estur er talsvert dofnaður frá því sem fyrrum
inn, með því að bjóða mönnum sögurnar með
ann og efnin vantar til þess. Og þótt nú áhug-
un, útheimtist samt sem áður mikill viljakraptur
rá hendi bóksölumanna, að geta fengið og haldið
svo þúsundum skiptir, meðan sögurnar eru að
i, til þess að fá kostnaðinn endurgoldinn.
með dugnaði yðar og ráðsnilld reynist fyrirtæki
rgvættur.

n nöfnum kaupenda, er eigi nauðsynlegt að end-
láta mig vita, í síðasta lagi fyrir lok marzmán-
rga áreiðanlega áskrifendur þjer hafið þá fengið
gi annað en að útfylla meðfylgjandi pöntunar-
ínum tíma.

vinsemd og virðingu

ður Kristjánsson.

Verð: 85 aur.

Íslendinga sögur.

1.—2.

Íslendingabók,

er skrifað hefir

Ari Þorgilsson

og

Landnámabók.

Búið hefir til prentunar

Valdimar Ásmundarson.

Reykjavík.

Kostnaðarmaður: **Sigurður Kristjánsson.**

1891.

ÍSLENDINGABÓK,

ER SKRIFAÐ HEFIR

ARI ÞORGILSSON,

OG

LANDNÁMABÓK.

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR

VALD. ÁSMUNDARSON.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1891.

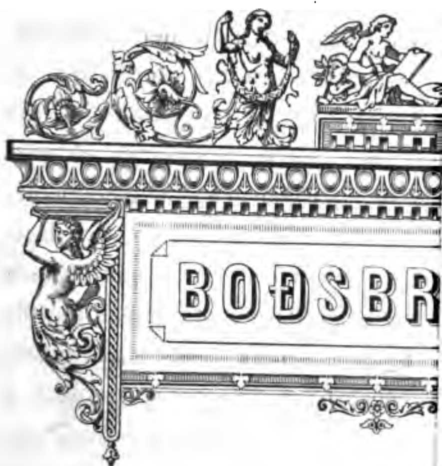
FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

FORMÁLI.

Íslendinga sögur hinar fornu gerast nú meir og meir fágætar meðal almennings, með því að hinar eldri útgáfur eru löngu uppseldar og slitnar. Þær sögur, sem aftr komið hafa út á síðari árum, hafa flestar verið gefnar út í vísindalegum útgáfum og því orðið dýrari enn svo að almenningr hafi getað keypt þær. Til að bœta úr þessari þörf almennings hefir því *Sigurðr* bóksali *Kristjánsson* í Reykjavík ráðizt í að gefa út allar Íslendinga sögur í ódýrum alþýðuútgáfum.

Þetta fyrirtœki hefir fengið góð og greið svör hjá almenningi, og kemr hér fyrsta sögubókin, sem er Íslendingabók og Landnáma. Í boðsbrèfinu var gert ráð fyrir að byrja á öðru, enn af því að Íslendingabók og Landnáma eru upphöf að hinum fornu íslensku sögum, þótti best fara á því að láta þessi rit fara á undan.

Það er í raun og veru engu minni vandi að gefa út alþýðu-útgáfu af fornsögum enn vísindalega útgáfu. Við alþýðu-útgáfur eða texta-útgáfur er ekki síðr margs að gæta; það er ekki vandaminna að velja um, þegar alt

Íslendinga

frá fornu sögu-

Prentsmiðja Sigf. Eymundssonar.

sannf

ir hjá

sem g

afarlá

A

beðnir

rituðu

lagsin

)ðsbrjef þetta sendi jeg nú til yðar, kæru landsmenn, rður um, að fyrirtæki þetta fái hinar beztu undirtekt- yður, enda er það vonin um almennt liðsinni yðar, ifur mjer tilefni til að bjóða yður sögurnar með þessu ;a verði.

---

llir, sem fá Boðsbrjef þetta í hendur, eru vinsamlega að sýna það sem flestum og senda það síðan með á- n nöfnum kaupenda til næsta útsölumanns bóksalafje- eða til mín.

Reykjavík, á Pálsmessu 1890.

Sigurður Kristjánsson.

Nöfn og heimili kaupenda.	Expl.

Um
vins
sem

anl
um
geg

Bók

Það er víst, að fornsögu
var, og hann verður ekki va
vanalegu bókaverði, nei, áhu
inn yrði vakinn að miklum m
og sívakandi áhugi til þess f
á markaðinum kaupendatölu
koma út, en minna nægir eig

Jeg treysti því, að þjer
þessu hinn mikilsverðasti bja

Boðsbrjefin, með árituðu
ursenda mjer, heldur að eins
aðar næstkomandi ár, hve ma
að sögunum; og þurfið þjer e
miða og senda mjer hann á s

Me

Reykjavík 1890.

Sigurð

estur er talsvert dofnaður frá því sem fyrrum
inn, með því að bjóða mönnum sögurnar með
gann og efnin vantar til þess. Og þótt nú áhug-
un, útheimtist samt sem áður mikill viljakraptur
rá hendi bóksölumanna, að geta fengið og haldið
svo þúsundum skiptir, meðan sögurnar eru að
i, til þess að fá kostnaðinn endurgoldinn.
með dugnaði yðar og ráðsnilld reynist fyrirtæki
gvættur.
nöfnum kaupenda, er eigi nauðsynlegt að end-
láta mig vita, í síðasta lagi fyrir lok marzmán-
rga áreiðanlega áskrifendur þjer hafið þá fengið
gi annað en að útfylla meðfylgjandi pöntunar-
ínum tíma.

vinsemd og virðingu

ur Kristjánsson.

Verð: 85 aur.

Íslendinga sögur.

1.—2.

Íslendingabók,

er skrifað hefir

Ari Þorgilsson

og

Landnámabók.

Búið hefir til prentunar

Valdimar Ásmundarson.

Reykjavík.

Kostnaðarmaður: Sigurður Kristjánsson.

1891.

ÍSLENDINGABÓK,

ER SKRIFAÐ HEFIR

ARI ÞORGILSSON,

OG

LANDNÁMABÓK.

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR

VALD. ÁSMUNDARSON.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1891.

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

FORMÁLI.

Íslendinga sögur hinar fornu gerast nú meir og meir fágætar meðal almennings, með því að hinar eldri útgáfur eru löngu uppseldar og slitnar. Þær sögur, sem aftr komið hafa út á síðari árum, hafa flestar verið gefnar út í vísindalegum útgáfum og því orðið dýrari enn svo að almenningr hafi getað keypt þær. Til að bœta úr þessari þörf almennings hefir því *Sigurðr* bóksali *Kristjánsson* í Reykjavík ráðizt í að gefa út allar Íslendinga sögur í ódýrum alþýðuútgáfum.

Þetta fyrirtœki hefir fengið góð og greið svör hjá almenningi, og kemr hér fyrsta sögubókin, sem er Íslendingabók og Landnáma. Í boðsbrèfinu var gert ráð fyrir að byrja á öðru, enn af því að Íslendingabók og Landnáma eru upphöf að hinum fornu íslensku sögum, þótti best fara á því að láta þessi rit fara á undan.

Það er í raun og veru engu minni vandi að gefa út alþýðu-útgáfu af fornsögum enn vísindalega útgáfu. Við alþýðu-útgáfur eða texta-útgáfur er ekki síðr margs að gæta; það er ekki vandaminna að velja um, þegar alt

verðr að vera sem styzt, og ekki má tilfœra frásagnamun eða orðamun eftir hinum ýmsu handritum. Það er ólaglegt og í alla staði óvísindalegt, að hrœra mörgum handritum saman í einni útgáfu, án þess að geta þess hvaðan hvað eina sé tekið, enn undir eins og farið er að tilfœra þess konar að mun, getr útgáfan naumast heitið textaútgáfa.

Með því að ætlast er til, að sú útgáfu-röð af öllum Íslendinga sögum, sem byrjar á þessari bók, verði svo ódýr, að allr þorri almennings geti keypt hana, verðr því ekki hér við komið, að taka upp frásagnamun og orðamun eftir hinum ýmsu handritum, nema sem minst að verða má, og setr kostnaðarmaðrinn þessi skilyrði. Þó munu fyllri eða réttari frásagnir eða einstök orð, sem finnast réttari í öðrum handritum sögu þessarar enn því sem aðallega er fylgt, tekin upp í textann, og verða þá slíkar viðbœtr eða leiðréttingar, svo og tilgátur allar, auðkendar með öðru letri, og þess getið í formála bókarinnar, hvaðan þetta sé tekið, eða hvernig á því standi.

Um þessa útgáfu af Íslendingabók og Landnámabók er það skjótast að segja, að hér er prentað eftir útgáfu þeirri sem fornfrœðafélagið lét prenta 1843 (Íslendingasögur I. bindi) og Jón Sigurðsson hefir að unnið. Íslendingabók er hér prentuð eftir hinni stafréttu útgáfu, sem þar er prentuð aftan við Landnámu á blaðsíðunum 362—383, enn stafsetningin þó samrœmd nokkuð, og er í því fylgt útgáfu Dr. Finns Jónssonar, Khöfn 1887. Í prentsmiðjunni var ekki nóg til af stafnum ǫ, og er því ö haft í staðinn,

enn ǫ er allstaðar haft til að tákna hljóð það sem breytist við eftirfaranda u, eins og er í útgáfu Dr. Finns Jónssonar.

Landnámabók er hér prentuð eftir meginmálinu í útgáfunni frá 1843. Þó hafa verið teknir inn í meginmálið nokkrir viðaukar eftir Melabók, úr orðamunargreinunum neðanmáls, og eru þessir kaflar og orð prentuð með skáletri og í milli hornklofa. Hið annað sem í þessari útgáfu er prentað með skáletri eru kaflar úr Hauksbók, hinir sömu, sem þannig eru teknir upp í meginmálið í útgáfu Jóns Sigurðssonar.

Hin elzta gerð af landnámabók er eftir Sturlu lögmann Þórðarson. Það er þessi gerð Landnámabókar, sem meginmálið í Khafnar útg. 1843 er tekið eftir. Þar næst ritaði Styrmir hinn fróði Landnámabók; hún er ekki lengr til. Þá ritaði Haukr lögmaðr Landnámabók (um 1300), sem er enn til, og er sumt í henni talið vera með eiginhendi Hauks, og hafði hann fyrir sér Sturlubók og Styrmisbók, „ok hafða ek þat ór hvárri, sem framar greindi, enn mikill þorri var þat, er þær sögðu eins báðar, ok því er þat ekki at undra, þó þessi landnámabók sé lengri enn nokkur önnur“, segir hann. Haukr segir og, að Ari prestr hinn fróði og Kolskeggr hinn vitri hafi fyrst skrifað um landnám, og má því ætla, að hin upphaflegasta Landnámabók sé samin af þeim. Auk þessara Landnámabóka, sem hér hafa nefndar verið, má telja fleiri gerðir af þeim, sem ekki hafa annað um fram hinar, enn ættatölur. Svo er t. d. Melabók, sem til er í brotum.

Ættatölurnar í Landnámu þurfa rannsókna við, því að

þær munu vera rangar á sumum stöðum. Hér hafa að eins verið leiðréttar fáeinar villur, og eru þessar leiðréttingar með skáletri. Væri ættatölurnar úr Landnámu rannsakaðar nákvæmlega og bornar saman við ættatölur í öðrum sögum, einkanlega Sturlunga sögu, mundi mega lagfæra ýmislegt.

Stafsetningin á þessari útgáfu er ekki samræmd, enda er það ekki hægt, og þykir réttara að halda misjöfnum rithætti handritanna á einstökum orðum. Fáein mannanöfn munu ef til vill vera rangt rituð. Nafnið Hallsteinn hefir verið haft um Hástein Atlason ens mjóva, því að bæði er svo ritað í Melabók og Flóamannasögu. Mannsnafnið Vali á bls. 71 og víðar á víst að vera *Váli;* mannsnafnið Armóðr á bls. 101 og víðar á að vera *Arnmóðr,* og mannsnafnið Bruni á bls. 107 og víðar á víst að vera *Brúni.* Viðrnefnið *spörr* (Þórólfr spörr) á bls. 100 og víðar er ranghneigt í handritum, og á eignarfallið víst að vera *spörs,* enn ekki *sparrar.* Viðnefnið *rúmgylta* (Þuríðr rúmgylta) er líklega réttara *rymgylta,* sem sum handrit hafa.

Misprentanir þessar hefi ég orðið var við: Kapítulatöl vantar við 7., 8., 9. og 15. kap. í I. hluta Landnámabókar. Á bls. 56 stendr Ísrauðr, á að vera *Ísrøðr.* Bls. 60_7: Hitardalr á að vera *Hitárdalr.* Bls. 70_7: Bersa á að vera *bersa.* Bls. 76_6: Selþórssonar á að vera Selþórissonar. Bls. 124: II. (þar sem þriðji hlutr Ldn. hefst) á að vera III. Bls. 169_{19}: ek á að vera *ok.* Bls. 174: Véþorn á að vera *Véþormr,* þar sem það stendr á þeirri bls. og eins á bls. 222. Enn þar á móti er *Véþorn* á bls. 110

tilgáta fyrir *Veþörn*, sem stendr í útg. 1843. Bls. 220_6: Naddoðarssynir, á að vera *Naddoðarsynir*.

Í vísnaskýringunum hefir verið fylgt skýringum dr. Jóns Þorkelssonar rektors og í tímatalinu dr. Guðbrandi Vigfússyni.

Þess er ekki að vænta, að útgáfa þessi fullnœgi þeim kröfum, sem vísindalegum útgáfum hlýða, sem eru tífalt dýrari. Hún er ætluð alþýðu, og henni á hún að geta orðið að notum. Landnámabók er eitt af þeim fornritum, sem mestr vandi er að fást við, ef rækilega skyldi rannsaka hana og leiðrétta eftir hinum ýmsu handritum, og hér gat ekki verið um slíkt að rœða.

TÍMATAL.

870. Ísland fundið.
874. Ingólfr byggir í Reykjavík.
877. Ketill hæingr nemr Rangárvöllu.
878. Skalla-Grímr nemr land um Borgarfjörð og Mýrar.
884. Þórólfr mostrarskegg nemr land við Breiðafjörð sunnan fram.
886. Björn enn austrœni nemr land við Breiðafjörð sunnan fram.
Um 890. Ingimundr enn gamli nemr land um Húnavatnssýslu. Helgi enn magri nemr Eyjafjörð.
890—920. Hefjast landnám um Austfjörðu.
Um 892. Uðr en djúpauðga nemr land í Breiðafjarðardölum.
Um 900. Bygðir Vestfirðir.
900—910. Numin lönd í Skagafirði.
927. Úlfljótr hefir út lög.
929. Grímr geitskör(?) kannar Ísland.
930. Lokið landnámum að mestu. Alþingi sett.
982—983. Eiríkr enn rauði finnr Grœnland.
985—986. Eiríkr enn rauði nemr land á Grœnlandi.
1000. Kristni lögtekin á alþingi.

ÍSLENDINGABÓC.

SLENDINGA BÓC gørþa ec fyrst byscopom ǫrom Þorláki oc Katli, oc sýndac bæþi þeim oc Sæmundi presti. en meþ þuí at þeim lícaþi suá at hava eþa þar viþr auka, þá scrifaþa ec þessa of et sama far, fyr útan áttar tölo oc conunga ævi, oc iócc þuí es mér varþ síþan cunnara oc nú es gørr sagt á þessi an á þeiri. en huatki es missagt es í frœþom þessom, þá es scyllt at hava þat heldr, es sannara raynisc.

Hálfdan huítbeinn Upplendinga conungr, sonr Óláfs trételgio Suía conungs, vas faþer Aysteins fretz, föþor Hálfdanar ens milda oc ens matarilla, föþor Goþrøþar veiþiconungs, föþor Hálfdanar ens suarta, föþor Harallz ens hárfagra, es fyrstr varþ þess kyns einn conungr at öllom Norvegi.

In hoc codice continentur capitula.[1]

Frá Íslanz bygþ .i. frá lannáms mönnom .ii. oc laga setning. frá alþingis setning .iii. frá misseris tali .iiii. frá fiórþunga deild .v. frá Grœnlanz bygþ .vi. frá þuí es cristni kom á Ísland .vii. frá byscopom útlendom .viii. frá Ísleifi byscopi .ix. frá Gizori byscopi *(.x.)*.

Incipit libellus Islandorum.[2]

1. Ísland bygþisc fyrst ýr Norvegi á dögom Harallz ens hárfagra Hálfdanar sonar ens suarta í þann tíþ at ætlon oc tölo þeira Teitz, fóstra míns, þess mannz, es ec kunna spacastan, sonar Ísleifs byscops, oc Þorkels, föþorbróþor míns, Gellissonar, es langt munþi fram, oc Þóríþar Snorra dóttor goþa, es bæþe vas margspöc oc óliúgfróþ, es Ívarr Ragnars sonr loþbrókar lét drepa Eadmund enn helga Engla conung. en þat vas .dccclxx. *vetra* eptir burþ cristz, at þuí es ritit es í sögu hans. Ingólfr hét maðr nórœnn, es sannlega es sagt at fœri fyrst þaþan til Íslanz, þá es Haralldr enn hárfagri vas .xvi. vetra gamall, en í annat sinn fǫm vetrom síþar. hann bygþi suþr í Raykiarvíc. þar es Ingólfshöfþi kallaþr, fyr austan Minþacsayri, sem hann

1) *þ. e.: Í þessi bók eru kapítular þessir.*

2) *þ. e.: Hér hefr Íslendingabók.*

kom fyrst á land, en þar Ingólfsfell, fyr vestan Ölfossǫ́, es hann lagþi sína eigo á síþan. í þann tíþ vas Ísland viþi vaxit á miþli fiallz oc fiöro. þá vǫro hér menn cristner, þeir es Norþmenn kalla papa. en þeir fóro síþan á braut, af þuí at þeir vildo eigi vesa hér viþ heiþna menn, oc léto epter bœcr írscar oc bjöllor oc bagla. af þuí mátti scilia, at þeir vǫro menn írskir. en þá varþ för manna mikil miöc út hingat ýr Norvegi, til þess unz conungrenn, Haralldr, bannaþi, af þuí at honom þótti landauþn nema. þá sættosc þeir á þat, at huerr maþr scylldi giallda conungi .v. aura, sá es eigi væri frá þuí sciliþr, oc þaþan fœri hingat. en suá es sagt, at Haralldr væri .lxx. vetra conungr oc yrþi átrœþr. þau hafa upphöf verit at gialldi þuí, es nú es kallat landaurar. en þar gallzk stundom meira, en stundom minna, unz Óláfr enn digri gørþi scýrt, at huerr maþr skylldi giallda conungi hálfa mörk, sá es fœri á miþli Norvegs oc Íslanz, nema conor eþa þeir menn, es hann næmi frá. suá sagþi Þorkell oss Gellissonr.

2. Hrollaugr, sonr Rögnvallz iarls á Mœri bygþi austr á Síþo. þaþan ero Síþomenn komner.

Ketilbiörn Ketilssonr, maþr nórœnn, bygþi suþr at Mosfelli eno øfra. þaþan ero Mosfellingar comner.

Oþr, dótter Ketils flatnefs, hersis nórœns, bygþi vestr í Breiþafirþi. þaþan ero Breiþfirþingar comner.

Helgi enn magri, nórœnn, sonr Ayvindar austmannz, bygþi norþr í Ayïafirþi. þaþan ero Ayfirþingar comner.

En þá es Ísland vas víþa bygt orþit, þá hafþi maþr austrœnn fyrst lög út hingat ýr Norvegi, sá es Úlfliótr hét, suá sagþi Teitr oss, oc vǫro þá Úlfliótzlög kölloþ, — hann vas faþer Gunnars, es Diúpdœler ero comner frá í Ayafirþi, — en þau vǫro flest sett at þuí, sem þá vǫro Golaþings lög, eþa rǫþ Þorleifs ens spaca Hörþacára sonar vǫro til, huar viþ scylldi auca eþa af nema eþa annan veg setia. Úlfljótr vas austr í Lóni. en suá es sagt, at Grímr geitscor væri fóstbróþir hans, sá es kannaþi Ísland alt at ráþi hans, áþr alþingi væri átt. en honom fecc huerr maþr penning til á landi hér, en hann gaf fé þat síþan til hofa.

3. Alþingi vas sett at ráþi Úlfliótz oc allra lanzmanna, þar es nú es. en áþr vas þing á Kialarnesi, þat es Þorsteinn Ingólfs sonr lannámamannz, faþer Þorkels mána lögsögumannz, hafþi þar, oc höfþingiar þeir es at þuí hurfu. en maþr hafþi secr orþit of þræls morþ eþa laysings, sá es land átti í Bláscógom. hann es nefndr Þórer croppinskeggi. en dóttorsonr hans es callaþr

Þorvalldr croppinskeggi, sá es fór síþan í Austfiörþo, oc brendi þar inni Gunnar bróþor sinn. suá sagþi Hallr Órœkiosonr. en sá hét Kolr, es myrþr vas. viþ hann es kend gea sú, er þar es köllоþ síþan Colsgea, sem hræen fundusc. land þat varþ síþan allzheriar fé. en þat lögþo lanzmenn til alþingis nayzlo. af þuí es þar almenning at viþa til alþingis í scógom, oc á heiþom hagi til hrossa hafnar. þat sagþi Úlfheþinn oss.

Suá hava oc spacer menn sagt, at á .lx. vetra yrþi Ísland albygt, suá at eigi væri meirr síþan. því nær tóc Hramn lögsögo, Hœings sonr lannámamannz, næstr Úlflióti, oc hafþi .xx. sumor. hann vas ýr Rangárhuerfi. þat vas .lx. vetra epter dráp Eadmundar conungs, vetri eþa tueim áþr Haralldr enn hárfagri yrþi dauþr at tölu spacra manna. Þórarinn Raga-bróþer, sonr Óleifs hialta, tóc lögsögo næstr Hramni, oc hafþi önnor .xx. hann vas borgfirþcr.

4. Þat vas oc þá, es ener spöcostu menn á landi hér hugþo tal í tueim misserom fióra daga ens fiórþa hundraþs, þat verþa vicor .ii. ens sétta tegar, en mǫnoþr .xii. þrítøgnáttar oc dagar .iiii. umbfram, þá mercþo þeir at sólargangi, at sumar munaþi aptr til várs, en þat cunni engi segia þeim, at degi einom vas fleira, an heilom vicom gegndi, í tueim misserom, oc þat olli. en maþr hét Þorsteinn surtr, hann vas breiþfirþcr, sonr

Hallsteins Þórólfs sonar mostrarsceggia, landnámamannz, oc Óscar Þorsteins dóttor ens rauþa. Hann draymdi þat, at hann hygþisc vesa at lögbergi, þá es þar vas fiölment, oc vaca, en hann hugþi alla menn aþra sova, en síþan hugþisc hann sofna, en hann hugþi þá alla menn aþra vacna. þann draum réþ Ósýfr Helgasonr, móþor faþer Gellis Þorkelssonar, suá, at aller menn mønþu *þögn varþa*[1], meþan hann mællti at lögbergi, en síþan, es hann þagnaþi, at þá møndi allir þat róma, es hann hefþi mællt. en þeir vǫro báþer spacer menn mjöc. en síþan es menn quǫmo til þings, þá leitaþi hann þess ráþs at lögbergi, at et siaunda huert sumar scylldi auka vico, oc freista, hvé þá hlýddi. en suá sem Ósýfr réþ draumenn, þá vöcnoþo aller menn viþ þat vel. oc vas þá þat þegar í lög leitt at ráþi Þorkels mána oc annara spacra manna. at rétto tali *ero* í huerio áre .v. dagar ens fiórþa hundraþs, ef eigi es hlaupár, en þá einom fleira, en at ǫro tali verþa .iiii. en þá es aycsc at ǫru tali et siaunda huert at vico, en øngo at hino, þá verþa .vii. ǫr saman iamnlöng at huǫrotueggia. en ef hlaupǫr verþa .ii. á miþli þeira, es auka scal,*) þá þarf auca et sétta.

5. Þinga deilld mikil varþ á miþli þeira Þórþar gellis, sonar Óleifs feilans ýr Breiþafirþi, oc Odz,

[1] Þögn varða. *Upphaflega tilgáta dr. Jóns Þorkelssonar rektors (í bréfi til Eiríks Magnússonar),* Þegn varð *hdr.*

þess es kallaþr vas Tungo-Oddr. hann vas borgfirþcr. Þorvalldr, sonr hans, vas at brenno Þorkels Blunnketilssonar meþ Hœsnaþóre í Örnólfsdali. en Þórþr geller varþ höfþingi at söcenni, af þuí at Hersteinn Þorkelssonr Blunnketilssonar átti Þórunni systordóttor hans. Hon vas Helgo dótter oc Gunnars, syster Jófríþar, es Þorsteinn átti, Egilssonr. en þeir vǫro sótter á þingi þuí, es vas í Borgarfirþi í þeim staþ, es síþan es kallat Þingnes. þat vǫro þá lög, at vígsacar scylldi sœkia á þuí þingi, es næst vas véttvangi. en þeir börþosc þar, oc mátti þinget eigi hayiasc at lögom. þar fell Þórólfr refr, bróþer Álfs í Dölum, ýr liþi Þórþar gellis. en síþan fóro sacarnar til alþingis, oc börþosc þeir þar þá enn. þá fello menn ýr liþi Odz. enda varþ secr hann Hœsnaþórer oc drepinn síþan, oc fleiri, þeir *es* at brennonni vǫro. þá talþi Þórþr geller tölo umb at lögbergi, hvé illa mönnum gegndi at fara í ócunn þing at sœkia of víg eþa harma sína, oc talþi, huat honom varþ fyrer, áþr hann mætti þuí máli til laga coma, oc quaþ ýmissa vandræþi møndo verþa, ef eigi réþisc bœtr á. þá vas landino scipt í fiórþunga, suá at .iii. urþu þing í hueriom fiórþungi, oc scylldo þingonautar eiga huar sacsócner saman, nema í Norþlendinga fiórþungi vǫro .iiii., af þuí at þeir urþu eigi á annat sátter. þeir, es fyr norþan vǫro Ayiafiörþ, villdo eigi þangat sœkia þinget, oc

eigi í Scagafiörþ, þeir es þar vǫro fyr vestan, en þó scylldi iömn dómnefna oc lögrétto scipon ýr þeira fiórþungi, sem ýr einom hueriom öþrom. en síþan vǫro sett fiórþungar þing. suá sagþi oss Úlfheþinn Gunnarssonr lögsögumaþr. Þorkell máni Þorsteinssonr Ingólfssonar tóc lögsögo epter Þórarin Raga-bróþor, oc hafþi .xv. sumor. þá hafþi Þorgeirr at Liósavatni Þorkelssonr .xvii. sumor.

6. Land þat es kallat es Grœnland fannzc oc bygþisc af Íslandi. Eiríkr enn rauþi hét maþr, breiþfirþcr, es fór út heðan þangat, oc nam þar land, es síþan es kallaþr Eiríksfiörþr; hann gaf namn landino, oc kallaþi Grœnland, oc quaþ menn þat mendo fýsa þangat farar, at landet ætti namn gótt. þeir fundu þar manna vister bæþi austr oc vestr á landi, oc keiplabrot oc steinsmíþi þat es af þuí má scilia, at þar hafþi þess conar þióþ farit, es Vínland hevir bygt oc Grœnlendingar calla Scrælinga. en þat vas, es hann tóc byggva landet, .xiiii. vetrom eþa .xv. fyrr an cristni quæmi hér á Ísland, at þuí es sá talþi fyr Þorkeli Gellissyni á Grœnlandi es siálfr fylgþi Eiríki enom rauþa út.

7. Óláfr conungr Trygguasonr Óláfs sonar Haralls sonar ens hárfagra com cristni í Norveg oc á Ísland. hann sendi hingat til lanz prest

þann es hét Þangbrandr oc hér kendi mönnom cristne, oc skírþi þá alla es viþ trú tóco. en Hallr á Síþo Þorsteinssonr lét scírasc snimhendis, oc Hiallti Sceggiasonr ýr Þiórsárdali, oc Gizorr enn huíti Teitzsonr Ketilbjarnarsonar frá Mosfelli, oc marger höfþingiar aþrer, en þeir vǫro þó fleiri, es í gegn mællto oc neitto. en þá es hann hafþi hér verit einn vetr eþa .ii., þá fór hann á braut, oc hafþi vegit hér .ii. menn eþa .iii., þá es hann höfþo nítt. en hann sagþi conunginom Óláfi, er hann com austr, alt þat, es hér hafþi yfer hann gingit, oc lét ervænt at hér mendi cristni enn tacasc. en hann varþ viþ þat reiþr miöc, oc ætlaþi at láta meiþa eþa drepa ossa landa fyrer. þá es þar vǫro austr. en þat sumar et sama quǫmo útan héþan þeir Gizorr oc Hiallti, oc þǫgo þá undan viþ conungenn, oc héto honom umbsýslo sinni til á nýialeic, at hér yrþi enn viþ cristninni tekit, oc léto sér eigi annars vǫn, an þar mendi hlýþa, en et næsta sumar epter fóro þeir austan oc prestr sá, es Þormóþr hét, oc quǫmo þá í Vestmannaayiar, es .x. vicor vǫro af sumri, oc hafþi alt farizc vel at. sua quaþ Teitr þann segia, es siálfr vas þar. þá vas þat mællt et næsta sumar áþr í lögom, at menn scylldi suá coma til alþingis, es .x. vicor væri af sumri, en þangat til quǫmo menn vico fyrr. en þeir fóro þegar inn til meginlanz, oc síþan til alþingis, oc gǫto

at Hiallta, at hann vas epter í Laugardali meþ .xii. mann, af þuí at hann hafþi áþr secr orþit fiörbaugsmaþr et næsta sumar á alþingi of goþgǫ. en þat vas til þess haft, at hann quaþ at lögbergi quiþling þenna

vilc eigi goþ gayia,
gray þycce mér Frayia.

en þeir Gizorr fóro, unz þeir quǫmo í staþ þann í hiá Ölfossvatni, es kallaþr es Vellankatla, oc gørþo orþ þaþan til þings, at á mót þeim scylldi coma aller fultingsmenn þeira, af þuí at þeir höfþo spurt, at andscotar þeira villdi veria þeim vígi þingvöllenn. en fyrr an þeir fœri þaþan, þá kom þar ríðandi Hiallti oc þeir es epter vǫro meþ honom. en síþan riþo þeir á þinget, oc quǫmo áþr á mót þeim frændr þeira oc viner, sem þeir höfþo æst, en ener heiþno menn hurfu saman meþ alvæpni, oc hafþi suá nær, at þeir møndi beriasc, at *eigi* of sá á miþli. en annan dag epter gingo þeir Gizorr oc Hiallti til lögbergis, oc bǫro þar upp erindi sín, en suá er sagt, at þat bæri frá, hué vel þeir mællto. en þat gørþisc af þui, at þar nefndi annarr maþr at öþrom vátta, oc sögþosc hvárer ýr lögom viþ aþra, ener cristno menn oc ener heiþno, oc gingo síþan frá lögbergi. þá bǫþo ener cristno menn Hall á Síþo, at hann scylldi lög þeira upp segia, þau es cristninni scylldi fylgia. en hann laystisc þuí undan viþ þá, at hann caypti

at Þorgeiri lögsögomanni, at hann scylldi upp segia, en hann vas enn þá heiþinn. en síþan es menn quǫmo í búþer, þá lagþisc hann niþr, Þorgeirr, oc breiddi felld sinn á sic, oc hvílþi þann dag allan oc nǫttena epter oc quaþ ecki orþ, en of morgonenn epter settisc hann upp, oc gørþi orþ, at menn scylldi ganga til lögbergis. en þá hóf hann tõlo sína upp, es menn quǫmo þar, oc sagþi, at honom þótti þá comit hag manna í ónýtt efni, ef menn scylldi eigi hava aller lög ein á landi hér, oc talþi fyr mönnom á marga vega, at þat scylldi eigi láta verþa, oc sagþi, at þat møndi at þuí ósætti verþa, es vísavǫn vas, at þær barsmíþer gerþisc á miþli manna, es landet ayddisc af. hann sagþi frá þuí, at conungar ýr Norvegi oc ýr Danmörco höfþo haft ófriþ oc orrostor á miþli sín langa tíþ, til þess unz lanzmenn gørþo friþ á miþli þeira, þótt þeir villdi eigi. en þat ráþ gørþisc suá, at af stundu sendosc þeir gersemar á miþli, enda hellt friþr sá, meþan þeir lifþo — „en nú þykker mér þat ráþ“, quaþ hann, „at vér látim oc eigi þá ráþa, es mest vilia í gegn gangasc, oc miþlom suá mǫl á miþli þeira, at huerer tueggio havi nacquat síns máls oc hövom aller ein lög oc einn siþ. þat mon verþa satt es vér slítom í sundr lögom, at vér monom slíta oc friþenn“. en hann lauc suá máli síno, at huárer tueggio iǫtto þuí, at aller scylldi ein lög hava, þau sem

hann réþi upp at segja. þá vas þat mællt í lögom, at aller menn scylldi cristner vesa oc scírn taca, þeir es áþr vǫro óscírþer á landi hér. en of barna útburþ scylldo standa en forno lög oc of hrossakiötz át. scylldo menn blóta á laun ef villdo, en varþa fiörbaugsgarþr, ef vǫttom of quæmi viþ. en síþar fǫm vetrom vas sú heiþni af numin sem önnor. þenna atburþ sagþi Teitr oss at þuí es cristni com á Ísland. en Óláfr Tryggvasonr fell et sama sumar at sögo Sæmundar prestz. þá barþisc hann viþ Suein Harallzson Dana conung oc Óláf enn sœnsca, Eirícs son at Uppsölom Suía conungs, oc Eiríc, es síþan vas iarl at Norvegi, Hǫconarson. þat vas .cxx. vetra epter dráp Eadmundar, en .m. epter burþ cristz at alþýþo tali.

8. Þessi ero nömn byscopa þeira, es verit hava á Íslandi útlender, at sögo Teitz. Friþrecr com í heiþne hér, en þesser vǫro síþan: Biarnharþr enn bócvísi .v. ǫr. Colr fǫ ǫr. Hróþólfr .xix. ǫr. Jauhan enn írski fǫ ǫr. Biarnharþr .xix. ǫr. Heinrecr .ii. ǫr. enn quǫmo hér aþrer .v., þeir es byscopar quǫþosc vesa, Örnólfr oc Goþiscǫlcr. oc .iii. ermsker, Pétrús oc Ábrahám oc Stéphánús.

Grímr at Mosfelli Suertingssonr tóc lögsögo epter Þorgeir oc hafþi .ii. sumor, en þá fecc hann lof til þess, at Scapti Þórodzsonr hefþi,

systorson hans, af þuí at hann vas hásmæltr siálfr. Scapti hafþi lögsögo .xxvii. sumor. hann setti fimtardómslög, oc þat, at engi vegandi scylldi lýsa víg á hendr öþrom manni an sér. en áþr vǫro hér slíc lög of þat sem í Norvegi. á hans dögom urþu marger höfþingiar oc ríkismenn seker eþa landflótta of víg eþa barsmíþer af ríkis söcom hans oc landstiórn, en hann andaþisc á eno sama áre og Óláfr enn digri fell Harallzsonr Goþrøþarsonar Biarnarsonar Harallz sonar ens hárfagra, .xxx. vetrom síþar, an Óláfr felli Trygguasonr. þá tóc Steinn Þorgestessonr lögsögo oc hafþi .iii. sumor, þá hafþi Þorkell Tiörvasonr .xx. sumor. þá hafþi Geller Bölvercssonr .ix. sumor.

9. Ísleifr Gizorar sonr ens huíta vas vígþr til byscops á dögom Harallz Norvegs conungs Sigurþarsonar Hálfdanarsonar Sigurþar sonar hrísa Harallz sonar ens hárfagra, en es þat sǫ höfþingiar oc góþer menn, at Ísleifr vas myklo nýtri, an aþrer kennimenn, þeir es á þuísa landi næþi, þá selldo honom marger sono sína til læringar, oc léto vígia til presta; þeir urþu síþan vígþer .ii. til byscopa, Collr, es vas í Vic austr, oc Jóan at Hólom. Ísleifr átti .iii. sono, þeir urþu aller höfþingiar nýter, Gizorr byscop oc Teitr prestr, faþer Hallz, oc Þorvalldr. Teit fœddi Hallr í Haukadali, sá maþr, es þat vas al-

mællt, at milldastr væri oc ágæztr at góþo á landi hér ólærþra manna. ec kom oc til Hallz .vii. vetra gamall, vetri epter þat es Geller Þorkelssonr, föþor faþer minn oc fóstri andaþisc, oc vasc þar .xiiii. vetr. Gunnar enn spaci hafþi tekit lögsögo, þá es Geller lét af, oc hafþi .iii. sumor. þá hafþi Colbeinn Flosasonr .vi. þat sumar, es hann tóc lögsögo, fell Haralldr conungr á Englandi. þá hafþi Geller í annat sinn .iii. sumor. þá hafþi Gunnarr í annat sinn .i. sumar. þá hafþi Sighuatr Surtzsonr, systorson Colbeins, .viii. á þeim dögom com Sæmundr Sigfússonr sunnan af Fraclandi hingat til lanz, oc lét síþan vígiasc til prestz.

Ísleifr vas vígþr til byscops, þá es hann vas fimtøgr. þá vas Léó *nonus* páve. en hann vas enn næsta vetr í Norvegi, oc fór síþan út hingat. enn hann andaþisc i Scálahollti, þá es hann hafþi allz verit byscop .iiii. vetr oc .xx. suá sagþi Teitr oss. þat vas á dróttins degi .vi. nǫttom epter hǫtíþ þeira Petars oc Pǫls, .lxxx. vetra epter Ólafs fall Trygguasonar. þar vas ec þá meþ Teiti fóstra mínom .xii. vetra gamall. en Hallr sagþi oss suá, es bæþi vas minnigr oc ólyginn oc munþi siálfr þat, es hann vas scírþr, at Þangbrandr scírþi hann þrévetran. en þat vas vetri fyrr, an cristni væri hér í lög tekin. en hann gørþi bú þrítøgr oc bió .lxiiii. vetr í Haukadali, oc hafþi .xciiii vetr, þá es hann and-

aðisc, en þat vas of hǫtíþ Martens byscops á enom .x. vetri epter andlát *Ísleifs* byscops.

10. Gizorr byscop, sonr Ísleifs, vas vígþr til byscops at bœn lanzmanna á dögom Óláfs conungs Harallzsonar, .ii. vetrom epter þat, es Ísleifr andaþisc. þann vas hann annan hér á landi, en annan á Gautlandi. en þá vas namn hans rétt, at hann hét Gisrøþr. suá sagþi hann oss. Marcús Sceggiasonr hafþi lögsögo næstr Sighuati, oc tóc þat sumar, es Gizorr byscop hafþi einn vetr verit hér á landi, en fór meþ .iiii. sumor oc .xx. at hans sögo es scrifoþ ævi allra lögsögomanna á bóc þessi, þeira es vǫro fyr várt minni. en honom sagþi Þórarinn bróþer hans, oc Sceggi faþer þeira, oc fleiri spaker menn, til þeira ævi, es fyr hans minni vǫro, at þuí es Biarni enn spaki hafþi sagt, föþor faþer þeira, es munþi Þórarin lögsögomann oc .vi. aþra siþan. Gizorr byscop vas ástsælli af öllom lanzmönnom, an huerr maþr annarra, þeira es vér vitem hér á landi hava verit. af ástsælþ hans oc af tölom þeira Sæmundar, meþ umbráþi Marcús lögsögomannz, vas þat í lög leitt, at aller menn tölþo oc virþo alt fé sítt, oc sóro at rétt virt væri, huárt sem vas í löndom eþa í lausaaurom, oc gørþo tíund af siþan. þat ero miclar iartegner, huat hlýþner lanzmenn vǫro þeim manni, es hann com þuí fram, at fé alt vas virt meþ

suardögom, þat es á Íslandi vas, oc landet siálft, oc tíunder af gørvar, oc lög á lögþ, at suá scal vesa meþan Ísland es bygt. Gizorr byscop lét oc lög leggia á þat, at stóll byscops þess, es á Íslandi væri, scylldi í Scálahollti vesa, en áþr vas huergi, oc lagþi hann þar til stólsens Scálahollz-land oc margra cynia auþœve önnor bæþi í lönd-om oc í lausom aurom. en þá es hǫnum þótti sá staþr hava vel at auþœvom þróazk, þá gaf hann meir an fiórþung byscopsdóms síns til þess, at helldr væri .ii. byscopsstólar á landi hér, an einn, suá sem Norþlendingar æsto hann til. en hann hafþi áþr látit telia búendr á landi hér, oc vǫro þá í Austfirþinga fiórþungi .vii. hundroþ heil, en í Rangæinga fiórþungi .x., en í Breiþ-*firþ*inga fiórþungi .ix., en í Ayfirþinga fiórþungi .xii., en ótalþer vǫro þeir, es eigi ǫtto þingfar-ar caupi at gegna of alt Ísland.

Úlfheþinn Gunnars sonr ens spaca tóc lögsögo epter Marcús, oc hafþi .ix. sumor, þá hafþi Berg-þórr Hramnssonr .vi., en þá hafþi Goþmundr Þorgeirssonr .xii. sumor. et fyrsta sumar, es Bergþórr sagþi lög upp, vas nýmæli þat gørt, at lög ǫr scylldi scriva á bóc at Hafliþa Mǫs-sonar of vetrenn epter at sögo oc umbráþi þeira Bergþórs oc annara spacra manna, þeira es til þess vǫro tecner. scylldu þeir gørva nýmæli þau öll í lögom, es þeim litisc þau betri, an en forno lög. scylldi þau segja upp et næsta sumar

epter í lögrétto, oc þau öll hallda, es enn meiri hlutr manna mællti þá eigi gegn. en þat varþ *fram at fara*, at þá vas scrifaþr Vígslóþi oc mart annat í lögom, oc sagt upp í lögrétto af kennimönnom of sumaret epter. en þat lícaþi öllom vel, oc mællti þuí mangi í gegn. þat vas oc et fyrsta sumar, es Bergþórr sagþi lög upp, þá vas Gizorr byscop óþingfœrr af sótt. þá sendi hann orþ til alþingis vinom sínom oc höfþingiom, at biþia scylldi Þorlác Rúnólfsson Þorleikssonar, bróþor Hallz í Haukadali, at hann scylldi láta vígiasc til byscops. en þat gørþo aller suá sem orþ hans quǫmo til, oc fecsc þat af þuí, at Gizorr hafþi sjálfr fyrr miöc beþit, oc fór hann útan þat sumar, en kom út et næsta epter, oc vas þá vígþr til byscops. Gizorr vas vígþr til byscops þá es hann vas fertøgr. þá vas Grégóríús septimus páve. en síþan vas hann enn næsta vetr í Danmörco, oc kom of sumaret epter hingat til lanz. en þá es hann hafþi verit .xxiiii. vetr byscop, suá sem faþer hans, þá vas Jóan Ögmundarsonr vígþr til byscops fyrstr til stóls at Hólom. þá vas hann vetri miþr an hálf*sex*tøgr. en .xii. vetrom síþar, þá es Gizorr hafþi allz verit byscop .xxxvi. vetr, þá vas Þorlácr vígþr til byscops. hann lét Gizorr vígia til stóls í Scálahollti at sér lifanda. þá vas Þorlácr .ii. vetrom meirr an .xxx. en Gizorr byscop andaþ-

isc .xxx. nǫttom síþar í Scálahollti á enom þriþia degi í vico *.v.* kalend. iunii.

Á þuí áre eno sama andaþisc Páschalis secundus páve, fyrr an Gizorr biscop, oc Baldvine Jórsala conungr, oc Arnaldus patriarcha í Híerúsalem, oc Philippús Suía conungr. en síþar et sama sumar Álexíus Grikkia conungr. þá hafþi hann .xxxviii. vetr setit at stóli í Miclagarþi. en .ii. vetrom síþar varþ allda mót. þá höfþo þeir Aysteinn oc Sigurþr verit .xvii. vetr conungar í Norvegi eptir Magnús föþor sínn, Óláfsson Harallzsonar. þat vas .cxx. vetrom eptir fall Óláfs Trygguasonar, en .ccl. epter dráp Eadmundar Engla conungs. en .dxvi. vetrom epter andlát Grégóríús páva, þess es cristni com á England, at þuí es talit es. en hann andaþisc á öþro áre conungdóms Fócó keisara .dciiii. vetrom eptir burþ cristz at almannatali. þat verþr alt saman .mcxx. ǫr. hér lýcsc siá bóc.

Þetta es cyn byscopa Íslendinga oc áttar tala:

Ketilbiörn landnámsmaþr, sá es bygþi suþr at Mosfelli eno øfra, vas faþer Teitz, föþor Gizorar ens huíta, föþor Ísleifs, es fyrstr vas byscop í Scálahollte, föþor Gizorar byscops.

Hrollaugr landnámsmaþr, sá es bygþi austr

á Síþo, á Breiþabólstaþ, vas faþer Özorar, föþor Þórdísar, móþor Hallz á Síþo, föþor Egils, föþor Þorgerþar, móþor Jóans, es fyrstr vas byscop at Hólom.

Oþr landnámscona, es bygþi vestr í Breiþafirþi, í Huammi, vas móþer Þorsteins ens rauþa, föþor Óleifs feilans, föþor Þórþar gelles, föþor Þórhilldar riúpu, móþor Þórþar hesthöfþa, föþor Carlsefnes, föþor Snorra, föþor Hallfríþar, móþor Þorlács, es nú es byscop í Scálahollti, næstr Gizori.

Helgi enn magri landnámamaþr, sá es bygþi norþr í Eyiafirþi, í Cristnesi, vas faþer Helgo, móþor Einars, föþor Eyiólfs Valgerþarsonar, föþor Goþmundar, föþor Eyiólfs, föþor Þorsteins, föþor Ketils, es nú es byscop at Hólom, næstr Jóani.

Þessi ero nömn langfeþga Ynglinga oc Breiþfirþinga:

.i. Yngui Tyrkia conungr. .ii. Niörþr Suía conungr. .iii. Freyr. .iiii. Fiölner, sá es dó at Friþfróþa. .v. Suegþer. .vi. Vanlandi. .vii. Vísburr. .viii. Dómaldr. .ix. Dómarr. .x. Dyggue. .xi. Dagr. .xii. Alrecr. .xiii. Agne. .xiiii. Yngui. .xv. Jörundr. .xvi. Aun enn gamli. .xvii. Egill vendilcráca. .xviii. Óttarr. .xix. Aþísl at Uppsölom. .xx. Eysteinn. .xxi. Ynguarr. xxii. Brautönundr. .xxii. Ing-

ialdr enn illrápi. .xxiiii. Óláfr trételgia. .xxv. Hálfdan huítbeinn Upplendinga conungr. .xxvi. Goþrøþr. .xxvii. Óláfr. .xxviii. Helgi. .xxix. Ingialdr dóttorsonr Sigurþar Ragnars sonar loþbrócar. .xxx. Óleifr enn huíti. .xxxi. Þorsteinn enn rauþi. .xxxii. Óleifan feilan, es fyrstr bygþi þeira á Íslandi. .xxxiii. Þórþr geller. .xxxiiii. Eyiólfr, es skírþr vas í elli sínni, þá es cristni com á Ísland. .xxxv. Þorkell. .xxxvi. Geller, faþer þeira Þorkels, föþor Branz, oc Þorgils, föþor míns, en ec heitec Are.

LANDNÁMABÓK.

Landnámabók.

Þetta er prologus fyri bók þessi.

Í aldarfarsbók þeiri, er Beda prestr heilagr gerði, er getið eylands þess er Týli heitir, ok á bókum er sagt at liggi sex dœgra sigling í norðr frá Bretlandi; þar sagði hann eigi koma dag á vetr, ok eigi nótt á sumar, þá er dagr er sem lengstr. Til þess ætla vitrir menn þat haft, at Ísland sé Týli kallat, at þat er víða á landinu er sól skínn um nætr, þá er dagr er sem lengstr, enn þat er víða um daga er sól sér eigi, þá er nótt er sem lengst. Enn Beda prestr andaðist .dccxxxv. árum eftir holdgan dróttins várs, at því er ritað er, ok meirr enn hundraði ára fyrr enn Ísland bygðist af Norðmönnum. Enn áðr Ísland bygðist af Noregi, váru þar þeir menn, er Norðmenn kalla Papa; þeir váru menn kristnir, ok hyggja menn at þeir hafi verit vestan um haf, því at fundust eftir þeim bœkr írskar, bjöllur ok baglar, ok enn

fleiri hlutir, þeir er þat mátti skilja at þeir váru Vestmenn; *þat fanst í Papey austr ok í Papíli;* er ok þess getit á bókum enskum, at í þann tíma var farit milli landanna.

I.

Hér hefr landnámabók, ok segir í hinum fyrsta capítula hvert skemst er frá Íslandi.

1. Þá er Ísland fanst ok bygðist af Noregi, var Adríanus pávi í Róma, ok Jóhannes eftir hann, sá er enn átti var með því nafni í postulegu sæti; enn Hlöðvér Hlöðvésson keisari fyrir norðan fjall; enn Leó ok Alexandr son hans yfir Miklagarði; þá var Haraldr hárfagri konungr yfir Noregi, enn Eiríkr Eymundarson í Svíþjóð ok Björn son hans; enn Gormr enn gamli at Danmörk; enn Elfráðr enn ríki í Englandi ok Játvarðr son hans; enn Kjarvalr at Dýflinni; Sigurðr jarl enn ríki í Orkneyjum.

Svá segja vitrir menn, at ór Noregi frá Staði sé sjau dœgra sigling í vestr til Horns á Íslandi austanverðu; enn frá Snæfellsnesi, þar er skemst er, er fjogurra dœgra haf í vestr til Grœnlands. Enn svá er sagt, ef siglt er ór Björgyn rétt í vestr til Hvarfsins á Grœnlandi, at þá mun siglt vera tylft fyrir sunnan Ísland. *[Af Hernum í Noregi skal sigla jamn-*

an í vestr til Hvarfs á Grœnlandi, ok er þá siglt fyrir norðan Hjaltland svá, at því at eins sé þat, at allgóð sé sjóvar sýn; enn fyrir sunnan Færeyjar svá, at sjór er í miðjum hlíðum, enn svá fyrir sunnan Ísland, at þeir hafa af fugl ok hval]. Frá Reykjanesi á sunnanverðu Íslandi er fimm dœgra haf til Jolduhlaups á Írlandi, *í suðr; enn frá Langanesi á norðanverðu Íslandi er* fjogurra dœgra haf norðr til Svalbarða í Hafsbotn; *enn dœgrsigling er til óbygða á Grœnlandi ór Kolbeinsey norðr.*

Svá er sagt, at menn skyldu fara ór Noregi til Færeyja; nefna sumir til Naddoð víking; enn þá rak vestr í haf, ok fundu þar land mikit; þeir gengu upp í Austfjörðum á fjall eitt hátt, ok sást um víða, ef þeir sæi reyki eða nökkur líkindi til þess at landit væri bygt; ok sá þeir þat ekki. Þeir fóru aftr um haustit til Færeyja; ok er þeir sigldu af landinu, fell snær mikill á fjöll, ok fyrir þat kölluðu þeir landit Snæland. Þeir lofuðu mjök landit. Þar heitir nú Reyðarfjall í Austfjörðum, er þeir höfðu at komit. Svá sagði Sæmundr prestr enn fróði.

Maðr hét Garðarr Svavarsson, sœnskr at ætt; hann fór at leita Snælands at tilvísan móður sinnar framsýnnar; hann kom at landi fyrir austan Horn et eystra; þar var þá höfn. Garðarr sigldi umhverfis landit, ok vissi at þat var eyland. Hann var um vetr einn norðr í Húsa-

vík á Skjálfanda ok gerði þar hús. Um várit, er hann var búinn til hafs, sleit frá honum mann á báti, er hét Náttfari, ok þræl ok ambátt. Hann bygði þar síðan er heitir Náttfaravík. Garðarr fór þá til Noregs ok lofaði mjök landit. Hann var faðir Una, föður Hróars Tungugoða. Eftir þat var landit kallat Garðarshólmr, ok var þá skógr milli fjalls ok fjöru.

2. Flóki Vilgerðarson hét maðr; hann var víkingr mikill; hann *[bjóst af Rogalandi at leita Snælands. Þeir lágu í Smjörsundi. Hann fekk at blóti miklu ok blótaði hrafna þrjá, þá er honum skyldu leið vísa, því at þá höfðu hafsiglingarmenn engir leiðarstein í þann tíma á Norðrlöndum. Þeir hlóðu þar varða, er blótit hafði verit, ok kölluðu Flókavarða; þat er þar er]* mœtist Hörðaland ok Rogaland. Hann fór fyrst til Hjaltlands ok lá þar í Flókavági; þar týndist Geirhildr dóttir hans í Geirhildarvatni. Með Flóka var á skipi bóndi sá er Þórólfr hét, annarr Herjólfr. Faxi hét suðreyskr maðr, er þar var á skipi. *[Flóki sigldi þaðan til Færeyja ok gifti þar dóttur sína. Frá henni var Þrándr í Götu. Þaðan sigldi hann út í haf með hrafna þá þrjá, er hann hafði blótað í Noregi];* ok er hann lét lausan enn fyrsta, fló sá aftr um stafn; annarr fló í loft upp ok aftr til skips; enn þriði fló fram um stafn í þá átt sem þeir fundu

landit. Þeir kvámu austan at Horni, ok sigldu fyrir sunnan landit. Enn er þeir sigldu vestr um Reykjanes, ok upp lauk firðinum, svá at þeir sá Snæfellsnes, þá rœddi Faxi um: „Þetta mun vera mikit land, er vér höfum fundit; hér eru vatnföll stór“. Síðan er þat kallaðr Faxaóss. Þeir Flóki sigldu vestr yfir Breiðafjörð, ok tóku þar land sem heitir Vatnsfjörðr, við Barðaströnd. Þá var fjörðrinn fullr af veiðiskap, ok gáðu þeir eigi fyrir veiðum at fá heyjanna, ok dó alt kvikfé þeira um vetrinn. Vár var heldr kalt. Þá gekk Flóki upp á fjall eitt hátt, ok sá norðr yfir fjöllin fjörð fullan af hafísum; því kölluðu þeir landit Ísland, sem þat hefir síðan heitit. Þeir Flóki ætluðu brutt um sumarit, ok urðu búnir litlu fyrir vetr. *Þar sér enn skálatóft þeira inn frá Br[i]anslœk, ok svá hrófit, ok svá seyði þeira.* Þeim beit eigi fyrir Reykjanes, ok sleit frá þeim bátinn, ok þar á Herjólf. Hann tók þar *[land]*, sem nú heitir Herjólfshöfn. Flóki *[kom í Hafnarfjörð. Þeir fundu hval á eyri einni út frá firðinum ok kölluðu þar Hvaleyri. Þar fundust þeir Herjólfr]*. Flóki var um vetrinn í Borgarfirði. Þeir sigldu um sumarið eftir til Noregs. Ok er menn spurðu af landinu, þá lét Flóki illa yfir, enn Herjólfr sagði kost ok löst af landinu; enn Þórólfr kvað drjúpa smjör af hverju strái á landinu, því er

þeir höfðu fundit; því var hann kallaðr Þórólfr smjör.

3. Björnólfr hét maðr, enn annarr Hróaldr; þeir váru synir Hrómundar Greipssonar; þeir fóru af Þelamörk fyrir víga sakir, ok staðfestust í Dalsfirði á Fjölum. Sonr Björnólfs var Örn, faðir þeira Ingólfs ok Helgu, enn Hróalds son var Hróðmarr, faðir Leifs. Þeir Ingólfr ok Leifr fóstbrœðr fóru í hernað með sonum Atla jarls ens mjóva af Gaulum, þeim H*[all]*steini, ok Hersteini ok Hólmsteini. Með þeim fóru öll skifti vel; ok er þeir kvámu heim, mæltu þeir til samfara með sér annat sumar; enn um vetrinn gerðu þeir fóstbrœðr veizlu sonum jarlsins. At þeiri veizlu strengdi Hólmsteinn heit, at hann skyldi eiga Helgu Arnardóttur eða öngva konu ella. Um þessa heitstrenging fanst mönnum fátt; enn Leifr roðnaði á at sjá, ok varð fátt um með þeim Hólmsteini, er þeir skildu þar at boðinu.

4. Um várit eftir bjoggust þeir fóstbrœðr at fara í hernað, ok ætluðu til móts við sonu Atla jarls. Þeir fundust við Hísargafl, ok lögðu þeir Hólmsteinn brœðr þegar til orrostu við þá Leif. Enn er þeir höfðu barizt um hríð, kom at þeim Ölmóðr enn gamli, son Hörða-Kára, frændi Leifs, ok veitti þeim Ingólfi. Í þeiri orrostu fell Hólmsteinn, enn Hersteinn flýði. Þá fóru þeir Leifr í hernað. Enn um vetrinn

eftir fór Hersteinn at þeim Leifi, ok vildi drepa þá; enn þeir fengu njósn af för hans, ok gerðu*[st]* mót honum; varð þá enn orrosta mikil, ok fell þar Hersteinn. Eftir þat dreif at þeim fóstbrœðrum vinir þeira ór Firðafylki. Vóru þá menn sendir á fund Atla jarls ok H*[all]*steins at bjóða sættir, ok sættust þeir at því, at þeir Leifr guldu eignir sínar þeim feðgum. Enn þeir fóstbrœðr bjoggu skip mikit, er þeir áttu, ok fóru at leita lands þess er Hrafnaflóki hafði fundit ok þá var Ísland kallat. Þeir fundu landit, ok váru í Austfjörðum í Álftafirði enum syðra. Þeim virðist landit betra suðr enn norðr. Þeir váru einn vetr á landinu, ok fóru þá aftr til Noregs.

5. Eftir þat varði Ingólfr fé þeira til Íslands ferðar, enn Leifr fór í hernað í vestrvíking; hann herjaði á Írland, ok fann þar jarðhús mikit; þar gekk hann í, ok var myrkt, þar til er lýsti af sverði því er maðr helt á. Leifr drap þann mann ok tók sverðit, ok mikit fé af honum; síðan var hann kallaðr Hjörleifr. Hjörleifr herjaði víða um Írland, ok fekk þar mikit fé; þar tók hann þræla tíu, er svá hétu: Dufþakr ok Geirrøðr, Skjaldbjörn, Halldórr ok Drafdritr; eigi eru nefndir fleiri. Enn eftir þat fór Hjörleifr til Noregs ok fann þar Ingólf fóstbróður sinn. Hann hafði áðr fengit Helgu Arnardóttur, systur Ingólfs. Þenna vetr fekk Ing-

ólfr at blóti miklu, ok leitaði sér heilla um forlög sín; enn Hjörleifr vildi aldri blóta. Fréttin vísaði Ingólfi til Íslands. Eftir þat bjó sítt skip hvárr þeira mága til Íslands ferðar; hafði Hjörleifr herfang sítt á skipi, enn Ingólfr félags fé þeira, ok lögðu til hafs er þeir váru búnir.

6. Sumar þat, er þeir Ingólfr fóru til at byggja Ísland, hafði Haraldr hárfagri verit tólf ár konungr at Noregi; þá var liðit frá upphafi þessa heims sex þúsundir vetra ok sjautigir ok þrír vetr, enn frá holdgan dróttins átta hundruð ok sjautigir ok fjogur ár. Þeir höfðu samflot, þar til er þeir sá Ísland; þá skildi með þeim. Þá er Ingólfr sá Ísland, skaut hann fyrir borð öndugis súlum sínum til heilla; hann mælti svá fyrir, at hann skyldi þar byggja, er súlurnar kœmi á land. Ingólfr tók þar land, er nú heitir Ingólfshöfði; enn Hjörleif rak vestr fyrir land, ok fekk hann vatnfátt. Þá tóku þrælarnir írsku þat ráð, at knoða saman mjöl ok smjör, ok kölluðu þat óþorstlátt; þeir nefndu þat minþak; enn er þat var tilbúit, kom regn mikit, ok tóku þeir þá vatn á tjöldum; enn er minþakit tók at mygla, köstuðu þeir því fyrir borð, ok rak þat á land, þar sem nú heitir Minþakseyrr. Hjörleifr tók land við Hjörleifshöfða, ok var þar þá fjörðr, ok horfði botninn inn at höfðanum. Hjörleifr lét þar gera skála tvá, ok er önnur

tóftin átján faðma, enn önnur nítján. Hjörleifr sat þar um vetrinn. Enn um várit vildi hann sá; hann átti einn uxa, ok lét hann þrælana draga arðrinn. Enn er þeir Hjörleifr váru at skála, þá gerði Dufþakr þat ráð, at þeir skyldu drepa uxann, ok segja at skógarbjörn hefði drepit, enn síðan skyldu þeir ráða á þá Hjörleif, ef þeir leitaði bjarnarins. Eftir þat sögðu þeir Hjörleifi þetta. Ok er þeir fóru at leita bjarnarins, ok dreifðust í skóginn, þá sóttu þrælarnir at sérhverjum þeirra, ok myrðu þá alla, jafnmarga sér. Þeir hljópu á brutt með konur þeira ok lausafé ok bátinn. Þrælarnir fóru í eyjar, þær er þeir sá í haf til útsuðrs, ok bjoggust þar fyrir um hríð. Vífill ok Karli hétu þrælar Ingólfs; þá sendi hann vestr með sjó, at leita öndvegissúlna sinna; enn er þeir kómu til Hjörleifshöfða, fundu þeir Hjörleif dauðan; þá fóru þeir aftr, ok sögðu Ingólfi þau tíðindi; hann lét illa yfir drápi þeira Hjörleifs.

Eftir þat fór Ingólfr vestr til Hjörleifshöfða; ok er hann sá Hjörleif dauðan, mælti hann: „Lítit lagðist hér fyrir góðan dreng, er þrælar skyldu at bana verða, ok sé ek svá hverjum verða, ef eigi vill blóta“. Ingólfr lét búa gröft þeira Hjörleifs, ok sjá fyrir skipi þeira ok fjárhlut. Ingólfr gekk þá upp á höfðann, ok sá eyjar liggja í útsuðr til hafs; kom honum þat í hug, at þeir mundu þangat hlaupit hafa, þvíat bátrinn var

horfinn; fóru þeir at leita þrælanna, ok fundu þá þar sem Eið heitir í eyjunum; váru þeir þá at mat, er þeir Ingólfr kvámu at þeim. Þeir urðu felmzfullir, ok hljóp sinn veg hverr. Ingólfr drap þá alla. Þar heitir Dufþaksskor, er hann lézt. Fleiri hljópu þeir fyrir berg, þar sem við þá er kent síðan. Vestmannaeyjar heita þar síðan, er þrælarnir váru drepnir, þvíat þeir váru Vestmenn. Þeir Ingólfr höfðu með sér konur þeira, er myrðir höfðu verit; fóru þeir þá aftr til Hjörleifshöfða; var Ingólfr þar vetr annan; enn um sumarit eftir fór hann vestr með sjó. Hann var enn þriðja vetr undir Ingólfsfelli fyri vestan Ölfusá, *þar sem sumir segja hann sé heygðr*. Þau missari fundu þeir Vífill ok Karli öndvegissúlur hans við Arnarhvál fyri neðan heiði.

Ingólfr fór um várit ofan um heiði; hann tók sér bústað þar sem öndvegissúlur hans höfðu á land komit; hann bjó í Reykjarvík; þar eru enn öndvegissúlur hans í eldhúsi. Enn Ingólfr nam land milli Ölfusár ok Hvalfjarðar, fyri utan Brynjudalsá, milli ok Öxarár, ok öll nes út. Þá mælti Karli: „Til ils fóru vér um góð heruð, er vér skulum byggja útnes þetta“. Hann hvarf á brutt ok ambátt með honum. Vífli gaf Ingólfr frelsi, ok bygði hann at Vífilstóftum; við hann er kent Vífilsfell; þar bjó *hann* lengi, *ok* varð skilríkr maðr. Ingólfr lét gera skála

á Skálafelli: þaðan sá hann reyki við Ölfusvatn ok fann þar Karla.

Ingólfr var frægastr allra landnámsmanna, þvíat hann kom hér at óbygðu landi, og bygði fyrstr landit; gerðu þat aðrir landnámsmenn eftir hans dœmum. Ingólfr átti Hallveigu Fróðadóttur, systur Lofts ens gamla. Þeira son var Þorsteinn, er þing lét setja á Kjalarnesi, áðr alþingi var sett. Son Þorsteins var Þorkell máni lögsögumaðr, er einn heiðinna manna hefir bezt verit siðaðr, at því er menn vita dœmi til. Hann lét sik bera í sólargeisla í banasótt sinni, ok fal sik á hendi þeim guði, er sólina hafði skapat; hafði hann ok lifat svá hreinlega, sem þeir kristnir menn, er bezt eru siðaðir. Son hans var Þormóðr, er þá var allsherjargoði er kristni kom á Ísland. Hans son var Hamall, faðir Más ok Þormóðar ok Torfa. *Sigurðr var son Más, faðir Hamals, föður Guðmundar, föður Þormóðar Skeiðagoða.*

10. Björn buna hét hersir ágætr í Noregi, son Veðrar-Gríms, hersis ór Sogni. Móðir Gríms var Hervör, dóttir Þorgerðar Eylaugsdóttur, hersis ór Sogni. Frá Birni er því nær alt stórmenni komit á Íslandi. Hann átti Vélaugu, *systur Vémundar ens gamla;* þau áttu þrjá sonu: einn var Ketill flatnefr, annarr Hrappr, þriði Helgi; þeir váru ágætir menn, ok er frá þeira afkvæmi mart sagt í þessi bók.

Þórðr skeggi hét maðr; hann var son Hrapps, Bjarnarsonar bunu. Þórðr átti Vilborgu Ósvaldsdóttur. Helga hét dóttir þeira; hana átti Ketilbjörn enn gamli. Þórðr fór til Íslands, ok nam land með ráði Ingólfs í hans landnámi á milli Úlfarsár ok Leiruvágs. Hann bjó á Skeggjastöðum. Frá Þórði er mart stórmenni komit á Íslandi.

11. Hallr goðlauss hét maðr; hann var son Helga goðlauss. Þeir feðgar vildu eigi blóta ok trúðu á mátt sinn. Hallr fór til Íslands, ok nam land með ráði Ingólfs frá Leiruvági til Mógilsár. Son Halls var Helgi, er átti Þuríði Ketilbjarnardóttur. Þeira son var Þórðr í Álfsnesi, er átti Guðnýju Hrafnkelsdóttur. Hallr bjó í Múla.

Haraldr enn hárfagri herjaði vestr um haf, sem ritat er í sögu hans. Hann lagði undir sik allar Suðreyjar, svá langt vestr, at engi *Noregs konungr* hefir síðan lengra eignazt. Enn er hann fór vestan, slógust í eyjarnar víkingar ok Skotar ok Írar, ok herjuðu ok ræntu víða. Ok er þat spurði Haraldr konungr, sendi hann vestr Ketil flatnef, son Bjarnar bunu, at vinna aftr eyjarnar. Ketill átti Yngvildi, dóttur Ketils veðrs, hersis af Hringaríki. Þeira synir váru þeir Björn enn austrœni ok Helgi bjóla. Uðr en djúpauðga ok Þórunn hyrna váru dœtr þeira. Ketill fór vestr, enn setti eftir Björn son sinn;

hann lagði undir sik allar Suðreyjar, ok gerðist höfðingi yfir, enn galt øngva skatta konungi, sem ætlat var; tók þá konungr undir sik eignir hans, ok rak á brutt Björn son hans.

Helgi bjóla, son Ketils flatnefs, fór til Íslands ór Suðreyjum. Hann var með Ingólfi enn fyrsta vetr, ok nam með hans ráði Kjalarnes alt, milli Mógilsar ok Mýdalsár; hann bjó at Hofi. Hans son var Víga-Hrappr ok Kollsveinn, faðir Eyvindar hjalta, föður Kollsveins, föður Þorgerðar, móður Þóru, móður Ögmundar, föður Jóns byskups ens helga.

12. Örlygr hét son Hrapps Bjarnarsonar bunu; hann var at fóstri með enum *helga* Patreki byskupi í Suðreyjum. *Hann* fýstist at fara til Íslands, ok bað at byskup sæi um með honum. Byskup lét hann hafa með sér kirkjuvið ok járnklokku, ok plenarium ok mold vígða, er hann skyldi leggja undir hornstafina. Byskup bað hann þar land nema, er hann sæi fjöll tvau af hafi, ok byggja undir enu syðra fjallinu, ok skyldi dalr í hvárutveggja fjallinu; hann skyldi þar taka sér bústað ok láta þar kirkju gera ok eigna enum helga Kolumba. Með Örlygi var á skipi maðr sá er Kollr hét, fóstbróðir hans; annarr Þorbjörn spörr, þriði Þorbjörn tálkni, ok bróðir hans Þorbjörn skúma; þeir váru synir Böðvars blöðruskalla. Þeir Örlygr létu í haf, ok fengu útivist harða, ok vissu eigi hvar þeir fóru; þá

hét Örlygr á Patrek byskup til landtöku sér, at hann skyldi af hans nafni gefa örnefni þar sem hann tœki land. Þeir váru þaðan frá lítla hríð úti, áðr þeir sá land, ok váru komnir vestr um landit. Þeir tóku þar sem heitir Örlygshöfn, enn fjörðinn inn frá kölluðu þeir Patreksfjörð. *Enn Kollr hét á Þór. Þá skildi í storminum, ok kom hann þar sem Kollsvík heitir ok braut hann þar skip sítt.* Þar váru þeir um vetr; enn um várit bjó Örlygr skip sitt; enn hásetar hans námu þar sumir land, sem enn mun sagt verða. Örlygr sigldi vestan fyri Barð; enn er hann kom suðr um Snæfellsjökul á fjörðinn, sá hann fjöll tvau ok dal í hvárutveggja. *Þar fell útbyrðis járnklokkan ok sökk niðr.* Þar kendi hann land þat, er honum var til vísat. Hann helt þá at enu syðra fjallinu, ok var þat Kjalarnes, ok hafði Helgi brœðrungr hans numit þar áðr. *[Enn þeir sigldu inn eftir firðinum ok tóku þar land sem nú heitir Sandvík á Kjalarnesi; þar lá þá járnklokkan í þarabrúki].* Örlygr var með Helga enn fyrsta vetr, enn um várit nam hann land at ráði Helga frá Mógilsá til Ósvífrslœkjar ok bjó at Esjubergi. Hann lét þar gera kirkju, sem mælt var. *[Hjálp hét kona hans; þeira son var Valþjófr, er fulltíða kom til Islands með Örlygi]* faðir Valbrands, föður Torfa. *[Síðan átti Örlygr Isgerði, dóttur Þormóðar Bresasonar. Þeira son var Geirmundr, faðir Halldóru, er átti Þjóstólfr*

son Bjarnar gullbera. Þeira son var Þorleifr, er bjó at Esjubergi eftir Geirmund móðurföður sinn]. Þeir Örlygr frændr trúðu á Kolumba *[þó at þeir væri óskírðir. Þorleifr var trollaukinn, ok tók þó kristni; frá honum eru Esbergingar ok mart manna komit. Dóttir Örlygs ens gamla ok Isgerðar]* var Vélaug, er átti Gunnlaugr ormstunga, sonr Hrómundar í Þverárhlíð; þeira dóttir var Þuríðr dylla, móður Illuga ens svarta á Gilsbakka.

13. Svartkell hét maðr katneskr; hann *[fór af Englandi til Islands ok]* nam land fyrir innan Mýdalsá milli *ok* Eilífsdalsár, ok bjó at Kiðjafelli fyrst, enn síðan á Eyri. Hans son var Þorkell faðir Glúms, er svá baðst fyrir at krossi: „Gott ey gömlum mönnum, gott ey ungum mönnum". Hann var faðir Þórarins, föður Glúms *á Vatnlausu. Arnleif hét systir Svartkels, er átti Þórólfr viligisl, faðir Kleppjárns ens gamla ór Flókadal; þeira dóttir var Hallgerðr, er átti Bergþórr Kollsson.*

Valþjófr, son Örlygs ens gamla frá Esjubergi, nam Kjós alla, ok bjó at Meðalfelli. *[Þorbjörn kollr hét son hans, faðir Hallveigar, er átti Þórðr lambi; þat er Valþýfinga kyn. Signý hét dóttir Valþjófs, er Signýjarstaðir eru við kendir; hana átti Grímkell, son Bjarnar gullbera; þeira synir váru þeir Hörðr, er drepinn var í Geirshólmi, ok Gnúpr faðir]* Birnings, föður Gnúps,

föður Eiríks Grœnlendinga byskups. [*Valbrandr hét annarr son Valþjófs, faðir Torfa, er fyrst bjó á Möðruvöllum. Þeir feðgar gerðu félag við Tungu-Odd; af því bjoggu þeir síðan á Breiðabólstað í Reykjardal hinum nørðra. Torfi var faðir Þorkels at Skáneyju, er átti Arngerði dóttur Þorkels Svartkelssonar*].

14. Hvamm-Þórir nam land á milli Laxár ok Forsár, ok bjó í Hvammi. Þórir deildi við Ref enn gamla um kú þá er Brynja hét; við hana er dalrinn kendr; hon gekk þar úti með xl nauta, ok váru öll frá henni komin. Þeir Refr ok Þórir börðust hjá Þórishólum; þar fell Þórir ok átta menn hans.

Þorsteinn, son Sölmundar Þórólfssonar smjörs, nam land milli Botnsár ok Forsár: Brynjudal allan. Hann átti Þorbjörgu kötlu, dóttur Helga skarfs, *Geirleifssonar, er nam Barðaströnd;* þeira son var Refr enn gamli [*er bjó at Múla í Brynjudal*], er Bryndœlir eru frá komnir. Nú eru taldir þeir menn, er búit hafa í landnámi Ingólfs, vestr frá honum.

Maðr hét Avangr, írskr at kyni; hann bygði fyrst í Botni; þar var þá svá stórr skógr, at hann gerði þar af hafskip, *ok hlóð þar sem nú heitir Hlaðhamarr.* Hans son var Þorleifr, faðir Þuríðar, er átti Þormóðr Þjóstarson á Álftanesi, ok Iðunnar Molda-Gnúps dóttur. Sonr Þormóðar var Börkr, faðir Þórðar, föður Auðunar

í Brautarholti. Kolgrímr enn gamli, son Hrólfs hersis, nam land út frá Botnsá til Kalmansár, ok bjó á Ferstiklu. Hann átti Gunnvöru, dóttur Hróðgeirs ens spaka; þeira börn vóru þeir Þórhalli, faðir Kolgríms, föður Steins, föður Kvists, er Kvistlingar eru frá komnir. Bergþóra var dóttir Kolgríms ens gamla, er átti Refr í Brynjudal.

[*Þormóðr hinn gamli ok Ketill Bresa synir fóru af Irlandi til Islands, ok námu Akranes alt, á milli Örriðaár ok Kalmansár; þeir váru írskir; Kalman var ok írskr, er áin er við kend, ok bjó fyrst í Katanesi. Þeir bræðr skiftu löndum með sér, svá at Þormóðr átti fyri sunnan Reyni ok til Kalmansár, ok bjó at Hólmi hinum iðra, enn Ketill bróðir hans átti fyri vestan Reyni ok fyri norðan Akrafell til Örriðaár. Bersi hét son hans, faðir Þorgests, föður Stara at Hólmi, föður Knattar, föður Ásdísar, er átti Klængr Snæbjarnar son, sonar Hafnar-Orms. Geirlaug var dóttir Þormóðs hins gamla, móðir Tungu-Odds. Jörundr hinn kristni var son Ketils Bresa sonar; hann bjó í Jörundarholti; það er nú kallat í Görðum. Hann helt vel kristni til dauðadugs, ok var einsetumaðr í elli sinni. Son Jörundar var Kleppr, faðir Einars, föður Narva. Hávarr hét annarr son Klepps, faðir Þorgeirs. Eðna hét dóttir Ketils Bresasonar; hon var gift á Irlandi þeim manni, er Konáll hét; þeira son*

var Ásólfr alskik, er í þann tíma fór af Irlandi til Islands ok kom út austr í Ósum á Austfjörðum. Hann var frændi Jörundar í Görðum ok var kristinn ok vildi ekki eiga við heiðna menn ok eigi vildi hann þiggja mat at þeim. Þeir fóru tólf saman austan, þar til er þeir kómu at garði Þorgeirs ens hörðska í Holti undir Eyjafjöllum, ok settu þar tjald sitt. Enn förunautar hans þrír vóru þá sjúkir; þeir önduðust þar; enn Jón prestr Þorgeirsson, faðir Gríms í Holti, fann bein þeira ok flutti til kirkju. Síðan gerði Ásólfr sér skála, því nær sem nú er kirkju hornit at Ásólfsskála, at ráði Þorgeirs, þvíat Þorgeirr vildi þá eigi hafa við hús sín].

16. *[Á fell við skála Ásólfs sjálfan. Þat var öndverðan vetr. Áin varð þegar full með fiskum. Þorgeirr sagði, at þeir sæti í veiðistöð hans. Síðan fór Ásólfr brott þaðan, ok gerði annan skála vestar við aðra á; sú heitir Irá, því at þeir váru menn írskir. Enn er menn kómu til árinnar, var hon full með fiskum, svá at slíkt undr þóttust menn eigi sét hafa, enn brottu var alt ór hinni eystri ánni. Þá ráku heraðsmenn þá brott þaðan, ok fór hann þá til hins vestasta skálans; fór alt á sömu leið. Bændr kölluðu þá fjölkunga, enn Þorgeirr kvezt hyggja at þeir mundu vera góðir menn. Um várit fóru þeir brott, ok vestr á Akranes. Hann gerði bú at Hólmi á kirkjobólstað. Hans son var Sölvi, faðir Þór-*

hildar, er átti Brandr, son Þorgríms Kjallakssonar; þeira son Þorleifr, faðir Bárðar, föður Jófríðar, er átti Árni Torfason; þeira dóttir Helga, er átti Arngrímr Guðmundarson. Enn er Ásólfr eldist, gerðist hann einsetumaðr. Þar var kofi hans sem nú er kirkjan; þar andaðist hann, ok var þar grafinn at Hólmi. Enn þá er Halldórr, son Illuga hins rauða, bjó þar, þá vandist fjóskona ein at þerra fætr sína á þúfu þeiri, er var á leiði Ásólfs. Hana dreymdi at Ásólfr ávítaði hana um það, er hon þerði fætr sína saurga á húsi hans: „enn þá munu vit sátt", segir hann, „ef þú segir Halldóri draum þinn". Hon sagði honum, ok kvað hann ekki mark at því er konor dreymdi, ok gaf ekki gaum at. Enn er Hróðólfr byskup fór brott ór Bæ, þar er hann hafði búit um xix ár, þá vóru þar eftir munkar þrír; einn þeira dreymdi at Ásólfr mælti við hann: „Sentu húskarl þinn til Halldórs at Hólmi ok kaup at honum þúfu þá er á fjósgötu er, ok gef við mörk silfrs". Munkrinn gerði svá. Húskarlinn gat keypt þúfuna. ok gróf síðan jörðina, ok hitti þar manns bein; hann tók þau upp ok fór heim með. Ena næstu nótt eftir dreymdi Halldór at Ásólfr kom at honum, ok kvezt bæði augu mundu sprengja ór hausi honum nema hann keypti bein hans slíku verði sem hann seldi. Halldór keypti bein Ásólfs, ok lét gera at tréskrín ok setja yfir altari. Halldórr sendi Illuga son sinn útan eftir

kirkjuviði: enn er hann fór út aftr, er hann kom millim Reykjaness ok Snjófjallsness, þá náði hann eigi fyri stýrimönnum at taka land þar er hann vildi. Þá bar hann fyri borð kirkjuviðinn allan ok bað þar koma sem Ásólfr vildi. Enn Austmenn kómu vestr í Vaðil. Enn þrimr nóttum síðar kom viðrinn á Kirkjusand at Hólmi, nema tvau tré kómu á Raufarnes á Mýrum. Halldórr lét gera kirkjo xxx álna og viði þakta, ok helgaði Kolumba með guði].

17. Bekan hét maðr, er land nam í landnámi Ketils, frá Berjadalsá til Örriðaár, ok bjó at Bekansstöðum.

Fiðr enn auðgi Halldórsson, Högnasonar, *fór ór Stafangri til Islands; hann átti Þórvöru dóttur Þorbjarnar frá Mosfelli, Hraðasonar,* Hann nam land fyrir sunnan Laxá ok til Kalmansár ok bjó at Miðfelli. Hans son var Þorgeirr, faðir Jósteins, föður Þórunnar, móður Guðrúnar, móður Sæmundar, föður Brands byskups. *Skeggi í Skógum var son Þórunnar, faðir Styrmis ok Bolla í Skógum.*

Hallkell, er nam Hvítársíðu, bjó fyrst á Akranesi, á Hallkelsstöðum, áðr Bresasynir ráku hann brott. Enn er hann fór eftir fé sínu, því er þar hafði sjálfala úti gengit, var hann drepinn ok er þar heygðr.

Hafnar-Ormr nam lönd um Melahverfi út til Örriðaár ok Laxár, ok inn til Andakílsár, ok

bjó í Höfn. Hans son var Þorgeirr höggvinkinni, faðir Þórunnar, móður Þórunnar, móður Jósteins, föður Sigurðar, föður Bjarnheðins. Þorgeirr höggvinkinni var hirðmaðr Hákonar konungs Aðalsteinsfóstra; hann fekk á Fitjum kinnarsár ok orð gott.

Brœðr tveir bjoggu í landnámi þeira Finns ok Orms: Hróðgeirr enn spaki í Saurbœ, enn Oddgeirr at Leirá; enn þeir Finnr ok Ormr keyptu þá brutt, því at þeim þótti þar þrönglent. Þeir Hróðgeirr brœðr námu síðan lönd í Flóa, Hraungerðingahrepp; bjó Hróðgeirr í Hraungerði, enn Oddgeirr í Oddgeirshólum; hann átti dóttur Ketils gufu. *[Hafnar-Ormr er heygðr þar í höfðanum framfrá bœnum í Höfn sem hann tók land].*

18. Úlfr hét maðr, sonr Brunda-Bjálfa, ok Hallberu, dóttur Úlfs ens óarga ór Hrafnistu; Úlfr átti Salbjörgu, dóttur Berðlu-Kára; hann var kallaðr Kveldúlfr. Þórólfr ok Skalla-Grímr váru synir þeira. Haraldr konungr hárfagri lét drepa Þórólf norðr í Alöst á Sandnesi af rógi Hildiríðarsona; þat vildi Haraldr konungr eigi bœta; þá bjoggu þeir Grímr ok Kveldúlfr kaupskip ok ætluðu til Íslands, því at þeir höfðu þar spurt til Ingólfs vinar síns. Þeir lágu til hafs í Sólundum; þar tóku þeir knör þann er Haraldr konungr lét taka fyrir Þórólfi, þá er

menn hans váru nýkomnir af Englandi, ok drápu þar Hallvarð harðfara ok Sigtrygg snarfara, er því höfðu valdit. Þar drápu þeir ok sonu Guðorms, Sigurðarsonar hjartar, brœðrunga konungs, ok alla skipshöfn þeira, nema tvá menn, er þeir létu segja konungi tíðindin. Þęir bjoggu hvárttveggja skipit til Íslands ok þrjá tigu manna á hváru; stýrði Kveldúlfr því er þá var fengit. Grímr enn háleyski, Þórisson, Gunnlaugssonar, Hrólfssonar, Ketilssonar kjölfara, var forráðamaðr með Kveldúlfi á því skipi er hann stýrði; þeir vissust jafnan til í hafinu; ok er mjök sóttist hafit, þá tók Kveldúlfr sótt; hann bað þess, at kistu skyldi gera at líki hans, ef hann dœi, ok bað svá segja Grími syni sínum, at hann tœki skamt þaðan bústað á Íslandi, er kista hans kœmi á land, ef þess yrði auðit. Eftir þat andaðist Kveldúlfr, ok var skotit fyrir borð kistu hans. Þeir Grímr heldu suðr um landit, þvíat þeir höfðu spurt at Ingólfr bygði sunnan á landinu. Sigldu þeir vestr fyrir Reykjanes, og stefndu þar inn á fjörðinn; skyldi þá með þeim, svá at hvárigir vissu til annarra. Sigldu þeir Grímr enn háleyski alt inn á fjörðinn, þar til er þraut sker öll, ok köstuðu þá akkerum sínum. Enn er flóð gerði, fluttust þeir upp í árós einn, ok leiddu þar upp skipit sem gekk; sú á heitir nú Gufá; báru þeir þar á land föng sín; enn er þeir könnuðu landit, þá höfðu þeir

skamt gengit út frá skipinu, áðr þeir fundu kistu Kveldúlfs rekna í vík eina; þeir báru hana á þat nes er þar var, ok hlóðu at grjóti.

19. Skalla-Grímr kom þar at landi er nú heitir Knarrarnes á Mýrum; síðan kannaði hann landit, ok var þar mýrlendi mikit ok skógar víðir, langt á milli fjalls ok fjöru; enn er þeir fóru inn með firðinum, kómu þeir á nes þat er þeir fundu álftir; þat kölluðu þeir Álftanes. Þeir léttu eigi fyrr enn þeir fundu þá Grím enn háleyska; sögðu þeir Grími alt um ferðir sínar, ok svá hver orð Kveldúlfr hafði sent Grími syni sínum. Skalla-Grímr gekk til at sjá, hvar kistan hafði á land komit; hugðist honum svá, at skamt þaðan mundi vera bólstaðr góðr. Skalla-Grímr var þar um vetrinn, sem hann kom af hafi, ok kannaði þá alt herað; hann nam land útan frá Selalóni ok et efra til Borgarhrauns, ok suðr alt til Hafnarfjalla; herað alt svá vítt sem vatnföll deila til sjóvar; hann reisti bœ hjá vík þeiri, er kista Kveldúlfs kom á land, ok kallaði at Borg; ok svá kallaði hann fjörðinn Borgarfjörð. Síðan skipaði hann heraðit sínum félögum, ok þar námu margir menn síðan land með hans ráði. Skalla-Grímr gaf land Grími enum háleyska fyri sunnan fjörð, á milli Andakílsár ok Grímsár; hann bjó á Hvanneyri. Úlfr hét son hans, faðir Hrólfs í Geitlandi.

Þorbjörn svarti hét maðr; hann keypti land

at Hafnar-Ormi inn frá Selaeyri ok upp til Forsár; hann bjó á Skeljabrekku; hans son var Þorvarðr, er átti Þórunni, dóttur Þorbjarnar ór Arnarholti; þeira synir váru þeir Þórarinn blindi ok Þorgils orraskáld, er var með Óláfi kvaran í Dýflinni.

Skorri, leysingi Ketils gufu, nam Skorradal fyri ofan vatn, ok var þar drepinn.

Björn gullberi nam Reykjardal enn syðra *[frá Grímsá til Flókadalsár]* ok bjó á Gullberastöðum; Hans son var Grímkell goði í Bláskógum; hann átti Signýju Valbrandsdóttur, Valþjófssonar; þeira son var Hörðr, er var fyrir Hólmsmönnum. Björn gullberi átti Ljótunni *[Hrólfsdóttur]* systur Kolgríms ens gamla. Svarthöfði at Reyðarfelli var annarr son þeira; hann átti Þuríði Tungu-Odds dóttur; þeira dóttir Þórdís, er átti Guðlaugr enn auðgi; Þjóstólfr var enn þriði son Bjarnar, fjórði Geirmundr.

Þorgeirr meldun þá lönd öll at Birni fyrir ofan Grímsá; hann bjó í Tungufelli; hann átti Geirbjörgu, dóttur Bálka ór Hrútafirði; þeira son Véleifr enn gamli.

Flóki *[leysingi Ketils gufu, bróðir Skorra]* nam Flókadal *[allan á milli Flókadalsár ok Geirsár ok bjó í Hrísum]* ok var þar drepinn.

20. Óleifr hjalti hét maðr göfugr; hann kom skipi sínu í Borgarfjörð, ok var enn fyrsta vetr með Skalla-Grími; hann nam land at ráði Skalla-

gríms milli Grímsár ok Geirsár, ok bjó at Varmalœk; hans synir váru þeir Ragi í Laugardal ok Þórarinn lögsögumaðr, er átti Þórdísi, dóttir Óláfs feilans; þeira dóttir Vígdís, er átti Steinn Þorfinnsson. Son Raga var Guðormr, faðir Gunnvarar, móður Þórnýjar, móður Þorláks, föður Rúnólfs, föður Þorláks byskups.

Ketill blundr ok Geirr son hans kvámu til Íslands, ok váru með Skallagrími enn fyrsta vetr; þá fekk Geirr Þórunnar, dóttur Skalla-Gríms. Um várit eftir vísaði Grímr þeim til landa, ok námu þeir upp frá Flókadalsá til Reykjadalsár, ok tungu þá alla upp til Rauðsgils, ok Flókadal allan fyrir ofan brekkur. Ketill bjó í Þrándarholti; við hann er kent Blundsvatn; þar bjó hann síðan. Geirr enn auðgi, son hans, bjó í Geirshlíð, enn átti annat bú á Reykjum enum efrum; hans synir váru þeir Þorgeirr blundr ok Blundketill, ok Svarðkell á Eyri; dóttir Geirs var Bergdís, er Gnúpr átti Flókason í Hrísum; þeirar ættar var Þóroddr hrísablundr.

Önundr breiðskeggr var son Úlfars Úlfssonar Fitjumskeggja, Þórissonar hlammanda; Önundr nam tungu alla milli Hvítár ok Reykjadalsár, ok bjó á Breiðabólstað; hann átti Geirlaugu, dóttur Þormóðar á Akranesi, systur Bersa; þeira son var Tungu-Oddr; enn Þórodda hét dóttir þeira; hennar fekk Torfi son Valbrands Val-

þjófssonar, Örlygssonar frá Esjubergi, ok fylgði henni heiman hálfr Breiðabólstaðr ok Hálsaland með. Hann gaf Signýju systur sinni Signýjarstaði, ok bjó hon þar. Torfi drap Kroppsmenn tólf saman; ok hann réð mest fyrir drápi Hólmsmanna; ok hann var á Hellisfitjum, ok Illugi enn svarti ok Sturla goði, þá er þar váru drepnir átján Hellismenn; enn Auðun Smiðkelsson brendu þeir inni á Þorvarðsstöðum. Sonr Torfa var Þorkell at Skáney. Tungu-Oddr átti Jórunni Helgadóttur; þeira börn váru þau: Þorvaldr, er réð brennu Blundketils, ok Þóroddr, er átti Jófríði Gunnarsdóttur; þeira dóttir Húngerðr, er átti Svertingr Hafrbjarnarson. Dóttir Tungu-Odds *var* Þuríðr, er átti Svarthöfði, ok Jófríðr, er Þorfinnr Selþórisson átti, ok Hallgerðr, er Hallbjörn átti, son Odds frá Kiðjabergi. Kjölvör var móðursystir Tungu-Odds, er bjó á Kjölvararstöðum, móðir Þorleifar, móður Þuríðar, móður þeira Gunnhildar, er Kali átti, ok Glúms föður Þórarins, föður Glúms at Vatnlausu.

21. Rauðr hét maðr, er nam land upp frá Rauðsgili til Giljá, ok bjó at Rauðsgili; hans synir váru þeir Úlfr á Úlfstöðum ok Auðr á Auðstöðum fyrir norðan á, er Hörðr vá; þar hefst saga Harðar Grímkelssonar ok Geirs.

Grímr hét maðr, er nam land et syðra upp frá Giljum til Grímsgils, ok bjó við Grímsgil; hans synir váru þeir Þorgils auga á Augastöðum,

ok Hrani á Hranastöðum, faðir Gríms, er kallaðr var Stafngrímr; hann bjó á Stafngrímsstöðum; þar heitir nú á Sigmundarstöðum; þar gagnvart fyrir norðan Hvítá við sjálfa ána er haugr hans; þar var hann veginn.

Þorkell kornamúli nam ás enn syðra upp frá Kollslœk til Deildargils, ok bjó í Ási; hans son var Þorbergr kornamúli, er átti Álöfu elliðaskjöld, dóttur Ófeigs ok Ásgerðar, systur Þorgeirs gollnis; börn þeira váru þau Eysteinn ok Hafþóra, er átti Eiðr Skeggjason, er síðan bjó í Ási; þar dó Miðfjarðar-Skeggi, ok er þar haugr hans fyri neðan garð. Annarr son Skeggja var Kollr, er bjó at Kollslœk. Synir Eiðs *váru* Eysteinn ok Illugi.

Úlfr, son Gríms ens háleyska ok Svanlaugar, dóttur Þormóðar af Akranesi, systur Bersa, *(hann)* nam land milli Hvítár ok suðrjökla, ok bjó í Geitlandi; hans synir váru þeir Hrólfr enn auðgi, faðir Halldóru, er átti Gizurr hvíti; þeira dóttir Vilborg, er átti Hjalti Skeggjason. Annarr son hans var Hróaldr, faðir Hrólfs ens yngra, er átti Þuríði Valþjófsdóttur, Örlygs*sonar* ens gamla; þeira börn váru þau: Kjallakr at Lundi í Syðradal, faðir Kolls, föður Bergþórs; annarr var Sölvi í Geitlandi, faðir Þórðar í Reykjaholti föður Magnúss, föður Þórðar, föður Helgu, móður Guðnýjar, móður Sturlusona, *Sighvats ok Þórðar ok Snorra. Son Sighvats var Sturla, faðir Þur-*

íðar, er herra Rafn átti; þeira börn Jón korpr, Hallkatla ok Valgerðr ok Þorgerðr. Synir Hallkötlu ok Jóns Pétrssonar váru þeir Sturla ok Pétr, ok Steinunn dóttir, er átti Guðmundr Þorsteinsson, Skeggjasonar. Þriði son Hrólfs var Illugi enn rauði, er fyrst bjó í Hraunsási; hann átti þá Sigríði, dóttur Þórarins ens illa, systur Músa-Bölverks; þann bústað gaf Illugi Bölverki, enn Illugi fór þá at búa á Hofstöðum í Reykjadal, þvíat Geitlendingar áttu at halda upp hofi því at helmingi við Tungu-Odd. Síðan bjó Illugi at Hólmi iðra á Akranesi, þvíat hann keypti við Hólm-Starra bæði löndum ok konum ok fé öllu; þá fékk Illugi Jórunnar, dóttur Þormóðar Þjóstarssonar af Álftanesi; enn Sigríðr hengdi sig í hofinu, þvíat hon vildi eigi manna kaupit. Hrólfr enn yngri gaf Þórlaugu gyðju, dóttur sína, Oddi Ýrarsyni; því réðst Hrólfr vestr til Ballarár, ok bjó þar lengi síðan, ok var kallaðr Hrólfr at Ballará.

II.

Hér hefr upp landnám í Vestfirðinga fjórðungi, er mart stórmenni hefir bygðan.

1. Maðr hét Kalman, suðreyskr at ætt; hann fór til Íslands ok kom í Hvalfjörð, ok sat við

Kalmansá. Þar druknuðu synir hans tveir á Hvalfirði. Enn síðan nam hann land fyrir vestan Hvítá á milli Fljóta ok Kalmanstungu alla, ok svá alt austr undir jökla sem grös eru vaxin, ok bjó í Kalmanstungu. Hann druknaði í Hvítá, er hann hafði farit suðr í Hraun at hitta friðlu sína, ok er haugr hans á Hvítárbakka fyrir sunnan. Hans son var Sturla goði, er bjó á Sturlustöðum uppi undir Tungufelli, upp frá Skáldskelmisdal; enn síðan bjó hann í Kalmanstungu. Hans son var Bjarni, er deildi við Hrólf enn yngra ok sonu hans um Tunguna lítlu; þá hét Bjarni at taka kristni; eftir þat braut Hvítá út farveg þann er nú fellr hún; þá eignaðist Bjarni Tunguna lítlu, ok ofan um Grindr ok Sölmundarhöfða. Kýlan hét bróðir Kalmans; hann bjó fyrir neðan Kollshamar; hans son var Kári, er deildi við Karla Konálsson á Karlastöðum, leysingja Hrólfs ór Geitlandi, um oxa, ok reyndist svá at Karli átti. Síðan eggjaði Kári þræl sinn til at drepa Karla; þrællinn lét sem hann œrr væri, ok hljóp suðr um hraun; Karli sat á þreskildi; þrællinn hjó hann banahögg; síðan drap Kári þrælinn. Þjóðólfr, sonr Karla, drap Kýlan Kárason í Kýlanshólum. Síðan brendi Þjóðólfr Kára inni þar sem nú heitir á Brennu. Bjarni Sturluson tók skírn, ok bjó á Bjarnastöðum í Tungunni lítlu, ok lét þar gera kirkju.

Þrándr nefja hét maðr ágætr, faðir Þorsteins, er átti Lofthœnu dóttur Arinbjarnar hersis ór Fjörðum. Systir Lofthœnu var Arnþrúðr, er átti Þórir hersir Hróaldsson; var þeira son Arinbjörn hersir. Móðir þeira Arnþrúðar var Ástríðr slœkidrengr, dóttir Braga skálds ok Lofthœnu, dóttur Erps lútanda. Sonr Þorsteins ok Lofthœnu var Hrosskell, er átti Jóreiði Ölvésdóttur, Finnasonar, Möttulssonar konungs; Hallkell hét son þeira. Hrosskell fór til Íslands, og kom í Grunnafjörð; hann bjó fyrst á Akranesi; þá ömuðust þeir Ketill brœðr við hann; síðan nam hann Hvítársíðu milli Kjarrár ok Fljóta; hann bjó á Hallkellsstöðum, ok Hallkell son hans eftir hann, ok átti hann Þuríði dyllu, dóttur Gunnlaugs ór Þverárhlíð ok Vélaugar Örlygsdóttur frá Esjubergi. Hrosskell gaf land Þorvarði, föður Smiðkels, föður þeira Þórarins ok Auðunar, er réðu fyrir Hellismönnum; hann bjó á Þorvarðsstöðum, ok átti Fljótsdal allan upp með Fljótum. Hrosskell gaf Þorgauti, skipverja sínum, land niðri í Síðu; hann bjó á Þorgautsstöðum; hans synir váru Gíslar tveir. Börn þeira Hallkels ok Þuríðar váru þau Þórarinn ok Finnvarðr, Tindr ok Illugi enn svarti, ok Gríma, er átti Þorgils Arason. Þórarinn vá Músa-Bölverkr, er hann bjó í Hraunsási; þá lét hann gera þar virki, ok veitti Hvítá í gegnum

ásinn, enn áðr fell hon um Melrakkadal ofan; Illugi ok Tindr sóttu Bölverk í virkit.

2. Ásbjörn hinn auðgi Harðarson keypti land fyrir sunnan Kjarrá, upp frá Sleggjulœk til Hvítbjarga; hann bjó á Ásbjarnarstöðum; hann átti Þorbjörgu, dóttur Miðfjarðar-Skeggja; þeira dóttir var Ingibjörg, er átti Illugi enn svarti. Örnólfr hét maðr, er nam Örnólfsdal ok Kjarradal fyrir norðan upp til Hvítbjarga; Ketill blundr keypti land at Örnólfi, alt fyrir norðan Klif, ok bjó í Örnólfsdal; Örnólfr gerði þá bú upp í Kjarradal, þar er nú heita Örnólfsstaðir. Fyrir ofan Klif heitir Kjarradalr, því at þar váru hrískjörr ok smáskógar, milli Kjarrár ok Þverár, svo at þar mátti eigi byggja. Blundketill var maðr stórauðigr; hann lét ryðja víða í skógum og byggja.

Hrómundr hét bróðir Gríms ens háleyska, son Þóris Gunnlaugssonar, Hrólfssonar, Ketilssonar kjölfara; Hrómundr kom skipi sínu í Hvítá; hann nam Þverárdal og Þverárhlíð ofan til Hallarmúla ok fram til Þverár; hann bjó á Hrómundarstöðum; þar er nú kallat at Karlsbrekku. Hans son var Gunnlaugr ormstunga, er bjó á Gunnlaugsstöðum fyrir sunnan Þverá; hann átti Vélaugu, sem fyrr er ritat, *Örlygsdóttur frá Esjubergi*; *þeira dóttir Þuríðr, móðir Illuga ens svarta, föður Hermundar, föður Hreins, föður Styrmis, föður Hreins ábóta, föð-*

ur Valdísar, móður Snorra á Melum, föður Hallberu, er Markús Þórðarson átti. Högni hét skipveri Hrómundar; hann bjó á Högnastöðum; hans son var Helgi at Helgavatni, faðir Arngríms goða, er var at Blundketils brennu; Högni var bróðir Finns ens auðga.

Ísleifr ok Ísrauðr, brœðr tveir, námu land ofan frá Sleggjulœk, milli Örnólfsdalsár ok Hvítár, et nyrðra ofan til Rauðalœkjar, enn et syðra ofan til Hörðhóla; Ísleifr bjó á Ísleifsstöðum, enn Ísrauðr á Ísrauðarstöðum, ok átti land et syðra með Hvítá; hann var faðir Þorbjarnar, föður Ljóts á Veggjum, er fell í Heiðarvígi.

Ásgeirr hét skipverí Hrómundar, er bjó á Hamri upp frá Helgavatni; hann átti Hildi stjörnu, dóttur Þorvalds Þorgrímssonar brækis; þeira synir váru þeir Steinbjörn hinn sterki ok enn stórhöggvi, ok Þorvarðr, faðir Mæfu, er Hrifla átti, ok Þorsteinn enn þrið; fjórði Helgi, faðir Þórðar, föður Skáld-Helga.

3. Arnbjörg hét kona; hon bjó at Arnbjargarlœk; hennar synir váru þeir Eldgrímr, er bjó á hálsinn upp frá Arnbjargarlœk, á Eldgrímsstöðum, ok Þorgestr, er fekk banásár, þá er þeir Hrani börðust, þar sem nú heitir Hranafall. Þórunn hét kona, er bjó í Þórunnarholti; hon átti land ofan til Víðilœkjar ok upp til

móts við Þuríði spákonu, systur sína, er bjó í Gröf; við hana er kendr Þórunnarhylr í Þverá, ok frá henni eru Hamarbyggjar komnir.

Þorbjörn, son Arnbjarnar Óleifssonar langháls, hann var bróðir Lýtings í Vápnafirði; Þorbjörn nam Stafaholtstungu milli Norðrár ok Þverár; hann bjó í Arnarholti; hans son var Teitr í Stafaholti, faðir Einars *[ok Þorvalds, föður Þorkötlu, er átti Hyrningr Kleppjárnsson]*.

Þorbjörn blesi nam land í Norðrárdal fyrir sunnan á, upp frá Króki, og Hellisdal allan, ok bjó á Blesastöðum; hans son var Gísli at Melum í Hellisdal; við hann eru kend Gíslavötn; annarr son Blesa var Þorfinnr á Þorfinnsstöðum, faðir Þorgerðar heiðarekkju, móður Þórðar erru, föður Þorgerðar, móður Helga at Lundi.

Geirmundr, son Gunnbjarnar gands, nam tunguna á milli Norðrár ok Sandár, ok bjó í Tungu; hans son var Brúni, faðir Þorbjarnar at Steinum, er fell í Heiðarvígi.

Örn enn gamli nam Sanddal ok Mjóvadal, ok svá Norðrárdal ofan frá Króki til Arnarbœlis, ok bjó á Hárekksstöðum.

Rauða-Björn nam Bjarnardal, ok þá dali, er þar ganga af *[hann bjó at Dalsmynni; hann blés fyrstr manna rauða á Islandi, ok var hann af því kallaðr Rauða-Björn]*, ok átti annat bú niðr

frá Mælifellsgili, enn annat niðri í heraði, sem ritat er.

Karl nam Karlsdal upp frá Hreðuvatni, ok bjó undir Karlsfelli; hann átti land ofan til Jafnaskarðs til móts við Grím.

Gríss ok Grímr hétu leysingjar Skalla-Gríms; þeim gaf hann lönd uppi við fjöll: Grísi Grísartungu, enn Grími Grímsdal.

4. Bersi goðlauss hét maðr, son Bálka Blæingssonar ór Hrútafirði; hann nam Langavatnsdal allan ok bjó þar *[á Torfhvalastöðum]*. Hans systir var Geirbjörg, er átti Þorgeirr í Tungufelli; þeira son var Véleifr enn gamli. Bersi goðlauss fekk Þórdísar, dóttur Þórhadds ór Hitárdal, ok tók með henni Hólmslönd; þeira son var Arngeirr, faðir Bjarnar Hitdœlakappa.

Sigmundr hét einn leysingi Skalla-Gríms; honum gaf hann land milli Gljúfrár ok Norðrár; hann bjó at Haugum, áðr hann fœrði sik í Munoðarnes; við hann er kent Sigmundarnes.

Rauða-Björn keypti land at Skalla-Grími milli Gljúfrár ok Gufár; hann bjó at Rauða-Bjarnarstöðum upp frá Eskiholti; hans son var Þorkell trefill í Skarði ok *[Þorgeirr reyðr]*, Helgi í Hvammi ok Gunnvaldr, faðir Þorkels, er átti Helgu, dóttur Þorgeirs á Víðimýri.

[Son Trefils var Þormóðr, er orti Hrafnsmál um Snorra goða].

Þorbjörn krumr ok Þórðr beigaldi hétu brœðr

tveir; þeim gaf Skalla-Grímr lönd fyrir útan Gufá, ok bjó Þorbjörn í Hólum, enn Þórðr á Beigalda.

Þóri þurs ok Þorgeiri jarðlang ok Þorbjörgu stöng, systur þeirra, gaf Skalla-Grímr land upp með Langá fyrir sunnan; bjó Þórir á Þursstöðum, enn Þorgeirr á Jarðlangsstöðum, Þorbjörg í Stangarholti.

Einn maðr hét Áni, sá er Grímr gaf land ofan með Langá milli ok Hafslœkjar; hann bjó at Ánabrekku; hans son var Önundr sjóni, faðir Steinars ok Döllu, móður Kórmaks.

Þorfinnr enn strangi hét merkismaðr Þórólfs Skalla-Grímssonar; honum gat Skalla-Grímr *Sæunni* dóttur sína, ok land fyrir útan Langá út til Leirulœkjar ok upp til fjalls; hann bjó at Forsi; þeira dóttir var Þórdís, móðir Bjarnar Hitdœlakappa.

Ingvarr hét maðr, faðir Beru, er Skalla-Grímr átti; honum gaf Grímr land á milli Leirulœkjar ok Straumfjarðar; hann bjó á Álftanesi. Önnur dóttir hans var Þórdís, er átti Þorgeirr lambi á Lambastöðum, faðir Þórðar, er þrælarnir Ketils gufu brendu inni. Son Þórðar var Lambi enn sterki.

Steinólfr hét maðr, er nam Hraundal hvárntveggja alt til Grjótár að leyfi Skalla-Gríms *[ok bjó í enum syðra Hraundal];* hann var faðir Þorleifs, er Hraundœlir eru frá komnir. *Þór-*

unn hét dóttir Steinólfs, er átti Þorbjörn Vífilsson, faðir Þorgerðar, móður Ásmundar, föður Sveinbjarnar, föður Odds, föður Gró, móður Odds á Álftanesi.

Þórhaddr, son Steins mjöksiglanda, Vígbjóðssonar, Böðmóðssonar ór Búlkarúmi, hann nam Hitardal til Grjótár et syðra, enn et ytra til Kaldár ok á milli Hitár ok Kaldár til sjóvar; hans son var Þorgeirr, faðir Hatþórs, föður Guðnýjar, móður Þorláks ens auðga: *föður Þorleifs beiskalda, föður Þorláks, föður Ketils, föður Valgerðar, móður þeira Narfasona, Þorláks ok Þórðar.* Þorgeirs synir váru þeir Grímr í Skarði ok Þórarinn, Finnbogi, Eysteinn, Gestr, Torfi.

Þorgils knappi, leysingi Kolla Hróaldssonar, nam Knappadal; hans synir váru þeir Ingjaldr ok Þórarinn *ok Þórir er bjó* at Ökrum, ok eignaðist land á milli Hitár ok Álftár, ok upp til móts við Steinólf. Son *Þóris* var Þrándr er átti Steinunni, dóttur Hrúts á Kambsnesi; þeira synir váru þeir Þórir ok.... Skúmr, faðir Torfa, föður Tanna; hans son var Hrútr, er átti Kolfinnu, dóttur Illuga ens svarta.

Nú eru þeir menn taldir, er lönd hafa bygt í landnámi Skalla-Gríms.

5. Grímr hét maðr, Ingjaldsson, Hróaldssonar ór Haddingjadal, bróðir Ása hersis; hann fór til Íslands í landaleit, ok sigldi fyrir norðan

landit; hann var um vetrinn í Grímsey á Steingrímsfirði; Bergdís hét kona hans, enn Þórir son þeira; Grímr røri til fiska um haustit með húskarla sína, enn sveinninn Þórir lá í stafni, ok var í selbelg, ok dreginn at hálsinum; Grímr dró marmennil, ok er hann kom upp, spurði Grímr: „Hvat spár þú oss um forlög vár, eðr hvar skulu vér byggja á Íslandi?“ Marmennill svarar: „Ekki þarf ek at spá yðr, enn sveininum er liggr í selbelginum; hann skal þar byggja ok land nema, er Skálm, merr yður, legst undir klyfjum“. Ekki fengu þeir fleiri orð af honum. Enn síðar um vetrinn røru þeir Grímr svá at sveinninn var á landi; þá týndust þeir allir. Þau Bergdís ok Þórir fóru um várit ór Grímsey, ok vestr yfir heiði til Breiðafjarðar; þá gekk Skálm fyrir ok lagðist aldri. Annan vetr váru þau á Skálmarnesi í Breiðafirði; enn um sumarit eftir snøru þau suðr; þá gekk enn Skálm fyrir, þartil er þau kvámu af heiðum suðr til Borgarfjarðar, þar sem sandmelir tveir rauðir stóðu fyrir; þar lagðist Skálm niðr undir klyfjum, undir enum ytra melnum; þar nam Þórir land fyrir sunnan Gnúpá til Kaldár, fyrir neðan Knappadal, milli fjalls ok fjöru; hann bjó at Rauðamel enum ytra; hann var höfðingi mikill. Þá var Þórir gamall ok blindr, er hann kom út síð um kveld, ok sá at maðr røri útan í Kaldárós á járnnökkva, mikill ok illilegr, ok

gekk þar upp til bœjar þess er í Hripi hét, ok gróf þar í stöðulshliði; enn um nóttina kom þar upp jarðeldr, ok brann þá Borgarhraun; þar var bœrinn, sem nú er borgin. Son Selþóris var Þorfinnr, er átti Jófríði, dóttur Tungu-Odds; þeira synir váru þeir Þorkell ok Þorgils, Steinn ok Galti, Ormr ok Þórormr ok Þórir. *Steinn Þorfinnsson var faðir Arnóru, móður Hallbjargar, móður Oddnýjar, móður Geirlaugar, móður Snælaugar, móður Markúss á Melum.* Dóttir Þorfinns var *Þorbjörg*, er átti Þorbrandr ór Álftafirði. Þeir Selþórir frændr enir heiðnu dó í Þórisbjörg. Þeir Þorkell ok Þorgils, synir Þorfinns, áttu báðir Unni, dóttur Álfs ór Dölum. Skálm, merr Þóris, dó í Skálmarkeldu.

Kolbeinn klakkhöfði Atlason, ór Atleyju af Fjölum, fór til Islands, ok keypti lönd öll millum Kaldár ok Hitár fyrir neðan Sandbrekku, ok bjó á Kolbeinsstöðum; hans son var Finnbogi í Fagraskógi ok Þórðr skáld.

6. Þormóðr ok Þórðr gnúpa, synir Odds ens rakka, Þorviðarsonar, Freyviðarsonar, Álfssonar af Vors, þeir brœðr fóru til Íslands ok námu land frá Gnúpá til Straumsfjarðarár; hafði Þórðr Gnúpudal, ok bjó þar; hans son var Skafti, faðir Hjörleifs goða, ok Finnu, er átti Refr enn mikli, faðir Steinunnar, móður Hofgarða-Refs. Þormóðr bjó á Rauðkollsstöðum; hann var kallaðr Þormóðr goði; hann átti Gerði,

dóttur Kjallaks ens gamla; þeira son var Guðlaugr enn auðgi; hann átt Þórdísi, dóttur Svarthöfða, Bjarnarsonar gullbera ok Þuríðar Tungu-Odds dóttur, er þá bjó í Hörgsholti. Guðlaugr enn auðgi sá, at Rauðamels lönd váru betri enn önnur lönd suðr þar í sveit; hann skoraði á Þorfinn til landa, ok bauð honum hólmgöngu; þeir fellu báðir á hólmi, enn Þuríðr Tungu-Odds dóttir grœddi þá báða ok sætti þá. Guðlaugr nam síðan land frá Straumfjarðará til Furu, milli fjalls ok fjöru, ok bjó í Borgarholti; frá honum eru Straumfirðingar komnir; hans son var Guðleifr, er skip átti annat, enn annat Þórólfr, son Lofts ens gamla, þá er *þeir* börðust við Gyrð jarl Sigvaldason. Annarr son Guðlaugs var Þorfinnr, faðir Guðlaugs, föður Þórdísar, móður Þórðar, föður Sturlu í Hvammi. Valgerðr hét dóttir Guðlaugs ens auðga.

Vali enn sterki hét hirðmaðr Haralds konungs ens hárfagra; hann vá víg í véum ok varð útlægr; hann fór til Suðreyja, ok staðfestist þar, enn synir hans þrír fóru til Íslands; Hlíf hestageldir var móðir þeira; hét einn Atli, annarr Alfarinn, þriði Auðun stoti: þeir fóru allir til Íslands. Atli Valason ok Ásmundr, son hans, námu land frá Furu til Lýsu. Ásmundr bjó í Langaholti at Þórutóftnm; hann átti Langaholts-Þóru. Þá er Ásmundr eldist, bjó hann í Öxl, enn Þóra bjó þá eftir, ok lét gera skála

sinn um þvera þjóðbraut, ok lét þar jafnan standa borð, enn hon sat úti á stóli ok laðaði þar gesti, hvern er mat vildi eta. Ásmundr var heygðr í Ásmundarleiði, ok lagðr í skip, ok þræll hans hjá honum. Vísu þessa heyrði *(kona)* kveðna í haugi hans er *(hon)* gekk hjá:

Einn byggi ek, stoð steina,
stafnrúm Atals hrafni;
skal-at of þegn á þiljum
þr*a*ngbý*lt* á mar ranga.
Rúm er böðvitrum betra
brimdýri*s* kná*um* stýr*i*
(lifa man þat með lofðum
lengr), enn ilt of gengi.

[Atli var son Ásmundar, faðir Surts, föður Guðleifs, föður Guðbrands, föður Surts smiðs, föður Eyjólfs prests munks]. Eftir þat var leitat til haugsins, ok var þræll inn tekinn ór skipinu.

Hrólfr enn digri, son Eyvindar eikikróks, *bróðir Illuga Fellsgoða austan af Síðu*, nam land frá Lýsu til Hraunhafnarár; hans son var Helgi í Hofgörðum, faðir Finnboga ok Bjarnar ok Hrólfs. Björn var faðir Gest*s*, föður Skáld-Refs.

7. Sölvi hèt maðr, er nam land milli Hellis ok Hraunhafnar; hann bjó í Brenningi, enn síðar á Sölvahamri, því at hann þóttist þar vera gagnsamari.

Sigmundr, son Ketils þistils, þess er numit hafði Þistilsfjörð norðr, hann átti Hildigunni; Sigmundr

nam land á milli Hellishrauns ok Beruvíkrhrauns; hann bjó at Laugarbrekku, ok er þar heygðr; hann átti þrjá sonu; einn var Einarr, er síðan bjó at Laugarbrekku. Þeir feðgar seldu Lónland Einari, er síðan bjó þar; hann var kallaðr Lón-Einarr. *[Hval rak á fjöru hans, ok skar hann af nakkvat; hann sleit veðr út, ok rak á land Einars Sigmundarsonar. Lón-Einarr taldi fjölkyngi Hildigunnar því valda. Enn þá er hvalinn hafði út tekit frá Lón-Einari, fór hann at leita, ok kom svá at at Einarr Sigmundarson skar hvalinn með húskarla sína. Hann hjó þegar einn þeira banahögg. Laugarbrekku-Einarr bað nafna sinn frá fara: „því at yðr man eigi duga at at sækja.“ Lón-Einarr hvarf frá, því at hann var liðvani. Einarr Sigmundarson flutti heim hvalinn]*. Eftir andlát Sigmundar fór Einarr til Laugarbrekku með sjaunda mann, ok stefndi Hildigunnium fjölkyngi; *[hon var dóttir Beinis Mássonar, Naddoðarsonar ór Færeyjum]*; enn Einarr, son hennar, var eigi heima; hann kom heim, þá er Lón-Einarr var nýfarinn á braut; Hildigunnr sagði honum þessi tíðindi, ok færði honum kyrtil nýgervan. Einarr tók skjöld sinn ok sverð ok verkhest, ok reið eftir þeim; hann sprengdi hestinn á Þúfubjörgum. *[Þá rann Einarr sem hann mátti; enn þá er hann kom hjá Dröngum, sá hann trollkarl sitja þar á uppi, ok láta róa fætr, svá at þeir tóku brimit,*

ok skeldi þeim saman, svá at sjódrif varð af, ok kvað vísu:

Vark þars fell af fjalli
flóðkorn jötuns móður
hám bergrisa ór himni
heiðins á nóleiðar.
Gørir fár jötunn fleiri,
fold ífinga, moldu
hömlu heiðar þrumlu
hamváta mér báta.

Einarr gaf engan gaum at þessu. Þeir fundust þar sem heita Mannfallsbrekkur ok börðust þar. Enn kyrtil Einars bitu eigi járn. Fjórir menn fellu af Lón-Einari, enn tveir flýðu.] Þeir nafnar sóttust lengi, áðr sundr gekk bróklindi Lón-Einars; ok er hann tók þar til, hjó nafni hans hann banahögg. Þræll Laugarbrekku-Einars hét Hreiðarr; hann hljóp eftir þeim, ok sá af Þúfubjörgum, hvar þrælar Lón-Einars fóru; hann rann eftir þeim, ok drap þá báða í Þrælavík. Fyrir þat gaf Einarr honum frelsi, ok land svá vítt, sem hann fengi gert um þrjá daga; þat heitir Hreiðarsgerði, er hann bjó síðan. Einarr at Laugarbrekku átti Unni, dóttur Þóris, bróður Ásláks í Langadal. Hallveig var dóttir þeira, er Þorbjörn Vífilsson átti. Breiðr hét annarr son Sigmundar, bróðir *Einars;* hann átti Gunnhildi, dóttur Ásláks ór Langadal; þeira son var Þormóðr, er átti Helgu Önundardóttur, systur Skáld-Hrafns; þeira dóttir Herþrúðr, er Símon

átti; þeira dóttir Gunnhildr er Þorgils átti; þeira dóttir Valgerðr, móðir Finnboga ens ramma, Geirssonar. Þorkell hét enn þriði son Sigmundar; hann átti Jóreiði, dóttur *Tinds* Hallkelssonar. Laugarbrekku-Einarr var heygðr skamt frá Sigmundarhaugi, ok er haugr hans ávalt grœnn vetr ok sumar. Þorkell hét son Laugarbrekku-Einars; hann átti Grímu Hallkelsdóttur, fyrr enn Þorgils Arason; Finnvarðr var son þeira. Önnur dóttir Laugarbrekku-Einars var Arnóra, er átti Þorgeirr Vífilsson; þeira dóttir var Ingveldr, er átti Þorsteinn, son Snorra goða. Inguðr var dóttir þeira, er átti Ásbjörn Arnórsson.

8. Grímkell hét maðr, son Úlfs kráku, Hreiðarssonar, bróður Gunnbjarnar, er Gunnbjarnarsker eru við kend; hann nam land frá Beruvíkrhrauni til Neshrauns, ok út um öndvert nes ok bjó at Saxahváli; hann rak á brutt þaðan Saxa Alfarinsson, Valasonar, ok bjó hann síðan í Hrauni hjá Saxahváli; Grímkell átti Þorgerði, dóttur Valþjófs ens gamla; þeira son var Þórarinn korni; hann var hamrammr mjök, ok liggr í Kornahaugi. *[Þat kvað maðr, er brotit hafði hauginn:*

Hljóp ek í hauginn forna,
hvílt hefik lengr of morna,
lét ek á braut of borna
beltis hringju Korna].

Þórarinn korni átti Jórunni dóttur Ein-

ars í Stafaholti; þeira dóttir var Járngerðr, er átti Úlfr Uggason. Klængr hét annarr son Grímkels; hann átti Oddfríði, dóttur Helga af Hvanneyri; son þeira var Kolli, er átti Þuríði, dóttur Ásbrands frá Kambi; þeira son var Skeggi, faðir Þorkötlu, er átti Illugi, son Þorvalds Tindssonar, faðir Gils er vá Gjafvald. Bárðr hét annarr son Kolla; hann átti Valgerði Viðarsdóttur; Vigdís var dóttir þeira, er átti Þorbjörn enn digri; þeira dóttir Þórdís, er átti Þorbrandr at Ölfusvatni; Þórir var son þeira, ok Bjarni á Breiðabólstað, ok Torfi, enn dóttir Valgerðr, er átti Rúnólfr byskups son. Ásdís hét önnur dóttir Bárðar; hana átti fyrr Þorbjörn Þorvaldsson, bróðir Mána-Ljóts sammœðri; þeira dóttir Þuríðr, er átti Þorgrímr Oddsson; börn þeira: Geirmundr í Mávahlíð, ok fjogrtán önnur. Ásdísi átti síðar Skúli Jörundarson Valgerðr frá Mosfelli var dóttir þeira.

Alfarinn Valason hafði fyrst numit nesit á milli Beruvíkrhrauns ok Ennis; hans synir váru þeir Höskuldr, er bjó at Höskuldsám, ok Ingjaldr, er bjó at Ingjaldshváli; enn Goti at Gotalœk, enn Hólmkell at Forsi við Hólmkelsá.

Óláfr belgr hét maðr, er nam land fyrir innan Enni alt til Fróðár, ok bjó í Óláfsvík.

9. Ormr enn mjóvi hét maðr, er kom skipi sínu í Fróðárós, ok bjó á Brimilsvöllum um hríð; hann rak á brutt Óláf belg, ok nam Vík-

ina gömlu milli Ennis ok Höfða, ok bjó þá at Fróðá. Hans son var Þorbjörn enn digri; hann átti fyrr Þuríði, dóttur Ásbrands frá Kambi, ok váru þeira börn: Ketill kappi, Hallsteinn ok Gunnlaugr, ok Þorgerðr, er átti Önundr sjóni. Þorbjörn átti síðar Þuríði, dóttur Barkar ens digra ok Þórdísar Súrsdóttur. Þorbjörn enn digri stefndi Geirríði Bægifótsdóttur um fjölkyngi, eftir þat er Gunnlaugr son hans dó af meini því er hann tók, þá er hann fór at nema fróðleik at Geirríði; hon var móðir Þórarins í Mávahlíð. Um þá sök var Arnkell goði kvaddr tólftar kvöð, ok bar hann af, þvíat Þórarinn vann eið at stalla hring, ok hratt svá málinu. Enn eftir þat hurfu Þorbirni stóðhross á fjalli; þat kendi hann Þórarni, ok fór í Mávahlíð ok setti duradóm. Þeir váru tólf, enn þeir Þórarinn váru sjau fyrir: Álfgeirr Suðreyingr ok Nagli ok Björn austmaðr ok húskarlar þrír; þeir hleyptu upp dóminum ok börðust þar í túninu; Uðr, kona Þórarins, hét á konur at skilja þá; einn maðr fell af Þórarni, enn tveir af Þorbirni. Þeir Þorbjörn fóru á brutt, ok bundu sár sín hjá stakkgarði upp með Vágum. Hönd Uðar fanst í túni; því fór Þórarinn eftir þeim, ok fann þá hjá garðinum. Nagli hljóp grátandi um þá, ok í fjall upp. Þar vá Þórarinn Þorbjörn, ok særði Hallstein til ólífis; fimm menn fellu þar af Þorbirni. Þeir Arnkell og Vermundr veittu Þórarni, ok höfðu

setu at Arnkels. Snorri goði mælti eftir Þorbjörn, ok sekti þá alla, er at vígum höfðu verit, á Þórnesþingi. Eftir þat brendi hann skip þeira Álfgeirs í Salteyrarósi. Arnkell keypti þeim skip í Dögurðarnesi, ok fylgði þeim út um eyjar. Af þessu gerðist fjandskapr þeira Arnkels ok Snorra goða. Ketill kappi var þá útan; hann var faðir Hróðnýjar, er átti Þorsteinn son Víga-Styrs.

Sigurðr svínhöfði var kappi mikill; hann bjó á Kvernvágaströnd. Herjólfr son hans var þá átta vetra, er hann drap skógbjörn fyrir þat er hann hafði bitit geit fyrir honum; þar um *var* þetta kveðit:

Bersi brunninrazi
beit geit fyr Herjólfi,
enn Herjólfr hokinrazi
hefndi geitr á Bersa.

Þá var Herjólfr tólf vetra, er hann hefndi föður síns; hann var enn mesti afreksmaðr. Herjólfr fór til Íslands í elli sinni, ok nam land milli Búlandshöfða ok Kirkjufjarðar; hans son var Þorsteinn kolskeggr, faðir Þórólfs, föður Þórarins ens svarta Máhlíðings ok Guðnýjar, er átti Vermundr hinn mjóvi; þeira son Brandr enn örvi *ok dóttir Þorfinna, er átti Þorsteinn Kuggason.*

Vestarr, son Þórólfs blöðruskalla, átti Svönu Herrøðardóttur; þeira son var Ásgeirr. Vestarr fór til Íslands með föður sinn afgamlan, ok

nam Eyrarlönd ok Kirkjufjörð; hann bjó á Öndurðri-Eyri. Þeir Þórólfr feðgar éru heygðir á Skallanesi báðir. Ásgeirr Vestarsson átti Helgu Kjarlaksdóttur; þeira son var Þorlákr; hans son Steinþórr, ok þeira Þuríðar, dóttur Auðunar stota, ok Þórðr blígr, er átti Otkötlu Þorvaldsdóttur, Þormóðssonar goða; þriði var Þormóðr, er átti Þorgerði, dóttur Þorbrands ór Álftafirði; fjórði Bergþórr, er fell á Vigrafirði; systir þeira Helga, er átti Ásmundr Þorgestsson. Steinþórr átti Þuríði, dóttur Þorgils Arasonar; Gunnlaugr var son þeira, er átti Þuríði ena spöku, dóttur Snorra goða.

10. Kolr hét maðr, er nam land útan frá Fjarðarhorni til Trollaháls, ok út um Berserkseyri til Hraunsfjarðar; hans son var Þórarinn ok Þorgrímr; við þá er kent Kolssonafell. Þeir feðgar bjoggu allir at Kolgröfum; frá þeim eru Kolgreflingar komnir.

Auðun stoti, son Vala ens sterka, nam Hraunsfjörð allan fyrir ofan Hraun, á milli Svínavatns ok Trollaháls; hann bjó í Hraunsfirði, ok var mikill fyrir sér ok sterkr. Auðun átti Mýrúnu dóttur Maddaðar Írakonungs. Auðun sá um haust at hestr apal*d*grár rann ofan frá Hjarðarvatni ok til stóðhrossa hans; sá hafði undir stóðhestinn; þá fór Auðun til, ok tók enn grá hestinn, ok setti fyrir tveggja öxna sleða, ok ók saman alla töðu sína. Hestrinn var góðr

meðfarar um miðdegit; enn er á leið, steig hann í völlinn til hófskeggja; enn eftir sólar fall sleit hann allan reiðing ok hljóp til vatnsins; hann sást aldri síðan. Son Auðunar var Steinn, faðir Helgu, er átti Án í Hrauni; þeira son var Már, faðir Guðríðar, móður Kjartans ok Ánar í Kirkjufelli. Ásbjörn hét annarr son Auðunar, þriði Svarthöfði, enn dóttir Þuríðr, er átti Þorlákr son Ásgeirs á Eyri.

11. Björn hét son Ketils flatnefs ok Yngvildar, dóttur Ketils veðrs, hersis af Hringaríki. Björn sat eftir at eignum föður síns, þá er Ketill fór til Suðreyja; enn er Ketill helt sköttum fyrir Haraldi konungi enum hárfagra, þá rak konungr Björn son hans af eignum sínum, ok tók undir sik; þá fór Björn vestr um haf, ok vildi þar eigi staðfestast; því var hann kallaðr Björn enn austrœni; hann átti Gjaflaugu Kjallaksdóttur, systur Bjarnar ens sterka. Björn enn austrœni fór til Íslands, ok nam land á milli Hraunsfjarðar ok Stafár; hann bjó í Bjarnarhöfn á Borgarholti, ok hafði selför upp til Selja, ok átti rausnarbú; hann dó í Bjarnarhöfn ok er heygðr við Borgarlœk, þvíat hann einn var óskírðr barna Ketils flatnefs. Son þeira Bjarnar ok Gjaflaugar var Kjallakr enn gamli, er bjó í Bjarnarhöfn eftir föður sinn, ok Óttarr, faðir Bjarnar, föður Vigfúss í Drápuhlíð, er Snorri goði lét drepa. Annarr son Óttars

var Helgi; hann herjaði á Skotland, ok tók þar at herfangi Niðbjörgu, dóttur Bjólans konungs ok Kaðlinar, dóttur Göngu-Hrólfs; hann fekk hennar *ok* var son þeira Ósvífr enn spaki ok Einarr skálaglam, er druknaði á Einarsskeri í Selasundi, ok kom skjöldr hans í Skjaldey, enn feldr á Feldarhólm. Einarr var faðir Þorgerðar, móður Herdísar, móður Steins skálds. Ósvífr átti Þórdísi, dóttur Þjóðólfs ór Höfn; þeira börn váru þau: Óspakr, faðir Úlfs stallara, *föður Jóns á Reyrvelli, föður Erlends hímaldu, föður Eysteins erkibyskups*, ok Þórólfr, Torráðr, Einarr, Þorbjörn ok Þorkell; þeir urðu sekir um víg Kjartans Óláfssonar, ok Guðrún, móðir Gellis ok Bolla ok Þorleiks ok Þórðar kattar. Vilgeirr hét son Bjarnar ens austrœna. Kjallakr enn gamli átti Ástríði, dóttur Hrólfs hersis ok Öndóttar, systur Ölvés barnakarls; þeira son var Þorgrímr goði; hann átti *Þórhildi dóttur [Þorkels meinakrs];* váru synir þeira Víga-Styrr ok Vermundr mjóvi ok Brandr, faðir Þorleiks. Dœtr Kjallaks ens gamla: Gerðr, er Þormóðr goði átti, ok Helga, er Ásgeirr á Eyri átti.

12. Þórólfr, son Örnólfs fiskreka, bjó í Mostr; því var hann kallaðr Mostrarskegg; hann var blótmaðr mikill. ok trúði á Þór; hann fór fyrir ofríki Haralds konungs hárfagra til Íslands, ok sigldi fyrir sunnan land; enn er hann kom vestr fyrir Breiðafjörð, þá skaut hann fyrir borð önd-

vegis súlum sínum; þar var skorinn á Þórr; hann mælti svá fyrir, at Þórr skyldi þar á land koma sem hann vildi at Þórólfr bygði; hét hann því, at helga Þór alt landnám sitt, ok kenna við hann. Þórólfr sigldi inn á fjörðinn, ok gaf nafn firðinum, ok kallaði Breiðafjörð; hann tók land fyrir sunnan fjörðinn, nær miðjum firðinum; þar fann hann Þór rekinn í nesi einu; þat heitir nú Þórsnes. Þeir lendu þar inn frá í vág인inn, er Þórólfr kallaði Hofsvág; þar reisti hann bœ sinn, ok gerði þar hof mikit, ok helgaði Þór; þar heita nú Hofstaðir. Fjörðrinn var þá bygðr lítt eðr ekki. Þórólfr nam land frá Stafá inn til Þórsár, ok kallaði þat alt Þórsnes; hann hafði svá mikinn átrúnað á fjall þat, er stóð í nesinu, er hann kallaði Helgafell, at þangat skyldi engi maðr óþveginn líta, ok þar var svá mikil friðhelgi, at øngu skyldi granda í fjallinu, hvárki fé né mönnum, nema sjálft gengi á braut; þat var trúa þeira Þórólfs frænda, at þeir dœi allir í fjallit. Þar á nesinu, sem Þórr kom á land, hafði Þórólfr dóma alla, ok þar var sett heraðsþing með ráði allra sveitarmanna. Enn er menn váru þar á þinginu, þá skyldi víst eigi hafa álfreka á landi, ok var ætlat til þess sker þat, er Dritsker heitir, þvíat þeir vildu eigi saurga svá helgan völl sem þar var. Enn þá er Þórólfr var dauðr, enn Þorsteinn son hans var ungr, þá vildu þeir

Þorgrímr Kjallaksson ok Ásgeirr mágr hans eigi ganga í skerit örna sinna; þat þoldu eigi Þórsnesingar, er þeir vildu saurga svá helgan völl; því börðust þeir Þorsteinn þorskabítr ok Þorgeirr kengr við þá Þorgrím ok Ásgeir þar á þinginu um skerit, ok fellu þar nokkurir menn, enn margir urðu sárir, áðr þeir urðu skildir. Þórðr gellir sætti þá; ok með því hvárugir vildu láta af sínu máli, þá var völlrinn óheilagr af heiftar blóði. Þá var þat ráð tekit, at fœra brutt þaðan þingit, ok inn í nesit, þar sem nú er; var þar þá helgistaðr mikill, ok þar stendr enn Þórs steinn, er þeir brutu þá menn um, er þeir blótuðu; ok þar hjá er sá dómhringr, er menn skyldu til blóts dœma. Þar setti ok Þórðr gellir fjórðungsþing með ráði allra fjórðungsmanna. Son Þórólfs Mostrarskeggja var Hallsteinn Þorskafjarðargoði, faðir Þorsteins surts ens spaka; Ósk var móðir Þorsteins surts, dóttir Þorsteins rauðs. Annarr son Þórólfs var Þorsteinn þorskabítr; hann átti Þóru, dóttur Óláfs feilans, systur Þórðar gellis; þeira son var Þorgrímr, faðir Snorra goða, ok Börkr enn digri, faðir Sáms, er Ásgeirr vá.

13. Geirrøðr hét maðr, er fór til Íslands, ok með honum Finngeirr, sonr Þorsteins öndurs, ok Úlfarr kappi; þeir fóru af Hálogalandi til Íslands. Geirrøðr nam land inn frá Þórsá til Langadalsár; hann bjó á Eyri. Geirrøðr gaf

land Úlfari skipverja sínum tveimmegin Úlfarsfells ok fyrir innan fjall. Geirrøðr gaf Finngeiri lönd uppi um Álftafjörð; hann bjó þar er nú heitir á Kársstöðum; Finngeirr var faðir Þorfinns, föður Þorbrands í Álftafirði, er átti Þorbjörgu, dóttur Þorfinns Selþórssonar. Geirríðr hét systir Geirrøðar, er átt hafði Björn, son Bölverks blindingatrjónu; Þórólfr hét son þeira. Þau Geirríðr fóru til Íslands eftir andlát Bjarnar, ok váru enn fyrsta vetr á Eyri. Um várit gaf Geirrøðr systur sinni bústað í Borgardal, enn Þórólfr fór útan ok lagðist í víking. Geirríðr sparði ekki mat við menn, ok lét gera skála sinn um þjóðbraut þvera; hon sat á stóli ok laðaði úti gesti, enn borð stóð inni jafnan, ok matr á. Þórólfr kom til Íslands eftir andlát Geirríðar; hann skoraði á Úlfar til landa, ok bauð honum hólmgöngu; Úlfarr var þá gamall ok barnlauss; hann fell á hólmi, enn Þórólfr varð sárr á fœti, ok gekk haltr ávalt síðan; því var hann bægifótr kallaðr. Þórólfr tók lönd sum eftir Úlfar, enn sum Þorfinnr í Álftafirði; hann setti á leysingja sína Úlfar ok Örlyg. Geirrøðr á Eyri var faðir Þorgeirs kengs, er bœinn fœrði ór eyrinni upp undir fjallit; hann var faðir Þórðar, föður Atla. Þórólfr bægifótr var faðir Arnkels goða, ok Geirríðar, er átti Þórólfr í Mávahlíð. Synir Þorbrands í Álftafirði váru þeir Þorleifr kimbi ok

Þóroddr, Snorri, Þorfinnr, Illugi, Þormóðr; þeir deildu við Arnkel um arf leysingja sinna, ok váru at vígi hans með Snorra goða á Örlygstöðum. Eftir þat fór Þorleifr kimbi utan; þá laust Arnbjörn, son Ásbrands ór Breiðavík, hann með grautar þvöru; Kimbi brá á gaman; Þórðr blígr brá honum því á Þórsnesþingi, þá er hann bað Helgu, systur hans; þá lét Kimbi ljósta Blíg með sandtorfu. Af því gerðust deilur þeira Eyrbyggja ok Þorbrandssona ok Snorra goða; þeir börðust í Álftafirði ok á Vigrafirði.

Þorbergr hét maðr, er fór ór Íafirði til Íslands, ok nam Langadal hvárntveggja, ok bjó í enum ytra; hans son var Áslákr, er átti Arnleifu, dóttur Þórðar gellis; þeira börn váru þau Illugi enn rammi, ok Gunnhildr, er Breiðr átti fyrr, enn síðar Halldórr á Hólmslátri. Illugi enn rammi átti Guðleifu, dóttur Ketils smiðjudrumbs; þeira synir Eyjólfr ok Endriði, Kollr ok Gellir, enn dóttir Herþrúðr, er Þorgrímr Vermundarson átti, ens mjóva; ok Friðgerðr, er Oddr Draflason átti; ok Guðríðr, er Bergþórr, son Þormóðar Þorlákssonar, átti fyrr, enn síðar Jörundr í Skorradal; ok Jódís, er átti Már, son Illuga Arasonar; ok Arnleif, er átti Kollr, son Þórðar blígs. Frá Illuga eru Langdœlir komnir.

Steinn mjöksiglandi, Vigbjóðsson, bróðir Þóris haustmyrks, nam Skógarströnd til móts við

Þorberg, ok inn til Laxár; hann bjó á Breiðabólstað. Hans son var Þórhaddr í Hitárdal, ok Þorgestr, er átti Arnóru, dóttur Þórðar gellis; synir þeira: Steinn lögsögumaðr, ok Ásmundr, ok Hafliði, ok Þórhaddr.

14. Þorvaldr, son Ásvalds Úlfssonar, Öxna-Þórissonar, ok Eiríkr rauði, son hans, fóru af Jaðri fyrir víga sakir, ok námu land á Hornströndum, ok bjoggu at Dröngum; þar andaðist Þorvaldr. Eiríkr fekk þá Þjóðhildar, dóttur Jörundar Atlasonar ok Þorbjargar knarrarbringu, er þá átti Þorbjörn enn haukdœlski; réðst Eiríkr þá norðan, ok ruddi lönd í Haukadal; hann bjó á Eiríksstöðum hjá Vatnshorni. Þá feldu þrælar Eiríks skriðu á bœ Valþjófs á Valþjófsstöðum, enn Eyjólfr saurr, frændi hans, drap þrælana hjá Skeiðsbrekkum upp frá Vatnshorni. Fyrir þá sök vá Eiríkr Eyjólf saur; hann vá ok Hólmgöngu-Hrafn at Leikskálum. Geirsteinn ok Oddr á Jörva, frændr Eyjólfs, mæltu eftir hann; þá var Eiríkr gerr ór Haukadal; hann nam þá Brokey ok Øxney, ok bjó at Tröðum í Suðrey enn fyrsta vetr; þá léði hann Þorgesti setstokka; síðan fór Eiríkr í Öxney, ok bjó á Eiríksstöðum; þá heimti hann setstokkana, ok náði eigi; Eiríkr sótti setstokkana á Breiðabólstað, enn Þorgestr fór eftir honum; þeir börðust skamt frá garði at Dröngum; þar fellu tveir synir Þorgests ok nokkurir menn

aðrir. Eftir þat höfðu hvárirtveggju setu; Styrr veitti Eiríki, ok Eyjólfr ór Svíney ok synir Þorbrands ór Álftafirði ok Þorbjörn Vífilsson; enn Þorgesti veittu synir Þórðar gellis ok Þorgeirr ór Hitárdal, Áslákr ór Langadal ok Illugi son hans. Þeir Eiríkr urðu sekir á Þórsnesþingi; hann bjó skip í Eiríksvági; enn Eyjólfr leyndi honum í Dímunarvági, meðan þeir Þorgestr leituðu hans um eyjar. Þeir Þorbjörn ok Eyjólfr ok Styrr fylgðu Eiríki út um eyjar; hann sagði þeim, at hann ætlaði at leita lands þess, er Gunnbjörn son Úlfs kráku sá er hann rak vestr um Ísland, þá er hann fann Gunnbjarnarsker; hann kvaðst aftr mundu leita til vina sinna, ef hann fyndi landit. Eiríkr sigldi undan Snæfellsnesi, enn hann kom útan at Miðjökli, þar sem Bláserkr heitir; hann fór þaðan suðr með landi at leita þess ef þannig væri byggjandi. Hann var enn fyrsta vetr í Eiríksey, nær miðri enni vestri bygð; um várit eftir fór hann til Eiríksfjarðar, ok tók sér þar bústað; hann fór þat sumar í ena vestri óbygð, ok gaf víða örnefni. Hann var annan vetr í Eiríkshólmum við Hvarfsgnípu; enn et þriðja sumar fór hann alt norðr til Snæfells, ok inn í Hrafnsfjörð; þá lézt hann kominn fyrir botn Eiríksfjarðar; hvarf hann þá aftr, ok var enn þriðja vetr í Eiríksey fyrir mynni Eiríksfjarðar. Eftir um sumarit fór hann til Íslands, ok kom í Breiðafjörð; hann var þann

vetr á Hólmslátri með Ingólfi. Um várit börðust þeir Þorgestr, ok fekk Eiríkr þá ósigr; eftir þat váru þeir sættir. Þat sumar fór Eiríkr at byggja land þat, er hann hafði fundit, ok hann kallaði Grœnland, þvíat hann lét þat menn mjök mundu fýsa þangat, ef landit héti vel.

Svá segja fróðir menn, at þat sumar fóru xxv skipa til Grœnlands ór Breiðafirði ok Borgarfirði, en xiiij komust út; sum rak aftr, enn sum týndust; þat var xv vetrum fyrr enn kristni var í lög tekin á Íslandi.

Herjólfr hét maðr, Bárðarson, Herjólfssonar, frænda Ingólfs landnámamanns; þeim Herjólfi gaf Ingólfr land á milli Vágs ok Reykjaness. Herjólfr enn yngri fór til Grœnlands, þá er Eiríkr enn rauði bygði landit. Með honum var á skipi suðreyskr maðr kristinn, sá er orti Hafgerðinga drápu; þar er þetta stef í:

> Mínar bið ek munkareyni
> meinalausan farar beina,
> heiðis haldi hárar foldar
> hallar dróttinn yfir mér stalli.

Herjólfr nam Herjólfsfjörð, ok bjó á Herjólfsnesi; hann var enn göfgasti maðr.

Eiríkr nam síðan Eiríksfjörð, ok bjó í Brattahlíð, enn Leifr son hans eftir hann. Þessir menn námu land á Grœnlandi, er þá fóru út með Eiríki: Herjólfr Herjólfsfjörð; hann bjó á Herjólfsnesi; Ketill Ketilsfjörð; Hrafn Hrafns-

fjörð; Sölvi Sölvadal; Snorri Þorbrandsson Álftafjörð; Þorbjörn glora Siglufjörð; Einarr Einarsfjörð; Hafgrímr Hafgrímsfjörð ok Vatnahverfi; Arnlaugr Arnlaugsfjörð. Enn sumir fóru til vestri bygðar.

Maðr hét Þorkell farserkr, systrungr Eiríks rauða; hann fór til Grœnlands með Eiríki, ok nam Hvalseyjarfjörð ok víðast milli Eiríksfjarðar ok Einarsfjarðar, ok bjó í Hvalseyjarfirði; frá honum eru Hvalseyjarfirðingar komnir. Hann var mjök rammaukinn; hann lagðist eftir geldingi gömlum út í Hvalsey ok flutti útan á baki sér, þá er hann vildi fagna Eiríki frænda sínum, enn ekki var sæfœrt skip heima; þat er löng hálf vika. Þorkell var dysjaðr í túni í Hvalseyjarfirði, ok hefir jafnan gengit þar um hýbýli.

15. Ingólfr enn sterki nam land inn frá Laxá til Skraumuhlaupsár, ok bjó á Hólmslátri. Hans bróðir var Þorvaldr, faðir Þorleifs, er þar bjó síðan.

Óleifr enn hvíti hét herkonungr; hann var son Ingjalds konungs Helgasonar, Óláfssonar, Guðrøðarsonar, Hálfdanarsonar hvítbeins Upplendinga konungs. Óleifr enn hvíti herjaði í vestrvíking, ok vann Dýflinni á Írlandi ok Dýflinnarskíri, ok gerðist þar konungr yfir; hann fekk Uðar ennar djúpauðgu, dóttir Ketils flatnefs; Þorsteinn rauðr hét son þeira. Óleifr fell

á Írlandi í orrostu, enn Uðr ok Þorsteinn fóru þá í Suðreyjar; þar fekk Þorsteinn Þuríðar dóttur Eyvindar austmanns, systur Helga ens magra; þau áttu mörg börn. Óláfr feilan hét son þeira, enn dœtr. Gróa ok Álöf, Ósk ok Þórhildr, Þorgerðr ok Vígdís. Þorsteinn gerðist herkonungr; hann réðst til félags með Sigurði enum ríka, syni Eysteins glumru; þeir unnu Katanes ok Suðrland, Ros ok Merrhæfi, ok meirr enn hálft Skotland; gerðist Þorsteinn þar konungr yfir, áðr Skotar sviku hann, ok fell hann þar í orrostu. Uðr var þá á Katanesi, er hon spurði fall Þorsteins; hon lét þá gera knör í skógi á laun; enn er hann var búinn, helt hon út í Orkneyjar; þar gifti hún Gró, dóttur Þorsteins rauðs; hon var móðir Grelaðar, er Þorfinnr hausakljúfr átti. Eftir þat fór Uðr að leita Íslands; hon hafði á skipi með sér xx karla frjálsa.

16. Kollr hét maðr, Veðrar-Grímsson, Ásasonar, hersis; hann hafði forráð með Uði, ok var virðr mest af henni. Kollr átti Þorgerði, dóttur Þorsteins rauðs. Erpr hét leysingi Uðar; hann var son Melldúns jarls af Skotlandi, þess er fell fyrir Sigurði jarli enum ríka; móðir Erps var Myrgjol, dóttir Gljómals Írakonungs. Sigurðr jarl tók þau at herfangi ok þjáði. Myrgjol var ambátt konu jarls, ok þjónaði henni trúlega; hon var margkunnandi; hon varðveitti barn drotningar óborit, meðan hon var í laugu.

Síðan keypti Uðr hana dýrt, ok hét henni frelsi ef hon þjónaði svá Þuríði, konu Þorsteins rauðs, sem drotningu. Þau Myrgjol ok Erpr son hennar fór til Íslands með Uði. Uðr helt fyrst til Færeyja, og gaf þar Álofu, dóttur Þorsteins rauðs; þaðan eru Götuskeggjar komnir. Síðan fór hon að leita Íslands; hon kom á Vikarsskeið ok braut þar; fór hon þá á Kjalarnes til Helga bjólu, bróður síns; hann bauð henni þar með helming liðs síns, enn henni þótti þat varboðit, ok kvað hon hann lengi mundu lítilmenni vera. Hon fór þá vestr í Breiðafjörð til Bjarnar bróður síns; hann gekk mót henni með húskarla sína, ok lézt kunna veglyndi systur sinnar; bauð hann henni þar með alla sína menn, ok þá hún þat. Eftir um várit fór Uðr í landaleit inn í Breiðafjörð, ok lagsmenn hennar; þau átu dögurð fyrir sunnan Breiðafjörð, þar er nú heitir Dögurðarnes; síðan fóru þau inn eyjasund; þau lendu við nes þat, er Uðr tapaði kambi sínum; þat kallaði hon Kambsnes. Uðr nam öll Dalalönd í innanverðum firðinum frá Dögurðará til Skraumuhlaupsár; hon bjó í Hvammi við Örriðaárós; þar heita Uðartóftir; hon hafði bœnahald sitt á Krosshólum; þar lét hon reisa krossa, því at hon var skírð ok vel trúuð. Þar höfðu frændr hennar síðan átrúnað mikinn á hólana. Var þá gerr hörg*r*, er blót tóku til; trúðu þeir því at þeir dœi í hólana, ok þar var Þórðr gellir leiddr í

áðr hann tók mannvirðing, sem segir í sögu hans.

17. Uðr gaf lönd skipverjum sínum ok leysingjum.

Ketill hét maðr, er hon gaf land frá Skraumuhlaupsá til Hörðadalsár; hann bjó á Ketilsstöðum; hann var faðir Vestliða ok Einars, föður Kleppjárns ok Þorbjarnar, er Styrr vá, ok Þórdísar, móður Þorgests.

Hörðr hét skipveri Uðar; honum gaf hon Hörðadal; hans son var Ásbjörn, er átti Þorbjörgu, dóttur Miðfjarðar-Skeggja; þeira börn: Hnaki, hann átti Þorgerði, dóttur Þorgeirs höggvinkinna, ok Ingibjörg, er Illugi enn svarti átti.

Vífill hét leysingi Uðar; hann spurði þess Uði, hví hon gaf honum øngvan bústað, sem öðrum mönnum; hon kvað þat eigi skifta, kvað hann þar göfgan mundu þykkja sem hann væri; honum gaf hon Vífilsdal; þar bjó hann, ok átti deilur við Hörð. Son Vífils var Þorbjörn, faðGuðríðar, er átti Þorsteinn, son Eiríks ens rauða, *enn síðar Þorfinnr karlsefni; frá þeim eru* byskupar komnir: Björn, Þorlákr, Brandr. Annarr son Vífils var Þorgeirr, er átti Arnóru, dóttur Laugarbrekku-Einars; þeira dóttir Ingvildr, er átti Þorsteinn, son Snorra goða.

Hundi hét leysingi Uðar, skotskr; honum gaf hon Hundadal; þar bjó hann lengi.

Sökkólfr hét leysingi Uðar; honum gaf hon

Sökkólfsdal. Hann bjó á Breiðabólstað, ok er mart manna frá honum komit.

Erpi, syni Melldúns jarls, er fyrr var getit, gaf Uðr frelsi ok Sauðafells lönd. Frá honum eru Erplingar komnir. Ormr hét son Erps; annarr Gunnbjörn, faðir Arnóru, er átti Kolbeinn Þórðarson; þriði Ásgeirr, faðir Þórörnu, er átti Sumarliði Hrappsson; dóttir Erps var Halldís, er átti Álfr í Dölum; Dufnall var enn son Erps, faðir Þorkels, föður Hjalta, föður Beinis. Skati var enn son Erps, faðir Þórðar, föður Gísla, föður Þorgerðar.

Þorbjörn hét maðr, er bjó at Vatni í Haukadal; hann átti . . . . , ok var þeira dóttir Hallfríðr, er átti Höskoldr í Laxárdal; þau áttu mörg börn; Bárðr var son þeira, ok Þorleikr, faðir Bolla, er átti Guðrúnu Ósvífrsdóttur; þeira synir váru þeir Þorleikr ok Höskuldr, Surtr ok Bolli; Herdís ok Þórgerðr dœtr þeira. Þórðr Ingunnarson átti fyrr Guðrúnu, ok váru þeira börn: Þórðr köttr ok Arnkatla. Þorkell Eyjólfsson átti Guðrúnu síðast; þeira börn: Gellir ok Rjúpa. Bárðr Höskuldsson var faðir Hallbjargar, er átti Hallr, son Víga-Styrs; Hallgerðr snúinbrók var dóttir Höskulds, ok Þorgerðr ok Þuríðr.

18. *Kollr nam Laxárdal allan ok* alt til Haukadalsár; hann var kallaðr Dala-Kollr; hann átti Þorgerði, dóttur Þorsteins rauðs; börn þeira váru

þau Höskuldr ok Gróa, er átti Véleifr enn gamli, ok Þorkatla, er Þorgeirr goði átti. Höskuldr átti Hallfríði, dóttur Þorbjarnar frá Vatni; Þorleikr var son þeira; hann átti Þuríði, dóttur Arnbjarnar Sléttu-Bjarnarsonar; þeira son var Bolli. Höskuldr keypti Melkorku, dóttur Mýrkjartans Írakonungs; þeira son var Óláfr pá ok Helgi; dœtr Höskulds Þuríðr ok Þorgerðr ok Hallgerðr snúinbrók. Óláfr átti Þorgerði, dóttur Egils Skalla-Grímssonar; þeira son Kjartan ok Halldórr, Steinþórr ok Þorbergr: dœtr Óláfs Þuríðr, Þorbjörg digra ok Bergþóra. Kjartan átti Hrefnu, dóttur Ásgeirs œðikolls; þeira son Ásgeirr ok Skúmr.

Herjólfr, son Eyvindar elds, fekk síðar *Þorgerðar*, dóttur Þorsteins rauðs; Hrútr var son þeira. Honum galt Höskuldr í móðurarf sinn Kambsness land milli Haukadalsár ok hryggjar þess, er gengr ór fjalli ofan í sjó. Hrútr bjó á' Hrútsstöðum; hann átti Hallveigu, dóttur Þorgríms ór Þykkvaskógi, systur Armóðs ens gamla; þau áttu mörg börn; þeira son var Þórhallr, faðir Halldóru, móður Guðlaugs, föður Þórdísar, móður Þórðar, föður Sturlu í Hvammi. Grímr var ok sonr Hrúts, ok Már, Endriði ok Steinn, Þorljótr ok Jörundr, Þorkell, Steingrímr, Þorbergr, Atli, Arnórr, Ívarr, Kárr, Kúgaldi; enn dœtr: Bergþóra, Steinunn, Rjúpa, Finna, Ástríðr.

Uðr gaf Þórhildi, dóttur Þorsteins rauðs, Eysteini meinfret, syni Álfs ór Ostu; þeira son var Þórðr, faðir Kolbeins, föður Þórðar skálds, ok Álfr í Dölum; hann átti Halldísi, dóttur Erps; þeira son var Snorri, faðir Þorgils Höllusonar. Dœtr Álfs í Dölum váru þær Þorgerðr, er átti Ari Másson, ok Þórelfr, er átti Hávarr, son Einars Kleppssonar; þeira son Þorgeirr. Þórólfr refr var ok son Eysteins, er fell á Þingnes þingi ór liði Þórðar gellis, þá er þeir Tungu-Oddr börðust. Hrappr hét hinn fjórði Eysteins son.

Uðr gaf Ósk, dóttur Þorsteins, Hallsteini goða; þeira son var Þorsteinn surtr. Vigdísi Þorsteinsdóttur gaf Uðr Kampa-Grími; þeira dóttir Arnbjörg, er Ásólfr flosi átti í Höfða; þeira börn Oddr ok Vigdís, er átti Þorgeirr Kaðalsson.

19. Uðr fœddi Óláf feilan, son Þorsteins rauðs; hann fekk Álfdísar ennar barreysku, dóttur Konáls Steinmóðssonar, Ölvéssonar barnakarls. Sonr Konáls var Steinmóðr, faðir Halldóru, er átti Eilífr, son Ketils ens einhenda. Þeira börn Þórðr gellir ok Þóra, móðir Þorgríms, föður Snorra goða; hon var ok móðir Barkar ens digra, ok Más Hallvarðssonar. Ingjaldr ok Grani váru synir Óláfs feilans; Vigdís hét dóttir Óláfs feilans; . . . . Helga hét en þriðja dóttir Óláfs; hana átti Gunnarr Hlífarson; þeira dóttir Jófríðr, er Þóroddr Tungu-Oddsson átti,

þau Höskuldr ok Gróa, er átti Véleifr enn gamli, ok Þorkatla, er Þorgeirr goði átti. Höskuldr átti Hallfríði, dóttur Þorbjarnar frá Vatni; Þorleikr var son þeira; hann átti Þuríði, dóttur Arnbjarnar Sléttu-Bjarnarsonar; þeira son var Bolli. Höskuldr keypti Melkorku, dóttur Mýrkjartans Írakonungs; þeira son var Óláfr pá ok Helgi; dœtr Höskulds Þuríðr ok Þorgerðr ok Hallgerðr snúinbrók. Óláfr átti Þorgerði, dóttur Egils Skalla-Grímssonar; þeira son Kjartan ok Halldórr, Steinþórr ok Þorbergr: dœtr Óláfs Þuríðr, Þorbjörg digra ok Bergþóra. Kjartan átti Hrefnu, dóttur Ásgeirs œðikolls; þeira son Ásgeirr ok Skúmr.

Herjólfr, son Eyvindar elds, fekk síðar *Þorgerðar*, dóttur Þorsteins rauðs; Hrútr var son þeira. Honum galt Höskuldr í móðurarf sinn Kambsness land milli Haukadalsár ok hryggjar þess, er gengr ór fjalli ofan í sjó. Hrútr bjó á Hrútsstöðum; hann átti Hallveigu, dóttur Þorgríms ór Þykkvaskógi, systur Armóðs ens gamla; þau áttu mörg börn; þeira son var Þórhallr, faðir Halldóru, móður Guðlaugs, föður Þórdísar, móður Þórðar, föður Sturlu í Hvammi. Grímr var ok sonr Hrúts, ok Már, Endriði ok Steinn, Þorljótr ok Jörundr, Þorkell, Steingrímr, Þorbergr, Atli, Arnórr, Ívarr, Kárr, Kúgaldi; enn dœtr: Bergþóra, Steinunn, Rjúpa, Finna, Ástríðr.

Uðr gaf Þórhildi, dóttur Þorsteins rauðs, Eysteini meinfret, syni Álfs ór Ostu; þeira son var Þórðr, faðir Kolbeins, föður Þórðar skálds, ok Álfr í Dölum; hann átti Halldísi, dóttur Erps; þeira son var Snorri, faðir Þorgils Höllusonar. Dœtr Álfs í Dölum váru þær Þorgerðr, er átti Ari Másson, ok Þórelfr, er átti Hávarr, son Einars Kleppssonar; þeira son Þorgeirr. Þórólfr refr var ok son Eysteins, er fell á Þingnes þingi ór liði Þórðar gellis, þá er þeir Tungu-Oddr börðust. Hrappr hét hinn fjórði Eysteins son.

Uðr gaf Ósk, dóttur Þorsteins, Hallsteini goða; þeira son var Þorsteinn surtr. Vigdísi Þorsteinsdóttur gaf Uðr Kampa-Grími; þeira dóttir Arnbjörg, er Ásólfr flosi átti í Höfða; þeira börn Oddr ok Vigdís, er átti Þorgeirr Kaðalsson.

19. Uðr fœddi Óláf feilan, son Þorsteins rauðs; hann fekk Álfdísar ennar barreysku, dóttur Konáls Steinmóðssonar, Ölvéssonar barnakarls. Sonr Konáls var Steinmóðr, faðir Halldóru, er átti Eilífr, son Ketils ens einhenda. Þeira börn Þórðr gellir ok Þóra, móðir Þorgríms, föður Snorra goða; hon var ok móðir Barkar ens digra, ok Más Hallvarðssonar. Ingjaldr ok Grani váru synir Óláfs feilans; Vigdís hét dóttir Óláfs feilans; . . . . Helga hét en þriðja dóttir Óláfs; hana átti Gunnarr Hlífarson; þeira dóttir Jófríðr, er Þóroddr Tungu-Oddsson átti,

enn síðar Þorsteinn Egilsson; Þórunn var önnur dóttir Gunnars, er Hersteinn Blundketilsson átti; Rauðr ok Höggvandill váru synir Gunnars. Þórdís hét en fjórða dóttir Óláfs feilans; hana átti Þórarinn Ragabróðir; þeira dóttir var Vigdís, er Steinn Þorfinnsson átti, at Rauðamel.

Uðr var vegskona mikil; þá er hon var ellimóð, bauð hon til sín frændum sínum ok mágum ok bjó dýrlega veizlu; enn er þrjár nætr hafði veizlan staðit, þá valdi hon gjafir vinum sínum ok réð þeim heilræði; sagði hon, at þá skyldi standa veizlan enn þrjár nætr; hon kvað þat vera skyldu erfi sitt; þá nótt eftir andaðist hon ok var grafin í flœðarmáli, sem hon hafði fyrir sagt, þvíat hon vildi eigi liggja í óvígðri moldu, er hon var skírð. Eftir þat spiltist trúa frænda hennar.

Kjallakr hét maðr, son Bjarnar ens sterka, bróður Gjaflaugar, er átti Björn enn austrœni; hann fór til Íslands, ok nam land frá Dögurðará til Klofninga, ok bjó á Kjallaksstöðum; hans son var Helgi hrogn ok Þorgrímr þöngull undir Felli, Eilífr prúði, Ásbjörn vöðvi á Orrastöðum, Björn hvalmagi í Túngarði, Þorsteinn þynning, Gizurr glaði í Skoravík, Þorbjörn skrofuðr á Ketilsstöðum, Æsa í Svíney, móðir Eyjólfs ok Tin-Forna. Ljótólfr hét maðr; honum gaf Kjallakr bústað á Ljótólfsstöðum inn frá Kaldakinn; hans synir váru þeir Þorsteinn ok Björn ok Hrafsi;

hann var risa ættar at móðerni; Ljótólfr var járnsmiðr; þeir réðust út í Fellsskóga á Ljótólfsstaði. Vífill var vin þeira er bjó á Vífilstóftum. Þórunn at Þórunnartóftum var móðir Oddmars, ok fóstra Kjallaks, sonar Bjarnar hvalmaga. Álof, dóttir Þorgríms undir Felli, tók œrsl; þat kendu menn Hrafsa; enn hann tók Oddmar hjá hvílu hennar, ok sagði hann sik valda; þá gaf Þorgrímr honum Deildarey. Hrafsi kvaðst mundu höggva Oddmar á Birni eðr hann bœtti fyrir hann. Eigi vildi Kjallakr láta eyna. Hrafsi tók fé þeira ór torfnausti; Kjallakssynir fóru eftir ok náðu eigi. Eftir þat stukku þeir Eilífr ok Hrafsi í eyna; *ör kom í þarminn Eilífs í-grás, ok hamaðist hann; Björn hvalmagi vá* Björn Ljótólfsson at leik. Þeir Ljótólfr keyptu at Oddmari, at hann kœmi Birni í fœri. Kjallakr ungi rann eftir honum; eigi varð hann sóttr áðr þeir tóku sveininn ok vágu hann á Kjallakshóli; *hann var þá sjau vetra.* Eftir þat sóttu Kjallakssynir Ljótólf ok Þorstein í jarðhús í Fellsskógum, ok fann Eilífr annan munna; gekk hann á bak þeim ok vá þá báða. Hrafsi gekk inn á Orrastöðum at boði; hann var í kvenfötum; Kjallakr sat á palli með skjöld; Hrafsi hjó hann Ásbjörn banahögg ok gekk út um vegg. Þórðr Vífilsson sagði Hrafsa at uxi hans lægi í keldu; hann bar skjöld hans; Hrafsi fleygði honum fyrir kleif, er hann sá Kjallakssonu; eigi

gátu þeir *sótt* hann, áðr þeir feldu viðu at honum; Eilífr sat hjá er þeir *sóttu* hann.

Hjörleifr Hörða konungr átti Æsu ena ljósu; þeira son var Ótryggr, faðir Óblauðs, föður Högna ens hvíta, föður Úlfs ens skjálga. Annarr son Hjörleifs var Hálfr, er réð Hálfsrekkum; hans móðir var Hildr en mjóva, dóttir Högna í Njarðey. Hálfr konungr var faðir Hjörs konungs, þess er hefndi föður síns með Sölva Högnasyni. Hjörr herjaði á Bjarmaland; hann tók þar at herfangi Ljúfvinu, dóttur Bjarmakonungs; hon var eftir á Rogalandi þá er Hjörr konungr fór í hernað; þá ól hon sonu tvá; hét annar Geirmundr, enn annarr Hámundr; þeir váru svartir mjök; þá ól ok ambátt hennar son; sá hét Leifr, son Loðhattar þræls; Leifr var hvítr; því skifti drotning sveinum við ambáttina, ok eignaði sér Leif; enn er konungr kom heim, var hann illa við Leif, ok kvað hann vera smámannlegan. Næst er konungr fór í víking, bauð drotning heim Braga skáldi, ok bauð hann skynja um sveinana; þá váru þeir þrévetrir; hon byrgði sveinana í stufu hjá Braga, enn fal sik í pallinum. Bragi kvað þetta:

Tveir 'ro inni.
trúik báðum vel,
Hámundr ok Geirmundr,
Hjörvi bornir,
enn Leifr þriði
Loðhattarson,

fœddir-at þú þann, kona,
fáir munu verri.

Hann laust sprotanum á pall þann, er drotning var í. Þá er konungr kom heim, sagði drotning honum þetta, ok sýndi honum sveinana; hann lézt eigi slík heljarskinn sét hafa; því váru þeir svá síðan kallaðir báðir brœðr. Geirmundr heljarskinn var herkonungr; hann herjaði í vestrvíking, enn átti ríki á Rogalandi; enn er hann kom aftr, þá er hann hafði lengi í bruttu verit, þá hafði Haraldr konungr barizt í Hafrsfirði við Eirík Hörðakonung ok Súlka konung af Rogalandi ok Kjötva enn auðga, ok fengit sigr. Hann hafði þá lagt undir sik alt Rogaland, ok tekit þar marga menn af óðulum sínum; sá þá Geirmundr øngvan annan sinn kost enn ráðast brutt, því hann fekk þar øngvar sœmdir; hann tók þá þat ráð at leita Íslands; til ferðar réðust með honum þeir Úlfr enn skjálgi, frændi hans, ok Steinólfr enn lági, son Hrólfs hersis af Ögðum ok Öndóttar, systur Ölvés barnakarls. Þeir Geirmundr höfðu samflot, ok stýrði sínu skipi hvárr þeira; þeir tóku Breiðafjörð, ok lágu við Elliðaey; þá spurðu þeir at fjörðrinn var bygðr et syðra, enn lítt eða ekki et vestra. Geirmundr helt inn at Meðalfellsströnd, ok nam land frá Fábeinsá til Klofasteina; hann lagði í Geirmundarvág, enn var enn fyrsta vetr í Búðardal. Steinólfr nam land inn frá Klofasteinum, enn Úlfr

fyrir vestan fjörð, sem nú mun sagt verða. Geirmundi þótti landnám sitt of lítit, er hann hafði rausnar bú ok fjölment, svá at hann hafði lxxx frelsingja; hann bjó á Geirmundarstöðum undir Skarði.

Maðr hét Þrándr mjóbeinn; hann fór til Íslands með Geirmundi heljarskinni; hann var ættaðr af Ögðum; Þrándr nam eyjar fyrir vestan Bjarneyjaflóa, ok bjó í Flatey; hann átti dóttur Gils skeiðarnefs; þeira son var Hergils hnappraz, er bjó í Hergilsey; dóttir Hergils var Þorkatla, er átti Már á Reykjahólum; Hergils átti Þórörnu, dóttur Ketils ilbreiðs. Ingjaldr var son þeira, er bjó í Hergilsey, ok veitti Gísla Súrssyni; fyrir þat gerði Börkr enn digri af honum eyjarnar, enn hann keypti Hlíð í Þorskafirði; son hans var Þórarinn, er átti Þorgerði, dóttur Glúms *Geirasonar;* þeira son var *Helgu-*Steinarr; Þórarinn var með Kjartani í Svínadal, þá er hann fell. Þá bjó Þrándr mjóbeinn í Flatey, er Oddr skrauti ok Þórir, son hans, kvámu út; þeir námu land í Þorskafirði; bjó Oddr í Skógum, enn Þórir fór útan, ok var í hernaði; hann fekk gull mikit á Finnmörk; með honum váru synir Halls af Hofstöðum; enn er þeir kvámu til Íslands, kallaði Hallr til gullsins, ok urðu þar um deilur miklar; af því gerðist Þorskfirðinga saga. Gull-Þórir bjó á Þórisstöðum; hann átti Ingibjörgu, dóttur Gils skeið-

arnefs, ok var þeira son Guðmundr; Þórir var et mesta afarmenni.

20. Geirmundr fór vestr á Strandir, ok nam þar land frá Rýta-gnúp vestan til Horns, ok þaðan austr til Straumness; þar gerði hann fjogr bú: eitt í Aðalvík; þat varðveitti ármaðr hans; annat í Kjaransvík, þat varðveitti Kjaran, þræll hans; þriðja á almenningum enum vestrum; þat varðveitti Björn, þræll hans, er sekr varð um sauðatöku eftir dag Geirmundar; af hans sektarfé urðu almenningar; fjórða í Barðsvík; þat varðveitti Atli, þræll hans, ok hafði hann fjogrtán þræla undir sér. Enn er Geirmundr fór meðal búa sinna, hafði hann jafnan áttatigi manna; hann var vellauðigr at lausafé, ok hafði of kvikfjár; svá segja menn, at svín hans gengi á Svínanesi, enn sauðir á Hjarðarnesi, enn hann hafði selför í Bitru; sumir segja, at hann hafi ok bú átt í Selárdal á Geirmundarstöðum í Steingrímsfirði. Þat segja vitrir menn, at hann hafi göfgastr verit allra landnámsmanna á Íslandi; lítt átti hann hér deilur við menn; hann kom heldr gamall út. Þeir Kjallakr deildu um land þat, er var á meðal Klofninga ok Fábeinsár, ok börðust á ekrunum fyrir útan Klofninga; þar vildu hvárirtveggja sá; þar veitti Geirmundi betr. Þeir Björn enn austrœni ok Vestarr af Eyri sættu þá; þá lendi Vestarr í Vestarsnesi, er hann fór til fundarins. Geirmundr

fal fé sítt mikit í Andarkeldu undir Skarði; hann átti Herríði Gautsdóttur, Gautrekssonar. Ýr var dóttir þeira; síðan átti hann Þorkötlu, dóttur Ófeigs Þórólfssonar; þeira börn Geirríðr ok .... Geirmundr andaðist á Geirmundarstöðum, ok er hann lagðr í skip þar út í skóginn frá garði.

21. Steinólfr enn lági, son Hrólfs hersis af Ögðum, nam land inn frá Klofasteinum til Grjótvallarmúla, ok bjó í Fagradal á Steinólfshjalla; hann gekk þar inn á fjallit, ok sá fyrir innan dal mikinn ok vaxinn allan viði; hann sá eitt rjóðr í dal þeim; þar lét hann bœ gera, ok kallaði Saurbœ, þvíat þar var mýrlent mjök, ok svá kallaði hann allan dalinn; þat heitir nú Torfnes, er bœrinn var gerr. Steinólfr átti Eirnýju Þiðrandadóttur; Þorsteinn búandi var son þeira, enn Arndís en auðga var dóttir þeira, móðir Þórðar, föður Þorgerðar, er Oddr átti; þeira son var Hrafn Hlymreksfari, er átti Vigdísi, dóttur Þórarins fýlsennis; þeira son var Snörtr, faðir Jódísar, er átti Eyjólfr Hallbjarnarson; þeira dóttir Halla, er átti Atli Tannason; þeira dóttir Yngvildr, er átti Snorri Húnbogason. Steinólfi hurfu svín þrjú; þau fundust tveim vetrum síðar í Svínadal, ok váru þau þá þrír tigir svína. Steinólfr nam ok Steinólfsdal í Króksfirði.

Sléttu-Björn hét maðr; hann átti Þuríði, dótt-

ur Steinólfs ens lága; hann nam með ráði Steinólfs enn vestra dal í Saurbœ; hann bjó á Sléttu-Bjarnarstöðum upp. frá Þverfelli; hans son var Þjóðrekr, er átti Arngerði, dóttur Þorbjarnar Skjalda-Bjarnarsonar; þeira son var Víga-Sturla, er bœinn reisti á Staðarhóli, ok Knöttr, faðir Ásgeirs, ok Þorbjörn, ok Þjóðrekr, er borgin er við kend á Kollafjarðarheiði. Þjóðreki Sléttu-Bjarnarsyni þótti of þrönglent í Saurbœ; því réðst hann til Ísafjarðar. Þar gerðist saga þeira Þorbjarnar ok Hávarðar ens halta.

Óláfr belgr, er Ormr enn mjóvi rak á brutt ór Óláfsvík, nam Belgsdal, ok bjó á Belgstöðum, áðr þeir Þjóðrekr ráku hann á brutt; síðan nam hann inn frá Grjótvallarmúla, ok bjó í Óláfsdal; hans son var Þorvaldr, sá er sauðatökusök seldi á hendr Þórarni gjallanda Ögmundi Völusteinssyni; fyrir þat vá hann Ögmund á Þorskafjarðarþingi.

Gisl skeiðarnef nam Gilsfjörð, milli Óláfsdals ok Króksfjarðarmúla; hann bjó á Kleifum; hans son var Heðinn, faðir Halldórs Garpsdalsgoða, föður Þorvalds í Garpsdal, er átti Guðrúnu Ósvífrsdóttur.

22. Þórarinn krókr nam Króksfjörð til Hafrafells frá Króksfjarðarnesi; hann deildi um Steinólfsdal við Steinólf enn lága, ok røri eftir honum með tíunda mann, er hann fór ór seli með sjaunda mann; þeir börðust við Fagradalsárós

á eyrinni; þá kómu menn til frá húsi at hjálpa Steinólfi; þar fell Þórarinn krókr, ok þeir fjórir, enn sjau menn af Steinólfi; þar eru kuml þeira.

Ketill ilbreiðr nam Berufjörð, son Þorbjarnar tálkna; hans dóttir var Þórarna, er átti Hergils hnappraz, son Þrándar mjóbeins. Ingjaldr hét son þeira; hann var faðir Þórarins, er átti Þorgerði dóttur Glúms Geirasonar; þeira son var Helgu-Steinarr. Þrándr mjóbeinn átti dóttur Gils skeiðarnefs; þeira dóttir var Þórarna, er átti Hrólfr, son Helga ens magra. Þorbjörg knarrarbringa var önnur dóttir Gils skeiðarnefs. Herfiðr hét son hans, er bjó í Króksfirði.

Úlfr enn skjálgi, son Högna ens hvíta, nam Reykjanes alt, milli Þorskafjarðar ok Hafrafells; hann átti Björgu, dóttur Eyvindar austmanns, systur Helga ens magra; þeira son var Atli rauði, er átti Þorbjörgu, systur Steinólfs lága; þeira son var Már á Hólum; hann átti Þorkötlu, dóttur Hergils hnappraz; þeira son var Ari; hann varð sæhafi til Hvítramannalands; þat kalla sumir Írland et mikla; þat liggr vestr í haf nær Vínlandi enu góða; þat er kallat sex dœgra sigling vestr frá Írlandi; þaðan náði Ari eigi á brutt at fara, ok var þar skírðr. Þessa sögu sagði fyrst Hrafn Hlymreksfari, er lengi hafði verit í Hlymreki á Írlandi. Svá kvað Þorkell Gellisson segja ís-

lenska menn, þá er heyrt höfðu frá segja Þorfinn í Orkneyjum, at Ari hefði kendr verit á Hvítramannalandi, ok náði eigi brutt at fara, enn var þar vel virðr. Ari átti Þorgerði dóttur Álfs ór Dölum; þeira son var Þorgils ok Guðleifr ok Illugi; þat er Reyknesinga ætt. Jörundr hét son Úlfs ens skjálga; hann átti Þorbjörgu knarrarbringu; þeira dóttir var Þjóðhildr, er átti Eiríkr rauði; þeira son Leifr enn heppni á Grœnlandi. Jörundr hét son Atla ens rauða; hann átti Þórdísi, dóttur Þorgeirs suðu; þeira dóttir var Otkatla, er átti Þorgils Kollsson. Jörundr var ok faðir Snorra.

23. Hallsteinn son Þórólfs Mostrarskeggs nam Þorskafjörð, ok bjó á Hallsteinsnesi; hann blótaði þar til þess at Þórr sendi honum öndvegissúlur; eftir þat kom tré á land hans, þat er var sextigi ok þriggja álna ok tveggja faðma digrt; þat var hatt til öndvegissúlna, ok eru þar af gervar öndvegissúlur nær á hverjum bœ um Þverfjörðuna; þar heitir nú Grenitrésnes, er tréit kom á land. Hallsteinn hafði herjat á Skotland, ok tók þar þræla þá er hann hafði út; þá sendi hann til saltgerðar í Svefneyjar; þar höfðu þeir 'Hallsteins þræla hag' fram[1]. Hallsteinn átti Ósku, dóttur Þorsteins rauðs; þeira son var Þorsteinn *[surtr]*, er fann sumarauka. Þorsteinn

---

1) Orðin 'þeir Hallsteins þræla hag *fram*' eru líklega eitthvað misritnð.

surtr átti ......; þeira son var Þórarinn, enn dóttir Þórdís, er átti Þorkell trefill, ok Ósk, er átti Steinn mjöksiglandi; Þorsteinn hvíti hét son þeira. Sámr hét son Þorsteins surts, óskilgetinn; hann deildi um arf Þorsteins við Trefil, því at hann vildi halda í hendr börnum Þórarins.

Þorbjörn loki hét maðr, son Böðmóðs ór Skut; hann fór til Íslands ok nam Djúpafjörð, ok Grónes til Gufufjarðar; hans son var Þorgils á Þorgilsstöðum í Djúpafirði, faðir Kolls, er átti Þuríði Þórisdóttur, Hallaðarsonar jarls, Rögnvaldssonar Mœrajarls; Þorgils var son þeira; hann átti Otkötlu, dóttur Jörundar Atlasonar ens rauða; þeira son var Jörundr; hann átti Hallveigu, dóttur Odda Ýrarsonar ok Ketils gufu. Snorri var Jörundarson; hann átti Ásnýju, dóttur Víga-Sturlu; þeira son var Gils, er átti Þórdísi Guðlaugsdóttur ok Þorkötlu Halldórsdóttur Snorrasonar goða; enn son Gils var Þórðr; hann átti Vigdísi Svertingsdóttur; þeira son var Sturla í Hvammi.

24. Ketill gufa hét maðr, Örlygsson, Böðvarssonar, Vígsterkssonar; Örlygr átti Signýju Óblauðsdóttur, systur Högna ens hvíta. Ketill son þeira kom út síð landnámatíðar; hann hafði verit í vestrvíking, ok haft *ór* vestrvíking þræla írska; hét einn Þormóðr, annarr Flóki, þriði Kori, fjórði Svartr, ok Skorrar tveir. Ketill

tók Rosmhvalanes; sat hann enn fyrsta vetr at Gufuskálum, enn um várit fór hann inn á Nes, ok sat á Gufunesi annan vetr; þá hljópu þeir Skorri enn ellri ok Flóki frá honum með konur tvær ok fé mikit; þeir váru á laun í Skorraholti, enn þeir váru drepnir í Flókadal ok Skorradal. Ketill fekk øngvan bústað á Nesjum, ok fór hann inn í Borgarfjörð, ok sat hinn þriðja vetr at Gufuskálum við Gufá; snemma um várit fór hann vestr í Breiðafjörð at leita sér landa; þar var hann á Geirmundarstöðum, ok bað Ýrar, dóttur Geirmundar, ok gat; vísaði hann þá Katli til landa fyrir vestan fjörð. Enn meðan Ketill var vestr, þá hljópu þrælar hans á braut, ok kvámu fram um nótt á Lambastöðum; þar bjó þá Þórðr, son Þorgeirs lamba ok Þórdísar Ingvarsdóttur, móðursystur Egils Skalla-Grímssonar; þrælarnir báru eld at húsum, ok brendu Þórð inni ok hjón hans öll; þeir brutu þar upp gervibúr, ok tóku vöru mikla ok lausafé; síðan ráku þeir heim hross ok klyfjuðu; þeir snøru á leið til Álftaness. Lambi enn sterki, son Þórðar, kom af þingi um morgininn, þá er þeir váru farnir á braut; hann fór eftir þeim, ok drifu þá menn til af bœjum; enn er þrælarnir sá þat, hljóp sinn veg hverr þeira. Þeir tóku Kora í Koranesi, enn sumir gengu á sund; Svart tóku þeir í Svartsskeri, enn Skorra í Skorrey fyrir Mýrum, enn

Þormóð út í Þormóðsskeri; þat er vika undan landi. Enn er Ketill gufa kom aftr, þá fór hann vestr fyrir Mýrar, ok var enn fjórða vetr á Snæfellsnesi at Gufuskálum; hann nam síðan Gufufjörð ok Skálanes til Kollafjarðar. Þau Ketill ok Ýri áttu tvá sonu: var Þórhallr annarr, faðir Hallvarar, er átti Börkr, son Þormóðar Þjóstarssonar; annarr var Oddi, er átti Þorlaugu Hrólfsdóttur frá Ballará, ok Þuríðar, dóttur Valþjófs Örlygssonar frá Esjubergi.

25 Kolli Hróaldsson nam Kollafjörð ok Kvígandanes ok Kvígandafjörð; hann seldi ýmsum mönnum landnám sitt *[enn hann fór í Laxárdal á Höskuldsstaði er hann kvángaðist. Hann var kallaðr Dala-Kollr; hans son var Höskuldr, er átti Hallfríði, dóttur Bjarnar, er nam Bjarnarfjörð fyrir norðan Steingrímsfjörð. Þeira son var Þorleikr, faðir Bolla, er átti Guðrúnu Ósvífrsdóttur]*.

Knjúkr hét son Þórólfs sparrar, er út kom með Örlygi; hann var kallaðr Nesja-Knjúkr; hann nam nes öll til Barðastrandar frá Kvígandafirði, ok bjó . . . . Annarr son Knjúks var Einarr, faðir Steinólfs, föður Salgerðar, móður Bárðar svarta. Þóra hét dóttir Knjúks, er átti Þorvaldr, son Þórðar Víkingssonar; þeira son var Mýra-Knjúkr, faðir Þorgauts, föður Steinólfs, föður Höllu, móður Steinunnar, móður Hrafns á Eyri *ok Herdísar, er átti Hallr Gizurarson lög-*

maðr. Dóttir Rafns var Steinunn, móðir herra Rafns ok Höllu, ok Herdís, er Svarthöfði Dugfússon átti; þeira son Óli, er átti Salgerði Jónsdóttur; þeira dóttir Steinunn, er Haukr Erlendsson átti. Knjúkr átti Eyju, dóttur Ingjalds Helgasonar magra; þeira son var Eyjólfr, faðir Þorgríms Kötlusonar. Glúmr átti fyrr Kötlu; ok var þeira dóttir Þorbjörg kolbrún, er Þormóðr orti um. Steingrímr hét son Þorgríms, faðir Yngvildar, er átti Úlfheðinn á Víðimýri.

Geirsteinn kjálki nam Kjálkafjörð ok Hjarðarnes með ráði Knjúks. Hans son var Þorgils, er átti Þóru, dóttur Vestars af Eyri; þeira son var Steinn enn danski; hann átti Hallgerði Örnólfsdóttur, Armóðssonar ens rauða. Örnólfr átti Vigdísi dóttur *Þorgils*. Vigdís hét dóttir Steins ens danska ok Hallgerðar, er átti Illugi Steinbjarnarson; þeira dóttir var Þórunn, móðir Þorgeirs langhöfða.

Geirleifr, son Eiríks Högnasonar ens hvíta, nam Barðaströnd milli Vatnsfjarðar ok Berghlíða; hann var faðir þeira Oddleifs ok Helga skarfs. Oddleifr var faðir Gests ens spaka ok Þorsteins ok Æsu, er átti Þorgils, son Gríms ór Grímsnesi; þeira synir váru þeir Jörundr í Miðengi ok Þórarinn at Búrfelli. Gestr átti . . . .; váru þeira börn Þórðr ok Halla, er Snorri Dala-Álfsson átti. Þórgils var son þeira. Önnur dóttur Gests var Þórey, er Þor-

gils átti; Þórarinn var son þeira, faðir Jódísar, móður Illuga, föður Birnu, móður Illuga ok Arnórs ok Eyvindar, *föður Steingríms, föður Helgu, móður Jórunnar, móður Hauks Erlendssonar.* Helgi skarfr var faðir Þorbjargar kötlu, er átti Þorsteinn Sölmundarson; þeira synir Refr í Brynjudal ok Þórðr, faðir Illuga, föður Hróðnýjar, er Þorgrímr sviði átti. Þórdís hét önnur dóttir Helga skarfs, er átti Þorsteinn Ásbjarnarson ór Kirkjubœ austan; þeira son var Surtr, faðir Sighvats lögsögumanns. Geirleifr átti Jóru Helgadóttur. Þorfinnr hét enn þriði son Geirleifs; hann átti Guðrúnu Ásólfsdóttur; Ásmundr hét son þeira; hann átti Hallkötlu, dóttur Bjarnar Mássonar, Ásmundarsonar. Hlenni hét son þeira; hann átti Ægileifu, dóttur Þorsteins Kröflusonar. Þorfiðr var son þeira, faðir Þorgeirs langhöfða. Þorsteinn Oddleifsson var faðir Ísgerðar er átti Bölverkr, son Eyjólfs ens grá; þeira son Gellir lögsögumaðr. Vény var enn dóttir Þorsteins, móðir Þórðar krákunefs; þaðan eru Krákneflingar komnir.

26 Armóðr enn rauði Þorbjarnarson, fóstbróðir Geirleifs, nam Rauðasand; hans synir váru þeir Örnólfr ok Þorbjörn, faðir Hrólfs ens rauðsenzka.

Þórólfr spörr kom út með Örlygi, ok nam Patreksfjörð fyrir vestan, ok Víkr fyrir vestan Barð nema Kollsvík; þar bjó Kollr, fóstbróðir

Örlygs. Þórólfr nam ok Keflavík fyrir sunnan Barð, ok bjó at Hvallátrum. Þeir Nesja-Knjúkr ok Ingólfr enn sterki ok Geirþjófr váru synir Þórólfs sparrar. Þórarna var dóttir Ingólfs, er Þorsteinn Oddleifsson átti.

Þorbjörn tálkni ok Þorbjörn skúmi, synir Böðvars blöðruskalla, kvámu út með Örlygi; þeir námu Patreksfjörð hálfan ok Tálknafjörð allan til Kópaness.

Ketill ilbreiðr, son Þorbjarnar tálkna, nam Dali alla frá Kópanesi til Dufansdals; hann gaf Þórörnu, dóttur sína, Hergilsi hnappraz; rézt hann þá suðr í Breiðafjörð, ok nam Berufjörð hjá Reykjanesi.

Örn hét maðr ágætr; hann var frændi Geirmundar heljarskinns; hann fór af Rogalandi fyrir ofríki Haraldar konungs; hann nam land í Arnarfirði svá vítt sem hann vildi; hann sat um vetrinn á Tjaldanesi, þvíat þar gekk eigi sól af um skammdegi.

Án rauðfeldr, son Gríms loðinkinna ór Hrafnistu, ok Helgu, dóttur Ánar bogsveigis, varð missáttr við Harald konung enn hárfagra, ok fór því ór landi í vestrvíking; hann herjaði á Írland, ok fekk þar Grelaðar, dóttur Bjartmars jarls; þau fóru til Íslands ok kvámu í Arnarfjörð vetri síðar enn Örn. Án var enn fyrsta vetr í Dufansdal; þar þótti Grelöðu illa ilmat ór jörðu. Örn spurði til Hámundar heljarskinns,

frænda síns, norðr í Eyjafirði, ok fýstist hann þangat; því seldi hann Áni rauðfeld lönd öll milli Langaness ok Stapa; Án gerði bú á Eyri; þar þótti Greløðu hunangsilmr ór grasi. Dufan var leysingi Ánar; hann bjó eftir í Dufansdal. Bjartmarr var son Ánar, faðir Végesta tveggja ok Helga, föður Þuríðar arnkötlu, er átti Hergils; þeira dóttir var Þuríðr arnkatla, er átti Helgi Eyþjófsson. Þórhildr var dóttir Bjartmars, er átti Vésteinn Végeirsson; Vésteinn ok Uðr váru börn þeira. Hjallkárr var leysingi Ánar; hans son var Björn, þræll Bjartmars; hann gaf Birni frelsi; þá grœddi hann fé, enn Végestr vandaði um, ok lagði hann spjóti í gegnum, enn Björn laust hann með grefi til bana.

Geirþjófr Valþjófsson nam land í Arnarfirði: Forsfjörð, Reykjarfjörð, Trostansfjörð, Geirþjófsfjörð, ok bjó í Geirþjófsfirði; hann átti Valgerði dóttur Úlfs ens skjálga. Þeira son var Högni; hann átti Uði, dóttur Óláfs jafnakolls ok Þóru Gunnsteinsdóttur. Atli var son þeira; hann átti Þuríði Þorleifsdóttur, Eyvindarsonar knés ok Þuríðar rúmgyltu. Þorleifr átti Gró, dóttur Þórólfs brækis. Höskuldr var son Atla, faðir *Atla, föður* Bárðar ens svarta, *föður Sveinbjarnar, föður Rafns, föður Steinunnar, móður herra Rafns.*

27. Eiríkr hét maðr, er nam *Keldudal fyrir sunnan* Dýrafjörð ok Sléttanes til Stapa, ok til

Háls ens ytra í Dýrafirði; hann var faðir Þorkels, föður Þórðar, föður Þorkels, föður Steinólfs. föður Þórðar, föður Þorleifar, móður Þorgerðar, móður Þóru, móður Guðmundar gríss, *er átti Solveigu, dóttur Jóns Loftssonar. Þeira börn váru Magnús góði, ok Þorlákr, faðir Árna byskups, ok Þóra, móðir Gizurar jarls.* Þorleif var móðir Línu, móður Ceciliu, móður Bárðar ok Þorgerðar, er átti Björn enn enski; þeira börn váru þau Arnis ábóti ok Þóra, er átti Ámundi Þorgeirsson.

Vésteinn son Végeirs, bróðir Vébjarnar Sygnakappa, nam land milli Hálsa í Dýrafirði ok bjó í Haukadal; hann átti Þórhildi Bjartmarsdóttur; þeira börn Vésteinn ok Uðr. Þorbjörn súrr kom út at albygðu landi; honum gaf Vésteinn hálfan Haukadal; hans synir váru þeir Gísli ok Þorkell ok Ari, enn dóttir Þórdís, er Þorgrímr átti; þeira son Snorri goði. Síðan átti Þórdísi Börkr enn digri; þeira dóttir Þuríðr, er átti Þorbjörn digri, enn síðar Þóroddr skattkaupandi; þeira son var Kjartan at Fróðá.

Dýri hét maðr ágætr; hann fór af Sunnmœri til Íslands at ráði Rögnvalds jarls, enn fyrir ofríki Haralds konungs hárfagra. Dýri nam Dýrafjörð ok bjó at Hálsum; hans son var Hrafn á Ketilseyri, faðir Þuríðar, er átti Véstein Vésteinsson; þeira synir Bergr ok Helgi.

Þórðr hét maðr, Víkingsson, eðr son Haraldar

konungs hárfagra; *hann* fór til Íslands, ok nam land milli Þúfu á Hjallanesi ok Jarðfallsgils; hann bjó í Alviðru; Þórðr átti Þjóðhildi, dóttur Eyvindar austmanns, systur Helga ens magra. Þorkell Alviðrukappi enn auðgi var son þeira; hann átti . . . . Þórðr hét son þeira; annar Eyjólfr, faðir Gísla, er átti Hallgerði Vermundar dóttur ens mjóva; þeira son var Brandr faðir Guðmundar prests í Hjarðarholti, enn dóttir Þóra, er átti Brandr Þórhaddsson; þeira dóttir Steinvör, móðir Rannveigar, móður Sæhildar, er Gizurr átti. Helgi hét annarr son Eyjólfs; hans börn váru þau Óláfr ok Guðleif, er Fjarska-Fiðr átti. Þorvaldr hvíti hét annarr son Þórðar Víkingssonar; hann átti Þóru, dóttur Nesja-Knjúks; þeira son var Mýra-Knjúkr, faðir Þorgauts, föður Steinólfs, er átti Herdísi Tindsdóttur; þeira börn váru þau Þorkell á Mýrum, ok Halla, er átti Þórðr Oddleifsson. Annarr son Þorvalds hvíta var Þórðr örvöndr, er átti Ásdísi Þorgrímsdóttur, Harðrefssonar. Móðir Ásdísar var Rannveig, dóttir Grjótgarðar Hlaðajarls. Ásdís var móðir Úlfs stallara, enn systir Ljóts ens spaka, ok Halldísar, er Þorbjörn Þjóðreksson átti. Dóttir þeira Þórðar örvandar var Oddkatla, er átti Sturla Þjóðreksson; þeira son Þórðr, er átti Hallberu, dóttur Snorra goða; þeira dóttir Þuríðr, er átti Hafliði Másson. Snorri var son Þórðar Sturlusonar, er átti Oddbjörgu dótt-

ur Gríms Loðmundarsonar; þeira börn váru þau Flugu-Grímr ok Hallbera, er Mág-Snorri átti. Dœtr Sturlu váru sex: ein var Ásný, er Snorri Jörundarson átti; þeira dóttir Þórdís, móðir Höskulds læknis, *föður Margretar, móður Þorfinns ábóta.* Son þeira Snorra ok Ásnýjar var Gils, faðir Þórðar, föður Sturlu í Hvammi.

28. Ingjaldr Brunason nam Ingjaldssand milli Hjallaness ok Ófœru; hann var faðir Harðrefs, föður Þorgríms, föður þeira Ljóts ens spaka, sem áðr var ritat.

Ljótr enn spaki bjó á Ingjaldssandi, son Þorgríms Harðrefssonar, enn móðir hans var Rannveig, dóttir Grjótgarðar jarls. Þorgrímr gagarr var son Ljóts. Halldísi, systur Ljóts, átti Þorbjörn Þjóðreksson, enn Ásdísi, aðra systur Ljóts, nam Óspakr Ósvífrsson; um þá sök sótti Ljótr Óspak til sektar. Úlfr hét son þeira; þann fœddi Ljótr. Grímr kögr bjó á Brekku, hans synir váru þeir Sigurðr ok Þorkell, lítlir menn ok smáir. Þórarinn hét fóstrson Ljóts. Ljótr kaupir slátr at Grími til xx hundraða, ok galt lœk, er fell meðal landa þeira; sá hét Ósómi. Grímr veitti honum á eng sína ok gróf land Ljóts, enn hann gaf sök á því, ok var fátt með þeim. Ljótr tók við austmanni í Vaðli; sá lagði hug á Ásdísi. Gestr Oddleifsson sótti haustboð til Ljóts; þá kom þar Egill Völu-Steinsson, ok bað Gest at hann legði ráð til at föður hans bœtt-

ist helstríð, er hann bar um Ögmund son sinn. Gestr orti upphaf Ögmundar-drápu. Ljótr spurði Gest, hvat manna Þorgrímr gagarr mundi verða? Gestr kvað Þórarin fóstra hans frægra mundu verða, ok bað Þórarinn við sjá, at eigi vefðist hár þat um höfuð honum, er lá á tungu hans. Óvirðing þótti Ljóti þetta, ok spurði um morgininn, hvat fyrir Þorgrími lægi. Gestr kvað Úlf systurson hans mundu frægra verða. Þá varð Ljótr reiðr, ok reið þó á leið með Gesti, ok spurði: „Hvat man mér at bana verða?“ Gestr kvezt eigi sjá örlög hans, enn bað hann vera vel við nábúa sína. Ljótr spurði: „Munu jarðlýsnar, synir Gríms kögrs, verða mér að bana?“ „Sárt bítr soltin lús“, kvað Gestr. „Hvar man þat verða?“ kvað Ljótr. „Heðra nær“, kvað Gestr. Austmaðr reiddi Gest á heiði upp, ok studdi Gest á baki, er hestr rasaði undir honum. Þá mælti Gestr: „Happ sótti þik nú, enn brátt mun annat; gættu at þér verði þat eigi at óhappi“. Austmaðrinn fann grafsilfr, er hann fór heim, ok tók af tuttugu penninga, ok ætlaði at hann mundi feta til síðar; enn er hann leitaði, fann hann eigi; enn Ljótr fekk tekit hann, er hann var at grefti, ok gerði af honum þrjú hundruð fyrir hvern penning. Þat haust var veginn Þorbjörn Þjóðreksson. Um várit sat Ljótr at þrælum sínum á hæð einni; hann var í kápu, ok var höttrinn lerk-

aðr um hálsinn, ok ein ermr á. Þeir Kögrsynir hljópu á hæðina, ok hjoggu til hans báðir senn; eftir þat snaraði Þorkell höttinn at höfði honum. Ljótr bað þá láta gótt í búsifjum sínum, ok hröpuðu þeir af hæðinni á götu þá er Gestr hafði riðit; þar dó Ljótr. Þeir Grímssynir fóru til Hávarðar halta. Eyjólfr grái veitti þeim öllum, ok Steingrímr son hans.

29. Önundr Víkingsson, bróðir Þórðar í Alviðru, nam Önundarfjörð ok bjó á Eyri.

Hallvarðr súgandi var í orrostu mót Haraldi konungi í Hafrsfirði; hann fór af þeim ófriði til Íslands, ok nam Súgandafjörð ok Skálavík til Stiga, ok bjó þar.

Þuríðr sundafyllir, ok Völu-Steinn, son hennar, fóru af Hálogalandi til Íslands, ok námu Bolungarvík, ok bjoggu í Vatnsnesi; hon var því kölluð sundafyllir, at hon seiddi til þess í hallæri á Hálogalandi at hvert sund var fult af fiskum; hon setti ok Kvíarmið á Ísafjarðardjúpi, ok tók til á kollótta af hverjum bónda á Ísafirði. Synir Völu-Steins váru þeir Ögmundr ok Egill.

Helgi hét son Hrólfs ór Gnúpufelli; hann var getinn austr, ok upplenzkr at móðurætt. Helgi fór til Íslands at vitja frænda sinna; hann kom í Eyjafjörð ok var þá albygt; eftir þat vildi hann útan ok varð aftrreka í Súgandafjörð; hann var um vetrinn með Hallvarði, enn um

várit fór hann að leita sér bústaðar; hann fann fjörð einn, ok hitti þar skutil í flœðarmáli; þat kallaði hann Skutilsfjörð; þar bygði hann síðan. Hans son var Þorsteinn ógæfa; hann fór útan ok vá hirðmann Hákonar jarls Grjótgarðssonar, enn Eyvindr ráðgjafi jarlsins sendi Þorstein til handa Vébirni Sygnatrausta; hann tók við honum, enn Védís systir hans latti þess. Fyrir þat seldi Vébjörn eignir sínar ok fór til Íslands, er hann treystist eigi að halda manninn.

Þórólfr brækir nam suman Skutilsfjörð ok Skálavík ok bjó þar.

Eyvindr kné fór af Ögðum til Íslands, ok Þuríðr r*y*mgylta, kona hans; þau námu Álftafjörð ok Seyðisfjörð, ok bjoggu þar. Þeira son var Þorleifr, er fyrr var getit, ok Valbrandr, faðir Hallgríms ok Gunnars ok Bjargeyjar, er átti Hávarðr halti; þeira son var Óláfr.

Geirr hét maðr ágætr í Sogni; hann var kallaðr Végeirr, þvíat hann var blótmaðr mikill; hann átti mörg börn. Vébjörn Sygnakappi var elztr sona hans, ok Vésteinn, Véþormr, Vémundr Végestr, ok Véþorn, enn Védís dóttir. Eftir andlát Végeirs varð Vébjörn ósáttr við Hákon jarl, sem fyrr var getit; því fóru þau systkin til Íslands. Þau höfðu útivist harða ok langa; þau tóku um haustit Hlöðuvík fyri vestan Horn; þá fekk Vébjörn at blóti miklu; hann kvað Hákon þann dag blóta þeim til óþurftar. Enn er hann

var at blótinu, eggjuðu brœðr hans hann til brautfarar, ok gáði hann eigi blótsins, ok létu þeir út; þeir brutu þann dag skip sitt undir hömrum miklum í illviðri; þar komust þeir nauðulega upp, ok gekk Vébjörn fyrir; þat er nú kölluð Sygnakleif. Enn um vetrinn tók við þeim öllum Atli í Fljóti, þræll Geirmundar heljarskinns *[ok bað þau engu launa vistina; sagði Geirmund eigi vanta mat. Enn er Atli fann Geirmund, spurði Geirmundr, hví hann var svá djarfr at taka slíka menn upp á kost hans. Atli svaraði: „Því at þat man uppi meðan Island er bygt, hversu mikilsháttar sá maðr mundi vera, at einn þræll þorði at gera slíkt utan hans orlof“. Geirmundr svarar: „Fyrir þetta þitt tiltœki skaltu þiggja frelsi ok bú þetta, er þú hefir varðveitt; ok varð Atli]* síðan mikilmenni. Vébjörn nam um várit eftir land milli Skötufjarðar ok Hestfjarðar, svá vítt sem hann gengi um á dag, ok því meirr, sem hann kallaði Folafót. Vébjörn var vígamaðr mikill, ok er saga mikil frá honum. Hann gaf Védísi Grímólfi í Unaðsdal; þeir urðu missáttir, ok vá Vébjörn hann hjá Grímólfsvötnum; fyrir þat var Vébjörn veginn á fjórðungsþingi á Þórsnesi ok þrír menn aðrir.

Gunnsteinn ok Halldórr hétu synir Gunnbjarnar Úlfs sonar kráku, er Gunnbjarnarsker eru við kend; þeir námu Skötufjörð, ok Laugardal ok

Ögrvík til Mjóvafjarðar. Bersi var son Halldórs, faðir Þormóðar Kolbrúnarskálds. Þar í Laugardal bjó síðan Þorbjörn Þjóðreksson, er vá Óláf, son Hávarðar halta ok Bjargeyjar Valbrandsdóttur; þar af gerðist saga Ísfirðinga ok víg Þorbjarnar.

30. Snæbjörn son Eyvindar austmanns, bróðir Helga magra, nam land milli Mjóvafjarðar ok Langadalsár, ok bjó í Vatnsfirði; hans son var Hólmsteinn, faðir Snæbjarnar galta; móðir Snæbjarnar var Kjalvör, ok váru þeir Tungu-Oddr systrasynir. Snæbjörn var fóstraðr í Þingnesi með Þóroddi, *enn stundum var hann með Tungu-Oddi eða móður sinni.* Hallbjörn son Odds frá Kiðjabergi Hallkelssonar, bróður Ketilbjarnar ens gamla, fekk Hallgerðar, dóttur Tungu-Odds; þau váru með Oddi enn fyrsta vetr; þar var Snæbjörn galti. Óástúðlegt var með þeim hjónum. Hallbjörn bjó för sína um várit at fardögum; enn er hann var at búnaði, fór Oddr frá húsi til laugar í Reykjaholt; þar váru sauðahús hans; vildi hann eigi vera við er Hallbjörn fœri, þvíat hann grunaði hvort Hallgerðr mundi fara vilja með honum. Oddr hafði jafnan bœtt um með þeim. Þá er Hallbjörn hafði lagt á hesta þeira, gekk hann til dyngju, ok sat Hallgerðr á palli ok kembdi sér; hárit fell um alla hana ok niðr á gólfit; hon hefir kvenna bezt verit hærð á Íslandi með Hallgerði snúinbrók. Hall-

björn bað hana upp standa ok fara; hon sat ok þagði; þá tók hann til hennar ok lyftist hon ekki; þrísvar fór svá; Hallbjörn nam staðar fyrir henni ok kvað:

Ölkarma lætr *erma*
eik, firrumk þat, leika,
Lofn fyr lesnis stafni
línbundin mik sínum.
Bíða man ek of brúði
(böl gørir mik fölvan;
snertumk harmr í hjarta
hrót) aldrigi bótir.

Eftir þat snaraði hann hárit um hönd sér, ok vildi kippa henni af pallinum, enn hon sat ok veikst ekki. Eftir þat brá hann sverði ok hjó af henni höfuðit, gekk þá út ok reið í brutt. Þeir váru þrír saman, ok höfðu tvau klyfjahross. Fátt var manna heima, ok var þegar sent at segja Oddi. Snæbjörn var á Kjalvararstöðum, ok sendi Oddr honum mann; bað hann sjá fyrir reiðinni, ęnn hvergi kvezt hann fara mundu. Snæbjörn reið eftir þeim með tólfta mann, ok er þeir Hallbjörn sá eftirreiðina, báðu förunautar hans hann undan ríða, enn hann vildi þat eigi. Þeir Snæbjörn kvámu eftir þeim við hæðir þær er nú heita Hallbjarnarvörður; þeir Hallbjörn fóru á hæðina ok vörðust þaðan; þar fellu þrír menn af Snæbirni ok báðir förunautar Hallbjarnar; Snæbjörn hjó þá fót af Hallbirni í ristarlið; þá hnekti hann á ena syðri

hæðina ok vá þar tvá menn af Snæbirni, ok þar fell Hallbjörn; því eru þrjár vörður á þeiri hæðinni, enn fimm á hinni; síðan fór Snæbjörn aftr. Snæbjörn átti skip í Grímsárósi; þat kaupir hálft Hrólfr enn rauðsenzki; þeir váru tólf hvárir. Með Snæbirni váru þeir Þorkell ok Sumarliði, synir Þorgeirs rauðs, Einarssonar Stafhyltings. Snæbjörn tók við Þóroddi ór Þingnesi, fóstra sínum, ok konu hans, enn Hrólfr tók við Styrbirni, er þetta kvað eftir draum sinn:

Bana sé ek okkarn
beggja, tveggja,
alt amorlegt
útnorðr í haf,
frost ok kulda
feikn hverskonar;
veit ek af slíku
Snæbjörn veginn.

Þeir fóru at leita Gunnbjarnarskerja ok fundu land; eigi vildi Snæbjörn kanna láta um nótt. Styrbjörn fór af skipi ok fann fésjóð í kumli ok leyndi; Snæbjörn laust hann með öxi; þá fell sjóðrinn niðr. Þeir gerðu skála ok lagði hann í fönn. Þorkell, son Rauðs, fann at vatn var á forki, er stóð út í skálaglugg; þat var um gói; þá grófu þeir sik út. Snæbjörn gerði at skipi, enn þau Þóroddr váru at skála af hans hendi, enn þeir Styrbjörn af Hrólfs hendi; aðrir fóru at veiðum. Styrbjörn vá Þórodd, enn

Hrólfr ok þeir báðir Snæbjörn. Rauðssynir sóru eiða ok allir aðrir til lífs sér. Þeir tóku Hálogaland ok fóru þaðan til Íslands í Vaðil. Þorkell trefill gat sem farit hafði fyrir Rauðssonum. Hrólfr gerði virki á Strandarheiði. Trefill sendi Sveinung til höfuðs honum; fór hann fyrst á Mýri til Hermundar, þá til Óláfs at Dröngum, þá til Gests í Haga; hann sendi hann til Hrólfs vinar síns. Sveinungr vá Hrólf ok Styrbjörn; þá fór hann í Haga. Gestr skifti við hann sverði ok öxi, ok fekk honum hesta tvá hnökkótta, ok lét mann ríða um Vaðil alt í Kollafjörð, ok lét Þorbjörn enn sterka heimta hestana. Þorbjörn vá hann á Sveinungseyri, því at sverðit brotnaði undir hjöltunum. Því hældist Trefill við Gest, þá er saman var jafnat viti þeira, at hann hefði því komit á Gest, at hann sendi sjálfr mann til höfuðs vin sínum.

31. Óláfr jafnakollr nam land frá Langadalsá til Sandeyrarár ok bjó í Unaðsdal; hann átti Þóru Gunnsteinsdóttur; þeira son var Grímólfr, er átti Védísi systur Vébjarnar.

Þórólfr fasthaldi hét maðr ágætr í Sogni; hann varð ósáttr við Hákon jarl Grjótgarðsson ok fór til Íslands með ráði Haralds konungs; hann nam land frá Sandeyrará til Gýgjarsporsár í Hrafnsfirði; hann bjó at Snæfjöllum. Hans son var Ófeigr, er átti Otkötlu.

Örlygr, son Böðvars Vígsterkssonar, fór til Íslands fyrir ofríki Haralds konungs hárfagra; hann var enn fyrsta vetr með Geirmundi heljarskinn, enn um várit gaf Geirmundr honum bú í Aðalvík, ok lönd þau sem þar lágu til. Örlygr átti Signýju, dóttur Óblauðs, systur Högna ens hvíta; þeira son var Ketill gufa, er átti Ýri Geirmundardóttur.

Nú taka til landnám Geirmundar, sem fyrr er ritað, alt til Straumness fyrir austan Horn.

Örlygr eignaðist Sléttu ok Jökulsfjörðu.

Hella-Björn, son Herfinns ok Höllu, var víkingr mikill; hann var jafnan óvin Haralds konungs; hann fór til Íslands, ok kom í Bjarnarfjörð með alskjölduðu skipi; síðan var hann Skjalda-Björn kallaðr; hann nam land frá Straumnesi til Dranga; hann bjó í Skjalda-Bjarnarvík, enn átti annat bú á Bjarnarnesi; þar sér miklar skálatóftir hans. Son hans var Þorbjörn, faðir Arngerðar, er átti Þjóðrekr Sléttu-Bjarnarson; þeira synir Þorbjörn ok Sturla ok Þjóðrekr.

Geirólfr hét maðr, er braut skip sitt við Geirólfsgnúp; hann bjó þar síðan undir gnúpinum at ráði Bjarnar.

Þorvaldr Ásvaldsson, Úlfssonar, Öxna-Þórissonar, nam Drangaland ok Drangavík til Enginess, ok bjó at Dröngum alla ævi; hans son

var Eiríkr rauði, er bygði Grœnland, sem fyrr segir.

Herrøðr hvítaský var göfigr maðr; hann var drepinn at ráðum Haralds konungs, enn synir hans þrír fóru til Íslands ok námu land á Ströndum: Eyvindr Eyvindarfjörð, Ófeigr Ófeigsfjörð, Ingóltr Ingólfsfjörð; þeir bjoggu þar síðan.

Eiríkr snara hét maðr, er land nam frá Ingólfsfirði til Veiðilausu, ok bjó í Trékyllisvík; hann átti Álofu, dóttur Ingólfs ór Ingólfsfirði; þeira son var Flosi, er bjó í Vík, þá er austmenn brutu þar skip sitt ok gerðu ór hrænum skip þat er þeir kölluðu Trékylli; á því fór Flosi útan, ok varð aftrreka í Öxarfjörð; þaðan af gerðist saga Böðmóðs gerpis ok Grímólfs.

32. Önundr tréfótr *(var)* son Ófeigs burlufótar, Ívarssonar beytils; Önundr var á móti Haraldi konungi í Hafrsfirði ok lét þar fót sinn; eftir þat fór hann til Íslands, ok nam land frá Kleifum til Ófœru: Kaldbaksvík, Kolbeinsvík, Byrgisvík, ok bjó í Kaldbak til elli; hann var bróðir Guðbjargar, móður Guðbrands kúlu, föður Ástu, móður Óláfs konungs. Önundr átti fjóra sonu: einn hét Grettir, annarr Þorgeirr flöskubak, þriði Ásgeirr œðikollr, faðir Kálfs ok Hrefnu er Kjartan átti, enn síðarr Steinþórr Óláfsson; enn fjórði var Þorgrímr hærukollr, faðir Ásmundar, föður Grettis ens sterka.

Björn hét maðr, er nam Bjarnarfjörð; hann átti Ljúfu; þeira son var Svanr, er bjó á Svanshóli.

Steingrímr nam Steingrímsfjörð allan, ok bjó í Trollatungu; hans son var Þórir, faðir Halldórs, föður Þorvalds örgoða, föður Bitru-Odda, föður Steindórs, föður Odds, föður Há-Snorra, föður Odds munks ok Þórólfs ok Þórarins rosta.

Kolli hét maðr er nam Kollafjörð ok Skriðnesenni, ok bjó undir Felli meðan hann lifði.

Þorbjörn bitra hét maðr; hann var víkingr ok illmenni; hann fór til Íslands með skuldalið sitt; hann nam fjörð þann er nú heitir Bitra, ok bjó þar. Nokkuru síðar braut Guðlaugr, bróðir Gils skeiðarnefs, skip sítt þar út við höfða þann er nú heitir Guðlaugshöfði. Guðlaugr komst á land, ok kona hans ok dóttir, enn aðrir menn týndust; þá kom til Þorbjörn bitra ok myrði þau bæði, enn tók meyna ok fæddi upp. Enn er þessa varð varr Gisl skeiðarnef, fór hann til ok hefndi bróður síns; hann drap Þorbjörn bitru ok enn fleiri menn. Við Guðlaug er kend Guðlaugsvík.

Bálki hét maðr Blæingsson, Sótasonar af Sótanesi; hann var á móti Haraldi konungi í Hafrsfirði; eftir þat fór hann til Íslands ok nam Hrútafjörð allan; hann bjó á Bálkastöðum hvárumtveggjum, enn síðast í Bœ, ok dó þar. Hans son var Bersi goðlauss, er fyrst bjó á Bersastöðum í Hrútafirði, enn síðan nam hann Langa-

vatnsdal, ok átti þar annat bú, áðr hann fekk Þórdísar, dóttur Þórhadds ór Hitárdal, ok tók með Hólmsland; þeira son var Arngeirr, faðir Bjarnar Hitdœlakappa. Geirbjörg var dóttir Bálka, móðir Véleifs ens gamla.

Arndís en auðga, dóttir Steinólfs ens lága, nam síðan land í Hrútafirði út frá Borðeyri; hon bjó í Bœ; hennar son var Þórðr, er bjó fyrr í Múla í Saurbœ.

33. Þröstr ok Grenjuðr, synir Hermundar hokins, námu land í Hrútafirði inn frá Borðeyri ok bjoggu at Melum. Frá Grenjaði var kominn Hesta-Gellir prestr, enn Ormr frá Þresti. Son Þrastar var ok Þorkell á Kerseyri, faðir Guðrúnar, er átti Þorbjörn þyna, son Hrómundar halta; þeir bjoggu at Fagrabrekku; Þorleifr Hrómundarfóstri var son þeira. Hásteinn hét enn son Hrómundar; þeir váru allir um eitt ráð. Þórir hét son Þorkels Þrastarsonar; hann bjó at Melum; Helga hét dóttir hans. Í þann tíma kom Sleitu-Helgi út á Borðeyri ok Jörundr bróðir hans; þeir váru víkingar tólf frjálsir ok sveinar umfram; þeir fóru allir til Mela; þá fekk Helgi Helgu Þórisdóttur. Þeim Hrómundi hurfu stóðhross; þat kendu þeir Helga, ok stefndi Miðfjarðar-Skeggi þeim um stuld til alþingis, enn þeir Hrómundr skyldu gæta heraðs, ok höfðu virki gott á Brekku. Austmenn bjoggu skip sitt. Einn morginn kom hrafn á

ljóra á Brekku ok gall hátt; þá kvað Hrómundr:

Út heyrik svan sveita
sára þorns es mornar
(bráð vekr borginmóða)
bláfjallaðan gjalla.
Svá gól fyrr, þás feigir
fólknárúngar váru,
Gunnar haukr, es gaukar
Gauts bragða spá sagðu.

Þorbjörn kvað:

Hlakkar hagli stokkinn
hræs es kemr at sævi
(móðr krefr morginbráðar)
már valkastar báru.
Svá gól endr þás unda
eiðs af fornum meiði
hræva gaukr, es haukar
hildinga mjöð vildu.

Í þenna tíma kómu austmenn í virkit, þvíat verkmenn höfðu eigi aftr látit. Þeir brœðr gengu út, enn konur sögðu Hrómund of gamlan enn Þorleif of ungan at ganga út; hann var fimtán vetra. Þá kvað Hrómundr:

Vas-at mér í dag dauði,
draugr flatvallar bauga,
búumk við Ilmar jálmi,
áðr né *gær* of ráðinn.
Rœkik litt þót leiki
litvöndr Heðins fitjar
(oss vas áðr of markaðr
aldr) við rauða skjaldu.

Austmenn fellu sex í virkinu, enn aðrir sex

stukku brutt. Þá er Þorbjörn vildi lúka aftr virkinu, var hann skotinn í gegnum með atgeiri; Þorbjörn tók atgeirinn ór sárinu ok setti milli herða Jörundi, svá at út kom í brjóstit. Helgi kastaði honum á bak sér ok rann svá. Fallinn var Hrómundr, enn Þorleifr sárr til ólífis. Hásteinn rann eftir þeim, þar til er Helgi kastaði af sér Jörundi dauðum; þá hvarf hann aftr. Konur spurðu tíðinda; Hásteinn kvað:

Hér hafa sex, þeirs sœfast
sútlaust bana úti
svipnjörðungar sverða
sárteini á brústeinum.
Hygg, at hálfir liggi
heftendr laga eftir;
eggskeindar lét ek undir
óbíðingum svíða.

Konur spurðu, hvé margir þeir væri. Hásteinn kvað:

Bark-at ek *fúr* með fleiri
fetla stígs at vígi;
fyrir várum þar fjórir
frændr ofstopa vændir;
enn tólf af glað Gylfa
gunnþings hvatir runnar
köld ruðu vápn, þeirs vildu
várs fundar til skunda.

Konur spurðu, hvé margir væri fallnir af víkingum; Hásteinn kvað:

Sja*v* hafa sœkitívar
Svölnis garðs til jarðar
(blóð fell varmt *til vallar*,

valdögg) nösum höggvit.
Mun-at fúrviðir fleiri
Fjölnis þings, enn hingat
út um Ekkils brautir
Iálks mœrar skæ fœra.

Hér megu hœlibörvar
hljóms daltangar skjóma
dýrs, hvat drýgðu fjórir
dagverks séa merki;
enn ek hyrbrigðir hugða
(hrafn sleit af ná beitu)
Gunnar ræfrs, at gæfim
griðbítum frið lítinn.

Unnum auðimönnum
(á ek þunnan hjör) Gunnar
(dr*ýgðum* vér at vígi
verk) dreyruga serki.
Höfðu herði-lofðar
hildar borðs und skildi
(þvarr hangvölum hengi
hungr), v*alfasta* tungur.

Harðr vas gnýr, þás gørðum
grjótvarps lotu snarpa,
gengu sverðs at søngvi
sundr grá klæði Þundar,
áðr á hæl til hvílðar
(hlutu þeir bana fleiri,
hjaldrs kom hríð á skjöldu),
hœkings viðir œki.

Heyri svan, þars sár*a*

sigrstalls viðir falla,
(benskári drekkr báru
blóðfalls) of ná gjalla.
Þar fekk örn (enn erni
eru greipr hræjum sveipðar)
sylg, er Sleitu-Helgi
segðauðigr felt rauðu.

Báru upp af ára
allþakklegum blakki
ýtar oss at móti
álmþings *sáma* hjálma;
enn á braut *til beitis*
beiðendr goðum leiðir
hliða, herðimeiðar,
hauðrmens skarar rauðar.

Þeir Helgi létu út enn sama dag, og týndust allir á Helgaskeri fyrir Skriðnesenni. Þorleifr varð grœddr ok bjó at Brekku. Hásteinn fór útan ok fell á Orminum langa.

Nú eru rituð landnám flest í Vestfirðingafjórðungi, eftir því sem fróðir menn hafa sagt; má má þat nú heyra, at þann fjórðung hefir mart stórmenni bygt, ok frá þeim eru margar göfigar ættir komnar, sem nú mátti heyra.

Þessir landnámsmenn eru göfgastir í Vestfirðinga fjórðungi: Hrosskell, Skalla-Grímr, Selþórir, Björn enn austrœni, Þórólfr Mostrarskegg, Uðr djúpauðga, Geirmundr heljarskinn, Úlfr skjálgi, Þórðr Víkingsson, þótt langfeðri haldist stœrra í sumum ættum. Enn þá er bœndr

váru taldir á Íslandi, þá váru DCCCC bónda í þessum fjórðungi.

II.

Nú hefr upp landnám í Norðlendinga fjórðungi, er fjölbygðastr hefir verit af öllu Íslandi, ok stærstar sögur hafa gerzt bæði at fornu ok nýju, sem enn mun ritat verða ok raun berr á.

1. Eysteinn meinfretr, son Álfs ór Ostu, nam Hrútafjarðarströnd ena eystri, næst eftir Bálka, ok bjó þar nokkura vetr, áðr hann fekk Þórhildar, dóttur Þorsteins rauðs; þá réðst hann norðan í Dali ok bjó þar; þeira synir váru þeir Álfr í Dölum, Þórðr ok Þórólfr refr, ok Hrappr.

Þóroddr hét maðr, er land nam í Hrútafirði ok bjó á Þóroddsstöðum. Hans son var Arnórr hýnefr, er átti Gerði, dóttur Böðvars ór Böðvarshólum; þeira synir váru þeir Þorbjörn, er Grettir vá, *ok* Þóroddr drápustúfr, faðir Valgerðar, er átti Skeggi skammhöndungr Gamlason, Þórðarsonar, Eyjólfssonar, *(Ófeigs)*sonar, Þórólfssonar fasthalda frá Snæfjöllum. Son Skeggja skammhöndungs var Gamli faðir Ásdísar, móður Odds munks.

Skútaðar-Skeggi hét maðr ágætr í Noregi; hans son var Björn, er kallaðr var Skinna-Björn, því at hann var Hólmgarðsfari; ok er honum leidd-ust kaupferðir, fór hann til Íslands ok nam Miðfjörð ok Línakradal; hans son var Miðfjarð-ar-Skeggi; hann var garpr mikill ok farmaðr; hann herjaði í Austrveg ok lá í Danmörk við Sjóland, er hann fór austan; þar gekk hann upp ok brauzt í haug Hrólfs kraka ok tók þar ór Sköfnung, sverð Hrólfs konungs, ok öxi Hjalta ok mikit fé annat, enn hann náði eigi Laufa. Skeggi bjó á Reykjum í Miðfirði ok átti *Hall-beru Grímsdóttur*; þeira börn váru þau Eiðr, er átti Hafþóru dóttur Þorbergs kornamúla ok Á-lofar elliðaskjaldar, systur Þorgeirs gollnis; þau áttu mörg börn. Annarr son Skeggja var Kollr, faðir Halldórs, föður þeira Þórdísar, er Skáld-Helgi átti, ok Þorkötlu. Dœtr Skeggja váru þær Hróðný, er átti Þórðr gellir, ok Þorbjörg, er átti Ásbjörn enn auðgi Harðarson; þeira dótt-ir var Ingibjörg, er átti Illugi enn svarti; þeira synir Gunnlaugr ormstunga, Hermundr ok Ketill. *Son Eiðs einn hét Þórhallr, faðir Eiðs, föður Þórhalls, föður Oddnýjar, móður Geirlaugar, móður Snælaugar, móður Markúss á Melum.*

Haraldr hringr hét maðr ættstórr; hann kom skipi sínu í Vestrhóp, ok sat enn fyrsta vetr þar nær sem hann hafði lent ok nú heita Hringsstaðir; hann nam Vatnsnes alt útan til

Ambáttarár fyrir vestan, enn fyrir austan inn til Þverár, ok þar yfir um þvert til Bjargáóss, ok alt þeim megin bjarga út til sjóvar, ok *bjó* at Hólum. Son hans var Þorbrandr, faðir Ásbrands, föður Sölva ens prúða á Ægissíðu, ok Þorgeirs er bjó at Hólum; hans dóttir var Ástríðr, er átti Arnmóðr Heðinson; Heðinn var son þeira. Önnur dóttir Þorgeirs var Þorgerðr, er átti Þorgrímr, son Pétrs frá Ósi.

Sóti hét maðr, er nam Vestrhóp ok bjó undir Sótafelli.

Hunda-Steinarr hét jarl á Englandi; hann átti Álofu, dóttur Ragnars loðbrókar; þeira börn váru þau: Björn, faðir Auðunar skökuls, ok Eiríkr, faðir Sigurðar bjóðaskalla, ok Ísgerðr, er átti Þórir jarl á Vermalandi. Auðun skökull fór til Íslands ok nam Víðidal, ok bjó á Auðunarstöðum; með *honum* kom út Þorgils gjallandi, félagi hans, faðir Þórarins goða. Auðun skökull var faðir Þóru móshals, móður Úlfhildar, móður Ástu, móður Óláfs konungs ena helga. Son Auðunar, skökuls var Ásgeirr at Ásgeirsá; hann átti Jórunni dóttur Ingimundar ens gamla; þeira börn váru þau Þorvaldr, faðir Döllu, móður Gizurar byskups, ok Auðun, faðir Ásgeirs, föður Auðunar, föður Egils, er átti Úlfeiði, dóttur Eyjólfs Guðmundarsonar, ok var þeira son Eyjólfr, er veginn var á alþingi, faðir Orms, kapalíns Þorláks byskups. Annarr son Auðunar skökuls var

Eysteinn, faðir Þorsteins, föður Helga, föður Þórorms, föður Odds, föður Hallbjarnar, föður Sighvats prests. Dóttir Ásgeirs at Ásgeirsá var Þorbjörg bekkjarbót.

Ormr hét maðr, er nam Ormsdal ok bjó þar; hann var faðir Odds, föður Þórodds, föður Helga, föður Harra, föður Jóru, móður Þórdísar, móður Tanna, föður Skafta.

2. Ketill raumr hét hersir ágætr í Raumsdal í Noregi; hann var son Orms skeljamola, Hross-Bjarnarsonar, Raumssonar, Jötun-Bjarnarsonar norðan ór Noregi; Ketill átti Mjöll, dóttur Ánar bogsveigis. Þorsteinn hét son þeira; hann vá á skóginum til Upplanda af áeggjun föður síns Jökul, son Ingimundar jarls af Gautlandi; Jökull gaf honum líf; síðan fekk Þorsteinn Þórdísar systur hans. Þeira son var Ingimundr enn gamli; hann var fœddr í Hefni með Þóri, föður Gríms ok Hrómundar. Heiðr völva spáði þeim öllum at byggja á því landi er þá var ófundit vestr í haf; enn Ingimundr kveðst við því skyldu gera; völvan sagði hann þat eigi mundu mega, ok sagði þat til jartegna, at þá mundi horfinn hlutr ór púss hans, ok mundi þá finnast, er hann græfi fyrir öndvegissúlum sínum á landinu. Ingimundr var víkingr mikill, ok herjaði í vestrvíking jafnan. Sæmundr hét félagi hans, suðreyskr; þeir kvámu ór hernaði þann tíma er Haraldr konungr gekk

til lands, ok lagði til orrostu í Hafrsfirði við þá Þóri haklang; Ingimundr vildi veita konungi, enn Sæmundr eigi, ok skildi þar félag þeira. Eftir orrostuna gifti konungr Ingimundi Vigdísi, dóttur Þóris jarls þegjanda; þau Jörundr háls váru frillubörn hans. Ingimundr undi hvergi; því fýsti Haraldr konungr hann at leita forlaga sinna til Íslands. Ingimundr lézt þat eigi ætlat hafa, enn þó sendi hann þá Finna tvá í hamförum til Íslands eftir hlut sínum; þat var Freyr ok gerr af silfri. Finnar kvámu aftr, ok höfðu fundit hlutinn ok náð eigi; vísuðu þeir Ingimundi til í dal einum milli holta tveggja, ok sögðu Ingimundi alt landsleg, þar er hann skyldi byggja. Eftir þat byrjar Ingimundr för sína til Íslands, ok með honum Jörundr háls, mágr hans, ok Eyvindr sörkvir ok Ásmundr ok Hvati, vinir hans, ok þrælar hans: Friðmundr, Böðvarr, Þórir refskegg, Últkell. Þeir tóku fyrir sunnan land, ok váru allir um vetrinn á Hvanneyri með Grími, fóstbróður Ingimundar; enn um várit fóru þeir norðr um heiðar. Þeir kvámu í fjörð þann er þeir fundu hrúta tvá; þat kölluðu þeir Hrútafjörð; síðan fóru þeir norðr um heruð ok gáfu víða örnefni; hann var um vetr í Víðidal í Ingimundarholti; þeir sá þaðan fjöll snælaus í landsuðr, ok fóru þann veg um várit; þar kendi Ingimundr lönd þau er honum var til vísat. Þórdís, dóttir hans, var alin í Þórdís-

arholti. Ingimundr nam Vatnsdal allan upp frá Helgavatni ok Urðarvatni fyrir austan; hann bjó at Hofi, ok fann hlut sinn, þá er hann gróf fyrir öndvegissúlum sínum. Þorsteinn var son þeira Vígdísar ok Jökull ok Þórir hafrsþjó ok Högni. Smiðr hét ambáttar son ok Ingimundar, enn dœtr Jórunn ok Þórdís.

3. Jörundr nam út frá Urðarvatni til Mógilslœkjar, ok bjó á Grund undir Jörundarfelli; hans son var Már á Másstöðum. Hvati nam út frá Mógilslœk til Giljár, ok bjó á Hvatastöðum. Ásmundr nam út frá Helgavatni um Þingeyrasveit ok bjó undir Gnúpi. Friðmundr nam Forsæludal. Eyvindr sörkvir nam Blöndudal; hans son var Hermundr ok Hrómundr enn halti. Ingimundr fann beru ok húna tvá hvíta á Húnavatni; eftir þat fór hann útan ok gaf Haraldi konungi dýrin; ekki höfðu menn í Noregi áðr séð hvíta björnu. Þá gaf Haraldr konungr Ingimundi skip með viðarfarmi, ok sigldi hann tveim skipum fyrir norðan land fyrstr manna fyrir Skaga, ok helt upp í Húnavatn; þar er Stígandahróf hjá Þingeyrum. Eftir þat var Hrafn austmaðr með Ingimundi; hann hafði sverð gótt; þat bar hann í hof; því tók Ingimundr af honum sverðit. Hallormr ok Þórormr brœðr kvámu út ok váru með Ingimundi; þá fekk Hallormr Þórdísar dóttur hans, ok fylgðu henni Kornsár lönd; þeira son var Þorgrímr Kornsárgoði. Þór-

ormr bjó í Þórormstungu. Ingimundi hurfu svín tíu, ok fundust annat haust í Svínadal, ok var þá hundrað svína; göltr hét Beigaðr; hann hljóp á Svínavatn ok svam þar til er af gengu klaufirnar; hann sprakk á Beigaðarhváli.

4. Hrolleifr enn mikli ok Ljót, móðir hans, kvámu út í Borgarfjörð; þau fóru norðr um sveitir ok fengu hvergi ráðstafa, áðr þau kvámu í Skagafjörð til Sæmundar. Hrolleifr var son Arnhallz, bróður Sæmundar; því vísaði hann þeim norðr á Höfðaströnd til Þórðar, enn hann fekk honum land í Hrolleifsdal, *ok* bjó hann þar. Hrolleifr fífldi Hróðnýju, dóttur Una ór Unadal; Oddr Unason sat fyrir honum ok vá Ljót systrung hans, enn særði hann á fœti, þvíat kyrtil hans bitu eigi járn. Hrolleifr vá Odd ok tvá menn aðra, enn tveir kvámust undan; fyrir þat gerði Höfða-Þórðr hann heraðssekan, svá vítt sem vatnsföll deila til sjóvar í Skagafirði; þá sendi Sæmundr Hrolleif til Ingimundar ens gamla; Ingimundr setti hann niðr í Oddsás gegnt Hofi. Hann átti veiði í Vatnsdalsá við Ingimund, ok skyldi hann ganga ór á fyrir Hofsmönnum, enn hann vildi eigi ór ganga fyrir sonum Ingimundar, ok börðust þeir um ána; þá var sagt Ingimundi; hann var þá blindr, ok lét hann smalasvein leiða hestinn undir sér á ána milli þeira. Hrolleifr skaut spjóti í gegnum hann; þeir fóru þá heim. Ingimundr sendi sveininn at

segja Hrolleifi, enn hann var dauðr í öndvegi, er synir hans kvámu heim. Hrolleifr sagði móður sínni; hon kvað þá reyna mundu, hvárt meira mætti gifta Ingimundarsona eða kunnusta hennar, ok bað hann fyrst á braut fara. Þorsteinn skyldi reyna eftir Hrolleifi ok hafa kostgrip af arfi. Eigi settust Ingimundarsynir í hásæti föður síns; þeir fóru norðr til Geirmundar, ok gaf Þorsteinn honum sex tigi silfrs til, at hann skyti Hrolleifi á braut; þeir röktu spor hans norðan um hálsa til Vatnsdals. Þorsteinn sendi húskarl sinn í Ás á njósn; hann kvað tólf vísur, áðr til dura var gengit, ok sá fatahrúgu á bröndum, ok kom undan rautt klæði; Þorsteinn kvað þar verit hafa Hrolleif: „ok mun Ljót hafa blótat til langlífis honum“. Þeir fóru í Ás, ok vildi Þorsteinn sitja yfir dyrum, ok náði eigi fyrir Jökli, þvíat hann vildi þar vera. Maðr gekk út ok sást um; þá leiddi annarr Hrolleif eftir sér. Jökull brást við, ok feldi ofan skíðahlaða, enn gat kastat kefli til brœðra sínna. Eftir þat rann hann á Hrolleif, ok ultu þeir ofan fyrir brekkuna, ok varð Jökull efri; þá kom Þorsteinn at, ok neyttu þeir þá vápna. Þá var Ljót út komin ok gekk öfig; hon hafði höfuðit millum fóta sér enn klæðin á baki sér. Jökull hjó höfuð af Hrolleifi, ok rak í andlit Ljótu; þá kvaðst hon of sein orðit hafa: „nú mundi um snúast jörðin fyrir sjónum mínum, enn þér

mundut allir œrzt hafa". Eftir þat kaus Þorsteinn Hofsland, enn Jökull hafði sverðit ok bjó í Tungu; Þórir hafði goðorð ok bjó at Und*orn*felli, ok gekk berserksgang; Högni hafði Stíganda, ok var farmaðr; Smiðr bjó á Smiðsstöðum. Þorsteinn átti Þuríði gyðju, dóttur Sölmundar í Ásbjarnarnesi; þeira son var Ingólfr hinn fagri ok Guðbrandr. Jökull var son Bárðar Jökulssonar, er Óláfr konungr hinn helgi lét drepa. Þat sagði Jökull stigamaðr at lengi mundi glapvíg haldast í ætt þeiri. *Þorgrímr bjó á Hjallalandi. Þeir synir Ingimundar ok Jörundarsynir börðust um Deildarhjalla, ok fell þar Högni ok leysingi Þorsteins, enn ór Más liði dótturson Jörundar ok fimm menn aðrir. Jökull hjó Þorgrím á þjó ok flýðu á braut. Már galt átta tigi silfrs ok hafði Hjalla(land). Þeir Þorsteinn ok Jökull drápu Þórólf heljarskinn ok tvá menn aðra.*

Þórólfr sleggja bjó á Sleggjustöðum, upp frá Helgavatni; hann elti á kaf Hallvarð, austmann Þorsteins, í fen fyri þeim brœðrum, ok banaði þeim báðum. Bergr enn rakki systrson Finnboga ens ramma frá Borg (kom út). Þorgrímr fekk dóttur Skíða af Skíðastöðum í Vatnsdal; þar sló Jökull Berg með sverðshjöltum at brúðlaupi; fyrir því skyldi Þorsteinn ganga undir jarðarmen þrjú á Húnavatns þingi, ok vildi eigi; þá skoraði Finnbogi á Þorstein til hólmgöngu,

enn Bergr á Jökul. Faxa-Brandr bjó fyrir ofan Hóla; hann fór til hólms með þeim Þorsteini í Víðidalsey; þar reisti Jökull níð Finnboga. Gróa ok Þórey kómu út; Gróa bjó á Gróustöðum hjá Hofi; Þórey bjó í Vestrhópi at Þóreyjargnúpi; þá gerði Gróa haustboð Þorsteini ok þeim bræðrum; Þorstein dreymdi þrisvar at hann skyldi eigi fara; þá hleypti Gróa skriðu á þá menn alla, er þar váru, af fjölkyngi. Þá hét Þorsteinn á þann er sólina skapaði, at berserksgangr hyrfi af Þóri, at hann fæddi upp Þorkel kröflu Þorgrímsson frá Kornsá, ok komst svá at goðorði. Ingólfr orti um Valgerði Óttarsdóttur mansöngsdrápu; þá sótti Óttarr Ingólf ok ónýttist þat. Þá andaðist Þórir, enn Óttarr réðst á braut. Guðbrandr bjó á Guðbrandsstöðum. Þórir varð sekr um konu; hann var flugumaðr til Ingólfs at ráði Óttars; hann hljóp til Guðbrands, enn Guðbrandr vá hann. Þá vildu þeir gera til Óttars ok náðu eigi. Óttarr galt fimm hundruð silfrs. Enn Svartr kom út á Minþakseyri ór Suðreyjum brotnu skipi; hann var flugumaðr (til Ingólfs ok Guðbrands). Hestar váru í dyngju. Ingólfr varaðist (enn Svartr vá) Guðbrand meðal sels ok vetrarhúsa; þar lá ok Svartr eftir á Svartsmýri; þá galt Óttarr þrjú hundruð silfrs. Þá fekk Ingólfr Hildar Ólafsdóttur frá Haukagili. Ingólfr vá tvá menn í einu höggi af Hellismönnum í seli í Miklagili, ok þrjá

menn aðra; þar fell förunautr hans, enn hann varð sárr mjök, ok dó litlu síðar.

Þorgils gjallandi bjó at Svínavatni, er út kom með Auðuni skökli; hans synir váru þeir Digr-Ormr, er vágu Skarpheðinn Véfreðarson á Vatnsskarði, *ok Þorkell. Glæðir var bróðurson hans enn systurson Guðmundar ens ríka. Þorkell (krafla) vá Þorkel frá Helgavatni at mannfundi at Kornsá, ellefu vetra gamall; síðan fór Þorkell útan, ok var með Sigurði Hlöðvéssyni. Þorkell Þorgilsson fekk Hildar, dóttur Þórorms frá Þórormstungu; at því brúðlaupi vá Þorkell (krafla) Glæði. Hildr Hermundardóttir, Eyvindarsonar, fylgði honum; hann falst í Kröfluhelli undir forsi í Vatnsdalsá. Þórdís spákona réð ráð til, at Þorkell skyldi ljósta sprota hennar í höfuð Guðmundi (ríka) at dómi, er Hegnöðr hét, ok mundi hann þá eigi at mæla, enn (þeir) tóku tvau hundruð silfrs. Þá tók Þorkell við Hofslandi ok goðorði, ok hafði meðan hann lifði; hann fekk Vigdísar, dóttur Óláfs frá Haukagili. Í þann tíma kom út Friðrekr biskup með Þorvaldi Koðránssyni, ok var at Giljá með þeim Ormi Koðránssyni feðgum; biskup var at haustboði at Óláfs, ok vígði byskup þar elda; þar váru ok berserkir tveir, ok hét Haukr hvárrtveggja; þeir váðu eldinn ok brunnu báðir, ok heitir þar síðan Haukagil; þá tók Þorkell skírn ok allir Vatnsdælar. Hann*

lét kirkju gera at Hofi, ok veitti þar gröft öllum þingmönnum sínum.

5. Eyvindr auðkúla hét maðr; hann nam allan Svínadal ok bjó á Auðkúlustöðum; Þorbjörn kolka hét maðr; hann nam Kolkumýrar, ok bjó þar meðan hann lifði.

Eyvindr sörkvir nam Blöndudal, sem fyrr er ritat; hans son var Hrómundr enn halti, er vá Högna Ingimundarson, þá er þeir Már ok Ingimundarsynir börðust um Deildarhjalla; því var hann gerr ór Norðlendinga fjórðungi. Hans synir váru þeir Hásteinn ok Þorbjörn, er börðust við Sleitu-Helga í Hrútafirði. Annarr son Eyvindar var Hermundr, faðir Hildar, er átti Ávaldi Ingjaldsson; þeira börn váru þau Kolfinna, er átti Gríss Semingsson, ok Brandr, er vá Galta Óttarsson á Húnavatnsþingi fyrir níð Hallfreðar.

Ævarr hét maðr, son Ketils helluflaga ok Þuríðar, dóttur Haraldar konungs gullskeggs ór Sogni. Ævarr átti . . . . þeira son var Véfrøðr. Synir Ævars laungetnir váru þeir Karli ok Þorbjörn strjúgr ok Þórðr mikill. Ævarr fór til Íslands ór víkingu, ok synir hans aðrir enn Véfrøðr; með honum fór út Gunnsteinn, frændi hans, ok Auðólfr ok Gautr, enn Véfrøðr var eftir í víkingu; Ævarr kom skipi sínu í Blönduós; þá váru numin lönd fyrir vestan Blöndu. Ævarr fór upp með Blöndu at leita sér landnáms, enn er hann kom þar sem heita

Móbergsbrekkur, setti hann niðr stöng háva, ok kveðst þar taka Véfrøði syni sínum bústað. Síðan nam hann Langadal allan upp þaðan ok svá þar fyri norðan háls; þar skifti hann löndmeð skipverjum sínum. Ævarr bjó í Ævarsskarði. Véfrøðr kom út síðar í Gönguskarðsárós ok gekk norðan til föður síns, ok kendi faðir hans hann eigi. Þeir glímdu, svá at upp gengu stokkar allir í húsinu, áðr Véfrøðr sagði til sín. Hann gerði bú at Móbergi, sem ætlat var, enn Þorbjörn strúgr á Strúgsstöðum, enn Gunnsteinn á Gunnsteinsstöðum, Karli á Karlastöðum, Þórðr á Mikilsstöðum, Auðólfr á Auðólfsstöðum. Gautr bygði Gautsdal; hann var einhendr. Þeir Eyvindr sörkvir fóru sér sjálfir, ok vildu eigi lifa Ingimund enn gamla. Haukr bjó þar sem nú heita Hauksgrafir. Véfrøðr átti Gunnhildi, dóttur Eiríks ór Guðdölum, systur Hólmgöngu-Starra. Þeira synir váru þeir Úlfheðinn, er þeir Þjóstólfr vágu við Grindarlœk, ok Skarpheðinn, er þeir Digr-Ormr vágu í Vatnsskarði, ok Húnrøðr faðir Más, föður Hafliða. *Halldóra hét dóttir Húnrøðar, móðir Vigdísar, móður Úlfheðins, föður Rafns, föður Hallberu, móður Valdísar, móður Snorra, föður Hallberu, er átti Markús Þórðarson á Melum.*

Holti hét maðr, er nam Langadal ofan frá Móbergi, ok bjó á Holtastöðum; hann var faðir Ísrøðar, föður Ísleifs, föður Þorvalds, föður Þór-

arins ens spaka. Dóttir Þorvalds var Þórdís, er átti Halldórr, son Snorra goða. Þeira dœtr váru þær Þorkatla, er átti Guðlaugr Þorfinnsson í Straumsfirði; þaðan eru Sturlungar komnir ok Oddverjar. Önnur var Guðrún, er átti Kjartan Ásgeirsson ór Vatnsfirði; þeira *son* Þorvaldr *faðir* Ingiríðar, er Guðlaugr prestr átti.

Fóstólfr ok Þjóstólfr bjoggu í Engihlíð í Langadal; þeir tóku við sekum manni, þeim er Þorgrímr hét; þann vágu þeir Húnrøðr ok Þórólfr leikgoði á Kili. Eftir þat vágu þeir Fóstólfr ok Þjóstólfr Úlfheðin, bróður Húnrøðar hjá Grindalœk; þeir bjoggu þá í Holti, enn Finnr Jörundarson á Breiðabólstað í Vestrhópi, frændi Fóstólfs, barg þeim, enn Þorkell krafla kom þeim útan. Úlfheðinn leyndi sári sínu, ok bað eigi til hefnda at leita, kvað engum auðit mundu verða. Síðan vága þeir Fóstólfr austr í Noregi Skúm, leysingja Húnrøðar, vellauðgan at fé, enn sendu alt féit út Húnrøði, ok þá sættust þeir heilum sáttum.

Hólmgöngu-Máni hét maðr, er nam Skagaströnd fyrir vestan inn til Forsár, enn fyrir austan til Mánaþúfu, ok bjó í Mánavík; hans dóttur átti Þorbrandr í Dölum, faðir Mána, föður Kálfs skálds.

6. Eilífr örn hét maðr, son Atla Skíðasonar ens gamla, Bárðarsonar í Ál. Son Eilífs arnar var Koðrán at Giljá ok Þjóðólfr goði at Hofi á

Skagaströnd, ok Eysteinn, faðir Þorvalds tinteins ok Þorsteinn heiðmennings ok Arnar í Fljótum. Eilífr nam land inn frá Mánaþúfu til Gönguskarðsár, ok Laxárdal, ok bjó þar. Eilífr átti Þorlaugu dóttur Sæmundar ór Hlíð; þeira synir váru þeir Sölmundr, faðir Guðmundar, föður þeira Víga-Barða ok brœðra hans; annarr var Atli enn rammi, er átti Herdísi, dóttur Þórðar frá Höfða; þeira börn váru þau Þorlaug, er átti Guðmundr enn ríki, og Þórarinn, er átti Höllu, dóttur Jörundar háls; son þeira var Styrbjörn, er átti Yngvildi, dóttur Steinrøðar Heðinssonar frá Heðinshöfða; þeira dóttir Arndís, er átti Hamall Þormóðarson, Þorkelssonar mána.

Sæmundr enn suðreyski, félagi Ingimundar ens gamla, sem ritat er, hann kom skipi sínu í Gönguskarðsárós. Sæmundr nam Sæmundarhlíð alla til Vatnsskarðs, fyrir ofan Sæmundarlœk, ok bjó á Sæmundarstöðum; hans son var Geirmundr, er þar bjó síðan. Dóttir Sæmundar var Reginleif, er átti Þóroddr hjálmr; þeira dóttir Hallbera, móðir Guðmundar ens ríka, föður Eyjólfs, föður Þóreyjar, móður Sæmundar ens fróða. Arnalldr hét annarr son Sæmundar, faðir Rjúpu, er átti Þorgeirr, son Þórðar frá Höfða; þeira son var Halldórr frá Hofi.

Skefill hét maðr, er skipi sínu kom í Gönguskarðsárós á enni sömu viku ok Sæmundr; enn

meðan Sæmundr fór eldi um landnám sitt, þá nam Skefill land alt fyrir útan Sauðá; þat tók hann af landnámi Sæmundar at ólofi hans, ok lét Sæmundr þat svábúit vera.

Úlfljótr hét maðr; hann nam Langaholt alt fyrir neðan Sæmundarlœk.

Þorkell vignir, son Skíða ens gamla, hann nam land um Vatnsskarð alt ok Svartárdal; hans son var Arnmóðr skjálgi, faðir Galta, föður Þorgeirs, föður Styrmis, föður Halls, föður Kolfinnu.

Álfgeirr hét maðr, er nam um Álfgeirsvöllu ok upp til Mælifellsár, ok bjó á Álfgeirsvöllum.

Þórviðr hét maðr, sá er land nam upp frá Mælifellsá til Giljár.

Hrosskell hét maðr, er nam Svartárdal allan ok Ýrarfellslönd öll með ráði Eiríks; hann nam ofan til Gilhaga ok bjó at Ýrarfelli. Hann átti þræl þann, er Roðrekr hét; hann sendi hann upp eftir Mælifellsdal í landaleitan suðr á fjöll; hann kom til gils þess er verðr suðr frá Mælifelli, ok nú heitir Roðreksgil; þar setti hann niðr staf nýbirktan, er þeir kölluðu landkönnuð, ok eftir þat snýr hann aftr.

7. Eiríkr hét maðr ágætr; hann fór af Noregi til Íslands; hann var son Hróalds Geirmundarsonar, Eiríkssonar örðigskeggja. Eiríkr nam land frá Giljá um Goðdali alla ok ofan til

Norðrár; hann bjó at Hofi í Goðdölum. Eiríkr átti Þuríði dóttur Þórðar skeggja, systur Helgu, er Ketilbjörn átti enn gamli at Mosfelli; börn þeira Eiríks váru þau Þorkell ok Hróaldr, Þorgeirr ok Hólmgöngu-Starri ok Gunnhildr. Þorgeirr Eiríksson átti Yngvildi Þorgeirsdóttur; þeira dóttir Rannveig, er átti Bjarni Brodd-Helgason. Gunnhildi Eiríksdóttur átti Véfrøðr Ævarsson.

Vékell enn hamrammi hét maðr, er land nam ofan frá Giljá til Mælifellsár, ok bjó at Mælifelli; hann spurði til ferða Roðreks; þá fór hann litlu síðar suðr á fjöll í landaleitan; hann kom til hauga þeira, er nú heita Vékelshaugar; hann skaut milli hauganna ok hvarf þaðan aftr. Enn er þetta spurði Eiríkr í Goðdölum, sendi hann þræl sinn suðr á fjöll, er hét Rönguðr; fór hann enn í landaleit; hann kom suðr til Blöndukvísla, ok fór þá upp með á þeiri, er fellr fyrir vestan Hvinverjadal, ok vestr á hraunit milli Reykjavalla ok Kjalar, og kom þar á manns spor, ok skildi at þau lágu sunnan at; hann hlóð þar vörðu þá er nú heitir Rangaðar varða; þaðan fór hann aftr, ok gaf Eiríkr honum frelsi fyrir ferð sína, ok þaðan af tókust ferðir um fjallit milli Sunnlendinga ok Norðlendinga.

Kráku-Hreiðarr hét maðr, enn Ófeigr lafskegg faðir hans, son Öxna-Þóris; þeir feðgar bjoggu

skip sitt til Íslands; enn er þeir kvámu í landsýn, gekk Hreiðarr til siglu, ok sagðist eigi mundu kasta öndvegissúlum fyrir borð; kveðst þat þykkja ómerkilegt at gera ráð sitt eftir því; kveðst heldr mundu heita á Þór, at hann vísaði honum til landa, ef áðr væri numit. Enn hann kom í Skagafjörð ok sigldi upp á Borgarsand til brots; Hávarðr hegri kom til hans, ok bauð honum til sín, ok þar var hann um vetrinn í Hegranesi. Um várit spurði Hávarðr, hvat hann vildi ráða sinna, enn hann kveðst ætla að berjast við Sæmund til landa; enn Hávarðr latti þess, ok kvað þat illa gefizt hafa; bað hann fara á fund Eiríks í Goðdölum ok taka ráð af honum; „því hann er vitrastr maðr í heraði þessu.“ Hreiðarr gerði svá. Enn er hann *fann* Eirík, latti hann þessa ófriðar, ok kvað þat óhent at menn deildi, meðan svá væri mannfátt á landi; kveðst heldr vilja gefa honum tunguna alla niðr frá Skálamýri; kvað Þór þangat hafa vísat honum, ok þar stafn á horft, þá er hann sigldi upp á Borgarsand; kvað honum ærit þat landnám ok hans sonum. Þenna kost þekkist Hreiðarr, ok bjó á Steinsstöðum; hann kaus at deyja í Mælifell. Son hans var Ófeigr þunnskeggr, faðir Bjarnar, föður Tungu-Steins.

8. Önundr víss hét maðr, er land nam upp frá Merkigili enn eystra dal alt fyrir austan;

enn þá er Eiríkr vildi til fara at nema dalinn allan alt fyrir vestan, þá feldi Önundr blótspán til, at hann skyldi verða víss, hvern tíma Eiríkr mundi til fara at nema dalinn, ok varð þá Önundr skjótari, ok skaut yfir ána með tundrörn ok helgaði sér svá landit fyrir vestan, ok bjó milli á.

Kári hét maðr, er nam land á milli Norðrár ok Merkigils, ok bjó í Flatatungu; hann var kallaðr Tungu-Kári; frá hónum eru Silfrstæðingar komnir.

Þorbrandr örrek nam upp frá Bólstaðará Silfrastaðahlíð alla, ok Norðrárdal allan fyrir norðan ok bjó á Þorbrandsstöðum, ok lét þar gera eldhús svá mikit, at allir þeir menn, er þeim megin fóru, skyldu þar bera klyfjar í gegnum, ok vera öllum matr heimill; við hann er kend Örreksheiði upp frá Hökustöðum; hann var enn göfgasti maðr ok enn kynstœrsti.

Maðr hét Hjálmólfr, er land nam um Blönduhlíð; hans son var Þorgrímr kuggi, faðir Odds í Axlarhaga, föður Sela-Kálfs; þaðan eru Axlhegingar komnir.

Þórir dúfunef var leysingi Öxna-Þóris; hann kom skipi sínu í Gönguskarðsárós; þá var bygt herað alt fyrir vestan; hann fór norðr yfir Jökulsá at Landbroti, ok nam land á milli Glóðafeykisár ok Djúpár, ok bjó á Flugumýri. Í þann tíma kom út skip í Kolbeinsárósi, hlaðit kvikfé,

enn þeim hvarf í Brimnesskógum unghryssi eitt; enn Þórir dúfunef keypti vonina ok fann síðan; þat var allra hrossa skjótast, ok var kölluð Fluga. Örn hét maðr; hann fór landshorna í millum, ok var fjölkunnigr; hann sat fyri Þóri í Hvinverjadal, er hann skyldi fara suðr um Kjöl, ok veðjaði við Þóri hvárs þeira hross mundi skjótara, þvíat hann hafði allgóðan hest, ok lagði hvárr þeira við hundrað silfrs. Þeir riðu báðir suðr um Kjöl, þar til er þeir kvámu á skeið þat er síðan var kallat Dúfunefs-skeið; enn eigi varð minni skjótleiksmunr hrossa enn Þórir kom í móti Erni á miðju skeiði. Örn undi svá illa við félát sitt at hann vildi eigi lifa, ok fór upp undir fjallit, er nú heitir Arnarfell, ok týndi sér þar sjálfr, enn Fluga stóð þar eftir, þvíat hon var mjök móð. Enn er Þórir fór af þingi, fann hann hest föxóttan ok grán hjá Flugu; við þeim hafði hon fengit; undir þeim var alinn Eiðfaxi, er utan var fœrðr ok varð sjau manna bani við Mjörs á einum degi, ok lézt hann þar sjálfr. Fluga týndist í feni á Flugumýri.

Kollsveinn enn rammi hét maðr, er nam land á milli Þverár ok Gljúfrár, ok bjó á Kollsveinsstöðum yfir frá Þverá; hann hafði blót á Hofsstöðum.

9. Gunnólfr hét maðr, er nam land milli Þverár ok Glóðafeykisár, ok bjó í Hvammi.

Gormr hét hersir ágætr í Svíþjóð; hann átti

Þóru, dóttur Eiríks konungs at Uppsölum; Þorgils hét son þeira; hann átti Elínu, dóttur Burisláfs konungs ór Görðum austan ok Ingigerðar, systur Dagstyggs Risakonungs. Synir þeira váru þeir Hergrímr ok Herfinnr, er átti Höllu dóttur Heðins ok Arndísar Heðinsdóttur. Gróa hét dóttir Herfinns ok Höllu; hana átti Hróarr; þeira son Sléttu-Björn, er land nam fyrst á milli Grjótár ok Deildarár, áðr þeir Hjalti ok Kolbeinn kvámu út; hann bjó á Sléttu-Bjarnarstöðum. Hann átti . . . . ; þeira börn váru Örnólfr, er átti Þorljótu dóttur Hjalta Skálpssonar, ok Arnbjörn, er átti Þorlaugu Þórðardóttur frá Höfða ok Arnoddr; hann átti Þórnýju, dóttur Sigmundar Þorkelssonar, er Glúmr vá. Arnfríðr hét dóttir Sléttu-Bjarnar, er Spak-Böðvarr átti, son Öndotts. Öndottr kom út í Kolbeinsárósi, ok kaupir land at Sléttu-Birni ofan frá Hálsgröf enum eystra megin ok út til Kolbeinsáróss, *enn* enum vestra megin ofan frá lœk þeim, er verðr út frá Nautabúi, ok inn til Gljúfrár, ok bjó í Viðvík.

Sigmundr á Vestfold átti Ingibjörgu, dóttur Rauðs ruggu í Naumudal, systur Þorsteins svarfaðar; þeira son var Kolbeinn; hann fór til Íslands ok nam land á milli Grjótár ok Deildarár, Kolbeinsdal ok Hjaltadal.

Hjalti, son Þórðar skálps, kom til Íslands ok nam Hjaltadal at ráði Kolbeins, ok bjó at

Hofi; hans synir váru þeir Þorvaldr ok Þórðr, ágætir menn. Þat hefir erfi verit ágætast á Íslandi, er þeir erfðu föður sinn, ok váru þar MCC boðsmanna, ok váru allir virðingamenn með gjöfum brutt leiddir. At erfi fœrði Oddr Breiðfirðingr drápu, þá er hann hafði ort um Hjalta. Áðr hafði Glúmr Geirason stefnt Oddi til Þorskafjarðarþings; þá fóru Hjaltasynir norðan skipi til Steingrímsfjarðar, ok gengu norðan um heiðina, þar sem nú er kölluð Hjaltdœla laut; enn er þeir gengu á þingit, váru þeir svá vel búnir at menn hugðu at Æsir væri komnir. Þar um er þetta kveðit:

Mangi hugði manna,
morðkannaðir, annat,
ísarnmeiðr enn Æsir
almœrir þar fœri,
þás á Þorskafjarðar
þing með ennitinglum
holtvartaris Hjalta
harðfengs synir gengu.

Frá Hjaltasonum er mikil ætt komin ok göfig.

Þórðr hét maðr ágætr; hann var son Bjarnar byrðusmjörs, Hróaldssonar hryggs, Bjarnarsonar járnsíðu, Ragnarssonar loðbrókar; Þórðr fór til Íslands, ok nam Höfðaströnd í Skagafirði á milli Unadalsár ok Hrolleifsdalsár, ok bjó at Höfða. Þórðr átti Þorgerði, dóttur Þóris hímu ok Friðgerðar, dóttur Kjarvals Írakonungs; þau áttu nítján börn. Björn var son þeira; hann átti

Þuríði, dóttur Refs frá Barði, ok váru þeira börn Arnórr kerlingarnef ok Þórdís, móðir Orms, föður Þórdísar, móður Bótólfs, föður Þórdísar, móður Helgu, móður Guðnýjar, móður Sturlusona. Þorgeirr hét annarr son Þórðar; hann átti Rjúpu, dóttur Arnhallz Sæmundarsonar; þeira son Halldórr at Hofi. Snorri var enn þriði; hann átti Þórhildi rjúpu, dóttur Þórðar gellis. Þeira son var Þórðr hesthöfði, *faðir Karlsefnis, er fann Vínland hit góða, föður Bjarnar, föður Steinunnar, konu Þorsteins ranglåts, föður Guðrúnar, móður Höllu, móður Flosa, föður Valgerðar, móður herra Erlends sterka.* Þorvaldr holbarki var enn fjórði; hann kom um haust eitt á Þorvaldsstaði til Smiðkels, ok dvaldist þar um hríð; þá fór hann upp til hellisins Surts ok fœrði þar drápu þá er hann hafði ort um jötuninn í hellinum. Síðan fekk hann dóttur Smiðkels, ok var þeira dóttir Jórunn, móðir Þorbrands í Skarfsnesi. Bárðr var enn fimti son Þórðar; hann átti Þórörnu, dóttur Þórodds hjálms; þeira son var Daði skáld. Söxólfr var enn sétti son Þórðar, sjaundi Þorgrímr, átti Hróarr, níundi Knörr, tíundi Þormóðr skalli, ellefti Steinn. Dóttir Þórðar var Þórlaug, er átti Arnbjörn Sléttu-Bjarnarson; þeira dóttir Guðlaug, er átti Þorleikr Höskuldsson; þeira son Bolli. Herdís var önnur dóttir Þórðar; hana átti Atli enn rammi; Þorgríma skeiðarkinn var en þriðja,

fjórða Arnbjörg, fimta Arnleif, sétta Ásgerðr, sjaunda Þuríðr, átta Friðgerðr í Hvammi. *Son Arnórs Björnssonar, Þórðarsonar, var Eldjárn, faðir Halls, föður Ragnhildar, móður Rafns, föður Hallberu, móður Valdísar, móður Snorra, föður Hallberu, er átti Markús Þórðarson á Melum.* Hrolleifr enn mikli bygði Hrolleifsdal, sem ritat er, áðr Þórðr gerði hann norðan fyrir víg Odds Unasonar; þá fór hann í Vatnsdal.

11. Friðleifr hét maðr, gauzkr at föðurkyni, enn Bryngerðr hét móðir hans, ok var hon flæmsk; Friðleifr nam Sléttahlíð alla ok Friðleifsdal milli Friðleifsdalsár ok Stafár, ok bjó í Holti; hans son var Þjóðarr, faðir Ara ok Bryngerðar, móður Tungu-Steins.

Flóki, son Vilgerðar Hörða-Káradóttur, fór til Íslands ok nam Flókadal milli Flókadalsár ok Reykjarhóls; hann bjó á Móí. Flóki átti Gró, systur Þórðar frá Höfða; þeira son var Oddleifr stafr, er bjó á Stafshóli ok deildi við Hjaltasonu; dóttir Flóka var Þjóðgerðr, móðir Koðráns, föður Þjóðgerðar, móður Koðráns, föður Kárs í Vatnsdal.

Þórðr knappr hét maðr sœnskr, son Bjarnar at Haugi; annarr hét Nafar-Helgi; þeir fóru samskipa til Íslands, ok kvámu við Haganes. Þórðr nam land upp frá Stíflu til Tunguár ok bjó á Knappsstöðum; hann átti Æsu, dóttur Ljótólfs goða; þeira son var Hafr, er átti Þuríði,

dóttur Þorkels ór Goðdölum; þeira son var Þórarinn, faðir Ófeigs. Nafar-Helgi nam land fyrir austan, upp frá Haganesi til Flókadalsár fyrir neðan Barð ok upp til Tunguár, ok bjó á Grindli; hann átti Gró ena snarskygnu; þeira börn váru þau: Þórhrólfr ok Arnórr, er barðist við Friðleif á Stafshóli; ok Þorgerðr, er átti Geirmundr Sæmundarson; ok Úlfhildr, er átti Arnórr Skefilsson í Gönguskarði; þeira son var Þorgeirr ofláti, er vá Blót-Má at Móbergi. Þórunn blákinn var ein.

Bárðr Suðreyingr nam land upp frá Stíflu til Mjóvadalsár; hans son var Hallr mjóðœlingr, faðir Þuríðar, er átti Arnórr kerlingarnef.

Bruni enn hvíti hét maðr ágætr, son Háreks Upplendinga jarls; hann fór til Íslands af fýsi sínni ok nam land á milli Mjóvadalsár ok Úlfsdala; hann bjó á Brunastöðum; hann átti Arnóru, dóttur Þorgeirs ens óða, Ljótólfssonar goða; þeira synir váru þeir Ketill ok Úlfheðinn ok Þórðr, er Barðverjar eru frá komnir.

Úlfr víkingr ok Óláfr bekkr fóru samskipa til Íslands. Úlfr nam Úlfsdali ok bjó þar. Óláfr bekkr var son Karls ór Bjarkey af Hálogalandi; hann vá Þóri enn svarta, ok varð fyrir þat útlægr. Óláfr nam alla dali fyrir vestan, ok Óláfsfjörð suman til móts við Þormóð, ok bjó at Kvíabekk; hans synir váru þeir Steinmóðr,

faðir Bjarnar, ok Grímólfr, ok Arnoddr, faðir Vilborgar, móður Karls ens rauða.

Þormóðr enn rammi hét maðr; hann vá Gyrð, móðurföður Skjálgs á Jaðri, ok varð fyrir þat landflótti ok fór til Íslands; hann kom skipi sínu í Siglufjörð ok sigldi inn at Þormóðseyri, ok kallaði af því Siglufjörð; hann nam Siglufjörð allan á milli Úlfsdala *ok Hvanndala*, ok bjó á Siglunesi; hann deildi um Hvanndali við Óláf bekk, ok varð sextán manna bani, áðr þeir sættust, enn þá skyldi sítt sumar hvárr hafa. Þormóðr var son Haralds víkings, enn hann átti Arngerði, systur Skíða ór Skíðadal; þeira synir váru þeir Arngeirr enn hvassi, ok Narfi, faðir Þrándar, föður Hríseyjar-Narfa, ok Alrekr, er barðist í Sléttahlíð við Knör Þórðarson.

Gunnólfr enn gamli, son Þorbjarnar þjóta ór Sogni, hann vá Végeir, föður Vébjarnar sygnakappa, ok fór síðan til Íslands; hann nam Óláfsfjörð fyrir austan upp til Reykjaár, ok út til Vámúla, ok bjó á Gunnólfsá. Hann átti Gró, dóttur Þorvarðs frá Urðum; þeira synir váru þeir Steinólfr, Þórir ok Þorgrímr.

12. Björn hét maðr ágætr á Gautlandi; hann var son Hrólfs frá Ám; hann átti Hlíf, dóttur Hrólfs Ingjaldssonar, Fróða sonar konungs; Eyvindr hét son þeira. Björn varð ósáttr um jörð við Sigfast, mág Sölvars Gautakonungs, ok brendi Björn hann inni með þrim tigum manna. Síð-

an fór Björn til Noregs með tólfta mann, ok tók við honum Grímr hersir, son Kolbjarnar sneypis, ok var *hann* með honum einn vetr; þá vildi Grímr drepa Björn til fjár; því fór Björn til Öndotts kráku, er bjó í Hvinisfirði á Ögðum, ok tók hann við honum. Björn var á sumrum í vestrvíking, enn á vetrum með Öndótti, þartil er Hlíf, kona hans, andaðist á Gautlandi; þá kom Eyvindr, son hans, austan, ok tók við herskipum föður síns; enn Björn fekk Helgu, systur Öndotts kráku, ok var þeira son Þrándr. Eyvindr fór þá í vestrvíking, ok hafði útgerðir fyrir Írlandi; hann fekk Rafórtu, dóttur Kjarvals Írakonungs, ok staðfestist þar; því var hann kallaðr Eyvindr austmaðr. Þau Raförta áttu son þann er Helgi hét; hann seldu þau til fóstrs í Suðreyjar; enn er þau kómu þar út tveim vetrum síðar, þá var hann sveltr, svá at þau kendu hann eigi; þau höfðu hann bruttu með sér, ok kölluðu hann Helga enn magra. Hann var fœddr á Írlandi; enn er hann var roskinn, gerðist hann virðingamaðr mikill; hann fekk þá Þórunnar hyrnu, dóttur Ketils flatnefs, ok átti þau mörg börn; Hrólfr ok Ingjaldr hétu synir þeira.

Helgi enn magri fór til Íslands með konu sína og börn; þar var ok með honum Hámundr heljarskinn, mágr hans, er átti Ingunni, dóttur Helga. Helgi var blandinn mjök í trú; hann trúði á Krist, enn hét á Þór til sjófara ok harð-

ræða. Þá er Helgi sá Ísland, gekk hann til frétta við Þór, hvar land skyldi taka, enn fréttin vísaði honum norðr um landit; þá spurði Hrólfr, son hans, hvárt Helgi mundi halda í Dumbshaf, ef Þórr vísaði honum þangat, þvíat skipverjum þótti mál ór hafi, er áliðit var mjök sumarit. Helgi tók land fyrir útan Hrísey, enn fyrir innan Svarfaðardal; hann var enn fyrsta vetr á Hámundarstöðum. Þeir fengu vetr mikinn. Um várit gekk Helgi upp á Sólarfjall, þá sá hann at svartara var miklu at sjá inn til fjarðarins, er þeir kölluðu Eyjafjörð af eyjum þeim er þar lágu úti fyrir. Eftir þat bar Helgi á skip sítt alt þat er hann átti; enn Hámundr bjó eftir. Helgi lendi þá við Galtarhamar; þar skaut hann á land svínum tveimr, ok hét göltrinn Sölvi; þau fundust þrimr vetrum síðar í Sölvadal, *ok* váru þá saman lxx svína. Helgi kannaði um sumarit herað alt, ok nam allan Eyjafjörð milli Sigluness ok Reynisness, ok gerði eld mikinn við hvern vatnsós ok helgaði sér svá alt herað. Hann sat þann vetr at Bíldsá, enn um várit fœrði Helgi bú sitt í Kristsnes, ok bjó þar meðan hann lifði. Í búfœrslunni varð Þórunn léttari í Þórunnareyju i Eyjafjarðará; þar fœddi hún Þorbjörgu hólmasól. Helgi trúði á Krist ok kendi því við hann bústað sínn. Eftir þetta tóku menn at byggja í landnámi Helga at hans ráði.

13. Maðr hét Þorsteinn svarfaðr, son Rauðs ruggu í Naumudal; hann átti Hildi, dóttur Þráins svarta þurs. Þorsteinn fór til Íslands ok nam Svarfaðardal at ráði Helga. Börn hans váru þau Karl enn rauði, er bjó á Karlsá, ok Guðrún, er átti Hafþórr víkingr; þeira börn váru þau Klaufi ok Gróa, er átti Gríss gleðill. Atli illingr hét maðr; hann drap Hafþór, enn setti Karl í járn; þá kom Klaufi á óvart, ok drap Atla, enn tók Karl ór járni. Klaufi átti Yngvildi rauðkinn, dóttur Ásgeirs rauðfeldar, systur þeira Óláfs völubrjóts ok Þorleifs; fyrir þeim hjó hann jafnabelg, er þeir tóku í landi hans. Þá kvað Þorleifr þetta:

Belg hjó fyr mér
bøggvir snöggvan,
enn fyr Óláfi
ál ok verju;
svá skal verða,
ef vér lifum,
við böl búinn
bøggvir höggvinn.

Þar af gerðist Svarfdœla saga.

Karl hét maðr *[Steinrøðarson]*, er nam Strönd alla út frá Upsum til Mígandi.

Hámundr heljarskinn, son Hjörs konungs, miðlaði lönd við Örn, frœnda sínn, þá er hann kom vestan, þann er numit hafði Arnarfjörð, ok bjó hann í Arnarnesi; hans dóttir var Iðunn, er átti Ásgeirr rauðfeldr. Son Arnar var Narfi,

er Narfasker eru við kend; hann átti Úlfeiði, dóttur Ingjalds ór Gnúpufelli; þeira synir váru þeir Ásbrandr, faðir Hellu-Narfa, ok Eyjólfr, faðir Þor*valds* í Haga, ok Helgi, faðir Gríms á Kálfskinni.

Galmi hét maðr, er nam Galmaströnd, á milli Þorvaldsdalsár ok Reistarár; hans son var Þorvaldr, faðir Orms, föður Barna-Þórodds, föður Þórunnar, móður Dýrfinnu, móður Þorsteins smiðs Skeggjasonar; Þorvaldi gaf Hámundr land milli Reistarár ok Hörgár, enn hann hafði áðr búit í Þorvaldsdal.

Geirleifr hét maðr; hann nam Hörgárdal upp til Myrkár; hann var Hrappsson ok bjó í Haganum forna; hans son var Björn enn auðgi, er Auðbrekkumenn eru frá komnir.

14. Maðr hét Þórðr slítandi; hann nam Hörgárdal upp frá Myrká ok ofan til Dranga öðrummegin; hans son var Örnólfr, er átti Yngvildi allrasystur; þeira synir váru þeir Þórðr ok Þorvarðr í Kristnesi, ok Steingrímr at Kroppi. Þórðr slítandi gaf Skólm, frænda sínum, af landnámi sínu; hans son var Þórálfr enn sterki, er bjó at Myrká.

Þórir þursasprengir hét maðr; hann var fœddr í Ömd á Hálogalandi, ok varð missáttr við Hákon jarl Grjótgarðsson, ok fór af því til Íslands; hann nam Öxnadal allan, ok bjó at Vatnsá; hans son var Steinrøðr enn rammi, er mörgum

manni vann bót, þeim er aðrar meinvættir gerðu mein. Geirhildr hét fjölkunnig kona ok meinsöm; þat sá ófreskir menn, at Steinrøðr kom at henni óvarri, enn hon brá sér í nautsbelgs líki vatnsfulls. Steinrøðr var járnsmiðr; hann hafði járngadd mikinn í hendi; um fund þeira er þetta kveðit:

Fork lætr æ sem orkar
atglamrandi hamra
á glotkylli gjalla
Geirhildar hví meira.
Járnstafr skapar œrna
(eru sollin rif trolli)
hár á Hjaltaeyri
hríð kerlingar síðu.

Dóttir Steinrøðar var Þorljót, er átti Þorvarðr í Kristnesi.

Auðólfr hét maðr; hann fór af Jaðri til Íslands ok nam Hörgárdal niðr frá Þverá til Bægisár, ok bjó at enni syðri Bægisá; hann átti Þórhildi, dóttur Helga ens magra; þeira dóttir var Yngvildr, er átti Þóroddr hjálmr, faðir Arnljóts, föður Halldórs, *föður Einars, föður Jórunnar, móður Halls, föður Gizurar, föður Þorvalds, föður Gizurar jarls.*

Eysteinn son Rauðúlfs Öxna-Þórissonar nam land niðr frá Bægisá til Kræklingahlíðar, ok bjó at Lóni; hans son var Gunnsteinn, er átti Hlíf, dóttur Heðins ór Mjólu; þeira börn váru

þau Halldóra, er Víga-Glúmr átti, ok Þorgrímr ok Grímr eyrarleggr.

Eyvindr hani hét maðr göfigr; hann kom út síð landnámatíðar; hann átti skip við Þorgrím Hlífarson; hann var frændi Öndottssona; þeir gáfu honum land, ok bjó hann í Hanatúni, ok var kallaðr Túnhani; þar er nú kallat Marbœli. Hann átti Þórnýju, dóttur Stórólfs Öxna-Þórissonar; hans son var Snorri Hlíðmannagoði.

15. Öndottr kráka, er fyrr var getit, gerðist ríkr maðr; enn er Björn mágr hans andaðist, þá kallaði Grímr hersir konungi allan arf hans, er hann var útlendr, enn synir hans váru fyrir vestan haf. Öndottr hélt fénu til handa Þrándi systursyni sínum; enn er Þrándr frá andlát föður síns, þá sigldi hann ór Suðreyjum svá mikla sigling, at fyrir þat var hann kallaðr Þrándr mjöksiglandi. Enn er hann hafði við erfð tekit, þá fór hann til Íslands ok nam fyrir sunnan land, sem enn mun sagt verða; enn fyrir þá sök vá Grímr Öndott, er hann náði eigi fénu í konungs trausti; enn á enni sömu nótt bar Signý, kona Öndotts, á skip alt lausafé sitt, ok fór með sonu þeira, Ásgrím ok Ásmund, til Sighvats föður síns, enn sendi sonu sína til Heðins fóstra síns í Sóknadal, enn þeir undu þar eigi, ok vildu fara til móður sinnar, ok kvámu at jólum til Ingjalds tryggva í Hvini; hann tók við þeim af áeggjun Gyðu konu sinn-

ar. Um sumarit eftir gerði Grímr hersir veizlu Auðuni, jarli Haralds konungs, enn þá nótt er ölhita var at Gríms, brendu Öndottssynir hann inni, ok tóku síðan bát Ingjalds, fóstra síns, ok røru á braut. Auðun kom til veizlu sem ætlat var, ok misti þar vinar í stað; þá kvámu Öndottssynir þar snemma um morguninn at svefnbúri því er Auðun lá í, ok skutu stokki á hurð. Ásmundr varðveitti húskarla jarls tvá, enn Ásgrímr setti spjótsodd fyrir brjóst jarli, ok bað hann reiða föðurgjald; hann seldi fram þrjá gullhringa ok guðvefjarskikkju, enn Ásgrímr gaf jarli nafn ok kallaði Auðun geit. Síðan fóru þeir í Súrnadal til Eiríks ölfúss, lends manns, ok tók hann við þeim; þar bjó Hallsteinn hestr, annarr lendr maðr, ok höfðu þeir jóladrykkju saman, ok veitti Eiríkr fyrr vel ok trúlega, enn Hallsteinn veitti síðar óvingjarnlega; hann laust Eirík með dýrshorni; fór Eiríkr þá heim, enn Hallsteinn sat eftir með húskarla sína; þá gekk Ásgrímr inn einn, ok veitti Hallsteini mikit sár, enn þeir þóttust veita Ásgrími bana, enn hann komst út ok til skógar, ok grœddi kona hann í jarðhúsi, svá at hann varð heill. Þat sumar fór Ásmundr til Íslands, ok hugði Ásgrím bróður sinn dauðan. Helgi enn magri gaf Ásmundi Kræklingahlíð, ok bjó (hann) at Glerá enni syðri; enn þá er Ásgrímr varð heill, gaf Eiríkr honum langskip, ok herj-

aði hann vestr um haf, enn Hallsteinn dó ór sárum. Enn er Ásgrímr kom ór hernaði, gifti Eiríkr honum Geirhildi dóttur sína; þá fór Ásgrímr til Íslands; hann bjó at Glerá enni nørðri. Haraldr konungr sendi Þorgeir enn hvinverska til Íslands at drepa Ásgrím; hann var of vetr á Kili í Hvinverjadal, ok kom øngvu fram um hefndina. Sonr Ásgríms var Elliða-Grímr, faðir Ásgríms *ok* Sigfúss, föður Þorgerðar, móður Gríms, föður Svertings, föður Vigdísar, móður Sturlu í Hvammi.

16. Helgi enn magri gaf Hámundi, mági sínum, land milli Merkigils ok Skjálgdalsár, ok bjó hann á Espihóli enum syðra; hans son var Þórir, er þar bjó síðan; hann átti Þórdísi Kaðalsdóttur; þeira son var Þórarinn á Espihóli enum nyrðra, ok Þorvaldr krókr á Grund, enn Þorgrímr í Möðrufelli var eigi hennar son; Vigdís var dóttir þeira.

Helgi gaf Þóru, dóttur sína, Gunnari, syni Úlfljóts, er lög hafði út ok land upp frá Skjálgdalsá til Háls; hann bjó í Djúpadal; þeira börn váru þau Þorsteinn, Ketill ok Steinmóðr, enn dœtr Yngvildr ok Þórlaug.

Helgi gaf Auðuni rotni, syni Þórólfs smjörs, Þorsteins sonar skrofa, Gríms sonar kambans, Helgu dóttur sína, ok land upp frá Hálsi til Villingadals; hann bjó í Saurbœ. Þeira börn váru þau Einarr, faðir Eyjólfs Valgerðarsonar,

ok Vigdís, móðir Halla ens hvíta, föður Orms, föður Gellis, föður Orms, föður Halla, föður Þorgeirs, föður Þorvarðs ok Ara, föður Guðmundar biskups. *Einarr Auðunarson átti Valgerði Rúnólfsdóttur; þeira son Eyjólfr, (er) átti Hallberu Þóroddsdóttur hjálms, ok bjoggu þau á Jórunnarstöðum langa ævi, enn síðan á Möðruvöllum. Hallfríðr var dóttir Einars Eyjólfssonar, móðir Halldórs, föður Snorra, föður Guðrúnar, móður Hreins ábóta, föður Valdísar, móður Snorra, föður Hallberu, er átti Markús Þórðarson. Vigfúss Víga-Glúmsson vá Barð, son Halla ens hvíta, ok er um hann ort Bárðar drápa, er þetta er stef í:*

Bároðr of rístr báru
brautland varar andri.

Enn Brúsi bróðir Bárðar ok Orms, orti vísu þessa, þá er Glúmr stökk af þinginu:

Höfum vér vegs af vígum
— veit ek orð á því — borða-
stóðs við stýrimeiða
stafns, göndul, hlut jafnan;
þó hykk fúrviðu fóru
fleygarðs enn mik varði
beiðihlökk fyr brekku
bliks harðara miklu.

Hámundr heljarskinn fekk Helgu Helgadóttur eftir andlát Ingunnar, systur hennar, ok var þeira dóttir Yngvildr, er kölluð var allrasystir, er Örnólfr átti.

Helgi gaf Hrólfi, syni sínum, öll lönd fyrir austan Eyjafjarðará, frá Arnarhváli upp, ok bjó hann í Gnúpufelli, ok reisti þar hof mikit; hann átti Þórörnu, dóttur Þrándar mjóbeins; þeira börn váru þau Hafliði enn örvi ok Valþjófr, Viðarr, Grani ok Böðvarr, Ingjaldr ok Eyvindr, enn dóttir Guðlaug, er Þorkell enn svarti átti. Valþjófr var faðir Helga, föður Þóris, föður Arnórs, föður Þuríðar, móður Þórdísar, móður Vigdísar, móður Sturlu í Hvammi.

Helgi enn magri gaf Ingjaldi, syni sínum, land út frá Arnarhváli til Þverár ennar ytri; hann bjó at Þverá enni efri, ok reisti þar hof mikit; hann átti Salgerði Steinólfsdóttur; þeira son Eyjólfr, faðir Víga-Glúms, ok Steinólfr, faðir Þórarins illa ok Arnórs ens góða, Rauðæings. Víga-Glúmr var faðir Más, föður Þorkötlu, móður Þórðar, föður Sturlu.

Helgi gaf Hlíf, dóttur sína, Þorgeiri, syni Þórðar bjálka, ok land út frá Þverá til Varðgjár; þau bjoggu at Fiskilœk; börn þeira Þórðr ok Helga.

Skagi Skoftason hét maðr ágætr á Mœri; hann varð ósáttr við Eystein glumru ok fór af því til Íslands; hann nam at ráði Helga Eyjafjarðarströnd ena eystri, út frá Varðgjá til Fnjóskadalsár, ok bjó í Sigluvík; hans son var Þorbjörn, faðir Heðins ens milda, er Svalbarð lét

gera sextán vetrum fyrir kristni; hann átti Ragnheiði, dóttur Eyjólfs Valgerðarsonar.

17. Þórir snepill hét maðr, son Ketils brimils; hann bjóst til Íslandsfarar; Gautr hét skipveri hans; enn er þeir lágu til hafs, kvámu at þeim víkingar ok vildu ræna þá, enn Gautr laust stafnbúann þeira með hjálmunveli, ok lögðu víkingar við þat frá; síðan var hann kallaðr Hjálmun-Gautr. Þeir Þórir fóru til Íslands, ok kvámu skipi sínu í Skjálfandafljótsós. Þórir nam Kaldakinn á milli Skuggabjarga ok Ljósavatnsskarðs; hann nam þar eigi yndi ok fór á braut; þá kvað hann þetta:

Hér liggr, kjóla keyrir,
Kaldakinn of aldr,
enn vér *hölduum* heilir
Hjálmun-Gautr á braut.

Þórir nam síðan Hnjóskadal allan til Ódeilu, ok bjó at Lundi; hann blótaði lundinn. Hans sonr var Ormr töskubak, faðir Hlenna ens gamla, ok Þorkell svarti í Hleiðrargarði; hann átti Guðlaugu Hrólfsdóttur; þeira synir Öngull enn svarti, ok Hrafn, faðir Þórðar at Stokkahlöðum, ok Guðríðr, er átti Þorgeirr goði at Ljósavatni.

Þengill mjöksiglandi fór af Hálogalandi til Íslands; hann nam land at ráði Helga út frá Hnjóská til Grenivíkr; hann bjó í Höfða; hans synir váru þeir Vémundr, faðir Ásólfs í Höfða

ok Hallsteinn, er þetta kvað, þá er hann sigldi af hafi ok frá andlát föður síns:

Drúpir Höfði,*
dauðr er Þengill,
hlæja hlíðir
við Hallsteini.

Þormóðr hét maðr, er nam Grenivík ok Hvallátr, ok Strönd alla út til Þorgeirsfjarðar; hans son var Snörtr, er Snertlingar eru frá komnir.

Þorgeirr hét maðr, er nam Þorgeirsfjörð ok Hvalvatnsfjörð.

Loðinn öngull hét maðr; hann var fœddr í Öngley á Hálogalandi; hann fór fyrir ofríki Hákonar jarls Grjótgarðssonar til Íslands, ok dó í hafi; enn Eyvindr son hans nam Flateyjardal upp til Gunnsteina, ok blótaði þá; þar liggr Ódeila á milli ok landnáms Þórir snepils. Ásbjörn dettiáss var son Eyvindar, faðir Finnboga ens ramma, *föður Narfa, föður Yngvildar, móður Jódísar, móður Höllu, móður Þorgils, föður Geirnýjar, móður Valgerðar, móður Helgu, er átti Snorri Markússon á Melum.*

18. Bárðr, son Heyjangrs-Bjarnar, kom skipi sínu í Skjálfandafljótsós, ok nam Bárðardal allan upp frá Kálfborgará ok Eyjardalsá, ok bjó at Lundarbrekku um hríð; þá markaði hann at veðrum, at landviðri váru betri enn hafviðri, ok ætlaði af því betri lönd fyrir sunnan heiði. Hann

sendi sonu sína suðr um gói. Þá fundu þeir góibeytla ok annan gróðr; enn annat vár eftir þá gerði Bárðr kjálka hverju kykvendi, því er gengt var, ok lét hvat draga sitt fóðr ok fjárhlut; hann fór Vonarskarð, þar er síðan heitir Bárðargata; hann nam síðan Fljótshverfi, ok bjó at Gnúpum; þá var hann kallaðr Gnúpa-Bárðr. Hann átti mörg börn; hans son var Sigmundr, faðir Þorsteins, er átti Æsu, dóttur Hrólfs rauðskeggs; þeira dóttir var Þórunn, er átti Þorkell leifr, ok var þeira son Þorgeirr goði at Ljósavatni. Annarr son Bárðar var Þorsteinn, faðir Þóris, er var á Fitjum með Hákoni konungi, ok skar rauf á oxahúð, ok hafði þá hlíf; því var hann Leðrháls kallaðr; hann átti Fjörleifu Eyvindardóttur; þeira synir váru þeir Hávarðr í Fellsmúla, Herjólfr at Mývatni, Ketill í Húsavík, Vémundr kögr, er átti Halldóru, dóttur Þorkels svarta, ok Áskell ok Háls; hann bjó á Helgastöðum.

Kampa-Grímr fór ór Suðreyjum til Íslands, ok velkti þá úti alt sumar, ok braut skip sítt við Skjálfandafljótsós; hann nam Kaldakinn í annat sinn ok seldi ymsum mönnum síðan; hans dóttir var Arnbjörg, er Ásólfr í Höfða átti.

Þorfiðr máni hét maðr, son Áskels torfa; hann nam land fyrir neðan Eyjardalsá til Landamóts, ok sumt um Ljósavatnsskarð, ok bjó at Öxará.

Þórir, son Gríms gráfeldarmúla af Rogalandi,

nam um Ljósavatnsskarð; hans son var Þorkell leifr enn hávi, faðir Þorgeirs goða. Þorgeirr átti fyrst Guðríði, dóttur Þorkels svarta; þeira synir Þorkell hákr ok Höskuldr, Tjörfi, Kolgrímr, Þorsteinn ok Þorvarðr, enn dóttir Sigríðr. Síðan átti hann Álfgerði, dóttur Arngeirs ens austrœna; Þorgeirr átti ok Þorkötlu, dóttur Dala-Kolls; synir hans ok þeira kvenna váru þeir Þorgrímr, Þorgils, Óttarr; þessir váru laungetnir: Þorgrímr ok Finni enn draumspaki; hans móðir hét Lecný, útlend.

Heðinn ok Höskuldr, synir Þorsteins þurs, fóru til Íslands ok námu fyrir innan Tunguheiði. Heðinn bjó at Heðinshöfða ok átti Guðrúnu; þeira dóttir var Arnríðr, er Ketill Fjörleifarson átti; Guðrún var dóttir þeira, er Hrólfr átti *[í Gnúpufelli]*. Höskuldr nam lönd öll fyrir austan Laxá ok bjó í Skörðuvík; við hann er kent Höskuldsvatn, þvíat hann druknaði þar. Í þeira landnámi er Húsavík, er Garðarr hafði vetrsetu. Son Höskulds var Hróaldr, er átti Ægileifu, dóttur Hrólfs Helgasonar.

19. Vestmaðr ok Úlfr fóstbrœðr fóru einu skipi til Íslands; þeir námu Reykjadal allan fyrir vestan Laxá upp til Vestmannsvatns. Vestmaðr átti Guðlaugu. Úlfr bjó undir Skrattafelli; hann átti . . . . ; þeira son Geirólfr, er átti Vígdísi Konálsdóttur síðar enn Þorgrímr; þeira son Hallr.

manni vann bót, þeim er aðrar meinvættir gerðu mein. Geirhildr hét fjölkunnig kona ok meinsöm; þat sá ófreskir menn, at Steinrøðr kom at henni óvarri, enn hon brá sér í nautsbelgs líki vatnsfulls. Steinrøðr var járnsmiðr; hann hafði járngadd mikinn í hendi; um fund þeira er þetta kveðit:

Fork lætr æ sem orkar
atglamrandi hamra
á glotkylli gjalla
Geirhildar hví meira.
Járnstafr skapar œrna
(eru sollin rif trolli)
hár á Hjaltaeyri
hríð kerlingar síðu.

Dóttir Steinrøðar var Þorljót, er átti Þorvarðr í Kristnesi.

Auðólfr hét maðr; hann fór af Jaðri til Íslands ok nam Hörgárdal niðr frá Þverá til Bægisár, ok bjó at enni syðri Bægisá; hann átti Þórhildi, dóttur Helga ens magra; þeira dóttir var Yngvildr, er átti Þóroddr hjálmr, faðir Arnljóts, föður Halldórs, *föður Einars, föður Jórunnar, móður Halls, föður Gizurar, föður Þorvalds, föður Gizurar jarls.*

Eysteinn son Rauðúlfs Öxna-Þórissonar nam land niðr frá Bægisá til Kræklingahlíðar, ok bjó at Lóni; hans son var Gunnsteinn, er átti Hlíf, dóttur Heðins ór Mjólu; þeira börn váru

þau Halldóra, er Víga-Glúmr átti, ok Þorgrímr ok Grímr eyrarleggr.

Eyvindr hani hét maðr göfigr; hann kom út síð landnámatíðar; hann átti skip við Þorgrím Hlífarson; hann var frændi Öndottssona; þeir gáfu honum land, ok bjó hann í Hanatúni, ok var kallaðr Túnhani; þar er nú kallat Marbœli. Hann átti Þórnýju, dóttur Stórólfs Öxna-Þórissonar; hans son var Snorri Hlíðmannagoði.

15. Öndottr kráka, er fyrr var getit, gerðist ríkr maðr; enn er Björn mágr hans andaðist, þá kallaði Grímr hersir konungi allan arf hans, er hann var útlendr, enn synir hans váru fyrir vestan haf. Öndottr hélt fénu til handa Þrándi systursyni sínum; enn er Þrándr frá andlát föður síns, þá sigldi hann ór Suðreyjum svá mikla sigling, at fyrir þat var hann kallaðr Þrándr mjöksiglandi. Enn er hann hafði við erfð tekit, þá fór hann til Íslands ok nam fyrir sunnan land, sem enn mun sagt verða; enn fyrir þá sök vá Grímr Öndott, er hann náði eigi fénu í konungs trausti; enn á enni sömu nótt bar Signý, kona Öndotts, á skip alt lausafé sitt, ok fór með sonu þeira, Ásgrím ok Ásmund, til Sighvats föður síns, enn sendi sonu sína til Heðins fóstra síns í Sóknadal, enn þeir undu þar eigi, ok vildu fara til móður sinnar, ok kvámu at jólum til Ingjalds tryggva í Hvini; hann tók við þeim af áeggjun Gyðu konu sínn-

ar. Um sumarit eftir gerði Grímr hersir veizlu Auðuni, jarli Haralds konungs, enn þá nótt er ölhita var at Gríms, brendu Öndottssynir hann inni, ok tóku síðan bát Ingjalds, fóstra síns, ok røru á braut. Auðun kom til veizlu sem ætlat var, ok misti þar vinar í stað; þá kvámu Öndottssynir þar snemma um morguninn at svefnbúri því er Auðun lá í, ok skutu stokki á hurð. Ásmundr varðveitti húskarla jarls tvá, enn Ásgrímr setti spjótsodd fyrir brjóst jarli, ok bað hann reiða föðurgjald; hann seldi fram þrjá gullhringa ok guðvefjarskikkju, enn Ásgrímr gaf jarli nafn ok kallaði Auðun geit. Síðan fóru þeir í Súrnadal til Eiríks ölfúss, lends manns, ok tók hann við þeim; þar bjó Hallsteinn hestr, annarr lendr maðr, ok höfðu þeir jóladrykkju saman, ok veitti Eiríkr fyrr vel ok trúlega, enn Hallsteinn veitti síðar óvingjarnlega; hann laust Eirík með dýrshorni; fór Eiríkr þá heim, enn Hallsteinn sat eftir með húskarla sína; þá gekk Ásgrímr inn einn, ok veitti Hallsteini mikit sár, enn þeir þóttust veita Ásgrími bana, enn hann komst út ok til skógar, ok grœddi kona hann í jarðhúsi, svá at hann varð heill. Þat sumar fór Ásmundr til Íslands, ok hugði Ásgrím bróður sinn dauðan. Helgi enn magri gaf Ásmundi Kræklingahlíð, ok bjó (hann) at Glerá enni syðri; enn þá er Ásgrímr varð heill, gaf Eiríkr honum langskip, ok herj-

aði hann vestr um haf, enn Hallsteinn dó ór sárum. Enn er Ásgrímr kom ór hernaði, gifti Eiríkr honum Geirhildi dóttur sína; þá fór Ásgrímr til Íslands; hann bjó at Glerá enni nørðri. Haraldr konungr sendi Þorgeir enn hvinverska til Íslands at drepa Ásgrím; hann var of vetr á Kili í Hvinverjadal, ok kom øngvu fram um hefndina. Sonr Ásgríms var Elliða-Grímr, faðir Ásgríms *ok* Sigfúss, föður Þorgerðar, móður Gríms, föður Svertings, föður Vigdísar, móður Sturlu í Hvammi.

16. Helgi enn magri gaf Hámundi, mági sínum, land milli Merkigils ok Skjálgdalsár, ok bjó hann á Espihóli enum syðra; hans son var Þórir, er þar bjó síðan; hann átti Þórdísi Kaðalsdóttur; þeira son var Þórarinn á Espihóli enum nyrðra, ok Þorvaldr krókr á Grund, enn Þorgrímr í Möðrufelli var eigi hennar son; Vigdís var dóttir þeira.

Helgi gaf Þóru, dóttur sína, Gunnari, syni Úlfljóts, er lög hafði út ok land upp frá Skjálgdalsá til Háls; hann bjó í Djúpadal; þeira börn váru þau Þorsteinn, Ketill ok Steinmóðr, enn dœtr Yngvildr ok Þórlaug.

Helgi gaf Auðuni rotni, syni Þórólfs smjörs, Þorsteins sonar skrofa, Gríms sonar kambans, Helgu dóttur sína, ok land upp frá Hálsi til Villingadals; hann bjó í Saurbœ. Þeira börn váru þau Einarr, faðir Eyjólfs Valgerðarsonar,

ok Vigdís, móðir Halla ens hvíta, föður Orms, föður Gellis, föður Orms, föður Halla, föður Þorgeirs, föður Þorvarðs ok Ara, föður Guðmundar biskups. *Einarr Auðunarson átti Valgerði Rúnólfsdóttur; þeira son Eyjólfr, (er) átti Hallberu Þóroddsdóttur hjálms, ok bjoggu þau á Jórunnarstöðum langa ævi, enn síðan á Möðruvöllum. Hallfríðr var dóttir Einars Eyjólfssonar, móðir Halldórs, föður Snorra, föður Guðrúnar, móður Hreins ábóta, föður Valdísar, móður Snorra, föður Hallberu, er átti Markús Þórðarson. Vigfúss Víga-Glúmsson vá Barð, son Halla ens hvíta, ok er um hann ort Bárðar drápa, er þetta er stef í:*

Bároðr of rístr báru
brautland varar andri.

Enn Brúsi bróðir Bárðar ok Orms, orti vísu þessa, þá er Glúmr stökk af þinginu:

Höfum vér vegs af vígum
— veit ek orð á því — borða-
stóðs við stýrimeiða
stafns, göndul, hlut jafnan;
þó hykk fúrviðu fóru
fleygarðs enn mik varði
beiðihlökk fyr brekku
bliks harðara miklu.

Hámundr heljarskinn fekk Helgu Helgadóttur eftir andlát Ingunnar, systur hennar, ok var þeira dóttir Yngvildr, er kölluð var allrasystir, er Örnólfr átti.

Helgi gaf Hrólfi, syni sínum, öll lönd fyrir austan Eyjafjarðará, frá Arnarhváli upp, ok bjó hann í Gnúpufelli, ok reisti þar hof mikit; hann átti Þórörnu, dóttur Þrándar mjóbeins; þeira börn váru þau Hafliði enn örvi ok Valþjófr, Viðarr, Grani ok Böðvarr, Ingjaldr ok Eyvindr, enn dóttir Guðlaug, er Þorkell enn svarti átti. Valþjófr var faðir Helga, föður Þóris, föður Arnórs, föður Þuríðar, móður Þórdísar, móður Vigdísar, móður Sturlu í Hvammi.

Helgi enn magri gaf Ingjaldi, syni sínum, land út frá Arnarhváli til Þverár ennar ytri; hann bjó at Þverá enni efri, ok reisti þar hof mikit; hann átti Salgerði Steinólfsdóttur; þeira son Eyjólfr, faðir Víga-Glúms, ok Steinólfr, faðir Þórarins illa ok Arnórs ens góða, Rauðæings. Víga-Glúmr var faðir Más, föður Þorkötlu, móður Þórðar, föður Sturlu.

Helgi gaf Hlíf, dóttur sína, Þorgeiri, syni Þórðar bjálka, ok land út frá Þverá til Varðgjár; þau bjoggu at Fiskilœk; börn þeira Þórðr ok Helga.

Skagi Skoftason hét maðr ágætr á Mœri; hann varð ósáttr við Eystein glumru ok fór af því til Íslands; hann nam at ráði Helga Eyjafjarðarströnd ena eystri, út frá Varðgjá til Fnjóskadalsár, ok bjó í Sigluvík; hans son var Þorbjörn, faðir Heðins ens milda, er Svalbarð lét

gera sextán vetrum fyrir kristni; hann átti Ragnheiði, dóttur Eyjólfs Valgerðarsonar.

17. Þórir snepill hét maðr, son Ketils brimils; hann bjóst til Íslandsfarar; Gautr hét skipveri hans; enn er þeir lágu til hafs, kvámu at þeim víkingar ok vildu ræna þá, enn Gautr laust stafnbúann þeira með hjálmunveli, ok lögðu víkingar við þat frá; síðan var hann kallaðr Hjálmun-Gautr. Þeir Þórir fóru til Íslands, ok kvámu skipi sínu í Skjálfandafljótsós. Þórir nam Kaldakinn á milli Skuggabjarga ok Ljósavatnsskarðs; hann nam þar eigi yndi ok fór á braut; þá kvað hann þetta:

Hér liggr, kjóla keyrir,
Kaldakinn of aldr,
enn vér *höld*um heilir
Hjálmun-Gautr á braut.

Þórir nam síðan Hnjóskadal allan til Ódeilu, ok bjó at Lundi; hann blótaði lundinn. Hans sonr var Ormr töskubak, faðir Hlenna ens gamla, ok Þorkell svarti í Hleiðrargarði; hann átti Guðlaugu Hrólfsdóttur; þeira synir Öngull enn svarti, ok Hrafn, faðir Þórðar at Stokkahlöðum, ok Guðríðr, er átti Þorgeirr goði at Ljósavatni.

Þengill mjöksiglandi fór af Hálogalandi til Íslands; hann nam land at ráði Helga út frá Hnjóská til Grenivíkr; hann bjó í Höfða; hans synir váru þeir Vémundr, faðir Ásólfs í Höfða

ok Hallsteinn, er þetta kvað, þá er hann sigldi af hafi ok frá andlát föður síns:

Drúpir Höfði,
dauðr er Þengill,
hlæja hlíðir
við Hallsteini.

Þormóðr hét maðr, er nam Grenivík ok Hvallátr, ok Strönd alla út til Þorgeirsfjarðar; hans son var Snörtr, er Snertlingar eru frá komnir.

Þorgeirr hét maðr, er nam Þorgeirsfjörð ok Hvalvatnsfjörð.

Loðinn öngull hét maðr; hann var fœddr í Öngley á Hálogalandi; hann fór fyrir ofríki Hákonar jarls Grjótgarðssonar til Íslands, ok dó í hafi; enn Eyvindr son hans nam Flateyjardal upp til Gunnsteina, ok blótaði þá; þar liggr Ódeila á milli ok landnáms Þórir snepils. Ásbjörn dettiáss var son Eyvindar, faðir Finnboga ens ramma, *föður Narfa, föður Yngvildar, móður Jódísar, móður Höllu, móður Þorgils, föður Geirnýjar, móður Valgerðar, móður Helgu, er átti Snorri Markússon á Melum.*

18. Bárðr, son Heyjangrs-Bjarnar, kom skipi sínu í Skjálfandafljótsós, ok nam Bárðardal allan upp frá Kálfborgará ok Eyjardalsá, ok bjó at Lundarbrekku um hríð; þá markaði hann at veðrum, at landviðri váru betri enn hafviðri, ok ætlaði af því betri lönd fyrir sunnan heiði. Hann

sendi sonu sína suðr um gói. Þá fundu þeir góibeytla ok annan gróðr; enn annat vár eftir þá gerði Bárðr kjálka hverju kykvendi, því er gengt var, ok lét hvat draga sitt fóðr ok fjárhlut; hann fór Vonarskarð, þar er síðan heitir Bárðargata; hann nam síðan Fljótshverfi, ok bjó at Gnúpum; þá var hann kallaðr Gnúpa-Bárðr. Hann átti mörg börn; hans son var Sigmundr, faðir Þorsteins, er átti Æsu, dóttur Hrólfs rauðskeggs; þeira dóttir var Þórunn, er átti Þorkell leifr, ok var þeira son Þorgeirr goði at Ljósavatni. Annarr son Bárðar var Þorsteinn, faðir Þóris, er var á Fitjum með Hákoni konungi, ok skar rauf á oxahúð, ok hafði þá hlíf; því var hann Leðrháls kallaðr; hann átti Fjörleifu Eyvindardóttur; þeira synir váru þeir Hávarðr í Fellsmúla, Herjólfr at Mývatni, Ketill í Húsavík, Vémundr kögr, er átti Halldóru, dóttur Þorkels svarta, ok Áskell ok Háls; hann bjó á Helgastöðum.

Kampa-Grímr fór ór Suðreyjum til Íslands, ok velkti þá úti alt sumar, ok braut skip sítt við Skjálfandafljótsós; hann nam Kaldakinn í annat sinn ok seldi ymsum mönnum síðan; hans dóttir var Arnbjörg, er Ásólfr í Höfða átti.

Þorfiðr máni hét maðr, son Áskels torfa; hann nam land fyrir neðan Eyjardalsá til Landamóts, ok sumt um Ljósavatnsskarð, ok bjó at Öxará.

Þórir, son Gríms gráfeldarmúla af Rogalandi,

nam um Ljósavatnsskarð; hans son var Þorkell leifr enn hávi, faðir Þorgeirs goða. Þorgeirr átti fyrst Guðríði, dóttur Þorkels svarta; þeira synir Þorkell hákr ok Höskuldr, Tjörfi, Kolgrímr, Þorsteinn ok Þorvarðr, enn dóttir Sigríðr. Síðan átti hann Álfgerði, dóttur Arngeirs ens austrœna; Þorgeirr átti ok Þorkötlu, dóttur Dala-Kolls; synir hans ok þeira kvenna váru þeir Þorgrímr, Þorgils, Óttarr; þessir váru laungetnir: Þorgrímr ok Finni enn draumspaki; hans móðir hét Lecný, útlend.

Heðinn ok Höskuldr, synir Þorsteins þurs, fóru til Íslands ok námu fyrir innan Tunguheiði. Heðinn bjó at Heðinshöfða ok átti Guðrúnu; þeira dóttir var Arnríðr, er Ketill Fjörleifarson átti; Guðrún var dóttir þeira, er Hrólfr átti *[í Gnúpufelli]*. Höskuldr nam lönd öll fyrir austan Laxá ok bjó í Skörðuvík; við hann er kent Höskuldsvatn, þvíat hann druknaði þar. Í þeira landnámi er Húsavík, er Garðarr hafði vetrsetu. Son Höskulds var Hróaldr, er átti Ægileifu, dóttur Hrólfs Helgasonar.

19. Vestmaðr ok Úlfr fóstbrœðr fóru einu skipi til Íslands; þeir námu Reykjadal allan fyrir vestan Laxá upp til Vestmannsvatns. Vestmaðr átti Guðlaugu. Úlfr bjó undir Skrattafelli; hann átti . . . . ; þeira son Geirólfr, er átti Vígdísi Konálsdóttur síðar enn Þorgrímr; þeira son Hallr.

Þorsteinn höfði hét maðr; hann var hersir á Hörðalandí; hans synir váru þeir Eyvindr ok Ketill hörðski. Eyvindr fýstist til Íslands eftir andlát föður síns, enn Ketill bað hann nema báðum þeim land, ef honum sýndist síðar at fara. Eyvindr kom í Húsavík skipi sínu, ok nam Reykjadal upp frá Vestmannsvatni; hann bjó at Helgastöðum ok er þar heygðr. Náttfari, er með Garðari hafði út farit, eignaði sér áðr Reykjadal, ok hafði merkt á viðum, enn Eyvindr rak hann á braut ok lét hann hafa Náttfaravík. Ketill fór út at orðsendingu Eyvindar; hann bjó á Einarsstöðum; hans son var Konáll *ok* Þorsteinn, faðir Einars, er þar bjó síðan. Sonr Eyvindar var Áskell goði, er átti dóttur Grenjaðar; þeira synir Þorsteinn ok Víga-Skúta. Dóttir Eyvindar var Fjörleif. Konáll átti Oddnýju Einarsdóttur, systur Eyjólfs Valgerðarsonar; þeira börn váru þau Einarr, er átti sex sonu, ok dóttur Þóreyju, er átti Steinólfr Másson, ok önnur Eydís, er Þorsteinn goði átti ór Ásbjarnarvík. Þórðr Konálsson var faðir Sokka á Breiðamýri, föður Konáls. Dóttir Konáls var Vigdís, er átti Þorgrímr, son Þorbjarnar skaga, ok var þeira son Þorleifr Geirólfsstjúpr.

Grenjaðr hét maðr, Hrappsson, bróðir Geirleifs; hann nam Þegjandadal ok Kraunaheiði, Þorgerðarfell ok Laxárdal neðan; *hann bjó á Grenjaðarstöðum;* hann átti Þorgerði, dóttur Helga

hests; þeira son var Þorgils vámúli, faðir Önundar, föður Hallberu, móður Halldóru, móður Þorgerðar, móður Halls ábóta, ok Hallberu, er átti Hreinn Styrmisson.

Böðólfr hét maðr, son Gríms Grímólfssonar af Ögðum, bróðir Böðmóðs; hann átti Þórunni, dóttur Þórólfs ens fróða; þeira son var Skeggi. Þau fóru öll til Íslands, ok brutu skip sítt við Tjörnes, ok váru at Auðólfsstöðum enn fyrsta vetr; hann nam Tjörnes alt á milli Tunguár ok Óss. Böðóltr átti síðar Þorbjörgu hólmasól, dóttur Magr-Helga; þeira dóttir var Þorgerðr, er átti Ásmundr Öndottsson; *þeira son Þorleifr, faðir Þuríðar, er átti Valla-Ljótr.*

Skeggi Böðólfsson nam Kelduhverfi upp til Kelduness, ok bjó í Miklagarðí; hann átti Helgu, dóttur Þorgeirs at Fiskilœk; þeira son var Þórir farmaðr; hann lét gera knör í Sogni; þann vígði Sigurðr biskup; af þeim knerri eru brandar veðrspáir fyrir durum í Miklagarði. Um Þóri orti Grettir þetta:

Ríðk-at ek rœkimeiðum
randar hóts á móti
(sköpuð er þessum þegni
þraut); ferr ek einn á brautu.
Vilk-at ek Viðris bálka
vinnendr spaka finna
(ek man þér eigi þykja
ørr); leitak mér føra.

Hnekkik frá þar er flokkar

fara Þóris mjök stórir;
er-a mér í þys þeira
þerfilegt at hverfa.
Forðumk frægra virða
fund, á ek veg til lundar
(verð ek Heimdala at hirða
hjör); björgum svá fjörvi.

Án hét son Þóris, faðir Arnar, föður Ingibjargar, móður Skúms, föður Þorkels ábóta.

20. Máni hét maðr, hann var fœddr í Ömd á Hálogalandi; hann fór til Íslands ok braut við Tjörnes, ok bjó at Máná nökkura vetr; síðan hrak Böðólfr hann á braut þaðan, ok nam hann þá fyrir neðan Kálfborgará, milli Fljóts ok Rauðaskriðu, ok bjó at Mánafelli; hans son var Ketill, er átti Valdísi Þorbrandsdóttur, er keypti Rauðaskriðulönd at Mána; hans dóttir var Dalla, systir Þorgeirs Galtasonar; hana átti Þorvaldr Hjaltason.

Ljótr óþveginn hét maðr, er nam Kelduhverfi upp frá Keldunesi; hans son var Gríss, faðir Galta í Ási; hann var vitr maðr ok vígamaðr mikill.

Önundr nam Kelduhverfi frá Keldunesi, ok bjó í Ási; hann var son Blæings Sótasonar, bróðir Bálka í Hrútafirði. Dóttir Önundar var Þorbjörg, er átti Hallgils Þorbrandsson ór Rauðaskriðu.

Þorsteinn, son Sigmundar Gnúpa-Bárðasonar, bjó fyrst at Mývatni; hans son var Þorgrímr,

faðir Arnórs í Reykjahlíð, er átti Þorkötlu, dóttur Böðvars Hrólfssonar ór Gnúpufelli; Böðvarr var son þeira.

Þorkell enn hávi kom ungr til Íslands, ok bjó fyrst at Grœnavatni, er gengr af Mývatni. Sigmundr hét son hans; hann átti Vigdísi, dóttur Þóris af Espihóli; hann vá Glúmr á akrinum. Dóttir Þorkels var Arndís, er átti Vigfúss, bróðir Víga-Glúms. Þorkell gat son í elli sinni; sá hét Dagr; hann var faðir Þórarins, er átti Yngvildi, dóttur Halls af Síðu, síðar enn Eyjólfr enn halti.

Geiri hét maðr norrœnn, er fyrstr bjó fyrir sunnan Mývatn á Geirastöðum; hans son var Glúmr ok Þorkell. Þeir feðgar börðust við Þorberg höggvinkinna ok feldu Þorstein son hans; fyrir þau víg váru þeir gervir norðan ór sveitum. Geiri sat um vetr á Geirastöðum við Húnavatn; síðan fóru þeir í Breiðafjörð, ok bjoggu i Geiradal í Króksfirði. Glúmr fekk Ingunnar, dóttur Þórólfs Véleifssonar; þeira börn váru þau Þórðr, er átti Guðrúnu Ósvífrsdóttur, ok Þorgerðr, er átti Þórarinn Ingjaldsson; þeira son Helgu-Steinarr.

Torf-Einarr jarl gat dóttur í œsku; sú hét Þórdís; hana fœddi Rögnvaldr jarl, ok gifti hana Þorgeiri klaufa; þeira son var Einarr; hann fór til Orkneyja at finna frændr sína; þeir vildu eigi taka við frændsemi hans; þá kaupir Ein-

arr í skipi með brœðrum tveimr, Vestmanni ok Vémundi; þeir fóru til Íslands ok sigldu fyrir norðan landit, ok vestr um Sléttu í fjörðinn; þeir settu öxi í Reistargnúp ok kölluðu því Öxarfjörð; þeir settu örn upp fyrir vestan, ok kölluðu þar Arnarþúfu; enn í þriðja stað settu þeir kross; þar nefndu þeir Krossás; svá helguðu þeir sér allan Öxarfjörð. Börn Einars váru þau Eyjólfr, er Galti Grísarson vá, ok Ljót, móðir Hróa ens skarpa, er hefndi Eyjólfs ok vá Galta. Synir Glíru-Halla, Brandr ok Bergr, váru dóttursynir Ljótar; þeir fellu í Böðvarsdal.

Reistr, son Bjarneyja-Ketils ok Hildar, systur Ketils þistils, faðir Arnsteins goða, hann nam land á milli Reistargnúps ok Rauðagnúps ok bjó í Leirhöfn.

Arngeirr hét maðr, er nam Sléttu alla milli Hávararlóns ok Sveinungsvíkr; hans börn váru þau Þorgils ok Oddr ok Þuríðr, er Steinólfr í Þjórsárdal átti. Þeir Arngeirr ok Þorgils gengu heiman í fjúki at leita fjár, ok kvámu eigi heim; Oddr fór at leita þeira ok fann þá báða örenda, ok hafði hvítabjörn drepit þá, ok lá þá á pasti, er hann kom at. Oddr drap björninn ok fœrði heim, ok segja menn at hann æti allan, ok kallaðist þá hefna föður síns, er hann drap björninn, enn þá bróður síns, er hann át hann. Oddr var síðan illr ok ódæll við at eiga; hann var hamrammr svá mjök, at hann gekk heiman ór

Hraunhöfn um kveldit, enn kom um morgininn eftir í Þjórsárdal til liðs við systur sína, er Þjórsdœlir vildu berja grjóti í hel.

Sveinungr nam Sveinungsvík, enn Kolli Kollavík, ok bjó þar hvárr sem við er kent síðan.

Ketill þistill nam Þistilsfjörð, milli Hundsness ok Sauðaness; hans son var Sigmundr, faðir Laugarbrekku-Einars.

Nú eru rituð landnám í Norðlendinga fjórðungi, ok eru þessir þar ágætastir landnámsmenn: Auðun skökull, Ingimundr, Ævarr, Sæmundr, Eiríkr í Goðdölum, Höfða-Þórðr, Helgi enn magri, Eyvindr Þorsteins son höfða; enn þar váru MCC bónda þá er talit var.

IV.

Þessir menn hafa land numit í Austfirðingafjórðungi, er nú munu upp taldir, ok ferr hvat af hendi norðan til fjórðungamóts, frá Langanesi á Sólheimasand, ok er þat sögn manna at þessi fjórðungr hafi fyrst albygðr orðit.

1. Gunnólfr kroppa hét maðr, son Þóris hauknefs, hersis; hann nam Gunnólfsvík ok Gunnólfsfell ok Langanes alt fyrir útan Helkunduheiði, ok bjó í Fagravík; hans son var Skúli herkja, faðir Geirlaugar.

Finni hét maðr, er nam Finnafjörð ok Viðfjörð; hans son var Þórarinn, faðir Sigurðar, föður Glíru-Halla.

Hróðgeirr enn hvíti Hrappsson nam Sandvík fyrir norðan Digranes, alt til Viðfjarðar, ok bjó á Skeggjastöðum; hans dóttir var Ingibjörg, er átti Þorsteinn enn hvíti; *hon var móðir Þorgils, föður Helga, föður Bjarnar, föður Yngvildar, móður Ámunda, föður Guðrúnar, móður Þórdísar, móður Helgu, móður Þórðar prests, föður Markúss á Melum.* Alrekr var bróðir Hróðgeirs, er út kom með honum; hann var faðir Ljótólfs goða í Svarfaðardal.

Eyvindr vápni ok Refr enn rauði, synir Þorsteins þjokkubeins, bjoggust til Íslands af Strind ór Þrándheimi, þvíat þeir urðu missáttir við Harald konung, ok hafði sítt skip hvárr þeira. Refr varð aftrreka, ok lét konungr drepa hann, enn Eyvindr kom í Vápnafjörð ok nam fjörðinn allan frá Vestradalsá, ok bjó í Krossavík enni iðri; hans son var Þorbjörn.

Steinbjörn kortr hét son Refs ens rauða; hann fór til Íslands ok kom í Vápnafjörð. Eyvindr föðurbróðir hans gaf honum land alt milli Vápnafjarðarár ok Vestradalsár; hann bjó at Hofi. Hans synir váru þeir Þormóðr stikublígr, er bjó í Sunnudal; annarr Refr á Refsstöðum; þriði Egill á Egilsstöðum, faðir Þórarins ok Þrastar ok Hallbjarnar ok Hallfríðar, er átti Þorkell Geitisson.

Hróaldr bjóla var fóstbróðir Eyvindar vápna; hann nam land fyrir vestan Vestradalsá, dalinn hálfan, ok Selárdal allan út til Digraness; hann bjó á Torfastöðum. Hans son var Ísrøðr, faðir Gunnhildar, er átti Oddi, son Ásólfs í Höfða. *Gunnhildr var móðir Gríms, föður Halldóru, móður Markúss, föður Valgerðar, móður Böðvars, föður Þórðar prests, föður Markúss á Melum.*

Ölvér enn hvíti hét maðr, son Ósvalds Öxna-Þórissonar; hann var lendr.maðr ok bjó í Álmdölum; hann varð ósáttr við Hákon jarl Grjótgarðsson, ok fór á Yrjar ok dó þar, enn Þorsteinn enn hvíti, son hans, fór til Íslands, ok kom skipi sínu í Vápnafjörð eftir landnám; hann keypti land af Eyvindi vápna, ok bjó á Tóftavelli fyrir útan Síreksstaði nökkura vetr, áðr hann komst at Hofslöndum, með því móti at hann heimti leigufé sitt at Steinbirni kort, enn hann hafði ekki til at gjalda nema landit; þar bjó Þorsteinn .LX. vetra síðan ok var vitr maðr ok góðr. Hann átti Ingibjörgu, dóttur Hróðgeirs ens hvíta; þeira börn váru þau Þorgils ok Þórðr, Önundr, Þorbjörg ok Þóra. Þorgils átti Ásvöru, dóttur Þóris Graut-Atlasonar; þeira son var Brodd-Helgi. Hann átti fyrr Höllu Lýtingsdóttur, Arnbjarnarsonar; þeira son var Víga-Bjarni. Hann átti Rannveigu, dóttur Eiríks ór Goðdölum; þeira son var Skegg-Broddi

enn dóttir Yngvildr, er átti Þorsteinn Hallsson. Skegg-Broddi átti Guðrúnu, dóttur Þórarins sælings ok Halldóru Einarsdóttur; þeira börn Þórir ok Bjarni húslangr. Þórir átti Steinunni, dóttur Þorgríms ens háva; þeira dóttir var Guðrún, er átti Flosi Kolbeinsson; þeira son var Bjarni, faðir Bjarna, er átti Höllu Jörundardóttur; þeira börn váru þau Flosi prestr ok Torfi prestr, Einarr brúðr ok Guðrún, er Þórðr Sturluson átti, ok Goðrún, er Einarr Bergþórsson átti, ok Helga, móðir Sigríðar Sighvatsdóttur. *Flosi prestr átti Ragnhildi, dóttur Barkar á Baugsstöðum; þeira börn Bjarni ok Einarr, Halla, móðir herra Kristofórus, ok Þórdís, móðir frú Ingigerðar, móður frú Guðrúnar ok Hallberu. Valgerðr var dóttir Flosa, móðir herra Erlends sterka, föður Hauks ok Valgerðar.*

2. Þorsteinn torfi ok Lýtingr brœðr fóru til Íslands. Lýtingr nam Vápnafjarðarströnd alla ena eystri, Böðvarsdal ok Fagradal, ok bjó í Krossavík; frá honum eru Vápnfirðingar komnir. *Hans son var Geitir, faðir Þorkels, föður Ragneiðar, móður Höllu, móður Bótólfs, föður Þórdísar, móður Helgu, móður Þórðar prests, föður Markúss á Melum.*

Þorfiðr hét maðr, er fyrst bjó á Skeggjastöðum at ráði Þórðar hálma; hans son var Þorsteinn fagri, er vá Einar, son Þóris Graut-Atla-

sonar, ok brœðr hans tveir, Þorkell ok Heðinn, er vágu Þorgils, föður Brodd-Helga.

Þorsteinn torfi nam Hlíð alla útan frá Ósfjöllum ok upp til Hvannár, ok bjó at Forsvelli; hans son var Þorvaldr, faðir Þorgeirs, föður Hallgeirs, föður Hrapps á Forsvelli.

Hákon hét maðr, er nam Jökulsdal allan fyrir vestan Jökulsá ok fyrir ofan Teigará, ok bjó á Hákonarstöðum; hans dóttir var Þorbjörg, er áttu synir Brynjólfs ens gamla, Gunnbjörn ok Hallgrímr. Teigr lá ónuminn millum Þorsteins torfa ok Hákonar; þann lögðu þeir til hofs, ok heitir sá nú Hofsteigr.

Skjöldólfr Vémundarson, bróðir Berðlu-Kára, nam Jökulsdal fyrir austan Jökulsá upp frá Knefilsdalsá, ok bjó á Skjöldólfsstöðum; hans börn váru þau Þorsteinn, er átti Fastnýju Brynjólfsdóttur, ok Sigríðr, móðir Bersa Özurarsonar.

Þórðr hét maðr, son Þórólfs hálma, bróðir Helga bunhauss; hann nam Tungulönd öll á milli Lagarfljóts ok Jökulsár, fyrir útan Rangá; hans son var Þórólfr hálmi, er átti Guðríði Brynjólfsdóttur; þeira son var Þórðr þvari, faðir Þórodds, föður Brands, föður Steinunnar, móður Rannveigar, móður Sæhildar, er Gizurr átti.

Özurr slagakollr nam land milli Ormsár ok

Rangár; hann átti Guðnýju Brynjólfsdóttur; þeira son var Ásmundr, faðir Marðar.

Ketill ok Graut-Atli, synir Þóris þiðranda, fóru ór Veradal til Íslands, ok námu land í Fljótsdal fyrr enn Brynjólfr kom út, Lagarfljótsstrandir báðar. Ketill nam fyrir vestan Fljót á milli Hengiforsár ok Ormsár. Ketill fór útan, ok var með Véþorni, syni Vémundar ens gamla; þá keypti hann at Véþorni Arneiði, dóttur Ásbjarnar jarls skerjablesa, er Hólmfastr son Véþorns, hafði hertekit, þá er þeir Grímr, systurson Véþorns, drápu Ásbjörn jarl. Ketill keypti Arneiði, dóttur Ásbjarnar, tveim hlutum dýrra enn Véþorn mat hana í fyrstu; enn er kaupit var orðit, þá gerði Ketill brúðkaup til Arneiðar. Eftir þat fann hon grafsilfr mikit undir viðarrótum; þá bauð Ketill at flytja hana til frænda sínna, enn hon kaus þá honum at fylgja. Þau fóru út ok bjoggu á Arneiðarstöðum; þeira son var Þiðrandi, faðir Ketils í Njarðvík. *Jóreiðr var dóttir Þiðranda, móðir Þorsteins, föður Guðríðar, móður Rannveigar, móður Salgerðar, móður Guðrúnar, móður Hreins ábóta, föður Valdísar, móður Snorra, föður Hallberu, er átti Markús Þórðarson á Melum.*

3. Graut-Atli nam ena eystri strönd Lagarfljóts, alt á milli Giljár ok Vallaness, fyrir vestan Öxnalœk; hans synir váru þeir Þorbjörn ok Þórir, er átti Ásvöru Brynjólfsdóttur.

Þorgeirr Vestarson hét maðr göfigr; hann átti þrjá sonu: var einn Brynjólfr enn gamli, annarr Ævarr enn gamli, þriði Herjólfr. Þeir fóru allir til Íslands á sínu skipi hverr þeira. Brynjólfr kom skipi sínu í Eskifjörð, ok nam land fyrir ofan fjall, Fljótsdal allan fyrir ofan Hengiforsá, fyrir vestan, enn fyrir ofan Gilsá, fyrir austan, Skriðudal allan, ok svá Völluna út til Eyvindarár, ok tók mikit af landnámi Una Garðarssonar, ok bygði þar frændum sínum ok mágum; hann átti þá tíu börn, enn síðan fekk hann Helgu, er átt hafði Herjólfr, bróðir hans, ok áttu þau þrjú börn; þeira son var Özurr, faðir Bersa, föður Hólmsteins, föður Órœkju, föður Hólmsteins, föður Helgu, móður Hólmsteins, föður Hallgerðar, móður Þorbjargar, er átti Loftr byskupsson.

Ævarr enn gamli, bróðir Brynjólfs, kom út í Reyðarfirði, ok fór upp um fjall; honum gaf Brynjólfr Skriðudal allan fyrir ofan Gilsá; hann bjó á Arnallzstöðum; hann átti tvá sonu, enn dœtr þrjár.

Ásrøðr hét maðr, er fekk Ásvarar Herjólfsdóttur, bróðurdóttur Brynjólfs ok stjúpdóttur; henni fylgðu heiman öll lönd milli Gilsár ok Eyvindarár; þau bjoggu á Ketilsstöðum. Þeira son var Þorvaldr holbarki, faðir Þorbergs, föður Hafljóts, föður Þórhadds skálar. Dóttir Holbarka var Þórunn, er átti Þorbjörn Graut-Atla-

son; önnur Ástríðr, móðir Ásbjarnar loðinhöfða, föður Þórarins í Seyðarfirði, föður Ásbjarnar, föður Kolskeggs ens fróða ok Ingileifar, móður Halls, föður Finns lögsögumanns.

Hrafnkell hét maðr, Hrafnsson; hann kom út síð landnámatíðar; hann var enn fyrsta vetr í Breiðdal, enn um várit fór hann upp um fjall; hann áði í Skriðudal ok sofnaði; þá dreymdi hann at maðr kom at honum ok bað hann upp standa ok fara braut sem skjótast; hann vaknaði ok fór braut. Enn er hann var skamt kominn, þá hljóp ofan fjallit alt, ok varð undir göltr ok griðungr, er hann átti. Síðan nam Hrafnkell Hrafnkelsdal ok bjó á Steinrøðarstöðum; hans son var Ásbjörn, faðir Helga, ok Þórir, faðir Hrafnkels goða, föður Sveinbjarnar, *föður Þorsteins , föður Bótólfs, föður Þórdísar, móður Helgu, móður Þórðar prests, föður Markúss á Melum.*

Uni, son Garðars er fyrst fann Ísland, fór til Íslands með ráði Haralds konungs hárfagra, ok ætlaði at leggja undir sik landit, enn síðan hafði konungr heitit honum at gera hann jarl sinn. Uni tók land þar sem nú heitir Unaóss, ok húsaði þar; hann nam sér land til eignar fyrir sunnan Lagarfljót, alt herað til Unalœkjar. Enn er landsmenn vissu ætlun hans, tóku þeir at ýfast við hann, ok vildu eigi selja honum kvikfé eðr vistir, ok mátti hann eigi þar hald-

ast. Uni fór í Álftafjörð enn syðra; hann náði þar eigi at staðfestast; þá fór hann austan með tólfta mann, ok kom at vetri til Leiðólfs kappa í Skógahverfi; hann tók við þeim. Uni þýddist Þórunni, dóttur Leiðólfs, ok var hon með barni um várit; þá vildi Uni hlaupast á braut með sína menn; enn Leiðólfr reið eftir honum, ok fundust þeir hjá Flangastöðum ok börðust þar, því at Uni vildi eigi aftr fara með Leiðólfi; þar fellu nökkurir menn af Una, enn hann fór aftr nauðigr, þvíat Leiðólfr vildi at hann fengi konunnar ok staðfestist ok tœki arf eftir hann. Nökkuru síðar hljóp Uni á braut, þá er Leiðólfr var eigi heima, enn Leiðólfr reið eftir honum, þá er hann vissi, ok fundust þeir hjá Kálfagröfum; var hann þá svá reiðr at hann drap Una ok förunauta hans alla. Sonr Una ok Þórunnar var Hróarr Tungugoði; hann tók arf Leiðólfs allan, ok var et mesta afarmenni; hann átti dóttur Hámundar, systur Gunnars frá Hlíðarenda; þeira son var Hámundr enn halti, er var enn mesti vígamaðr. Tjörvi enn háðsami ok Gunnarr váru systursynir Hróars. Tjörvi bað Ástríðar mannvitsbrekku Móðólfsdóttur, enn brœðr hennar Ketill ok Hrólfr synjuðu honum konunnar, enn þeir gáfu hana Þóri Ketilssyni; þá dró Tjörvi líkneski þeira á kamarsvegg, ok hvert kveld, er þeir Hróarr gengu til kamars, þá hrækti hann

í andlit líkneski Þóris, enn kysti hennar líkneski, áðr Hróarr skóf af. Eftir þat skar Tjörvi þau á hnífskefti sínu ok kvað þetta:

Vér höfum þar *með* Þóri
(þat var sett við glettu)
auðar unga Þrúði
áðr á vegg of fáða.
Nú hefik rastakarns ristit
(réð ek *mart við Syn bjarta*
hauka skofts) á hefti
Hlín ölbœkis mínu.

Héraf gerðust víg þeira Hróars ok systursona hans.

Þorkell fullspakr hét maðr, er nam Njarðvík alla ok bjó þar; hans dóttir var Þjóðhildr, er átti Ævarr enn gamli, ok var þeira dóttir Yngvildr, móðir Ketils í Njarðvík, Þiðrandasonar.

Vetrliði hét maðr, son Arnbjarnar Ólafs sonar langháls, bróðir þeira Lýtings, Þorsteins torfa ok Þorbjarnar í Arnarholti; Óláfr langháls var son Bjarnar reyðarsíðu; Vetrliði nam Borgarfjörð ok bjó þar.

Þórir lína hét maðr, er nam Breiðavík, ok bjó þar; hans synir váru þeir Sveinungr ok Gunnsteinn.

Nú hefir Kolskeggr fyrir sagt heðan frá um landnám.

5. Þorsteinn kleggi nam fyrst Húsavík ok

bjó þar; hans son var Án, er Húsvíkingar eru frá komnir.

Loðmundr enn gamli hét maðr, enn annarr Bjólfr, fóstbróðir hans; þeir fóru til Íslands af Vors, at Þulunesi. Loðmundr var rammaukinn mjök ok fjölkunnigr; hann skaut fyrir borð öndvegissúlum sínum í hafi ok kvaðst þar byggja skyldu sem þær rœki á land. Enn þeir fóstbrœðr tóku Austfjörðu, ok nam *Loðmundr* Loðmundarfjörð, ok bjó þar þenna vetr; þá frá hann til öndvegissúlna sínna fyrir sunnan land. Eftir þat bar hann á skip öll föng sín; enn er segl var dregit, lagðist hann niðr, ok bað øngvan mann vera svá djarfan at hann nefndi *sik*. Enn er hann hafði skamma hríð legit, varð gnýr mikill; þá sá menn at skriða mikil hljóp á bœ þann er Loðmundr hafði búit á; eftir þat settist hann upp, ok tók til orða: „Þat er álag mitt, at þat skip skal aldri heilt af hafi koma, er hér siglir út“. Hann helt síðan suðr fyrir Horn ok vestr með landi, alt fyrir Hjörleifshöfða, ok lendi nökkuru vestar; hann nam þar land sem súlurnar höfðu komit, ok á milli Hafrsár ok Fúlalœkjar; þat heitir nú Jökulsá á Sólheimasandi; hann bjó í Loðmundarhvammi, ok kallaði þar Sólheima. Þá er Loðmundr var gamall, bjó Þrasi í Skógum; hann var ok fjölkunnigr; þat var eitt sinn at Þrasi sá um morgun vatnahlaup mikit; hann veitti vatnit með fjölkyngi

austr fyrir Sólheima; enn þræll Loðmundar sá, ok kvað *falla* sjó norðan um landit at þeim. Loðmundr var þá blindr; hann bað þrælinn fœra sér í dælukeri þat er hann kallaði sjó; ok er hann kom aftr, sagði Loðmundr: „Ekki þikki mér þetta sjór“. Síðan bað hann þrælinn fylgja sér til vatnsins: „ok stikk stafsbroddi mínum í vatnit“; hringr var í stafnum, ok helt Loðmundr tveim höndum um stafinn, enn beit í hringinn; þá tóku vötnin at falla vestr aftr fyrir Skóga; síðan veitti hvárr þeira vötnin frá sér, þar til er þeir fundust við gljúfr nökkur; þá sættust þeir á þat, at áin skyldi þar falla sem skemst væri til sjóvar. Sú er nú kölluð Jökulsá, ok skilr landsfjórðunga. *[Í þeim vatnagangi varð Sólheimasandr. Son Loðmundar var Sumarliði, faðir Þorsteins holmunz, föður Þóru, móður Steins Brandssonar, föður Þóru, er átti Skafti lögmaðr].*

6. Bjólfr, fóstbróðir Loðmundar, nam Seyðarfjörð allan, ok bjó þar alla ævi; hann gaf Helgu dóttur sína, Áni enum ramma, ok fylgði henni heiman öll en nyrðri strönd Seyðarfjarðar, til Vestdalsár. Ísólfr hét sonr Bjólfs, er þar bjó síðan, ok Seyðfirðingar eru frá komnir.

Eyvindr hét maðr, er út kom með Brynjólfi, ok fœrði síðan bygð sína í Mjóvafjörð ok bjó þar; hans son var Hrafn, er seldi Mjóvafjarðar-

land Þorkatli klöku, er *þar* bjó síðan; frá honum er Klökuætt komin.

Egill enn rauði hét maðr, er nam Norðrfjörð ok bjó á Nesi út; hans son var Óláfr, er Nesmenn eru frá komnir.

Freysteinn enn fagri hét maðr; hann nam Sandvík, ok bjó á Barðsnesi, Viðfjörð ok Hellisfjörð; frá honum eru Sandvíkingar ok Viðfirðingar ok Hellisfirðingar komnir.

Þórir enn hávi ok Krumr, þeir fóru af Vors til Íslands; ok þá er þeir tóku land, nam Þórir Krossavík á milli Gerpis ok Reyðarfjarðar; þaðan eru Krossvíkingar komnir; enn Krumr nam land á Hafranesi ok til Þernuness ok alt et ytra, bæði Skrúðey ok aðrar úteyjar, ok þrjú lönd öðrum megin gegnt Þernunesi; þaðan eru Krymlingar komnir.

Ævarr var fyrst í Reyðarfirði, áðr hann fór upp um fjall; enn Brynjólfr í Eskifirði, áðr hann fór upp at byggja Fljótsdal, sem áðr var ritat.

Vémundr hét maðr, er nam Fáskrúðsfjörð allan, ok bjó þar alla ævi; hans son var Ölmóðr, er Ölmœðlingar eru frá komnir.

Þórhaddr enn gamli var hofgoði í Þrándheimi á Mœri; hann fýstist til Íslands ok tók áðr ofan hofit, ok hafði með sér hofsmoldina ok súlurnar; enn hann kom í Stöðvarfjörð, ok lagði Mœrina-helgi á allan fjörðinn, ok lét engu tor-

týna þar nema kvikfé heimilu; hann bjó þar alla ævi, ok eru frá honum Stöðfirðingar komnir.

7. Hjalti hét maðr, er nam Kleifarlönd ok allan Breiðdal þar upp frá; hans son var Kolgrímr, er mart er manna frá komit.

Herjólfr hét maðr, er nam land alt út til Hvalsnesskriðna; hans son var Vápni er Væpnlingar eru frá komnir.

Herjólfr, bróðir Brynjólfs, nam Heydalalönd fyrir neðan Tinnudalsá ok út til Ormsár; hans son var Özurr, er Breiðdœlir eru frá komnir.

Skjöldólfr hét maðr, er nam Stræti alt fyrir útan Gnúp, ok inn öðrum megin til Óss ok til Skjöldólfsness hjá Fagradalsá í Breiðdali; hans son var Háleygr, er þar bjó síðan; frá honum er Háleygjaætt komin.

Þjóðrekr hét maðr; hann nam fyrst Breiðdal allan, enn hann stökk braut þaðan fyrir Brynjólfi, ok ofan í Berufjörð, ok nam alla ena nyrðri strönd Berufjarðar, ok fyrir sunnan um Búlandsnes, ok inn til Rauðaskriðna öðrum megin, ok bjó þrjá vetr þar sem nú heitir Skáli; síðan keypti Björn enn hávi jarðir at honum, ok eru frá honum Berufirðingar komnir.

Björn sviðinhorni hét maðr, er nam Álftafjörð enn nyrðra, inn frá Rauðaskriðum, ok Sviðinhornadal.

Þorsteinn trumbubein hét frændi Böðvars ens hvíta, ok fór með honum til Íslands; hann nam

land fyrir utan Leiruvág til Hvalsnesskriðna; hans son var Kollr enn grái, faðir Þorsteins, föður Þorgríms í Borgarhöfn, föður Steinunnar, er átti Gizurr byskup.

Böðvarr enn hvíti var son Þorleifs miðlungs, Böðvarssonar snæþrymu, Þorleifssonar hvalaskúfs, Ánssonar, Arnarsonar hyrnu, konungs, Þórissonar konungs,. Svína-Böðvarssonar, Kaunssonar konungs, Sölga sonar konungs, Hrólfs sonar ór Bergi, ok Brandönundr, frændi hans, fóru af Vors til Íslands ok kvámu í Álftafjörð enn syðra. Böðvarr nam land inn frá Leiruvági, dali þá alla er þar liggja, ok út öðrum megin til Múla ok bjó at Hofi; hann reisti þar hof mikit. Sonr Böðvars var Þorsteinn, er átti Þórdísi, dóttur Özurar keiliselgs, Hrollaugssonar; þeira son var Síðu-Hallr; hann átti Jóreiði Þiðrandadóttur, ok er þaðan mikil ætt komin. Son þeira var Þorsteinn, faðir Ámunda, föður Guðrúnar, móður Þórdísar, móður Helgu, móður Guðnýjar, móður Sturlusona.

Brandönundr nam land fyrir norðan Múla-Kambsdal ok Melrakkanes, ok inn til Hamarsár, ok er mart manna frá honum komit.

Þórðr skeggi, son Hrapps, Bjarnar sonar bunu, hann átti Vilborgu Ósvaldsdóttur ok Úlfrúnar Játmundardóttur. Þórðr fór til Íslands ok nam land í Lóni, fyrir norðan Jökulsá, milli ok Lónsheiðar, ok bjó í Bœ tíu vetr eða lengr; þá frá

hann til öndvegissúlna sinna fyrir neðan heiði í Leiruvági; þá réðst hann vestr þannig, ok bjó á Skeggjastöðum, sem fyrr er ritat; hann seldi þá Lónlönd Úlfljóti, er lög flutti út hingat. *[Bjó Þórðr þó nokkora vetr síðan í Lóni].* Dóttir Þórðar var Helga, er Ketilbjörn enn gamli átti at Mosfelli. — *Þat var upphaf enna heiðnu laga, at menn skyldu eigi hafa höfuðskip í hafi, enn ef þeir hefði, þá skyldi þeir af taka höfuð, áðr þeir kæmi í lands sýn, ok sigla eigi at landi með gapandi höfðum eða gínandi trjónum, svá at landvættir fælist við. Baugr tvíeyringr eða meiri skyldi liggja í hverju höfuðhofi á stalla; þann baug skyldi hverr goði hafa á hendi sér til lögþinga allra, þeira er hann skyldi sjálfr heyja, ok rjóða hann þar áðr í roðru nautsblóðs, þess er hann blótaði þar sjálfr. Hverr sá maðr, er þar þurfti lögskil af hendi at leysa at dómi, skyldi áðr eið vinna at þeim baugi, ok nefna sér vátta tvá eða fleiri; „nefni ek í þat vætt“, skildi hann segja, „at ek vinn eið at baugi, lögeið; hjálpi mér svá Freyr ok Njörðr ok hinn almáttki Áss, sem ek man svá sök þessa sækja, eða verja, eða vitni bera, eða kviðu, eða dóma, sem ek veit réttast ok sannast ok helzt at lögum, ok öll lögmæt skil af hendi leysa þau er undir mik koma, meðan ek er á þessu þingi.“ Þá var landinu skift í fjórðunga, ok skyldu vera þrjú þing í fjórðungi, enn þrjú höfuðhof í þingsókn hverri; þar váru menn*

valdir til at geyma hofanna at viti ok réttlæti; þeir skyldu nefna dóma á þingum, ok stýra sakferli; því váru þeir guðar kallaðir; hverr maðr skyldi gefa toll til hofs, sem nú til kirkju tíund.

8. Þorsteinn leggr, son Bjarnar blátannar, fór ór Suðreyjum til Íslands, ok nam lönd öll fyrir norðan Horn til Jökulsár í Lóni, ok bjó í Böðvarsholti þrjá vetr, enn seldi síðan löndin ok fór aftr í Suðreyjar.

Rögnvaldr jarl á Mœri *(var)* son Eysteins glumru, Ívars sonar Upplendingajarls, Hálfdanar sonar ens gamla; Rögnvaldr átti Ragnhildi, dóttur Hrólfs nefju; þeira son var Ívarr, er fell í Suðreyjum með Haraldi konungi enum hárfagra; annarr var Göngu-Hrólfr, er vann Norðmandí; frá honum eru Rúðujarlar komnir ok Englakonungar; þriði var Þórir jarl þegjandi, er átti Álöfu árbót, dóttur Haralds konungs hárfagra, ok var þeira dóttir Bergljót, móðir Hákonar jarls ens ríka. Rögnvaldr jarl átti friðlusonu þrjá: hét einn Hrollaugr, annar Einarr, þriði Hallaðr; sá veltist ór jarlsdómi í Orkneyjum. Ok er Rögnvaldr jarl frá þat, þá kallaði hann saman sonu sína, ok spurði hverr þeira þá vildi til eyjanna; enn Þórir bað hann sjá fyrir um sína för; jarlinn kvað honum vel fara, enn kvað hann þar skyldu ríki taka eftir sinn dag. Þá gekk Hrólfr fram, ok bauð sik til farar; Rögnvaldr kvað honum vel hent fyrir sakir afls ok

hreysti, enn kveðst ætla at meiri ofsi væri í skapi hans, enn hann mætti þegar at löndum setjast. Þá gekk Hrollaugr fram, ok spurði ef hann vildi at hann fœri; Rögnvaldr kvað hann ekki mundu jarl verða: „hefir þú þat skap, er engi styrjöld fylgir; munu vegir þínir liggja til Íslands; muntu þar göfigr þikkja á því landi, ok verða kynsæll, enn engi eru hér forlög þín“. Þá gekk Einarr fram ok mælti: „Láttu mik fara til Orkneyja; ek mun þér því heita, er þér mun bezt þikkja, at ek mun aldri aftr koma þér í augsýn“. Jarlinn svarar: „Vel þikki mér at þú farir brutt, enn lítils er mér ván at þér, þvíat móðurætt þín er öll þrælborin“. Eftir þat fór Einarr vestr, ok lagði undir sik eyjarnar, sem segir í sögu hans. Hrollaugr fór þá til Haralds konungs ok var með honum um hríð, þvíat þeir feðgar kómu eigi skapi saman eftir þetta.

9. Hrollaugr fór til Íslands með ráði Haralds konungs, ok hafði með sér konu sína ok sonu; hann kom austr at Horni ok skaut þar fyrir borð öndvegissúlum sínum, ok bar þær á land í Hornafirði, enn hann rak undan ok vestr fyrir land; fekk hann þá útivist harða ok vatnfátt. Þeir tóku land vestr í Leiruvági á Nesjum; var hann þar enn fyrsta vetr; þá frá hann til öndugissúlna sinna ok fór austr þannveg; var hann annan vetr undir Ingólfsfelli. Síðan

fór hann austr í Hornafjörð, ok nam land austan frá Horni til Kvíár, ok bjó fyrst undir Skarðsbrekku í Hornafirði, enn síðan á Breiðabólstað í Fellshverfi. Þá hafði hann lógat þeim löndum, er norðr váru frá Borgarhöfn, enn hann átti til dauðadags þau lönd, er suðr váru frá Hreggsgerðismúla. Hrollaugr var höfðingi mikill ok helt vingan við Harald konung, enn fór aldri útan *[ok eigi vitjaði hann Rögnvalds jarls föður síns, því at honum var ótítt við stjúpmóður sína]*. Haraldr konungr sendi Hrollaugi *[gersimar á deyjanda degi,]* sverð ok ölhorn ok gullhring, þann er vá fimm aura; sverð þat átti Kolr, son Síðu-Halls, enn Kolskeggr enn fróði hafði sét hornit. Hrollaugr var faðir Özurar keiliselgs, er átti Gró, dóttur Þórðar illuga; dóttir þeira var Þórdís, móðir Halls á Síðu. Annarr son Hrollaugs var Hróaldr, faðir Óttars hvalróar, föður Guðlaugar, móður Þorgerðar, móður Járngerðar, móður Valgerðar, móður Böðvars, föður Guðnýjar, móður Sturlusona. Önundr var enn þriði son Hrollaugs. Hallr á Síðu átti Jóreiði Þiðrandadóttur; þeira son var Þorsteinn, faðir Magnúss, föður Einars, föður Magnúss byskups. Annarr son Halls var Egill, faðir Þorgerðar, móður Jóns byskups ens helga. Þorvarðr Hallsson var faðir Þórdísar, móður Jórunnar, móður Halls prests, föður Gizurar, föður Magnúss byskups *ok Þorvalds, föður Gizurar jarls.*

Yngvildr Hallsdóttir var móðir Þóreyjar, móður Sæmundar prests ens fróða. Þorsteinn Hallson var faðir Guðríðar, móður Jóreiðar, móður Ara prests ens fróða. Þorgerðr Hallsdóttir var móðir Yngvildar, móður Ljóts, föður Járngerðar, móður Valgerðar, móður Böðvars, föður Guðnýjar, móður Sturlusona.

10. Ketill hét maðr, er Hrollaugr seldi Hornafjarðarströnd *útan frá Horni* ok inn til Hamra; hann bjó at Meðalfelli; frá honum eru Hornfirðingar komnir.

Auðunn enn rauði keypti land at Hrollaugi útan frá hömrum ok út öðrum megin til Viðborðs; hann bjó í Hofsfelli ok reisti þar hof mikit; frá honum eru Hofsfellingar komnir.

Þorsteinn enn skjálgi keypti land at Hrollaugi, alt frá Viðborði suðr um Mýrar ok til Heinabergsár; hans son var Vestmarr, er Mýramenn eru frá komnir.

Úlfr enn vorski keypti land at Hrollaugi suðr frá Heinabergsá til Hreggerðismúla, ok bjó at Skálafelli *fyrstr manna; frá honum eru Vorsar komnir. Síðan færði Úlfr bú sitt í Papíli ok bjó á Breiðabólstað, ok er þar haugr hans ok svá Þorgeirs haugr. Þorgeirr var son Vorsa-Úlfs, er bjó at Hofi í Papíli.*

Þórðr illugi, son Eyvindar eykikróks, braut skip sitt á Breiðasandi; honum gaf Hrollaugr land milli Jökulsár ok Kvíár, ok bjó hann und-

ir Felli við Breiðá; hans synir váru þeir Örn enn sterki, er deildi við Þórdísi Jarlsdóttur, systur Hrollaugs, ok Eyvindr smiðr. Dœtr hans váru þær Gróa, er Özurr átti, ok Þórdís, móðir Þorbjargar, móður Þórdísar, móður Þórðar illuga, er vá Víga-Skútu.

Ásbjörn hét maðr, son Heyangrs-Bjarnar, hersis ór Sogni; hann var son Helga Helgasonar, Bjarnar sonar bunu. Ásbjörn fór til Íslands ok dó í hafi, enn Þorgerðr kona hans ok synir þeira kvámu út. [*Enn þat var mælt at kona skyldi eigi víðara nema land, enn leiða mætti kvígu tvævetra várlangan dag sólsetra millum, halfstalit naut ok haft vel. Því leiddi Þorgerðr kvígu sína undan Tóftafelli, skamt frá Kvíá, ok í Kiðjaleit hjá Jökulsfelli fyrir vestan. Þorgerðr nam því land um]* alt Ingólfshöfðahverfi á milli Kvíár ok Jökulsár, ok bjó hon at Sandfelli, ok Guðlaugr, son þeira Ásbjarnar, eftir hana; frá honum eru Sandfellingar komnir. Annarr son þeira var Þorgils, er Hnappfellingar eru frá komnir; þriði var Özurr, faðir Þórðar Freysgoða, er mart manna er frá komit.

Helgi hét annarr son Heyjangrs-Bjarnar; hann fór til Íslands ok bjó at Rauðalœk; hans son var Hildir, er Rauðlœkingar eru frá komnir.

Bárðr var enn þriði son Heyjangrs-Bjarnar, er fyrr er getit; hann nam fyrst Bárðardal norðr, enn síðan fór hann norðr um Vánarskarð Bárðar-

götu, ok nam Fljótshverfi alt, ok bjó at Gnúpum; þá var hann kallaðr Gnúpa-Bárðr. Hans synir váru þeir Þorsteinn ok Sigmundr, þriði Egill, fjórði Gísli, fimti Nefsteinn, sétti Þorbjörn krumr, sjaundi Hjörr, átti Þorgrímr, níundi Björn, faðir Geira at Lundum, föður Þorkels læknis, föður Geira, föður Þorkels kanoka, vinar Þorláks byskups ens helga; hann setti regúlastað í Þjokkabœ.

11. Eyvindr karpi nam land milli Almannafljóts ok Geirlandsár, ok bjó at Forsi, fyrir vestan Móðólfsgnúp; hans synir váru þeir Móðólfr, faðir þeira Hrólfs ok Ketils ok Ástríðar mannvitsbrekku; annarr var Önundr, faðir Þraslaugar, móður Tyrfings ok Halldórs, föður Tyrfings, föður Teits. *Áðr Almannafljót hlypi var þat kallat Raftalœkr.*

Maðr hét Ketill enn fíflski, son Jórunnar mannvitsbrekku, dóttur Ketils flatnefs; hann fór af Suðreyjum til Íslands; *hann* var kristinn; hann nam land milli Geirlandsár ok Fjarðarár, fyrir ofan Nýkoma. Ketill bjó í Kirkjubœ; þar höfðu áðr setit Papar, ok eigi máttu þar heiðnir menn búa. Ketill var faðir Ásbjarnar, föður Þorsteins, föður Surts, föður Sighvats lögsögumanns, föður Kolbeins *[föður Guðrúnar, móður Narfa ok Loðmundar Skeggjasonar]*. Hildr hét dóttir Ásbjarnar, móðir Þóris, föður Hildar, er Skarpheðinn átti. Þorbjörg hét dóttir Ketils ens fíflska; hana átti Váli,

son Loðmundar ens gamla. *[Þórðr hét son Surts ór Kirkjubœ, faðir Guðrúnar, móður Þóru, móður Þorsteins holmuns, föður Gunnhildar, móður Jódísar, móður Vilborgar, móður Magnúss, föður Snorra, föður Hallberu, er átti Markús Þórðarson á Melum].*

Böðmóðr hét maðr, er land nam milli Drífandi ok Fjarðarár, ok upp til Böðmóðshorns; hann bjó í Böðmóðstungu; hans son var Óleifr, er Óleifsborg er við kend; hann bjó í Holti. Hans son var Vestarr, faðir Helga, föður Gró, er Glœðir átti.

Eysteinn enn digri fór af Sunnmœri til Íslands; hann nam land fyrir austan Geirlandsá til móts við Ketil enn fíflska, ok bjó í Geirlandi; hans son var Þorsteinn frá Keldugnúpi; *[hann var faðÞorkels, föður Þorsteins frá Keldugnúpi, föður Þoríðar, móður Álofar, móður Guðrúnar, móður Þorvalds, föður Ingiríðar, móður Ástríðar, móður Ingibjargar, móður Þuríðar, móður Hallberu, er átti Markús Þórðarson á Melum].*

Eysteinn son Hrana Hildissonar paraks, fór ór Noregi til Íslands; hann kaupir lönd at Eysteini digra, þau er hann hafði numit, ok kvað vera Meðallönd; hann bjó at Skarði. Hans börn váru þau Hildir ok Þorljót, er átti Þorsteinn at Keldugnúpi. Hildir vildi fœra bú sítt í Kirkjubœ eftir Ketil, ok hugði at þar mundi heiðinn maðr mega búa; enn er hann kom nær at tún-

garði, varð hann bráðdauðr; þar liggr hann í Hildishaugi.

Vilbaldr hét maðr, bróður Áskels hnokkans; hann fór af Írlandi til Íslands, ok hafði skip þat er hann kallaði Kúða, ok kom í Kúðafljótsós; hann nam Tunguland á milli Skaftár ok Hólmsár, ok bjó á Búlandi; hans börn váru þau Bjólan, faðir Þorsteins, ok Ölvér muðr, ok Bjollok, er átti Áslákr örgoði.

Leiðólfr kappi hét maðr; hann nam land fyrir austan Skaftá til Drífandi, ok bjó at Á fyrir austan Skaftá, út frá Skál, enn annat bú átti hann á Leiðólfsstöðum undir Leiðólfsfelli, ok var þar þá mart bygða. Leiðólfr var faðir Þórunnar, móður Hróars Tungugoða. Hróarr átti Arngunni Hámundardóttur, systur Gunnars frá Hlíðarenda; þeira börn váru þau Hámundr halti ok Ormhildr. Vébrandr hét son Hróars ok ambáttar. Hróarr tók Þórunni brún, dóttur Þorgils ór Hvammi í Mýdal; Þorfinnr hét son þeira. Hróarr bjó fyrst í Ásum; síðan tók hann Lómagnúpslönd af Eysteini, syni Þorsteins titlings ok Uðar Eyvindardóttur, systur þeira Móðólfs ok Branda. Þraslaug var dóttur Þorsteins titlings, er átti Þórðr freysgoði. Önundr töskubak, frændi Þorsteinsbarna, skoraði Hróari á hólm á Skaftafellsþingi, ok fell at fótum Hróari. Þorsteinn Upplendingr tók Þórunni brún ok flutti útan; Hróarr fór ok útan; þá drap hann Þröst berserk á

hólmi, er nauðga vildi eiga Sigríði konu hans, enn þeir Þorsteinn sættust. Móðólfssynir váru at vígi Hróars, ok Þórir, mágr þeira, Brandr frá Gnúpum ok Steinólfr búi hans. Hámundr hefndi þeira Hróars.

12. Ísólfr hét maðr; hann kom út síð landnámatíðar ok skoraði á Vilbald til landa eðr hólmgöngu, enn Vilbaldr vildi eigi berjast ok fór brutt af Búlandi; hann átti þá land milli Hólmsár ok Kúðafljóts. Enn Ísólfr fór á Búland ok átti land milli Kúðafljóts ok Skaftár. Hans son var Hrani á Hranastöðum, enn dóttir Björg, er átti Önundr son Eyvindar karpa; Þraslaug var dóttir þeira, er átti Þórarinn son Ölvés í Höfða.

Hrafn hafnarlykill var víkingr mikill; hann fór til Íslands ok nam land milli Hólmsár ok Eyjarár ok bjó í Dynskógum; hann vissi fyrir elds uppkvámu ok fœrði bú sitt í Lágey; hans son var Áslákr örgoði, er Lágeyingar eru frá komnir.

Maðr hét Hrólfr höggvandi; hann bjó á Norðmœri, þar sem hét Moldatún; hans synir váru þeir Vémundr ok Molda-Gnúpr; þeir váru vígamenn miklir ok járnsmiðir. Vémundr kvað þetta, er hann var í smiðju:

Ek bar einn
af ellifu
bana orð.
Blástu meir!

Gnúpr fór til Íslands fyrir vígasakir þeira brœðra, ok nam land milli Kúðafljóts ok Eyjarár, ok Álftave ralt; þar var þá vatn mikit ok álftveiðr á. Molda-Gnúpr seldi mörgum mönnum af landnámi sínu, ok gerðist þar fjölbygt, áðr jarðeldr rann þar ofan, enn þá flýðu þeir vestr til Höfðabrekku, ok gerðu þar tjaldbúðir, er heitir á Tjaldavelli; enn Vémundr, son Sigmundar kleykis, léyfði þeim eigi þarvist; þá fóru þeir í Hrossagarð ok gerðu þar skála, ok sátu þar um vetrinn, og gerðist þar ófriðr með þeim ok vígafar. Enn um várit eftir fóru þeir Molda-Gnúpr vestr í Grindavík ok staðfestust þar; þeir höfðu fátt kvikfjár. Þeir váru þá fulltíða synir Molda-Gnúps, Björn ok Gnúpr, Þorsteinn hrungnir ok Þórðr leggjaldi. Björn dreymdi um nótt at bergbúi kœmi at honum ok bauð at gera félag við hann, enn hann þóttist játa því; eftir þat kom hafr til geita hans, ok tingaðist þá svo skjótt fé hans, at hann varð skjótt vellauðigr; síðan var hann Hafr-Björn kallaðr. Þat sá ófreskir menn, at landvættir allar fylgðu Hafr-Birni til þings, enn þeim Þorsteini ok Þórði til veiða*r* ok fisk*i*. Hafr-Björn átti *Jórunni, stjúpdóttur Gnúps bróður síns;* þeira son var Svertingr er átti Húngerði, dóttur Þórodds Tungu-Oddssonar ok Jófríðar Gunnarsdóttur; þeira dóttir Þorbjörg móðir Sveinbjarnar, föður Bótólfs, föður Þórdísar, móður Helgu, móður Guð-

nýjar, móðar Sturlusona. Gnúpr Molda-Gnúpsson átti Arnbjörgu Raþormsdóttur. Iðunn var dóttir Molda-Gnúps, er átti Þjóstarr á Álftanesi. Þormóðr var son þeira, sem fyrr er ritat.

13. Eysteinn hét maðr, son Þorsteins drangakarls; hann fór til Íslands af Hálogalandi ok braut skip sítt, enn meiddist sjálfr í viðum. Hann bygði Fagradal, enn kerlingu eina rak af skipinu í Kerlingarfjörð; þar er nú Höfðársandr. Ölvér son Eysteins nam land fyrir austan Grímsá; þar hafði engi maðr þorat at nema fyrir landvættum, síðan Hjörleifr var drepinn. Ölvér bjó í Höfða; hans son var Þórarinn í Höfða, bróðir sammœðri Halldórs Örnólfsonar, er Mörðr órœkja vá undir Hömrum, ok Arnórs, er þeir Flosi ok Kolbeinn, synir Þórðar Freysgoða, vágu á Skaftafells þingi.

Sigmundr kleykir, son Önundar bílds, nam land milli Grímsár ok Kerlingarár, er þá fell fyrir vestan Höfða; frá Sigmundi eru þrír byskupar komnir; Þorlákr ok Páll ok Brandr.

Björn hét maðr, auðigr ok ofláti mikill; hann fór til Íslands af Valldresi, ok nam land milli Kerlingarár ok Hafrsár, ok bjó at Reyni; hann átti ilt við Loðmund enn gamla. Frá Reyni-Birni er enn helgi Þorlákr byskup kominn *[langfeðgum at telja]*.

Loðmundr enn gamli nam land milli Hafrsár ok Fúlalœkjar, sem fyrr er ritat; þat er þá hét

Fúlalœkr er nú kölluð Jökulsá á Sólheimasandi, er skilr landsfjórðunga.

Loðmundr enn gamli á Sólheimum átti sex sonu eðr fleiri: Váli hét son hans, faðir Sigmundar, er átti Oddlaugu, dóttur Eyvindar ens eyverska. Sumarliði hét annarr son Loðmundar, faðir Þorsteins holmunns í Mörk, föður Þóru, móður Steins, föður *Þóru, móður* Surts ens hvíta Skaftastjúps; hann var Sumarliðason; Skafti lögsögumaðr átti Þóru síðar enn Sumarliði; þat segir í Ölfusinga kyni. Vémundr hét enn þriði son Loðmundar, faðir Þorkötlu, er átti Þorsteinn vífill; þeira dóttir var Arnkatla, móðir Hróa ok Þórdísar, er átti Steinn Brandsson; þeira dóttir var Þóra, er átti *Sumarliði ok Skafti lögsögumaðr.* Ari hét enn fjórði, Hróaldr hét enn fimti, Ófeigr hét enn sétti son Loðmundar, laungetinn; hann átti Þraslaugu, dóttur Eyvindar eyverska, systur Oddlaugar; frá þeim öllum er mart manna komit.

Nú eru rituð landnám í Austfirðinga fjórðungi, eftir því sem vitrir menn ok fróðir hafa sagt; hefir í þeim fjórðungi mart stórmenni verit síðan, ok þar hafa margar stórar sögur gerzt. Enn þessir hafa þar stœrstir landnámsmenn verit: Þorsteinn hvíti, Brynjólfr enn gamli, Graut-Atli ok Ketill Þiðrandasynir, Hrafnkell goði, Böðvarr enn hvíti, Hrollaugr, son Rögnvalds jarls, Özurr, son Ásbjarnar Heyjangrs-Bjarnarsonar, er Freys-

gyðlingar eru frá komnir, Ketill enn fíflski, Leiðólfr kappi.

V.

Hér hefjast upp landnám í Sunnlendinga fjórðungi, er með mestum blóma er alls Íslands fyrir landskosta sakir ok höfðingja þeira er þar hafa bygt, bæði lærðir ok ólærðir.

1. *Austfirðir bygðust fyrst á Islandi, enn á millum Hornafjarðar ok Reykjaness varð seinast albygt; þar réð veðr ok brim landtöku manna fyrir hafnleysis sakir ok öræfis. Sumir þeir er fyrstir kómu út bygðu næstir fjöllum, ok merkðu at því landskostina, at kvikféit fýstist frá sjónum til fjallanna. Þeim mönnum er síðar kómu út þóttu hinir numit hafa of víða land er fyrri kómu, enn á þat sætti Haraldr konungr þá hinn hárfagri, at engi skyldi víðara nema enn hann mætti eldi yfir fara á degi með skipverjum sínum. Menn skyldu elda gera, þá er sól væri í austri; þar skyldi gera aðra reyki, svá at hvára sæi frá öðrum, enn þeir eldar, er gervir váru þá er sól var í austri, skyldi brenna til nætr; síðan skyldu þeir ganga til þess er sól væri í vestri, ok gera þar aðra elda.*

Þrasi hét maðr, son Þórólfs *(Herjólfssonar?)*.

hornabrjóts; hann fór af Hörðalandi til Íslands, ok nam land milli Kaldaklofsár ok Jökulsár; hann bjó í Skógum enum eystrum; hann var rammaukinn mjök, ok átti deilur við Loðmund enn gamla, sem áðr er ritat. Sonr Þrasa var Geirmundr, faðir Þorbjarnar, föður Brands í Skógum, *[föður Skeggja í Skógum, föður Bolla í Skógum, föður Skeggja, föður Hildar, er átti Njáll í Skógum Sigmundarson; þeirra son Skeggi, faðir Eyjólfs, föður Brands, er nú býr í Skógum]*.

Hrafn enn heimski hét maðr, son Valgarðs Vémundar sonar orðlokars, Þórólfs sonar váganefs, Hrœreks sonar slöngvandbauga, Haralds sonar hilditannar Danakonungs; hann fór ór Þrándheimi til Íslands, ok nam land milli Kaldaklofsár ok Lambafellsár; hann bjó at Rauðafelli enu eystra ok var et mesta göfigmenni; hans börn váru þau Jörundr goði ok Helgi bláfauskr ok Freygerðr.

2. Ásgeirr kneif hét maðr, son Óleifs hvíta Skæringssonar, Þórólfssonar; móðir hans var Þórhildr, dóttir Þorsteins haugabrjóts; Ásgeirr fór til Íslands ok nam land milli Lambafellsár ok Seljalandsár, ok bjó þar er nú heitir at Auðnum; hans son var Jörundr ok Þorkell, faðir Ögmundar, föður Jóns byskups ens helga. Dóttir Ásgeirs var Helga, móðir Þórunnar, móður Þorláks, föður Þórhalls, föður Þorláks byskups ens helga.

Þorgeirr enn hörðski, son Bárðar blönduhorns, fór ór Viggjum ór Þrándheimi til Íslands; hann keypti land at Ásgeiri kneif milli Lambafellsár ok Írarár, ok bjó í Holti. Fám vetrum síðar fekk hann Ásgerðar, dóttur Asks ens ómálga, ok váru þeira synir Þorgrímr enn mikli ok Holta-Þórir, faðir Þorleifs kráks ok Skorar-Geirs.

Ófeigr hét ágætr maðr í Raumsdœlafylki; hann átti Ásgerði dóttur Asks ens ómálga. Ófeigr varð missáttr við Harald konung hárfagra, ok bjóst af því til Íslandsferðar; enn er hann var búinn, sendi Haraldr konungr menn til hans, ok var (hann) tekinn af lífi, enn Ásgerðr fór út með börn þeira, ok með henni Þórólfr, bróðir hennar laungetinn. Ásgerðr nam land millum Seljalandsmúla ok Markarfljóts, ok Langanes alt upp til Joldusteins, ok bjó norðan í Katanesi. Börn Ófeigs ok Ásgerðar váru Þorgeirr gollnir ok Þorsteinn flöskuskegg, Þorbjörn kyrri ok Álof elliðaskjöldr, er átti Þorbergr kornamúli; þeira börn Eysteinn ok Hafþóra, er Eiðr Skeggjason átti. Þorgerðr var ok Ófeigs dóttir, er átti Fiðr Otkelsson.

Þórólfr, bróðir Ásgerðar, nam land at ráði hennar fyrir vestan Fljót milli Deildará tveggja, ok bjó í Þórólfsfelli; hann fœddi þar Þorgeir gollni, son Ásgerðar, er þar bjó síðan; hans son var Njáll, er inni var brendr.

Ásbjörn Reyrketilsson ok Steinfiðr bróðir hans námu land fyrir ofan Krossá fyrir austan Fljót. Steinfiðr bjó á Steinfinnsstöðum, ok er ekki manna frá honum komit. Ásbjörn helgaði landnám sitt Þór ok kallaði Þórsmörk; hans son var Ketill enn auðgi, er átti Þuríði Gollnisdóttur; þeira börn váru þau Helgi ok Ásgerðr.

3. Ketill hæingr hét ágætr maðr í Naumdœlafylki, son Þorkels Naumdœla jarls ok Hrafnhildar, dóttur Ketils hæings ór Hrafnistu. Ketill bjó þá í Naumudal, er Haraldr konungr hárfagri sendi þá Hallvarð harðfara ok Sigtrygg snarfara til Þórólfs Kveldúlfssonar, frænda Ketils; þá dró Ketill lið saman ok ætlaði at veita Þórólfi, enn Haraldr konungr fór et efra um Eldueið, ok fekk skip í Naumdœlafylki ok fór svá norðr í Alost á Sandnes, ok tók þar af lífi Þórólf Kveldúlfsson; fór þá norðan et ytra ok fann þá marga menn, er til liðs ætluðu við þá Þórólf; hnekti konungr þeim þá. Enn litlu síðar fór Ketill hæingr norðr í Torgar, ok brendi inni Hárek ok Hrœrek Hildiríðarsonu, er Þórólf höfðu rœgðan dauðarógi; enn eftir þat réð Ketill til Íslandsferðar með Ingunni konu sína ok sonu þeira. Hann kom skipi sínu í Rangárós, ok var enn fyrsta vetr at Hrafnstóftum. Ketill nam öll lönd á milli Þjórsár ok Markarfljóts; þar námu síðan margir göfgir menn með ráði Hæings. Ketill eignaði sér eink-

um land milli Rangár ok Hróarslœkjar, alt fyrir neðan Reyðarvatn, ok bjó at Hofi. Þá er Ketill hafði fœrt flest föng sín til Hofs, varð Ingunn léttari, ok fœddi þar Hrafn, er fyrst sagði lög upp á Íslandi; því heitir þar at Hrafnstóftum. Hæingr hafði undir sik lönd öll fyrir austan Rangá ena eystri ok Vatnsfell, til lœkjar þess er fellr fyrir útan Breiðabólstað, ok fyrir ofan Þverá, alt nema Dufþaksholt ok Mýrina; þat gaf hann þeim manni er Dufþakr hét; hann var hamrammr mjök. Helgi hét annarr son Hæings; hann átti Valdísi Jólgeirsdóttur; þeira dóttir var Helga, er átti Oddbjörn askasmiðr; við hann er kent Oddbjarnarleiði. Börn þeira Oddbjarnar ok Helgu váru þau Hróaldr, Kolbeinn, Kolfinna ok Ásvör. Stórólfr var enn þriði son Hæings; hans börn váru þau Ormr enn sterki ok Otkell ok Hrafnhildr, er átti Gunnarr Baugsson; þeira son var Hámundr, faðir Gunnars at Hlíðarenda. Vestarr hét enn fjórði son Hæings, hann átti Móeiði; þeira dóttir var Ásný, er átti Ófeigr grettir; þeira börn váru þau Ásmundr skegglauss, Ásbjörn, Aldís, móðir Valla-Brands ok Ásvör, móðir Helga ens svarta; Æsa hét ein. Herjólfr hét enn fimti son Hæings, faðir Sumarliða, föður Vetrliða skálds; þeir bjoggu í Sumarliðabœ; þar heitir nú undir Brekkum. Vetrliða vágu þeir Þangbrandr prestr ok Guðleifr Arason af Reykjahólum um níð. Sæ-

björn goði var son Hrafns Hæingssonar, er átti Unni, dóttur Sigmundar; þeira son Arngeirr.

Sighvatr rauði hét maðr göfigr á Hálogalandi; hann átti Rannveigu, dóttur Eyvindar lamba ok Sigríðar, er átt hafði Þórólfr Kveldúlfsson; Rannveig var systir Finns ens skjálga. Sighvatr fór til Íslands at fýsn sinni, ok nam land at ráði Hæings í hans landnámi fyrir vestan Markarfljót, Einhyrningsmörk fyrir ofan Deildará, ok bjó í Bólstað; hans son (var) Sigmundr faðir Marðar gígju, ok Sigfúss í Hlíð ok Lambi á Lambastöðum, ok Rannveig, er átti Hámundr Gunnarsson ok Þorgerðr, er átti Önundr bíldr í Flóa. Annarr son Sighvats var Bárekr, faðir Þórðar, föður Steina.

Jörundr goði, son Hrafns ens heimska, bygði fyrir vestan Fljót, þar er nú heitir á Svertingsstöðum; hann reisti þar hof mikit. Bjórr lá ónuminn fyrir austan Fljót milli Krossár ok Joldusteins; þat land fór Jörundr eldi, ok lagði til hofs. Jörundr átti *Þuríði, dóttur Þorbjarnar ens gaulverska;* þeira son var Valgarðr goði, faðir Marðar, ok Úlfr örgoði, er Oddverjar eru frá komnir ok Sturlungar; mart stórmenni er frá Jörundi komit á Íslandi.

Þorkell bundinfóti nam land at ráði Hæings umhverfis Þríhyrning, ok bjó þar undir fjallinu; hann var hamrammr mjök. Börn Þorkels váru

þau Börkr blátannarskegg, faðir Starkaðar undir Þríhyrningi, ok Þórný, er átti Ormr enn sterki, ok Dagrún, móðir Bersa.

4. Baugr hét maðr, fóstbróðir Hæings; hann fór til Íslands, ok var enn fyrsta vetr á Baugsstöðum, enn annan með Hæingi; hann nam Fljótshlíð alla at ráði Hæings ofan um Breiðabólstað til móts við Hæing, ok bjó at Hlíðarenda; hans son var Gunnarr í Gunnarsholti ok Eyvindr at Eyvindarmúla; þriði Steinn enn snjalli. ok *Hildr dóttir*, er átti Örn í Vælugerði. Þeir Steinn enn snjalli ok Sigmundr, son Sighvats rauða, áttu för útan af Eyrum, ok kvámu til Sandhólaferju allir senn, Sigmundr ok förunautar Steins, ok vildu hvárir fyrr fara yfir ána; þeir Sigmundr stökuðu húskörlum Steins, ok ráku þá frá skipinu; þá kom Steinn at, ok hjó þegar Sigmund banahögg. Um víg þetta urðu Baugssynir allir sekir ór Hlíðinni; fór Gunnarr í Gunnarsholt, enn Eyvindr undir Fjöll austr í Eyvindarhóla, enn Snjallsteinn í Snjallsteinshöfða. Þat líkaði illa *[Þorgerði]* dóttur Sigmundar, er föðurbani hennar fór út þannig, ok eggjaði Önund, bónda sinn, at hefna Sigmundar. Önundr fór með þrjá tigu manna í Snjallshöfða ok bar þar eld at húsum. Snjallsteinn gekk út ok gafst upp; þeir leiddu hann í höfðann, ok vágu hann þar; eftir víg þat mælti Gunnarr; hann átti þá Hrafnhildi Stórólfsdóttur, systur Orms ens sterka. Hámundr

var son þeira. Þeir váru báðir afreksmenn at afli ok vænleik. Önundr varð sekr um víg Snjallsteins; hann sat með fjölmenni tvá vetr. Örn í Vælugerði, mágr Gunnars, helt njósnum til Önundar. Eftir jól enn þriðja vetr fór Gunnarr með þrjá tigu manna at Önundi, at tilvísan Arnar; Önundr fór frá leik með tólfta mann til hrossa sinna; þeir fundust í Orrostudal; þar fell Önundr með fjórða mann, enn einn af Gunnari. Gunnarr var í blárri kápu; hann reið upp eftir Holtum til Þjórsár, ok skamt frá ánni fell hann af baki, ok var þá örendr af sárum. Þá er synir Önundar vóxu upp, Sigmundr kleykir ok Eilífr auðgi, sóttu þeir Mörð gígju at eftirmáli, frænda sinn. Mörðr kvað þat óhœgt um sekjan mann; þeir kváðu sér við Örn verst líka, er þeim sat næst. Mörðr lagði þat til, at þeir skyldu fá Erni skóggangssök, ok koma honum svá ór heraði. Önundarsynir tóku beitingamál á hendr Erni, ok varð hann svá sekr, at Örn skyldi falla óheilagr fyrir Önundarsonum hvarvetna nema í Vælugerði ok í örskotshelgi við landeign sína. Önundarsynir sátu jafnan um hann, enn hann gætti sín vel. Svá fengu þeir fœri á Erni, at hann rak naut ór landi sínu; þá vágu þeir Örn, ok hugðu menn at hann mundi óheilagr fallit hafa. Þorleifr gneisti, bróðir Arnar, keypti at Þormóði Þjóstarssyni, at hann helgaði Örn; Þormóðr var þá kominn út á Eyr-

um; hann skaut þá skot svá langt af handboga at fall Arnar varð í örskotshelgi hans. Þá mæltu þeir Hámundr Gunnarsson ok Þorleifr eftir Örn, enn Mörðr veitti þeim brœðrum; þeir guldu eigi fé, enn skyldu vera heraðssekir ór Flóa; þá bað Mörðr til handa Eilífi Þorkötlu Ketilbjarnardóttur, ok fylgðu henni heiman Höfðalönd, ok bjó Eilífr þar; enn til handa Sigmundi bað hann Arngunnar, dóttur Þorsteins drangakarls, ok réðst hann austr í sveit; þá gifti Mörðr ok Rannveigu, systur sína, Hámundi Gunnarssyni, ok réðst hann þá aftr í Hlíðina, ok var þeira son Gunnarr at Hlíðarenda.

Hildir ok Hallgeirr ok Ljót, systir þeira, váru kynjuð af Vestrlöndum; þau fóru til Íslands, ok námu land milli Fljóts ok Rangár, Eyjasveit alla upp til Þverár. Hildir bjó í Hildisey; hann var faðir Móeiðar. Hallgeirr bjó í Hallgeirsey; hans dóttir var Mábil, er átti Helgi Hæingsson; enn Ljót bjó á Ljótarstöðum.

5. Dufþakr í Dufþaksholti var leysingi þeira brœðra; hann var hamrammr mjök, ok svá var Stórólfr Hæingsson; hann bjó þá at Hváli; þá skildi á um beitingar. Þat sá ófreskr maðr um kveld nær dagsetri, at björn mikill gekk frá Hváli, enn griðungr frá Dufþaksholti, ok fundust á Stórólfsvelli, ok gengust at reiðir, ok mátti björninn meira. Um morguninn var þat sét, at dalr var þar eftir, er þeir höfðu fundizt, sem

um væri snúit jörðinni, ok heitir þar nú Öldugröf; báðir váru þeir meiddir.

Ormr ánauðgi, son Bárðar Bárekssonar, bróðir Hallgríms sviðbálka, bygði fyrst Vestmannaeyjar, enn áðr var þar veiðistöð ok lítil vetrseta eðr engi; hans dóttir var Halldóra, er átti Eilífr Valla-Brandsson.

Eilífr ok Björn, brœðr, fóru ór Sogni til Íslands; Eilífr nam Odda enn litla upp til Reyðarvatns ok Víkingslœkjar; hann átti Helgu, dóttur Önundar bílds; þeira son var Eilífr ungi, er átti Oddnýju, dóttur Odds ens mjóva; þeira dóttir var Þuríðr, er átti Þorgeirr í Odda; þeira dóttir var Helga.

Björn bjó í Svínhaga, ok nam land upp með Rangá; hans börn váru þau Þorsteinn, faðir Gríms holtaskalla, ok Hallveig, móðir Þórunnar, móður Guðrúnar, móður Sæmundar, föður Brands byskups.

Kolr hét maðr, son Óttars ballar; hann nam land fyrir austan Reyðarvatn ok Stotalœk fyrir vestan Rangá, ok Tröllaskóg, ok bjó at Sandgili; hans son var Egill, er sat fyrir Gunnari Hámundarsyni *hjá Knafahólum*, ok fell þar sjálfr ok austmenn tveir með honum, ok Ari húskarl hans, enn Hjörtr, bróðir Gunnars af hans liði. *Synir Gunnars váru þeir Hrani ok Hámundr. Gunnarr barðist við Otkel ór Kirkjubœ við garð at Hofi, ok fell Otkell þar ok Skamkell. Geirr*

goði ok Gizurr hvíti ok Ásgrímr Elliðagrímsson, ok Störkuðr undan Þríhyrníngi, son Barkar blátannarskeggs, Þorkelssonar bundinfóta, er átti Þuríði Egilsdóttur frá Sandgili, þeir fóru um Leiðarskeið, ok kómu um nótt með þrjá tigu manna til Hlíðarenda, enn Gunnarr var fyrir með einn karlmann fulltíða; tveir menn fellu ór liði Geirs, enn sextán urðu sárir, áðr Gunnarr fell.

Hrólfr rauðskeggr hét maðr; hann nam Hólmslönd öll milli Fiskár ok Rangár, ok bjó at Forsi; hans börn váru þau Þorsteinn rauðnefr, er þar bjó síðan, ok Þóra, móðir Þorkels mána, ok Æsa, móðir Þórunnar, móður Þorgeirs at Ljósavatni, ok Helga, móðir Odds frá Mjósyndi. Dóttir Odds var Ásborg, er átti Þorsteinn goði, faðir Bjarna ens spaka, föður Skeggja, föður Markúss lögsögumanns. Þorsteinn rauðnefr var blótmaðr mikill; hann blótaði forsinn, ok skildi bera leifar allar á forsinn; hann var ok framsýnn mjök. Þorsteinn lét telja sauði sína ór rétt tuttugu hundruð, enn þá hljóp alla réttina þaðan af; því var sauðrinn svá margr, at hann sá á haustum, hverir feigir váru ok lét þá skera. Enn et síðasta haust er hann lifði, þá mælti hann í sauðarétt: „Skeri þér nú sauði þá er þér vilit; feigr em ek nú, eðr allr sauðrinn elligar, nema bæði sé“. Enn þá nótt er hann andaðist, rak sauðinn allan í forsinn.

um væri snúit jörðinni, ok heitir þar nú Öldugröf; báðir váru þeir meiddir.

Ormr ánauðgi, son Bárðar Bárekssonar, bróðir Hallgríms sviðbálka, bygði fyrst Vestmannaeyjar, enn áðr var þar veiðistöð ok lítil vetrseta eðr engi; hans dóttir var Halldóra, er átti Eilífr Valla-Brandsson.

Eilífr ok Björn, brœðr, fóru ór Sogni til Íslands; Eilífr nam Odda enn litla upp til Reyðarvatns ok Víkingslœkjar; hann átti Helgu, dóttur Önundar bílds; þeira son var Eilífr ungi, er átti Oddnýju, dóttur Odds ens mjóva; þeira dóttir var Þuríðr, er átti Þorgeirr í Odda; þeira dóttir var Helga.

Björn bjó í Svínhaga, ok nam land upp með Rangá; hans börn váru þau Þorsteinn, faðir Gríms holtaskalla, ok Hallveig, móðir Þórunnar, móður Guðrúnar, móður Sæmundar, föður Brands byskups.

Kolr hét maðr, son Óttars ballar; hann nam land fyrir austan Reyðarvatn ok Stotalœk fyrir vestan Rangá, ok Tröllaskóg, ok bjó at Sandgili; hans son var Egill, er sat fyrir Gunnari Hámundarsyni *hjá Knafahólum,* ok fell þar sjálfr ok austmenn tveir með honum, ok Ari húskarl hans, enn Hjörtr, bróðir Gunnars af hans liði. *Synir Gunnars váru þeir Hrani ok Hámundr. Gunnarr barðist við Otkel ór Kirkjubœ við garð at Hofi, ok fell Otkell þar ok Skamkell. Geirr*

goði ok Gizurr hvíti ok Ásgrímr Elliðagrímsson, ok Störkuðr undan Þríhyrníngi, son Barkar blátannarskeggs, Þorkelssonar bundinfóta, er átti Þuríði Egilsdóttur frá Sandgili, þeir fóru um Leiðarskeið, ok kómu um nótt með þrjá tigu manna til Hlíðarenda, enn Gunnarr var fyrir með einn karlmann fulltíða; tveir menn fellu ór liði Geirs, enn sextán urðu sárir, áðr Gunnarr fell.

Hrólfr rauðskeggr hét maðr; hann nam Hólmslönd öll milli Fiskár ok Rangár, ok bjó at Forsi; hans börn váru þau Þorsteinn rauðnefr, er þar bjó síðan, ok Þóra, móðir Þorkels mána, ok Æsa, móðir Þórunnar, móður Þorgeirs at Ljósavatni, ok Helga, móðir Odds frá Mjósyndi. Dóttir Odds var Ásborg, er átti Þorsteinn goði, faðir Bjarna ens spaka, föður Skeggja, föður Markúss lögsögumanns. Þorsteinn rauðnefr var blótmaðr mikill; hann blótaði forsinn, ok skildi bera leifar allar á forsinn; hann var ok framsýnn mjök. Þorsteinn lét telja sauði sína ór rétt tuttugu hundruð, enn þá hljóp alla réttina þaðan af; því var sauðrinn svá margr, at hann sá á haustum, hverir feigir váru ok lét þá skera. Enn et síðasta haust er hann lifði, þá mælti hann í sauðarétt: „Skeri þér nú sauði þá er þér vilit; feigr em ek nú, eðr allr sauðrinn elligar, nema bæði sé“. Enn þá nótt er hann andaðist, rak sauðinn allan í forsinn.

6. Úlfr gyldir hét hersir ríkr á Þelamörk; hann bjó á Fíflavöllum; hans son var Ásgrímr, er þar bjó síðan. Haraldr konungr hárfagri sendi Þórorm frænda sinn ór Þrumu, at heimta skatt af Ásgrími, enn hann galt eigi; þá sendi hann Þórorm annat sinn til höfuðs honum, ok drap hann þá Ásgrím. Þá var Þorsteinn, son Ásgríms, í víkingu, enn Þorgeirr, annarr son hans, var tíu vetra. Nökkuru síðar kom Þorsteinn ór hernaði ok lagði til Þrumu, ok brendi Þórorm inni ok hjú hans öll, enn hjó búit ok rænti öllu lausafé. Eftir þat fór hann til Íslands, ok Þorgeirr, bróðir hans, ok Þórunn, móðursystir þeira; hon nam Þórunnarhálsa alla.

Þorgeirr keypti Oddalönd at Hrafni Hæingssyni, ok Strandir báðar ok Varmadal, ok alt milli Rangár ok Hróarslœkjar; hann bjó fyrst í Odda, ok fekk þá Þoríðar Eilífsdóttur.

Þorsteinn nam land at ráði Flosa, er numit hafði áðr Rangárvöllu, fyrir ofan Víkingslœk til móts við Svínhaga-Björn, ok bjó í Skarðinu eystra; um hans daga kom skip út í Rangárós; þar var á sótt mikil, enn menn vildu eigi hjálpa þeim; þá fór Þorsteinn til þeira, ok fœrði þá þangat er nú heita Tjaldstaðir, ok gerði þeim þar tjald, ok þjónaði þeim sjálfr, meðan þeir lifðu; enn þeir dó allir; enn sá er lengst lifði gróf niðr fé mikit, ok hefir þat ekki fundizt síðan. Af

þessum atburðum var Þorsteinn tjaldstœðingr kallaðr; hans synir váru þeir Gunnarr ok Skeggi.

7. Flosi hét maðr, son Þorbjarnar ens gaulverska; hann drap þrjá sýslumenn Haralds konungs hárfagra, ok fór eftir þat til Íslands; hann nam land fyrir austan Rangá, alla Rangárvöllu ena eystri; hans dóttir var Ásný, móðir Þoríðar er Valla-Brandr átti. Son Valla-Brands var Flosi, faðir Kolbeins, föður Guðrúnar, er Sæmundr fróði átti. *Flosi átti Guðrúnu Þórisdóttur, Skegg-Brodda sonar; þeira synir váru þeir Kolbeinn, er fyrr var nefndr, ok Bjarni, faðir Bjarna, föður Flosa, föður Valgerðar, móður herra Erlends, föður Hauks. Af því fór Loftr hinn gamli, systurson Flosa, at blóta á Gaulum, at Flosa var ófritt í Noregi. Flosi hinn norrœni átti Þórdísi ena miklu, dóttur Þórunnar ennar auðgu, Ketils dóttur hins einhenda; þeira dóttir var Ásný, er átti Þorgeirr.*

Ketill enn einhendi hét maðr, son Auðunar þunnkárs; hann nam Rangárvöllu alla ena ytri, fyrir ofan Lœkjarbotna ok fyrir austan Þjórsá, ok bjó at Á; hann átti Ásleifu Þorgilsdóttur. Þeira son var Auðun, faðir Brynjólfs, föður Bergþórs, föður Þorláks, föður Þórhalls, föður Þorláks byskups ens helga.

Ketill örriði, brœðrungr Ketils einhenda, nam land it ytra með Þjórsá ok bjó á Völlum enum ytrum; hans son var Helgi hrogn, er átti Helgu

dóttur Hrólfs rauðskeggs; þeira son var Oddr mjóvi, faðir Ásborgar, er átti Þorsteinn goði, ok Oddnýjar, er Eilífr ungi átti.

Ormr auðgi, son Úlfs hvassa, nam land með Rangá at ráði Ketils einhenda, ok bjó í Húsagarði ok Áskell, son hans, eftir hann, enn *[Brandr]* son *[Áskels]* reisti fyrst bœ á Völlum; frá honum eru Vallverjar komnir.

Þorsteinn lunan hét maðr norrœnn ok farmaðr mikill; honum var þat spáð, at hann mundi á því landi deyja, er þá var eigi bygt. Þorsteinn fór til Íslands í elli sinni með Þorgilsi, syni sínum; þeir námu enn efri hluta Þjórsárholta ok bjoggu í Lunansholti, ok þar var Þorsteinn heygðr. Dóttir Þorgils var Ásleif, er átti Ketill einhendi; synir þeira váru þeir Auðun, er áðr var nefndr, ok Eilífr, faðir Þorgeirs, föður Skeggja, föður Hjalta í Þjórsárdal; hann var faðir Jórunnar, móður Guðrúnar, móður Einars, föður Magnúss byskups.

Gunnsteinn berserkjabani, son Bölverks blindingatrjónu, drap tvá berserki, ok hafði annarr þeira áðr drepit Grjótgarð jarl í Sölva fyrir innan Agðanes. Gunnsteinn var síðan skotinn með öru finskri ór skógi á skipi sínu norðr í Hefni. Son Gunnsteins var Þorgeirr, er átti Þórunni ena auðgu, dóttur Ketils einhenda; þeira dóttir var Þórdís en mikla.

8. Ráþormr ok Jólgeirr, brœðr, kvámu vest-

an um haf til Íslands; þeir námu land milli Þjórsár ok Rangár; Ráþormr eignaðist land fyrir austan Rauðalœk, ok bjó í Vætleifsholti; hans dóttir var Arnbjörg, er átti Svertingr Hrolleifsson; þeira börn váru þau Grímr lögsögumaðr ok Jórunn. Síðar átti Arnbjörgu Gnúpr Molda-Gnúpsson, ok váru þeira börn Hallsteinn á Hjalla, ok Rannveig, móðir Skafta lögsögumanns, ok Geirný, móðir Skáld-Hrafns. Jólgeirr eignaðist land fyrir útan Rauðalœk ok til Steinslœkjar; hann bjó á Jólgeirsstöðum.

Áskell hnokan, son Dufþaks Dufnialssonar, Kjarvals sonar Írakonungs,. hann nam land milli Steinslœkjar ok Þjórsár, ok bjó í Áskelshöfða; hans son var Ásmundr, faðir Ásgauts, föður Skeggja, föður Þorvalds, föður Þorlaugar, móður Þorgerðar, móður Jóns byskups ens helga.

Þorkell bjálfi, fóstbróðir Ráþorms, eignaðist lönd öll milli Rangár ok Þjórsár, ok bjó í Háfi; hann átti Þórunni eyversku; þeira dóttir var Þórdís, móðir Skeggja, föður Þorvalds í Ási; þaðan hafði Hjalti mágr hans reiðskjóta til alþingis, ok þeir tólf, þá er hann var út kominn með kristni, enn engi treystist annarr fyrir ofríki Rúnólfs Úlfssonar, er sektan hafði Hjalta um goðgá.

Nú eru ritaðir þeir menn, er lönd hafa numit í landnámi Ketils hæings.

Loftr, son Orms Fróðasonar, kom af Gaulum

til Íslands ungr at aldri, ok nam fyrir útan Þjórsá, milli Rauðár ok Þjórsár, ok upp til Skúfslœkjar, ok Breiðamýri ena eystri upp til Súluholts, ok bjó í Gaulverjabœ, ok Oddný, móðir hans, dóttir Þorbjarnar gaulverska. Loftr fór útan et þriðja hvert sumar fyrir hönd þeira Flosa beggja, móðurbróður síns, at blóta at hofi því er Þorbjörn móðurfaðir hans hafði varðveitt. Frá Lofti er mart stórmenni komit: Þorlákr enn helgi, Páll ok Brandr.

Þorviðr, son Úlfars, bróðir Hildar, fór af Vors til Íslands; enn Loftr frændi hans gaf honum land á Breiðamýri, ok bjó hann í Vorsabœ; hans börn váru þau Hrafn ok Hallveig, er átti Özurr enn hvíti; þeira son Þorgrímr kampi.

Þórarinn hét maðr, son Þorkels ór Alviðru, Hallbjarnarsonar Hörðakappa; hann kom skipi sínu í Þjórsárós, ok hafði þjórshöfuð á stafni, ok er þar áin við kend. Þórarinn nam land fyrir ofan Skúfslœk til Rauðár, með Þjórsá; hans dóttir var Heimlaug, er Loftr gekk at eiga sextugr.

9. Haraldr gullskeggr hét konungr í Sogni; hann átti Sólvöru, dóttur Hundólfs jarls, systur Atla jarls ens mjóva; þeira dœtr váru þær Þóra, er átti Hálfdan svarti Upplendingakonungr, ok Þuríðr, er átti Ketill helluflagi. Haraldr ungi var son þeira Hálfdanar ok Þóru; honum gaf Haraldr gullskeggr nafn sitt ok ríki. Haraldr kon-

ungr andaðist fyrstr þeira, enn þá Þóra, enn Haraldr ungi síðast; þá bar ríkit undir Hálfdan konung, enn hann setti yfir þat Atla jarl enn mjóva. Síðan fekk Hálfdan konungr Ragnhildar, dóttur Sigurðar hjartar, ok var þeira son Haraldr hárfagri. Þá er Haraldr konungr gekk til ríkis í Noregi, ok hann mægðist við Hákon jarl Grjótgarðsson, fekk hann Sygnafylki Hákoni jarli, mági sínum, er Haraldr konungr fór í Vík austr; enn Atli jarl vildi eigi af láta ríkinu, áðr hann fyndi Harald konung. Jarlarnir þreyttu þetta með kappi, ok drógust at her; þeir fundust á Fjölum í Stafanesvági ok börðust; þar fell Hákon jarl, enn Atli varð sárr, ok fluttr í Atley; hann dó þar ór sárum. Eftir þat helt Hásteinn ríkinu, þar til er Haraldr konungr ok Sigurðr jarl drógu herr at honum; Hallsteinn stökk þá undan, ok brá til Íslandsferðar; hann átti Þóru Ölvésdóttur; Ölvér ok Atli váru synir þeira. Hallsteinn skaut setstokkum fyrir borð í hafi at fornum sið; þeir kómu á Stálfjöru fyrir Stokkseyri, enn Hallsteinn kom í Hallsteinssund fyrir austan Stokkseyri, ok braut þar. Hallsteinn nam land milli Rauðár ok Ölfusár upp til Fyllarlœkjar, ok Breiðamýri alla upp at Holtum, ok bjó á Stjörnusteinum, ok svá Ölvér son hans, eftir hann; þar heita nú Ölvésstaðir. Ölvér hafði landnám alt fyrir útan Grímsá, Stokkseyri ok Ásgautsstaði, enn Atli átti alt

milli Grímsár ok Rauðár; hann bjó í Traðarholti. Ölvér andaðist barnlauss. Atli tók eftir hann lönd ok lausafé; hans leysingi var Brattr í Brattsholti ok Leiðólfr á Leiðólfsstöðum. Atli var faðir Þórðar dofna, föður Þorgils Errubeinsstjúps, *föður Gríms glammaðar, föður Ingjalds, föður Gríms, föður þeira Barkar ok Einars, föður Hallkötlu, er átti Rafn Sveinbjarnarson; þeira dóttir Steinunn, móðir herra Rafns, ok Herdís, móðir Ála, föður Steinunnar, er Haukr Erlendsson átti. Börkr Grímsson var faðir Ragnhildar, er Flosi Bjarnason átti; þeira börn Einarr ok Bjarni, ok Valgerðr, móðir herra Erlends, föður Hauks. Þórdís var önnur dóttir Flosa, móðir frú Ingigerðar, móður frú Guðrúnar ok Hallberu abbadísar; Halla var ok dóttir Flosa, móðir herra Kristóförus.*

Hallsteinn hét maðr, er fór ór Sogni til Íslands, mágr Hallsteins; honum gaf hann ytra hlut Eyrarbakka; hann bjó á Framnesi; hans son var Þorsteinn, faðir Arngríms, er veginn var at fauskagrefti; hans son Þorbjörn á Framnesi.

Þórir, son Ása hersis, Ingjaldssonar, Hróaldssonar, fór til Íslands ok nam Kallnesinga hrepp allan, upp frá Fyllarlœk, ok bjó at Selforsi; hans son var Tyrfingr, faðir Þuríðar, móður Tyrfings, föður Þorbjarnar prests ok Hámundar prests í Goðdölum.

Hróðgeirr enn spaki ok Oddgeirr, bróðir hans,

er þeir Fiðr enn auðgi ok Hafnar-Ormr keyptu brutt ór landnámi sínu, námu Hraungerðinga hrepp, ok bjó Oddgeirr í Oddgeirshólum; hans son var Þorsteinn öxnabroddr, faðir Hróðgeirs, föður Ögurs í Kambakistu; enn dóttir Hróðgeirs ens spaka var Gunnvör, er átti Kolgrímr enn gamli; þaðan eru Kvistlingar komnir.

Önundr bíldr, er fyrr var getit, nam land fyrir austan Hróarslœk ok bjó í Önundarholti; frá honum er mart stórmenni komit, sem fyrr er ritat.

10. Özurr hvíti hét maðr, son Þorleifs ór Sogni. Özurr vá víg í véum á Upplöndum. þá er hann var í brúðför með Sigurði hrísa; fyrir þat varð hann landflótti til Íslands, ok nam fyrst öll Holtalönd milli Þjórsár ok Hraunslœkjar; þá var hann seytján vetra, er hann vá vígit. Hann fekk Hallveigar Þorviðardóttur; þeira son var Þorgrímr kampi, faðir Özurar, föður Þorbjarnar, föður Þórarins, föður Gríms Tófusonar. Özurr bjó í Kampaholti; hans leysingi var Böðvarr, er bjó í Böðvarstóftum við Víðiskóg; honum gaf Özurr hlut í skóginum, ok skildi sér eftir hann barnlausan. Örn ór Vælugerði, er fyrr er getit, stefndi Böðvari um sauðatöku; því handsalaði Böðvarr Atla Hallsteinssyni fé sítt, enn hann ónýtti mál fyrir Erni. Özurr andaðist, þá er Þorgrímr var ungr; þá tók Hrafn Þorviðarson við fjárvarðveizlu Þorgríms. Eftir andlát Böð-

vars taldi Hrafn til Víðiskógs, ok bannaði Atla, enn Atli þóttist eiga. Þeir Atli fjórir fóru eftir viði. Leiðólfr var með honum; smalamaðr sagði Hrafni þat, enn hann reið eftir þeim við átta mann. Þeir fundust í Orrostudal ok börðust þar; húskarlar Hrafns fellu tveir; hann varð sárr; einn fell af Atla, enn *hann* varð sárr banasárum ok reið heim; Önundr bíldr skildi þá ok bauð Atla til sín. Þórðr dofni, son Atla, var þá níu vetra; enn þá er hann var fimtán vetra, reið Hrafn í Einarshöfn til skips; hann var í blárri kápu ok reið heim um nótt. Þórðr sat einn fyrir honum hjá Haugavaði skamt frá Traðarholti, ok vá hann þar með spjóti; þar er Hrafns haugr fyrir austan götuna, enn fyrir vestan Hallsteins haugr ok Atla haugr ok Ölvés; vígin fellust í faðma. Þórðr hófst af þessu; hann fekk þá Þórunnar, dóttur Ásgeirs austmannaskelfis, er drap skipshöfn austmanna í Grímsárósi, fyrir rán þat er hann var ræntr austr. Þórðr hafði þá tvá vetr ok tuttugu, er hann keypti skip í Knarrarsundi ok vildi heimta arf sinn; þá fal hann fé mikit; því vildi Þórunn eigi fara, ok tók þá við löndum. Þorgils son Þórðar var þá tvævetr. Skip Þórðar hvarf. Vetri síðar kom Þorgrímr errubeinn til ráða með Þórunni, son Þormóðar ok Þuríðar Ketilbjarnardóttur; hann fekk Þórunnar, ok var þeira son Hæringr.

Óláfr tvennumbrúni hét maðr; hann fór af Lófót til Íslands; hann nam Skeið öll milli Þjórsár *ok Hvítár* til Sandlœkjar; hann var hamrammr mjök. Óláfr bjó á Óláfsvöllum; hann liggr í Brúnahaugi undir Vörðufelli. Óláfr átti Áshildi, ok var þeira son Helgi trausti ok Þórir drífa, faðir Þorkels gullkárs, föður Orms, föður Helgu, móður Odds Hallvarðssonar. Vaði var enn þriði son Óláfs, faðir Gerðar. Þorgrímr lagði hug á Áshildi, þá er Óláfr var dauðr, enn Helgi vandaði um; hann sat fyrir Þorgrími við gatnamót fyrir neðan Áshildarmýri; Helgi bað hann láta af komum; Þorgrímr lézt eigi hafa barna skap; þeir börðust; þar fell Þorgrímr. Áshildr spurði, hvar Helgi hefði verit; hann. kvað vísu:

Vark þars fell til fyllar
(fram sótti vinr dróttar)
Errubeinn, es unnar
ítr-tungur hátt sungu.
Ásmóðar gaf ek Óðni
arfa þróttar djarfan,
guldum gálgavaldi
Gauts tafn, enn ná hrafni.

Áshildr kvað hann hafa höggvit sér höfuðsbana. Helgi tók sér far í Einarshöfn. Hæringr, son Þorgríms, var þá sextán vetra er hann reið í Höfða at finna Teit Gizurarson með þriðja mann. Þeir Teitr riðu fimtán at banna Helga far; þeir fundust í Merkrhrauni upp frá Mörk við

Helgahvál; þeir Helgi váru þrír saman, komnir af Eyrum; þar fell Helgi ok maðr með honum ok einn af þeim Teiti; í faðma fellust víg þau. Sonr Helga var Sigurðr enn landverski ok Skefill enn haukdœlski, faðir Helga dýrs, er barðist við Sigurð, son Ljóts löngubaks, í Öxarárhólma á alþingi. Um þat orti Helgi þetta:

> **Band er á hœgri hendi**
> **(hlaut ek sár af Tý báru**
> **(lýg ek eigi þat) leygjar**
> **linnvengis Bil) minni.**

Hrafn var annarr son Skefils, faðir Gríms, föður Ásgeirs, föður Helga.

11. Þrándr mjöksiglandi Bjarnarson, bróðir Eyvindar austmanns, er fyrr er getit, hann var í Hafrsfirði mót Haraldi konungi, ok varð síðan landflótti, ok kom til Íslands síð landnámatíðar; hann nam land milli Þjórsár ok Laxár, ok upp til Kálfár ok til Sandlœkjar; hann bjó í Þrándarholti; hans dóttir var Helga, er Þormóðr skafti átti.

Ölvér barnakarl hét maðr ágætr í Noregi; hann var víkingr mikill; hann lét eigi henda börn á spjótaoddum, sem þá var víkingum títt; því var hann barnakarl kallaðr; hans synir váru þeir Steinólfr, faðir Unu, er átti Þorbjörn laxakarl, ok Einarr, faðir Ófeigs grettis ok Óleits breiðs, föður Þormóðar skafta. Steinmóðr

var enn þriði son Ölvés barnakarls, faðir Konáls, föður Álfdísar ennar bareysku, er Óleifr feilan átti. Son Konáls var Steinmóðr, faðir Halldóru, er átti Eilífr, son Ketils einhenda. Þeir frændr Ófeigr grettir ok Þormóðr skafti fóru til Íslands, ok váru enn fyrsta vetr með Þorbirni laxakarli, mági sínum; enn um várit gaf hann þeim Gnúpverjahrepp: Ófeigi enn ytra hlut milli Þverár ok Kálfár, ok bjó *hann* á Ófeigsstöðum hjá Steinsholti; enn Þormóði gaf hann enn eystra hlut, ok bjó hann í Skaftaholti. Dœtr Þormóðar váru þær Þórvör, móðir Þórodds goða, föður Lög-Skafta, ok Þórve, móðir Þorsteins goða, föður Bjarna ens spaka, *föður Skeggja, föður Markúss lögsögumanns, föður Valgerðar, móður Böðvars, föður Þórðar prests, föður Þorleifs í Görðum ok Markúss á Melum ok Böðvars í Bœ. Lög-Skafti var faðir Þorsteins holmun(n)s, föður Gunnhildar, móður Vilborgar, móður Magnúss, föður Snorra á Melum.* Ófeigr fell fyrir Þorbirni jarlakappa í Grettisgeil hjá Hæli. Dóttir Ófeigs var Aldís, móðir Valla-Brands.

Þorbjörn laxakarl nam Þjórsárdal allan ok Gnúpverjahrepp allan ofan til Kálfár, ok bjó enn fyrsta vetr at Miðhúsum; hann hafði þrjár vetrsetr, áðr hann kom í Haga; þar bjó hann til dauðadags; hans synir váru þeir Otkell í Þjórsárdal ok Þorkell trandill, ok Þorgils, faðir

Otkötlu, móður Þorkötlu, móður Þorvalds, föður Döllu, móður Gizurar byskups.

Þorbjörn jarlakappi hét maðr, norrœnn at kyni; hann fór ór Orkneyjum til Íslands; hann keypti land í Hrunamannahreppi at Mávi Naddoð*ar*ssyni, alt fyrir neðan Selslœk, á milli (ok) Laxár, ok bjó at Hólum; hans synir váru þeir Sölmundr, faðir Sviðu-Kára, ok Þormóðr, faðir Finnu, er átti Þórormr í Karlafirði; þeira dóttir var Álfgerðr, móðir Gests, föður Valgerðar, móður Þorleifs beiskalda, *föður Álfeiðar, móður Þorláks, föður Ketils prests, föður Herdísar, móður barna Páls byskups.*

Bröndólfr ok Már, Naddoð*ar* synir ok Jórunnar, dóttur Ölvés barnakarls, kómu til Íslandsbygðar snemma; þeir námu Hrunamannahrepp, svá vítt sem vötn deila. Bröndólfr bjó at Berghyl; hans synir váru þeir Þorleifr, faðir Bröndólfs, föður Þorkels skotakolls, föður Þórarins, föður Halls í Haukadal ok Þorláks, föður Rúnólfs, föður Þorláks byskups. Már bjó á Másstöðum; hans son var Beinir, faðir Kolgrímu, móður Skeggja, föður Hjalta.

Þorbrandr son Þorbjarnar ens óarga, ok Ásbrandr son hans, kómu til Íslands síð landnámatíðar, ok vísaði Ketilbjörn þeim til landnáms fyrir ofan múla þann er fram gengr hjá Stakksá ok til Kaldakvíslar, ok bjoggu í Haukadal. Þeim þóttu þau lönd of lítil, er tungan

eystri var þá bygð; þá jóku þeir landnám sitt, ok námu enn efra hlut Hrunamannahrepps, sjónhending ór Múla í Ingjaldsgnúp fyrir ofan Gyldarhaga. Börn Ásbrands váru Vébrandr ok Arngerðr. *Vébrandr var faðir Oddlaugar, er átti Svertingr Rúnólfsson.*

Eyfrøðr enn gamli nam tunguna eystri milli Kaldakvíslar ok Hvítár, ok bjó í Tungu; með honum kom út Drumboddr, er bjó á Drumboddsstöðum.

12. Ketilbjörn hét maðr ágætr í Naumudal; hann var Ketils son ok Æsu, dóttur Hákonar jarls Grjótgarðssonar; hann átti Helgu dóttur Þórðar skeggja. Ketilbjörn fór til Íslands, þá er landit var víða bygt með sjá; hann hafði skip þat er Elliði hét; hann kom í Elliðaárós fyrir neðan heiði; hann var enn fyrsta vetr með Þórði skeggja, mági sínum. Um várit fór hann upp um heiði at leita sér landskosta; þeir höfðu náttból ok gerðu sér skála; þar heitir nú Skálabrekka. Enn er þeir fóru þaðan, kvámu þeir at á þeiri, er þeir kölluðu Öxará; þeir týndu þar öxi sinni; þeir áttu dvöl undir fjallsmúla þeim er þeir nefndu Reyðarmúla; þar lágu þeim eftir áreyðar þær, er þeir tóku í ánni. Ketilbjörn nam Grímsnes alt upp frá Höskuldslœk, ok Laugardal allan, ok alla Biskupstungu upp til Stakksár, ok bjó at Mosfelli. Börn þeira váru þau Teitr ok Þormóðr, Þorleifr, Ketill, Þorkatla, Odd-

leif, Þorgerðr, Þuríðr. Skæringr hét einn son Ketilbjarnar laungetinn. Ketilbjörn var svá auðigr at lausafé, at hann bauð sonum sínum at slá þvertré af silfri í hofit, þat er þeir létu gera; þeir vildu þat eigi; þá ók hann silfrit upp á fjallit á tveimr öxnum, ok Haki, þræll hans, ok Bót, ambátt hans; þau fálu féit svá at eigi finst. Síðan drap hann Haka í Hakaskarði, enn Bót í Bótarskarði. Teitr átti Álöfu, dóttur Böðvars af Vors, Víkinga-Kárasonar; þeira son var Gizurr hvíti, faðir Ísleifs byskups, föður Gizurar byskups. Annarr son Teits var Ketilbjörn, faðir Kols, föður Þorkels, föður Kols Víkverjabyskups. Mart stórmenni er frá Ketilbirni komit.

Ásgeirr hét maðr, Úlfsson; honum gaf Ketilbjörn Þorgerði, dóttur sína, ok lét henni heiman fylgja Hlíðarlönd öll fyrir ofan Hagagarð; hann bjó í Hlíð enni ytri; þeira son var Geirr goði, ok Þorgeirr, faðir Bárðar at Mosfelli.

Eilífr auðgi, son Önundar bílds, fékk Þorkötlu Ketilbjarnardóttur, ok fylgðu henni heiman Höfðalönd; þar bjoggu þau; þeira son var Þórir, faðir Þórarins sælings.

Véþorn, son Vémundar ens gamla, var hersir ríkr; hann stökk fyrir Haraldi konungi austr á Jamtaland, ok ruddi þar merkr til bygðar. Hólmfastr hét son hans, enn Grímr hét systurson hans; þeir våru í vestrvíking, ok drápu í Suðreyjum Ásbjörn jarl skerjablesa, ok tóku þar at

herfangi Álöfu, konu hans, ok Arneiði, dóttur hans, ok hlaut Hólmfastr hana ok seldi hana í hendr föður sínum ok lét vera ambátt. Grímr fekk Álofar, dóttur Þórðar vaggagða, er jarl hafði átta. Grímr fór til Íslands ok nam Grímsnes alt upp til Svínavatns, ok bjó í Öndurðunesi fjóra vetr, enn síðan at Búrfelli; hans son var Þorgils, er átti Æsu, systur Gests *[Oddleifssonar]*; þeira synir váru þeir Þórarinn at Búrfelli ok Jörundr í Miðengi.

Hallkell, bróðir Ketilbjarnar sammœddr, kom til Íslands, ok var með Ketilbirni enn fyrsta vetr; Ketilbjörn bauð at gefa honum land; Hallkatli þótti lítilmannlegt at þiggja land, ok skoraði á Grím til landa eðr hólmgöngu. Grímr gekk á hólm við Hallkel undir Hallkelshólum ok fell þar, enn Hallkell bjó þar síðan; hans synir váru þeir Otkell, er Gunnar Hámundarson vá, ok Oddr at Kiðjabergi, faðir Hallbjarnar, er veginn var við Hallbjarnarvörður, ok Hallkell, faðir Hallvarðar, föður Þorsteins, er Einarr Hjaltlendingr vá. Son Hallkels Oddssonar var Bjarni, faðir Halls, föður Orms, föður Bárðar, föður Valgerðar, móður Halldóru, er Magnús byskup Gizurarson átti.

Nú er komit at landnámi Ingólfs; enn þeir menn er nú eru taldir hafa bygt í hans landnámi.

13. Þorgrímr bíldr, bróðir Önundar bílds,

nam lönd öll fyrir ofan Þverá, ok bjó at Bíldsfelli; hans leysingi var Steinrøðr, son Melpatrix af Írlandi; hann eignaðist öll Vatnslönd, ok bjó á Steinrøðarstöðum; Steinrøðr var manna vænstr; hans son var Þormóðr, faðir Kárs, föður Þormóðar, föður Brands, föður Þóris, er átti Helgu Jónsdóttur.

Hrolleifr, son Einars, Ölvés sonar barnakarls, kom í Leiruvág, þá er bygt var alt með sjó; hann nam lönd til móts við Steinrøð öll fyrir útan Exará, er fellr um Þingvöll, ok bjó í Heiðabœ nokkora vetr. Þá skoraði hann á Eyvind í Kvíguvágum til hólmgöngu eðr landsölu, enn Eyvindr kaus heldr at þeir keyptu löndum. Eyvindr bjó nökkora vetr síðan í Heiðarbœ, ok fór síðan á Rosmhvalanes til Bearskerja, enn Hrolleifr bjó síðan í Kvíguvágum, ok er þar heygðr; hans son var Svertingr, faðir Gríms lögsögumanns at Mosfelli.

Ormr enn gamli *(var)* son Eyvindar jarls, Arnmóðs sonar jarls, Nereiðs sonar jarls ens gamla; Ormr nam land fyrir austan Varmá til Þverár, ok um Ingólfsfell alt, ok bjó í Hvammi; hans son var Darri, faðir Arnar. Eyvindr jarl var með Kjötva auðga mót Haraldi konungi í Hafrsfirði.

Álfr enn egðski stökk fyrir Haraldi konungi af Ögðum ór Noregi; hann fór til Íslands, ok kom skipi sínu í ós þann, er við hann er kendr ok Álfsós heitir; hann nam lönd öll fyrir útan

Varmá ok bjó at Gnúpum. Þorgrímr Grímólfsson var bróðurson Álfs; hann fór út með honum ok tók arf eftir hann, þvíat Álfr átti ekki barn. Sonr Þorgríms var Eyvindr, faðir Þórodds goða, ok Özurar, er átti Beru, dóttur Egils Skalla-Grímssonar. Móðir Þorgríms var Körmlöð, dóttir Kjarvals Írakonungs. *Dóttir Þórodds goða var Helga, móðir Gríms glömmuðs, föður Ingjalds, föður Gríms, föður Barkar, föður Ragnhildar, föður Valgerðar, móður herra Erlends, föður Hauks.*

14. Þórir haustmyrkr nam Selvág ok Krýsuvík, enn Heggr, son hans, bjó at Vági. Böðmóðr, annarr son hans, var faðir Þórarins, föður Súganda, föður Þorvarðar, föður Þórhildar, móður Sigurðar Þorgrímssonar.

Molda-Gnúpssynir bygðu Grindavík, sem fyrr er ritat.

Steinuðr en gamla, frændkona Ingólfs, fór til Íslands, ok var með Ingólfi enn fyrsta vetr; hann bauð at gefa henni Rosmhvalanes alt fyrir útan Hvassahraun, enn hon gaf fyrir heklu flekkótta, ok vildi kaup kalla; henni þótti þat óhættara við riftingum. *Steinunni hafði átt Herlaugr, bróðir Skalla-Gríms; þeira son var Njáll ok Arnórr.*

Eyvindr hét maðr, frændi Steinunnar ok fóstri; honum gaf hon land milli Kvíguvágabjarga ok Hvassahrauns; hans son var Egill, faðir Þórar-

ins, föður Sigmundar, föður Þórörnu, móður Þorbjarnar í Krýsuvík, *ok Álofar, móður Finns lögmanns, ok Freygerðar, móður Lofts, föður Guðlaugs smiðs.*

Herjólfr, sá er fyrr var frá sagt, var frændi Ingólfs ok fóstbróðir; af því gaf Ingólfr honum land milli Reykjaness ok Vágs; hans son var Bárðr, faðir Herjólfs, þess er fór til Grænalands ok kom í hafgerðingar. Á skipi hans var suðreyskr maðr; sá orti Hafgerðingadrápu; þar er þetta upphaf:

Allir hlýði ossu fulli
amra fjalla Dvalins hallar.

Ásbjörn Özurarson, bróðurson Ingólfs, nam land milli Hraunsholtslœkjar ok Hvassahrauns, Álftanes alt, ok bjó á Skúlastöðum; hans son var Egill, faðir *Özurar, föður* Þórarins, föður Óláfs, föður Sveinbjarnar, föður Ásmundar, föður Sveinbjarnar, föður Styrkárs, *föður Hafr-Bjarnar, föður þeira Þorsteins ok Gizurar í Seltjarnarnesi.*

15. Nú er yfir farit um landnám þau, er vér höfum heyrt at verit hafi á Íslandi, enn þessir landnámsmenn hafa göfgastir verit í Sunnlendingafjórðungi: Hrafn enn heimski, Ketill hæingr, Sighvatr rauði, H*all*steinn Atlason, Ketilbjörn enn gamli, Ingólfr, Örlygr gamli, Helgi bjóla, Kolgrímr enn gamli, Björn gullberi, Önundr breiðskeggr.

Svá segja fróðir menn, at landit yrði albygt á sex tigum vetra, svá at eigi hefir síðan orðit fjölbygðra; þá lifðu enn margir landnámsmenn ok synir þeira. Þá er landit hafði sex tigu vetra bygt verit, váru þessir höfðingjar mestir á landinu: í Sunnlendinga fjórðungi: Mörðr gígja, Jörundr goði, Geirr goði, Þorsteinn Ingólfsson, Tungu-Oddr: enn í Vestfirðinga fjórðungi: Egill Skalla-Grímsson, Þorgrímr Kjallaksson, Þórðr gellir; enn norðr: Miðfjarðar-Skeggi, Þorsteinn Ingimundarson, Guðdœlir, Hjaltasynir, Eyjólfr Valgerðarson, Áskell goði; enn í Austfirðinga-fjórðungi: Þorsteinn hvíti, Hrafnkell goði, Þorsteinn, faðir Síðu-Halls, Þórðr Freysgoði. Hrafn Hæingsson hafði þá lögsögu.

Svá segja vitrir menn, at nökkurir landnámsmenn hafi skírðir verit, þeir er bygt hafa Ísland, flestir þeir er kvámu vestan um haf; er til þess nefndr Helgi magri ok Örlygr enn gamli. Helgi bjóla, Jörundr kristni, Uðr djúpauðga, Ketill enn fíflski, ok enn fleiri menn, er kvámu vestan um haf, ok heldu þeir sumir vel kristni til dauðadags; enn þat gekk óvíða í ættir, þvíat synir þeira sumra reistu hof ok blótuðu, enn land var alheiðit nær hundraði vetra.

Viðbætir.

---

1. *Úr Skarðsárbók.*

Óaldar vetr varð mikill á Íslandi í heiðni, í þann tíma er Haraldr konungr gráfeldr fell, enn Hákon jarl tók ríki í Noregi; sá hefir mestr verit á Íslandi; þá átu menn hrafna ok melrakka, ok mörg óátan ill var etin, enn sumir létu drepa gamalmenni ok ómaga, ok hrinda fyri hamra; þá sultu margir menn til bana, enn sumir lögðust út at stela, ok urðu fyrir þat sekir ok drepnir; þá vágust skógarmenn sjálfir, því at þat vàr lögtekit at ráði Eyjólfs Valgerðarsonar, at hverr frelsti sik sá er þrjá dræpi seka.

Áttatigi vetra síðar varð annat óáran; þat hófst þann vetr er Ísleifr tók byskupsvígslu af Alberto Brima byskupi; þat var um daga Haralds konungs Sigurðarsonar. Enn þann fyrsta vetr er Ísleifr byskup var á Íslandi, var manndauði sem mestr á Íslandi af sulti; þá var alt þat etit er tönn festi á. Enn um sumarit lét byskup því heita á þingi, at menn skyldu fasta enn tólfta dag jóla um þrjú ár, þvíat svá var gert í Herfurðu, þar er byskup hafði í skóla verit, á Saxlandi. Þá var svá snæmikit hvarvetna at menn gengu flestir til alþingis; enn

er heitit var, batnaði þegar veðrátta, ok varð sumar hit bezta; enn vetrinn eftir var svá góðr at engi kom þeli í jörð, ok gengu menn berfœttir til tíða um jól, enn húsuðu ok lögðu garða á þorra. Hit næsta sumar eftir var þat í lög tekit, at jafnan skyldi fasta hinn tólfta dag jóla, ef eigi bæri á drottins dag. Son Ísleifs byskups var Gizurr byskup.

Bjarni Skegg-Broddason sótti eldhúsvið til Noregs ok gerði eldhús í Krossavík hálffertugt föðmum, enn fjogrtán alna hátt ok fjogrtán alna breitt; hann var því kallaðr Bjarni húslangr; hann druknaði með sjaunda mann á Skjálfanda, er hann fór til þings. Broddi Þórisson, bróðurson Bjarna húslangs, fœrði skálann mikla ór Krossavík til Hofs ok lét þar upp gera; hann var þá hálfþrítogr föðmum ok þrettán alna breiðr ok þrettán alna hár. Broddi var hinn mesti ágætismaðr, ok varð félauss; hann fór þá vestr til Hóla í Hjaltadal til Ketils byskups Þorsteinssonar ok andaðist þar með honum.

Sigurðr, son Sigmundar konungs, er kallaðr var Fáfnisbani ok Brynhildr Buðladóttir áttu dóttur þá er Áslaug hét; hon var fœdd með Heimi jarli í Hringdölum, þar til er hann var drepinn. Ragnarr loðbrók, son Sigurðar hrings, átti Þóru, dóttur Herrøðar Gautajarls; þeira börn váru Agnarr, ok Eiríkr ok Óluf, er átti Hunda-Steinarr Englajarl; þeira son var Björn,

faðir Auðunar skökuls, föður Þóru moshåls, móður Úlfhildar, er átti Guðbrandr kúla; þeira dóttir Ásta, móðir Óláfs konungs ens helga. Annarr son Hunda-Steinars ok Ólofar hét Eiríkr; hann var faðir Sigurðar bjóðaskalla, föður Víkinga-Kára, föður þeira Böðvars ok Vigfúss ok Eiríks á Ofrustöðum, föður Ástríðar, móður Óláfs konungs Tryggvasonar. Dóttir Vigfúss var Ástríðr, móðir Víga-Glúms, föður Vigfúss, föður Bergs, föður Steinunnar, móður Þorsteins rangláts, föður Guðrúnar, móður Höllu, móður Flosa, föður Valgerðar, móður herra Erlends lögmanns, föður herra Hauks lögmanns. Óluf hét dóttir Böðvars hersis, er átti Teitr Ketilbjarnarson frá Mosfelli; þeira son Gizurr hvíti, faðir Ísleifs byskups, föður Gizurar byskups. Ragnarr loðbrók átti síðar Áslaugu, dóttur Sigurðar Fáfnisbana; Sigurðr ormr í auga var son þeira, ok Hvítserkr ok Björn járnsíða, ok Ívarr hinn beinlausi ok Ragnhildr.

Hálfdan svarti Upplendingakonungr, son Guðrøðar ljóma, átti Þóru, dóttur Haralds gullskeggs Sygnakonungs, ok Sólvarar Hundólfsdóttur jarls ór Fjörðum, systur Atla jarls ens mjóva. Son þeira Hálfdanar og Þóru var Haraldr; enn er hann var ungr, þá andaðist móðir hans, enn sveinninn lítlu síðar. Lítlu síðar fekk Hálfdan Ragnhildar, dóttur Sigurðar hjartar; móðir Sigurðar var Áslaug, dóttir Sigurðar

orms í auga; þeira son var Haraldr enn hárfagri. Enn þá er hann var tíu vetra, þá druknaði Hálfdan, faðir hans, á Hringaríki, í vatni því er Rönd heitir, er hann ók eftir ísinum; þá brast ísinn, er þeir kómu á nautabrunna fyrir Sverðsstöðum í Rykinvík, ok druknaði hann þar ok alt lið hans; tók þá Haraldr konungsnafn. Enn þá er hann var tvítogr, þá lagði hann fyrst undir sik Sygnafylki; enn Atli jarl hafði aldri skatt goldit; enn síðan lagði hann undir sik allan Noreg, sem segir í sögu hans.

Vikarr hét konungr, son Haralds Egða konungs; hans son var Vatnarr konungr, sá er haug á fyrir sunnan Hákonarhellu. Enn kaupmaðr í Noregi var sá, er sagði sögu Vatnars, er þeir sigldu með landi fram, ok kallaði hann verit hafa ágætan mann; enn er hann lá við Vatnarshaug, dreymdi hann at Vatnarr konungr kom at honum ok mælti við hann: „Þú hefir sagt sögu mína, vil ek þat launa þér; leita þér feár í haugi mínum ok mantu finna“. Hann leitaði, ok fann þar mikit fé.

Svá er sagt, þá er Haraldr konungr harðráði lá við Glaumstein í Hallandi með her sinn, þeir sá þar haug mikinn á sjávarhellunni ok annan lítlu ofar; hann spurði hverir þar væri leiddir, enn þat kunni enginn at segja; enn um nóttina eftir er hann hafði þessa spurt, dreymdi Sig-

urð enn hvíta at maðr kom at honum í herklæðum ok kvað þetta:

Snjallr á haug á hellu,
Hjaldr á búð til kalda,
veki þér í dag dreyra
drótt, nú er sigr á spjótum.
Valdr man hitt, at Hildar
hlæjandi rauð ek blæju
(skjöld nefni ek svá) sköfnum
skjóma, fyrstr at rómu.

Ena sömu nótt dreymdi Björn bukk, at annarr maðr kom at honum með hinum sama búningi, ok kvað vísu:

Mín stóð búð síz brœðra
branz gekk hvárr fyr annan
hyllr ok heldum snjallir
hér (fellum þá) velli.
Hrósar hug fyr vísa
Hjaldr, eru víg til sjaldan;
gleðr oss þat, er val Viðri
veit ek þik gefa teitan.

Enn er Haraldr konungr kom til Noregs, þá sagði honum Kári enn svarti, frændi Þjóðólfs ór Hvini, at þeir váru synir Vatnars konungs þeir Snjallr ok Hjaldr, ok váru hinir mestu hermenn. Snjallr var faðir Einars, föður Ölvés barnakarls; hans son var Steinólfr ok Grímr ok Einarr, faðir þeira Hrolleifs, föður Svertings, föður Gríms at Mosfelli, ok Óleifs breiðs, föður þeira Þormóðs skafta ok Ófeigs grettis. Svá segja sumir menn, at Guðbrandr kúla væri

son Óleifs breiðs; enn Hjaldr var faðir Gríms, föður Bjarnar bunu. Björn buna átti Vélaugu, systur Vémundar hins gamla; þeira synir váru þeir Ketill flatnefr ok Hrappr ok Helgi, faðir Helga, föður Heyjangrs-Bjarnar, hverr er ríkr hersir ok ágætr var í Sogni.

Yxna-Þórir hét maðr ágætr á Ögðum ok auðigr; hann átti þar þær þrjár eyjar, er átta tigir yxna var í hverri; enn er Haraldr konungr hárfagri bað hann strandhöggs, þá gaf hann honum eina eyna ok alla yxnina með. Af því var hann kallaðr Yxna-Þórir, ok er frá honum komit mart stórmenni á Íslandi ok *í* Norvegi. Son Þóris var Ósvaldr, faðir Ölvés hins hvíta, föður Þorsteins hins hvíta, föður Þorgils, föður Brodd-Helga, föður Víga-Bjarna.

Á því ári er Gizurr byskup Ísleifsson andaðist gerði hallæri mikit á Íslandi; þá kom hríð svá mikil á dymbildögum at menn máttu eigi veita tíðir í kirkjum í sumum stöðum ok heruðum fyrir norðan land. Föstudag hinn langa tók upp knör undir Eyjafjöllum ok snøri á lofti ok kom hvalfandi niðr; hann var sex rúm ok tuttugu. Páskadaginn fyrsta máttu fáir menn tíðir sœkja at taka þjónustu, enn sumir urðu úti dauðir. Annat illviðri kom um sumarit eftir andlát hans, þann dag er menn riðu á þing; þá braut kirkju á Þingvelli, þá er Haraldr konungr Sigurðarson lét höggva viðinn til;

þat sumar fóru fjórir tigir skipa út hingat, ok braut mörg við land, enn sum týndust í hafi ok leysti sundr undir mönnum, enn átta ein kvámust brott, með þeim er áðr váru hér, ok kvámust þau engi fyrir Micháelsmessu af hafi; af þeim mannfjölda varð hallæri mikit hér á landi.

Þá er Gizurr byskup andaðist, váru þessir mestir höfðingjar á Íslandi: Hafliði Másson norðr, ok synir Ásbjarnar Arnórssonar í Skagafirði, Þorgeirr Hallason ok Ketill Þorsteinsson prestr; enn austr: Gizurr Einarsson, Sigmundr Þorgilsson; hann andaðist á því ári í Rómför; enn suðr: Hallr Teitsson, Skúli Egilsson; enn vestr: Styrmir Hreinsson, Halldórr Egilsson, Þorgils Oddason, Þórðr Gilsson, Þórðr Þorvaldsson ór Vatnsfirði. Einum vetri eftir andlát Gizurar byskups var Þorsteinn Hallvarðsson veginn, göfigr maðr; enn vetri eftir þat var þing fjölment; þau misseri hafði svá mikill manndauði verit, at Sæmundr prestr enn fróði sagði svá á þingi, at eigi mundi færri menn hafa andazt af sótt enn þá váru til þings komnir. Þat sumar var þröng mikil at dómum; þá særði Þorgils Oddason Hafliða Másson; þá varð um ekkert mál at lögum dœmt. Þorgils varð sekr um áverkann ok sat í sekt um vetrinn; þá var svá lítill vápnaburðr, at ein var stálhúfa á alþingi, ok reið drjúgum hverr bóndi til þings er þá var á Íslandi.

Þat vár er þrír vetr váru liðnir frá andláti Gizurar byskups, andaðist Jón byskup at Hólum níunda kalend. maji; þat sumar sat Hafliði Másson á efrum völlum með xcc manna, ok ætlaði at banna Þorgilsi Oddasyni þingreið; þar var með honum Hallr Teitsson ok Þórðr ór Vatnsfirði, mágr hans, ok margir aðrir höfðingjar; þat var hinn næsta dag fyrir Jónsmessu. Þorlákr byskup gekk þannig til með kennimenn, ok leitaði marga vega um sættir með þeim; enn er þat tjáði eigi, þá fyrirbauð hann þeim þar at sitja, ok lézt mundi bannsetja þá, ef þeir gengi eigi heim; þá kvað Hafliði at þeir skyldi heim ganga til búða. Þorgils reið á þing með sjau manna; með honum váru flestir höfðingjar ór Vestfirðinga fjórðungi nema Þórðr ór Vatnsfirði; enn er um sættir var leitat, var þat í meðal þeira, at Hafliði vildi hafa sjálfdœmi um alt, óskorat, enn Þorgils vildi undan taka goðorð ok staðfestu ok sektir allar; þann skakka gat Ketill prestr Þorsteinsson niðr feldan með umtölum sínum. Þat sumar var hann kosinn til byskups í stað Jóns byskups, ok fór útan. Þorgils handsalaði Hafliða sjálfdœmi, enn hann gerði sextigi hundraða sex álna aura vöruvirðs fjár í gulli ok brendu silfri eðr í rífum aurum, eðr í gripum þeim er honum þœtti gersimum sæta, ok hann virði sjálfr, eða þeir menn er hann tœki til; þetta fé handsöluðu sex menn ok unnu at

fimtardóms eið at þeir skyldu þetta fé gjalda sem fyrr var mælt. Þorgils ok Hafliði veittu sjálfir trygðir ok heldu vel sætt þessa. Hafliði Másson átti fyrr Þuríði, dóttur Þórðar Sturlusonar; Þórðr hét son þeira; hann átti Sólvöru dóttur Ásgríms Þórhallssonar; Ívarr hét son þeira. Hafliði átti síðar Rannveigu, dóttur Teits ór Haukadal; Sigríðr hét dóttir þeira, er átti Þórðr í Vatnsfirði; Þórðr ok Páll váru synir þeira. Valgerðr hét önnur dóttir þeira Hafliða; hana átti Ingimundr prestr Illugason ok Ornýjar, dóttur Þorkels Gellissonar; Illugi var son þeira, er druknaði þá er hann flutti lím til steinkirkju þeirar, er hann ætlaði at láta gera á Breiðabólstað í Vestrhópi.

Rögnvaldr jarl kali var veginn fimm nóttum eftir Máríumessu fyrri.

Óláfr konungr Tryggvason barðist á Orminum langa næsta dag eftir Máríumessu síðari.

Þessi eru nöfn byskupa þeira útlendra, er verit hafa á Íslandi: Friðrekr, Bjarnarðr, Óláfr Grœnlendingabyskup, Kolr, Roðólfr, Jón, Bjarnarðr, Heinrekr, Arnaldr Grœnlendingabyskup, Jón Grœnlendingabyskup ok Helgi Grœnlendingabyskup; verit hafa enn þeir fleiri er byskupar létust vera: Guðiskólkr, Örnólfr, ok fjórir af Armenia: Petrús, Stephánús ok Ábrahám.

Friðrekr byskup kom í heiðni til Íslands með Þorvaldi víðförla, ok var at Giljá ok Lœkja-

móti; Bjarnaðr enn bókvísi var á Íslandi fimm vetr. *Hungrvaka segir, at Bjarnarðr Vilráðsson hinn bókvísi hafi verit af Englandi ok farit til Íslands af ráðum Óláfs konungs ens helga, því hann hafi með honum verit áðr.* Kolr fá ár; *hann var með Halli í Haukadal, ok er jarðaðr í Skálholti fyrstr byskupa, segir Hungrvaka.* Roðólfr nítján ár; *hann setti munklífi í Bœ í Borgarfirði; hann bjó ok á Lundi. Hungrvaka segir Úlfr byskup hafi verit af Rúðuborg ór Englandi, ok nefndr því Rúðuólfr.* Jón hinn saxneski fjogr ár; *Hungrvaka segir Jón írskan, ok farit heðan til Vindlands, kristnat þar, verit þar síðan píndr ok drepinn.* Heinrekr tvau ár. Bjarnarðr nítján ár; hann bjó at Giljá í Vatnsdal. *Hungrvaka talar svá um þenna Bjarnarð: hinn sjötti útlenzkr byskup var Bjarnvarðr byskup enn saxlenzki, er var með Magnúsi konungi enum góða, Óláfssyni, ok fór síðan til Islands, ok var á Islandi xx vetr; hann hafði tvá bústaði í Vatnsdal, at Giljá ok Steinstöðum (ek meina þat Steinnes); hann vígði marga hluti, þá er mörg merki hafa at vorðit: kirkjur ok klukkur, brúar ok brunna, vöð ok vötn, björg ok björllur, ok þikkja þessir hlutir hafa birt sanna tígn hans ok gœzku. Bjarnvarðr var á Islandi meðan Haraldr konungr var í Noregi Sigurðarson, þvíat þeir váru eigi samsáttir; síðan fór hann útan, ok til handa Óláfi konungi kyrra Haraldssyni, ok síðan fór*

hann til Róms at bœn konungs, ok friðaði fyrir önduðum; enn er byskup kom aftr, þá skipaði konungr hann byskup í Selju, enn síðan fór hann í Björgvin ok andaðist þar, ok er einmælt hann hafi verit hinn mesti merkismaðr.

2. *Úr Melabók hinni yngri.*

Úlfljótr hét maðr norrœnn, systurson Þorleifs spaka; hann kom út í Lóni ok keypti land at Þórði skeggja alt fyrir austan Jökulsá. Enn þá er hann var nær hálfsextugr at aldri, fór hann útan ok var þrjá vetr með Þorleifi frænda sínum; þeir samanskrifuðu lög þau er hann hafði út ok þá váru kölluð Úlfljótslög. Enn er hann kom út, þá var sett alþingi, ok höfðu þá allir ein lög hér á landi, ok váru þau nokkurn veg samin eftir Gulaþingslögum. Landinu var skift í fjórðunga um daga Þórðar gellis; þá skyldu vera þrjú þing í hverjum fjórðungi, enn þrjú höfuðhof í hverri þingsókn; þar váru menn vandaðir til að varðveita hofin, at vitrleik ok réttlæti; þeir skyldu dóm nefna á þingum ok stýra sakferlum; því váru þeir goðar kallaðir ok hofgoðar, enn þeira tígn ok umdœmi kallat goðorð. Hverr skyldi ok gjalda hofstoll, eigi síðr enn nú kirkjutíund. Fé þat er til hofs var gefit skyldi hafa til mannfagnaðar, þar er blótveizlur váru. Norðlendinga fjórðungi var skift í fjogr þing; hann var stœrri enn hinir fjórðungarnir.

Þat er upphaf hinna heiðnu laga, at menn skyldu eigi hafa höfðuð skip í haf, enn ef þeir hefði, þá skyldu þeir af taka höfuðit áðr enn

þeir kœmi í landsýn, ok sigla eigi at landi með gapandi höfðum né gínandi trjónu, svá at landvættir fœldist við.

Baugr tvíeyringr eðr meira skyldi liggja at hverju hofi á stalli; þann baug skyldi hverr goði hafa á hendi sér til lögþinga þeira allra, er hann skyldi sjálfr heyja, ok rjóða þar í rauðu blótnauts þess er hann blótaði.

Dómhringr var á þingstaðnum, er þeir menn váru í skipaðir, er þat straff höfðu, at þeir váru dœmdir til blóts. Á Þórnes þingi stendr steinninn eftir, sem þeir menn váru brotnir við, ok sér enn blóðlitinn á steininum, segir Eyrbyggja.

Sá maðr hverr, er lögskil þyrfti af hendi at leysa at dómi, skyldi áðr eið vinna at baugi, ok nefna sér vátta tvá eða fleiri, ok mæla svá: „Ykkr nefni ek í þat vætti“, skyldi hann segja, „at ek vinn eið at baugi, lögeið; hjálpi mér svá Freyr ok Njörðr ok Áss hinn almáttki, sem ek mun þessa sök sœkja, eða verja, vitni eða vætti eða kviðu bera, eða dóm dœma, ok öll lögmæt skil af hendi leysa, þau er undir mik koma, meðan ek er á þessu þingi, sem ek veit réttast ok sannast ok helzt at lögum“. Svá sagði vitr maðr, Þormóðr, er allsherjar goði var á Íslandi, at með þessum orðum ok þíngmörkum helguðu langfeðgar hans alþingi.

Böðvarr enn hvíti af Vors ór Noregi bygði fyrstr at Hofi; hann reisti þar hof, ok gerðist þar hofgoði; hann var faðir Þorsteins, föður Halls á Síðu.

Hof í Vatnsdal ok Hof á Kjalarnesi hafa hér á landi stœrst verit, einkum stórt hundrað fóta á lengð, þat syðra var ok sex tigu fóta breitt. Kór

eða goðastúka var hjá hverju hofi; þar váru í goðin; Þórr eða Júppíter var œðstr ok mest göfgaðr, þá Freyr, sonr Óðins, conditor, sá er fyrst bygði Uppsali í Svíaríki; ok þó eigi sé glögt að skilja, hvé mörg goð eða með hverju nafni þau hafi verit hér dýrkuð at sérhverju hofi, þá er þó í gömlum eiðstaf ánefndir þessir þrír: Freyr, Njörðr ok Áss, sem vér hyggjum þá meina með Óðin, af því hann var œðsti höfðingi hingat í Norðrlönd kominn ór Asía. Æsar eða Æsir kölluðust fleiri. Þessi goð stóðu á stalli eða hávum bekk; frammi fyrir þar stóð stalli með miklum hagleik, ok þiljaðr ofan með járni; þar skyldi á vera eldr, sá *er* aldri sloknaði; þat kölluðu þeir vígðan eld; á þeim stalli skyldi ok standa bolli mjök af kopar; þar skyldi í láta blóð þat alt, sem kœmi af fé því er þar var til gefit, eða mönnum þeim sem til blóts váru dœmdir; þat kölluðu þeir hlaut eða hlautbolla, enn hlautinni skyldi bæði dreifa yfir menn ok fé. Vatzhyrna.

Vísnaskýringar.

II, 6., 64: Steinastoð[1], ek byggi einn Atals hrafni[2] stafnrúm; skal-at þrangbýlt of þegn á þiljum á ranga mar[3]. Böðvitrum[4], knáum brimdýrs[5] stýri es betra rúm enn ilt of[6] gengi[7]; þat man lifa lengr (lengi) með lofðum.

1. *Steinastoð*, kvenkenning. — 2. *Atall*, sækonungr; Atals *hrafn*, skip. — 3. *ranga-marr*, skip. — 4. *böðvitr*, herkœnn (*böð* = orrusta). — 5. *brimdýr*, skip. — 6. *of* er hér sett til fyllingar til þess að samstöfur séu nógu margar. — 7. *gengi*, fylgd, föruneyti.

Kona, ég vildi mega búa einn í stafnrúmi skipsins; skyldi eigi vera þröngt um mig á þiljunum. Mér er betra að hafa (nóg) rúm enn ilt föruneyti (þræl); það mun lengi uppi vera.

II, 7., 66: Ek vas þar es flóðkorn[1] móður jötuns, heiðins bergrisa, fell af fjalli ór hám himni á nóleiðar[2]. Ífingafold[3], fár jötunn gørir fleiri báta hamváta mér moldu hömluþrumlu heiðar.

1. *flóðkorn*, steinn, bjarg. — 2. *nór*, skip; nóleiðar, skipsleiðar, sjór. — 3. *ífingafold*, kvenkenning; ífingr, höfuðdúkr. — 4. *hömlu-þrumla*, skip; hǫmlu-þrumlu heiðr, sjór.

Ég var þar er tröllkonu-bjarg úr fjalli féll úr háva lofti í sjó. Fáir jötnar gera fleiri báta alvota af sjó enn ég.

II, 8.—9., 67 og 70. Þessar vísur þurfa eigi skýringar við.

II, 14., 80: Ek bið meinalausan[1] munkareyni[2] beina farar mínar; dróttinn hárar foldarhallar[3] haldi heiðisstalli[4] yfir mér.

1. *meinalauss*, góðr. — 2. *munkareynir*, guð. — 3. *höll*, hvelfing; foldarhöll, himinn. — 4. *heiðir*, haukr; heiðisstallr, hönd.

Ég bið góðan guð (að) beina ferðir mínar; drottinn himinsins haldi hendi sinni yfir mér.

II, 19., 90: Þessi vísa þarf eigi skýringar við.

II, 30., 113: Ölkarma eik[1], línbundin erma Lofn[2], lætr mik leika fyr lesnis stafni[3] sínum; firrumk þat. Ek man aldrigi bíða bótir of brúði; böl gørir mik fölvan; harmr snertumk í hjarta hrót[4].

1. *ölkarma eik*, kvenkenning. — 2. *erma Lofn*, kvenkenning. — 3. *lesnis stafn*, höfuð? — 4. *hrót*, rót.

Hin línklædda kona lætr mig leika frammi fyrir sér; ég forðast það; ég mun aldrei bíða hennar bætr; harmrinn snertir hjartarætr mínar.

II, 30., 114: Þessi vísa þarf eigi skýringar við.

II, 33., 120: Ek heyri út bláfjallaðan[1] sára þorns[2] sveita svan gjalla, es mornar; bráð vekr borginmóða[3]. Svá gól Gunnar[4] haukr fyrr, es fólknárungar[5] váru feigir, es gaukar Gauts[6] bragða sagðu spá.

1. *bláfjallaðr*, með bláu eða svörtu skinni (fell, skinn). — 2. *þorn*, þyrnir; sáraþorn, sverð; sáraþorns sveiti, blóð, sáraþorns sveita svanr, hrafn. — 3. hrafn. — 4. *Gunnr*, valkyrja; Gunnar haukr, hrafn. — 5. *fólk-*

nárungr, höfðingi. — 6. *Gautr*, Óðins heiti; gaukar Gauts bragða, hrafnar.

Ég heyri svartan hrafn gjalla úti er morgnar; bráðin vekr hann. Svo gól hann fyrr, þá er höfðingjar vóru feigir og hrafnar vóru að spá.

II, 33., 120: Már valkastar báru[1] hlakkar hagli stokkinn es (hann) kemr at hræs sævi[2]; (hann) krefr móðr morginbráðar. Svá gól hræva gaukr[3] endr[4] af fornum meiði[5] þá es unda haukar[6] vildu ciðs mjöð[7] hildinga.

1. *bára valkastar*, blóð; blóðs már, hrafn. — 2. *hræs sær*, blóð. — 3. hrafn. — 4. forðum. — 5. tré. — 6. hrafnar. — 7. *eiðsmjöðr*, blóð, nefnt svo af því, að menn blönduðu blóði saman, er þeir sórust í fóstbræðralag.

Hrafninn hlakkar, hagli stokkinn, er hann kemr á vígvöllinn; hann er móðr og krefr morgunbráðarinnar. Svo gól hann forðum á tré, er hrafnar vildu höfðingjablóð.

II, 33., 120: Draugr flatvallar bauga[1], vas-at mér áðr of ráðinn dauði í dag né gær; búumk við Ilmar jálmi[2]. Ek rœki lítt, þót litvöndr Heðins fitjar[3] leiki við rauða skjaldu; oss var áðr of markaðr aldr.

1. *Draugr*, viðr; *flatvallar baugr*, skjöldr; *draugr flatvallar bauga*, mannkenning. — 2. *Ilmar jálmr*, bardagi. — 3. *Heðins fit*, brynja; *litvöndr Heðins fitjar*, sverð.

Maðr, mér var ekki ákveðið að deyja í gær né í dag; ég býst við bardaga. Ég hirði ekki, þótt sverð leiki við rauða skjöldu. Aldr minn var áðr markaðr.

II, 33., 121: Sex svipnjörðungar sverða[1], þeir es sœfast sárteini[2], hafa hér bana sútlaust úti á brústeinum. Hygg, at heftendr laga liggi hálfir eftir; ek lét óbíðingum[3] svíða eggskeindar undir.

1. *svipr*, sveiflan; njörðungar, afkomendr Njarðar; *svipnjörðungar sverða*, veifendr sverða, menn. — 2. *sárteinn*, sverð. — 3. *óbíðingar*, þeir sem eigi bíða, ragmenni.

Sex menn, sœfðir sverði, hafa hér bana úti á brústeinunum, og ekki harmdauðir. Helmingr lögbrotsmannanna hygg ég að liggi eftir; ég lét ragmennunum svíða eggjasárin.

II, 33., 121: Ek bark-at fetla stígs fúr[1] at vígi með fleiri; várum þar fyrir fjórir frændr, vændir ofstopa; enn tólf hvatir gunnþingsrunnar[2] af Gylfa glað[3], þeir es vildu skunda til várs fundar, ruðu köld vápn sín.

1. *fetill*, sverðfetillinn, er liggr utan á brynjunni; *fetla stígr*, brynja; *fúr*, eldr; *fetla stígs fúr*, sverð. — 2. mannkenning. — 3. *Gylfi*, sækonungr; *glaðr*, hestr; *Gylfa glaðr*, sækonungs hestr, skip.

Ég bar eigi sverð til vígs við fleiri; vér frændr vórum þar fjórir fyrir og bjuggumst við ofstopa. Enn tólf röskvir menn af skipinu, er vildu finna oss, ruðu sín köldu vopn.

II, 33., 121: Sjav sœkitívar Svölnis garðs[1] hafa höggvit nösum til jarðar; varmt blóð, valdögg, fell til vallar. Mun-at fleiri Fjölnis þings fúrviðir[2] fœra Jálks mœrar skæ[3] út of Ekkils brautir[4], enn hingat.

1. *Svölnir*, Óðins heiti; *Svölnis garðr*, skjöldr; *tívar*, guðir; *Svölnis garðs sœkitívar*, menn. — 2. *Fjölnir*, Óðinsheiti; *Fjölnis þing*, bardagi; *Fjölnisþingsfúr*, bardagaeldr, sverð. — 3. *Jálkr*, sækonungsheiti; *Jálks mœrr*, sækonungs mýri, sjór; *skœr*, hestr; *Jálks mœrar skœr*, skip. — 4. *Ekkill*, sækonungsheiti; *Ekkils brautir*, sjór.

Sjö menn hafa höggvið nösum til jarðar; varmt blóð

(valdögg) féll til vallar. Munu eigi fleiri menn fœra skipið út, enn hingað (komu á því).

II, 33., 122: Hœlibörvar skjóma hljóms[1] megu hér séa merki dýrs dagverks daltangar[2], hvat fjórir drýgðu; enn ek hugða, Gunnar rœfrs hyrbrigðir[3], at gæfim griðbitum lítinn frið; hrafn sleit beitu af ná.

1. *skjómi*, sverð; *hœlibörvar skjóma hljóms*, hœlandi viðir sverðahljóms, mannkenning. — 2. *dalr*, bogi; *daltöng*, hönd. — 3. *Gunnar rœfr*, valkyrju þak, skjöldr; *Gunnar rœfrs hyrbrigðir*, mannkenning.

Hér megu menn sjá ágæt merki handaverks fjögurra manna á einum degi; ég hygg, at vér höfum gefið griðrofunum lítinn frið; hrafn át af náum (þeirra).

II, 33., 122: Unnum auðimönnum[1] dreyruga Gunnar serki[2]; ek á þunnan hjör; vér drýgðum verk at vígi. Herðilofðar[3] höfðu hildarborðs valfasta tungur[4] und skildi; hangvölum[5] þvarr hengihungr[6].

1. *auðimenn*, líkl. eyðingarmenn, spillvirkjar. — 2. *Gunnar serkr*, brynja. — 3. *herðilofðar*, herðimenn, hreystimenn. — 4. *hildarborð*, skjöldr; *valfasti*, eldr; *hildarborðs valfasta tunga*, sverð. — 5. *hangvalr* = hanga valr, hrafn. — 6. *hengihungr*, líkl. ákaft hungr (sbr. hanga niðr), ef orðið er rétt tekið saman.

Vér gerðum spillvirkjum blóðuga serki; ég á hvasst sverð; vér störfuðum að vígi. Hinir vösku menn höfðu sverð undir skjöldum sínum; hrafnar söddu hungr sitt.

II, 33., 122: Harðr vas gnýr þá es gørðum snarpa grjótvarps lotu, grá Þundar klæði[1] gengu sundr at sverðs söngvi, áðr hœkings viðir œki á þæl til hvíldar; þeir hlutu fleiri bana; hjaldrs hríð kom á skjöldu.

1. *Þundr*, Óðinsheiti; *Þundar klæði*, herklæði, brynjur. — 2. *hækingr*, sverð; *hækings viðir*, sverðaviðir, mannkenning.

Þá var harðr gnýr, er vér gerðum snarpa grjóthríð; hinar gráu brynjur gengu sundr í bardaganum áðr mennirnir hörfuðu undan. Fleiri af þeim hlutu bana. Hríðin kom (og) á skjölduna.

II, 33., 122—23: Heyri sára svan[1] gjalla of ná, þar es sigrstalls viðir[2] falla; benskári[3] drekkr blóðfalls báru. Örn fekk þar sylg[4], er segð-auðigr[5] Sleitu-Helgi felt[6] rauðu; enn greipr eru erni hræjum sveipðar.

1. *sára svanr*, hrafn. — 2. *sigrstallr*, skjöldr; *sigrstalls viðr*, mannkenning. — 3. *benskári*, hrafn (skári = már). — 4. *sylgr*, drykkr. — 5. *segð* = sekt? — 6. *felt* = faldaði.

Ég heyri (eða heyri þér) hrafn gjalla yfir ná, þar sem menn falla; hrafn drekkr blóðfallsöldu. Örn fekk þar drykk, er Sleitu-Helgi faldaði rauðu (var drepinn); enn klær hans eru hræugar.

II, 33., 123: Ýtar álmþings[1] báru sáma[2] hjálma at móti oss upp af allþakkligum[3] ára blakki[4]; enn goðum leiðir beiðendr hauðrmens hliða[5] báru á braut rauðar skarar[6] til beitis[7], herðimeiðar[8].

1. *álmþing*, bogaþing, bardagi; *ýtir*, hrærandi; *ýtir álmþings*, mannkenning. — 2. *sámr*, dökkr. — 3. *allþakklegr* = allþekkilegr, fagr. — 4. *blakkr*, hestr; *árablakkr*, skip. — 5. *hliðr*, uxi; *hauðrmen*, sjór, *beiðandi hauðrmens hliða*, mannkenning. — 6. *skör*, höfuð. — 7. *beit*, skip. — 8. *herðir*, sverð; *herðimeiðr*, mannkenning.

Menn báru dökkva hjálma mót oss upp af hinu fagra

skipi; enn þeir báru blóðug höfuð til skips, leiðir goðunum, drengir!

III 10, 145: Manna morðkannaðir[1], mangi ísarnmeiðr[2] hugði annat enn almœrir[3] Æsir fœri þar, þá es synir harðfengs Hjalta gengu á Þorskafjarðarþing með ennitinglum holtvartaris[4].

1. *morðkannaðr*, sá er kannar morð, bardagamaðr. — 2. *ísarn* = járn (e. iron, þ. Eisen), *ísarnmeiðr*, mannkenning. — 3. *almœrr*, alfrægr; á að rita með æ, enn ekki œ, þótt hér sé svo ritað, vegna hendinga. — 4. *vartari*, fiskr, holtvartari, holtfiskr, ormr; *ennitingl holtvartaris*, einhver gullskrautskenning.

Bardagamenn, engi maðr hugði annað enn hinir alfrægu Æsir fœri þar, er synir hins harðfenga Hjalta gengu á Þorskafjarðarþing í gullskartinu.

III, 13., 152: Bøggvir[1] hjó fyr mér snöggvan belg, enn ál[2] ok verju fyr Ólási, svá skal bøggvir verða höggvinn ef vér lifum, búinn við böl.

1. *bøggvir*, byggvir, bóndi. — 2. *ál*, ól. — 3. *verja*, yfirhöfn.

III, 14., 154: Atglamrandi hamra[1] lætr æ hví meira fork gjalla á glotkylli[2] Geirhildar, sem orkar. Hár járnstafr skapar kerlingar síðu œrna hríð á Hjaltaeyri; trolli eru sollin[3] rif.

1. járnsmiðr. — 2. *glot*, lögr (sbr. glœta), *glotkyllir*, belgr með lög í, hér vatnsbelgr. — 3. bólgin.

Járnsmiðr lætr ávalt járnstaf sinn, sem er hverju meiri, dynja á vatnsbelg Geirhildar eftir megni. Járnstafrinn gerir síðu kerlingar harða hríð; rif tröllsins eru bólgin.

III, 16., 158: Bároðr[1] of rístr báru brautland[2] varar andri[3].

1. Bároðr = Bárðr. — 2. *báru brautland*, sjór. — 3. *andurr*, skíð, *varar andurr*, skip.

III, 16., 158: Þessi vísa verðr hér eigi skýrð, því að hún á heima í Víga-Glúms sögu.

III, 17., 160: Kjólakeyrir[1], hér liggr Kaldakinn of aldr, enn vér höldum heilir á braut, Hjálmun-Gautr.

1. *kjóll*, einskonar skip; *kjólakeyrir*, skipstjóri.

III, 17., 161: Þessi vísa þarf eigi skýringar við.

III, 19., 165—166: Þessar vísur verða ekki skýrðar hér, því að þær eiga heima í Grettis sögu.

IV, 4., 178: Vér höfum áðr of fáða þar á vegg unga auðar Þrúði[1] með Þóri; þat var sett við glettu. Nú hefik ristit rastakarns Hlín[2] á ölbœkis hefti[3] mínu; ek réð mart við bjarta hauka skofts Syn[4].

1. *Þrúðr*, Ásynja, *auðar Þrúðr*, kvenkenning. — 2. *Hlín*, Ásynja, *rastakarn*, steinn; *rastakarns Hlín*, kvenkenning. — 3. *ölbœkis hefti; ölbœki* er líklega viðartegund, sem hnífskeftið hefir verið gert af. — 4. *Syn*, Ásynja; *haukaskoft*, hönd, *haukaskofts Syn*, kvenkenning.

Vér höfum áðr dregið líkneski hinnar ungu konu á vegg með líkneski Þóris; það var gert af glettni. Nú hefi ég ristið mynd hennar á hnífskefti mínu; ég hefi talað margt við þá konu.

V, 10., 217: Ek vas þar es Errubeinn fell til fyllar[1], es ítr-tungur unnar[2] sungu hátt; vinr dróttar sótti fram.

Ek gaf Óðni þróttardjarfan arfa Ásmóðar; guldum gálgavaldi[4] Gauts tafn[5], enn hrafni ná.

1. *fyllr* = fylli; að falla til fyllar = að falla til bráðar. — 2. einhver hluti sverðs; *ítrtungur unnar*, brandar. — 3. *drótt*, menn. — 4. *gálgavaldr*, Óðinn. — 5. *Gautr*, Óðinn; *tafn Gauts*, fórn til Óðins.

Ég var þar sem (Þorgrímr) errubeinn fell og varð að bráð, er brandar kváðu hátt við. Ég gaf Óðni hinn hrausta son Ásmóðar; vér guldum Óðni fórnina og hrafninum náinn.

V, 10., 218: Band er á hœgri hendi minni; ek hlaut sár af báru leygjar Tý[1]; ek lýg þat eigi, linnvengis Bil[2].

1. *leygr*, eldr, *báruleygr*, gull; báruleygjar Týr, mannkenning. — 2. *linnr*, ormr; *linnvengi*, gull. *linnvengis Bil*, Ásynja gulls, kvenkenning.

Viðbœtir I, 232: Snjallr á haug á hellu; Hjaldr á til kalda búð. Veki þér drótt dreyra í dag, nú es sigr á spjótum. Valdr[1] man hitt, at ek rauð hlæjandi blæju Hildar (ek nefni skjöld svá) fyrstr at rómu.

1. Þetta orð er annaðhvort mannsnafn, eða vísuorðið er aflagað. Það gæti verið: *Þat man Hjaldr at Hildar.*

Snjallr á haug á sjávarhellu; Hjaldr á of kaldan bústað. Ef þér vekið mönnum blóð (berizt) í dag, þá er nú sigr í vopnum. Ég man það, að ég rauð skjöld minn hlæjandi fyrstr allra að bardaga.

Viðbœtir I, 232: Hyllr branz[1], mín búð stóð hér, síz[2] hvárr brœðra gekk fyr annan ok heldum snjallir velli; fellum þá. Hjaldr hrósar hug fyr vísa; víg eru til sjaldan; þat gleðr oss at ek veit þik teitan gefa Viðri[4] val.

III, 16., 158: Bároðr[1] of ristr báru brautland[2] varar andri[3].

1. Bároðr = Bárðr. — 2. *báru brautland*, sjór. — 3. *andurr*, skíð, *varar andurr*, skip.

III, 16., 158: Þessi vísa verðr hér eigi skýrð, því að hún á heima í Víga-Glúms sögu.

III, 17., 160: Kjólakeyrir[1], hér liggr Kaldakinn of aldr, enn vér höldum heilir á braut, Hjálmun-Gautr.

1. *kjóll*, einskonar skip; *kjólakeyrir*, skipstjóri.

III, 17., 161: Þessi vísa þarf eigi skýringar við.

III, 19., 165—166: Þessar vísur verða ekki skýrðar hér, því að þær eiga heima í Grettis sögu.

IV, 4., 178: Vér höfum áðr of fáða þar á vegg unga auðar Þrúði[1] með Þóri; þat var sett við glettu. Nú hefik ristit rastakarns Hlín[2] á ölbœkis hefti[3] mínu; ek réð mart við bjarta hauka skofts Syn[4].

1. *Þrúðr*, Ásynja, *auðar Þrúðr*, kvenkenning. — 2. *Hlín*, Ásynja, *rastakarn*, steinn; *rastakarns Hlín*, kvenkenning. — 3. *ölbœkis hefti; ölbœki* er líklega viðartegund, sem hnífskeftið hefir verið gert af. — 4. *Syn*, Ásynja; *haukaskoft*, hönd, *haukaskofts Syn*, kvenkenning.

Vér höfum áðr dregið líkneski hinnar ungu konu á vegg með líkneski Þóris; það var gert af glettni. Nú hefi ég ristið mynd hennar á hnífskefti mínu; ég hefi talað margt við þá konu.

V, 10., 217: Ek vas þar es Errubeinn fell til fyllar[1], es ítr-tungur unnar[2] sungu hátt; vinr dróttar sótti fram.

Ek gaf Óðni þróttardjarfan arfa Ásmóðar; guldum gálgavaldi[4] Gauts tafn[5], enn hrafni ná.

1. *fyllr* = fylli; að falla til fyllar = að falla til bráðar. — 2. einhver hluti sverðs; *ítrtungur unnar*, brandar. — 3. *drótt*, menn. — 4. *gálgavaldr*, Óðinn. — 5. *Gautr*, Óðinn; *tafn Gauts*, fórn til Óðins.

Ég var þar sem (Þorgrímr) errubeinn fell og varð að bráð, er brandar kváðu hátt við. Ég gaf Óðni hinn hrausta son Ásmóðar; vér guldum Óðni fórnina og hrafninum náinn.

V, 10., 218: Band er á hœgri hendi minni; ek hlaut sár af báru leygjar Tý[1]; ek lýg þat eigi, linnvengis Bil[2].

1. *leygr*, eldr, *báruleygr*, gull; báruleygjar Týr, mannkenning. — 2. *linnr*, ormr; *linnvengi*, gull. *linnvengis Bil*, Ásynja gulls, kvenkenning.

Viðbœtir I, 232: Snjallr á haug á hellu; Hjaldr á til kalda búð. Veki þér drótt dreyra í dag, nú es sigr á spjótum. Valdr[1] man hitt, at ek rauð hlæjandi blæju Hildar (ek nefni skjöld svá) fyrstr at rómu.

1. Þetta orð er annaðhvort mannsnafn, eða vísuorðið er aflagað. Það gæti verið: *Þat man Hjaldr at Hildar.*

Snjallr á haug á sjávarhellu; Hjaldr á of kaldan bústað. Ef þér vekið mönnum blóð (berizt) í dag, þá er nú sigr í vopnum. Ég man það, að ég rauð skjöld minn hlæjandi fyrstr allra að bardaga.

Viðbœtir I, 232: Hyllr branz[1], mín búð stóð hér, síz[2] hvárr brœðra gekk fyr annan ok heldum snjallir velli; fellum þá. Hjaldr hrósar hug fyr vísa; víg eru til sjaldan; þat gleðr oss at ek veit þik teitan gefa Viðri[4] val.

1. *hyllr*, viðartegund (d. Hyld, n. Hyll); *hyllr brands*, mannkenning. — 2. *síz* = síð es = síðan er. — 3. *vísi*, konungr. — 4. *Viðurr*, Óðinn.

Maðr, haugr minn hefir staðið hér síðan við brœðr börðumst saman og heldum vígvelli, enn féllum. Hjaldr lofar hug konungs; víg eru of sjaldan, enn það gleðr oss að þú gengr glaðr fram í bardaga.

Nöfn landnámsmanna.

Kæru landar!

Boðsbrjef það, er jeg sendi yður í fyrra að alþýðlegri útgáfu af Íslendinga sögum, hjet yður því, að örk hver í sögunum skyldi að eins kosta 5 aura. Undirtektir yðar, bæði hjer á landi og í Vesturheimi, hafa nú orðið svo góðar, að mjer hefir sýnzt það mögulegt, að byrja á útgáfu sagnanna og fullnægja þessu fyrirheiti. — Eins og tekið var fram í boðsbrjefinu, áttu sögurnar að prentast með skýru letri, meginmálsletri, og við það var 5-aura-verðið miðað. En með því betur þykir fara á því, að prenta vísnaskýringar, registur o. fl. við sögurnar með smáletri, verður sá hluti bókarinnar kostnaðarsamari, og því óhjákvæmilegt, að selja smáletursarkirnar ofurlítið dýrara; en sá verðmunur, miðað við arkatölu, getur aldrei orðið nema fáeinir aurar á bókinni, og raskar í raun og veru ekkert hinu ákveðna verði vegna hlutfallsins á leturmergðinni.

Samkvæmt boðsbrjefinu átti Grettis saga að prentast fyrst af sögunum; en reyndin varð sú á, að því varð eigi komið við; enda vona jeg, að yður muni eins geðfelt að fá Landnámu fyrst, því hún er sú aðalrót, sem allar Íslendinga sögur eru sprottnar af.

Væntandi þess, að þjer jafnan takið fagnandi á móti sögunum, er þær leita hýsingar, kveð jeg yður með óskum árs og friðar.

Reykjavík, 15. ágúst 1892.

Sigurður Kristjánsson.

Verð: 40 aur.

Íslendinga sögur.

3.

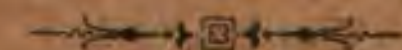
Harðar saga

ok

Hólmverja.

Þórleifr Jónsson

gaf út.

Reykjavík.

Kostnaðarmaður: Sigurður Kristjánsson.

1891.

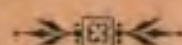
HARÐAR SAGA

OK

HÓLMVERJA.

ÞÓRLEIFR JÓNSSON

GAF ÚT.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1891.

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

HANS KONUNGLEGU TIGN

FRIÐRIKI DANAKRÓNPRINSI

er þessi saga tileinkuð.

III, 16., 158: Bároðr[1] of rístr báru brautland[2] varar andri[3].

1. Bároðr = Bárðr. — 2. *báru brautland*, sjór. — 3. *andurr*, skíð, *varar andurr*, skip.

III, 16., 158: Þessi vísa verðr hér eigi skýrð, því að hún á heima í Víga-Glúms sögu.

III, 17., 160: Kjólakeyrir[1], hér liggr Kaldakinn of aldr, enn vér höldum heilir á braut, Hjálmun-Gautr.

1. *kjóll*, einskonar skip; *kjólakeyrir*, skipstjóri.

III, 17., 161: Þessi vísa þarf eigi skýringar við.

III, 19., 165—166: Þessar vísur verða ekki skýrðar hér, því að þær eiga heima í Grettis sögu.

IV, 4., 178: Vér höfum áðr of fáða þar á vegg unga auðar Þrúði[1] með Þóri; þat var sett við glettu. Nú hefik ristit rastakarns Hlín[2] á ölbœkis hefti[3] mínu; ek réð mart við bjarta hauka skofts Syn[4].

1. *Þrúðr*, Ásynja, *auðar Þrúðr*, kvenkenning. — 2. *Hlín*, Ásynja, *rastakarn*, steinn; *rastakarns Hlín*, kvenkenning. — 3. *ölbœkis hefti; ölbœki* er líklega viðartegund, sem hnífskeftið hefir verið gert af. — 4. *Syn*, Ásynja; *haukaskoft*, hönd, *haukaskofts Syn*, kvenkenning.

Vér höfum áðr dregið líkneski hinnar ungu konu á vegg með líkneski Þóris; það var gert af glettni. Nú hefi ég ristið mynd hennar á hnífskefti mínu; ég hefi talað margt við þá konu.

V, 10., 217: Ek vas þar es Errubeinn fell til fyllar[1], es ítr-tungur unnar[2] sungu hátt; vinr dróttar sótti fram.

Ek gaf Óðni þróttardjarfan arfa Ásmóðar; guldum gálgavaldi[4] Gauts tafn[5], enn hrafni ná.

1. *fyllr* = fylli; að falla til fyllar = að falla til bráðar. — 2. einhver hluti sverðs; *ítrtungur unnar*, brandar. — 3. *drótt*, menn. — 4. *gálgavaldr*, Óðinn. — 5. *Gautr*, Óðinn; *tafn Gauts*, fórn til Óðins.

Ég var þar sem (Þorgrímr) errubeinn fell og varð að bráð, er brandar kváðu hátt við. Ég gaf Óðni hinn hrausta son Ásmóðar; vér guldum Óðni fórnina og hrafninum náinn.

V, 10., 218: Band er á hægri hendi minni; ek hlaut sár af báru leygjar Tý[1]; ek lýg þat eigi, linnvengis Bil[2].

1. *leygr*, eldr, *báruleygr*, gull; báruleygjar Týr, mannkenning. — 2. *linnr*, ormr; *linnvengi*, gull. *linnvengis Bil*, Ásynja gulls, kvenkenning.

Viðbœtir I, 232: Snjallr á haug á hellu; Hjaldr á til kalda búð. Veki þér drótt dreyra í dag, nú es sigr á spjótum. Valdr[1] man hitt, at ek rauð hlæjandi blæju Hildar (ek nefni skjöld svá) fyrstr at rómu.

1. Þetta orð er annaðhvort mannsnafn, eða vísuorðið er aflagað. Það gæti verið: *Þat man Hjaldr at Hildar.*

Snjallr á haug á sjávarhellu; Hjaldr á of kaldan bústað. Ef þér vekið mönnum blóð (berizt) í dag, þá er nú sigr í vopnum. Ég man það, að ég rauð skjöld minn hlæjandi fyrstr allra að bardaga.

Viðbœtir I, 232: Hyllr branz[1], mín búð stóð hér, síz[2] hvárr brœðra gekk fyr annan ok heldum snjallir velli; fellum þá. Hjaldr hrósar hug fyr vísa; víg eru til sjaldan; þat gleðr oss at ek veit þik teitan gefa Viðri[4] val.

1. *hyllr,* viðartegund (d. Hyld, n. Hyll); *hyllr brands,* mannkenning. — 2. *síz* = síð es = síðan er. — 3. *vísi,* konungr. — 4. *Viðurr,* Óðinn.

Maðr, haugr minn hefir staðið hér síðan við brœðr börðumst saman og heldum vígvelli, enn féllum. Hjaldr lofar hug konungs; víg eru of sjaldan, enn það gleðr oss að þú gengr glaðr fram í bardaga.

Nöfn landnámsmanna.

Kæru landar!

Boðsbrjef það, er jeg sendi yður í fyrra að alþýðlegri útgáfu af Íslendinga sögum, hjet yður því, að örk hver í sögunum skyldi að eins kosta 5 aura. Undirtektir yðar, bæði hjer á landi og í Vesturheimi, hafa nú orðið svo góðar, að mjer hefir sýnzt það mögulegt, að byrja á útgáfu sagnanna og fullnægja þessu fyrirheiti. — Eins og tekið var fram í boðsbrjefinu, áttu sögurnar að prentast með skýru letri, meginmálsletri, og við það var 5-aura-verðið miðað. En með því betur þykir fara á því, að prenta vísnaskýringar, registur o. fl. við sögurnar með smáletri, verður sá hluti bókarinnar kostnaðarsamari, og því óhjákvæmilegt, að selja smáletursarkirnar ofurlítið dýrara; en sá verðmunur, miðað við arkatölu, getur aldrei orðið nema fáeinir aurar á bókinni, og raskar í raun og veru ekkert hinu ákveðna verði vegna hlutfallsins á leturmergðinni.

Samkvæmt boðsbrjefinu átti Grettis saga að prentast fyrst af sögunum; en reyndin varð sú á, að því varð eigi komið við; enda vona jeg, að yður muni eins geðfelt að fá Landnámu fyrst, því hún er sú aðalrót, sem allar Íslendinga sögur eru sprottnar af.

Væntandi þess, að þjer jafnan takið fagnandi á móti sögunum, er þær leita hýsingar, kveð jeg yður með óskum árs og friðar.

Reykjavík, 15. ágúst 1892.

Sigurður Kristjánsson.

Verð: 40 aur.

Íslendinga sögur.

3.

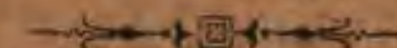
Harðar saga

ok

Hólmverja.

Þórleifr Jónsson

gaf út.

Reykjavík.

Kostnaðarmaður: Sigurður Kristjánsson.

1891.

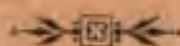
HARÐAR SAGA

OK

HÓLMVERJA.

ÞÓRLEIFR JÓNSSON

GAF ÚT.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1891.

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

HANS KONUNGLEGU TIGN

FRIÐRIKI DANAKRÓNPRINSI

er þessi saga tileinkuð.

Fetaðú, prins! í föður þíns spor,
er fylkir verðrðú' á grundu Dana,
þú sem átt býsn af byrði Grana,
og gott hefir hjarta, gáfur og þor.
Vor Íslendinga skjól og skjöldr ver,
skulum þá sýna trúnað jafnan vér;
enn svo eru þengill og þegnar bestir,
að þeira á meðal sé öngvir brestir.

Allralotningarfyllst

Þórleifr Jónsson.

FORMÁLI.

Harðar saga og Hólmverja er og kölluð í handritunum „Harðar saga Grímkelssonar“ og „Harðar saga Grímkelssonar og Geirs“. Aðeins eitt fullkomið skinnhandrit er til af sögu þessarri í handritasafni Árna Magnússonar í Kaupmannahöfn (AM. 556, A. 4⁰), og er það talið ritað rétt eftir Svartadauða (um 1400). Á þessu skinnhandriti eru alls þrjár sögur, nefnil. þessi, Grettis saga og Gísla saga Súrssonar, ɔ: sögur hinna þriggja merkilegustu útlaga á Íslandi í fornöld. Handrit þetta er mjög skírt og fallegt, enn fáeinar villur koma fyrir í því, sem eðlilegt er, þar sem það er svo ungt að tiltölu.

Auk þessa er til mesti fjöldi pappírshandrita af sögu þessarri. Níu þeira eru í safni Árna (AM. 147, fol.; 153, fol.; 157, G. fol.; 160, fol.; 165, E. fol.; 217, B, fol., 486, 4⁰; 499, 4⁰; Rask 52, 36), fimm eru á Konungsbókasafni í Höfn (1193, Suhm, fol.; 623, Kall, 4⁰, 976, Thott, fol.; 984, Thott, fol.; 1758, Thott, 4⁰); í Konungsbókasafni í Stokkhólmi fjögur (Nr, 4, 4⁰; 6 4⁰; 59, fol.; 60, fol. [vísurnar]); og í handritasafni Bókmentafélagsins eitt

(45, fol.). Auk þessa er sagan til í handritum allvíða hér á landi.

Enn er til í safni Árna (Add. 20, fol.) eitt skinnblað (úr Vatnshyrnu); byrjar það á endi Víga-Glúmssögu, enn þá tekr við upphaf sögu þessarrar. Hinn fyrri útgefari sögunnar, Jón Sigurðsson, telr það ritað um 1500; enn þó er Vatnshyrna talin rituð um 1400; er það töluvert frábrugðið skinnbókinni (AM. 556, A. 4°), og stýlsmáti þess öllu fornlegri. Þetta brot er hér prentað orðrétt (og stafrétt að því er facsimile II, í Ísl. s. 1847, nær til) aftanvið söguna til samanburðar.

Í þessarri minni útgáfu er einsog í útgáfu Jóns Sigurðssonar eingöngu farið eftir skinnbókinni (AM. 556, A. 4°). Enn þó eru bersýnilegar villur lagfærðar eftir hinum handritunum, og er prentað með skáletri.

Jón Sigurðsson, er eins og allir vita var glöggr á það sem annað, segir sögu þessa upphaflega færða í letr síðla á fyrra helmingi 13. aldar, og kveðr augsýnilegt, að höfundr Landnámu hafi þekkt hana og farið eftir henni í ættartölum (Land. 1. part 13, 15, 19—21. kap.). Það er eins um þessa og allflestar sögur vor Íslendinganna, að ekki er hægt með vissu að segja, hver sé frumhöfundr hennar. Til Styrmis prests fróða Kárasonar (d: 1245) er vitnað í sögunni (41. kap.). Mætti eg nokkurs tilgeta um frumhöfundinn, þá þætti mér enginn líklegri til að hafa fært þessa sögu fyrst í letr enn einmitt Styrmir prestr sjálfr, er var Hvítársíðingr úr Borgarfirði að ætt, og ól á Suðrlandi mestan aldr sinn. Blær sögunnar er nauðalíkr

því, er vér vitum með vissu að Styrmir prestr hefir eftir sig ritað látið. Ella einhver Sturlunganna.

Tvisvar hefir sagan áðr birst á prenti: 1. Í „Ágætar fornmannasögur“ (bls. 69—126) Hólum, 1756, er Björn lögm. Markússon kostaði; 2. Í „Íslendingasögur“ (bls. 1—118), Kh. 1847, er Fornfrœðafélagið kostaði, og Jón sál. Sigurðsson bjó undir prentun. Hólaútgáfan er ekki góð, heldrenn flest frá þeim tíma. Útgáfa Jóns er eins og annað frá hans hendi hin nákvæmasta og vandaðasta og ætluð vísindamönnum. — Lítið brot sögunnar er prentað í „Antiquités Russes“ (II, bls. 317—320), og kaflinn úr Vatnshyrnu (hér „Viðbœtir“) er prentaðr í „Reader“ (frb: ríder), Oxford 1879. — Tvisvar hefir saga þessi verið þýdd á dönsku: 1. „Hörd Grimkjeldssöns Saga, oversat af Fr. Brandt“, Kria, 1849. 2. Í „Billeder af Livet paa Island, ved Fr. Winkel-Horn“ Kh. 1876. — Dr. phil. Jón Þórkelsson í Reykjavík gerði skýringar yfir vísurnar og lét prenta aftanvið „Skýrslu latínuskólans“. Rvík, 1868.

Skinnastöðum, 8. apr. 1886.

Þórleifr Jónsson.

TÍMATAL.

896. Fœddr Grímkell goði Bjarnarson.
925. Kvæntist Grímkell goði í fyrsta sinni Rannveigu Þórbjarnardóttur.
927. Fœdd Þuríðr Grímkelsdóttir.
928. Dó Rannveig Þórbjarnardóttir.
944. Gekk Grímkell goði að eiga Signýu Valbrandsdóttur.
947. Fœddr Hörðr Grímkelsson.
949. Fœddr Geirr Grímsson.
950. Fœdd Þórbjörg Grímkelsdóttir; deyr Signý Valbrandsdóttir.
951. Deila Torfa Valbrandssonar og Grímkels goða.
959. Illugi Hrólfsson fær Þuríðar Grímkelsdóttur.
965. Útanför Harðar og Geirs.
968. Hörðr fær Helgu jarlsdóttur.
969. Kom Geirr úr útanför.
970. Indriði Þórvaldsson gekk að eiga Þórbjörgu Grímkelsdóttur um sumarið. Skömmu síðar varð Grímkell goði bráðkvaddr.
980. Kom Hörðr úr útanför.
983. Fell Hörðr í sekt.
986. Fall Harðar og Hólmverja.

Hér hefr Hólmverja sögu.

Á dögum Haralds hins hárfagra bygðist mest Ísland, því at menn þoldu eigi ánauð hans ok ofríki, einkanliga þeir sem voru stórrar ættar ok mikillar lundar, enn áttu góða kosti, ok vildu þeir heldr flýja eignir sínar, enn þola ágang ok ójafnað, eigi heldr konungi enn öðrum manni. Var einn af þeim Björn gullberi. Hann fór ór Orkadal til Íslands ok nam Reykjardal hinn syðra frá Grímsá til Flókadalsár, ok bjó á Gullberastöðum. Hans synir vóru þeir: Svarthöfði, Geirmundr, Þjóstólfr, ok koma þeir ekki við þessa sögu. Hinn elsti son Bjarnar hét Grímkell; hann var bæði mikill ok sterkr. Björn gullberi gerðist mikill maðr fyrir sér ok auðigr at fé. Grímkell Bjarnarson bað Rannveigar Þórbjarnar-

dóttur ór Arnarholti, ok fekk hennar, ok váru ekki lengr ásamt, ok varð hon sóttdauð. Þau áttu eftir dóttur, er Þuríðr hét. Hon fæddist upp með þeim manni, er Sigurðr múli hét; hann bjó undir Felli. Hon var væn kona ok hög á hendr, ok nökkut harðlynd; var hon þó vinsæl.

2. Grímkell bjó fyrst suðr at Fjöllum, skamt frá Ölfusvatni. Þar er nú kallat á Grímkelsstöðum ok eru nú sauðahús. Grímkell átti vítt goðorð. Hann var auðigr maðr ok höfðingi hinn mesti, ok kallaðr ekki um alt jafnaðarmaðr. Hann færði bú sitt eftir konu sína dauða til Ölfusvatns, þvíat honum þótti þar betri landakostir. Hann bjó þar síðan alla stund meðan hann lifði. Hann var kallaðr Grímkell goði. Högni hét maðr ok bjó í Hagavík, skamt frá Ölfusvatni; Þórbjörg hét kona hans; þau áttu dóttur þá er Guðríðr hét; hon var væn kona ok vinsæl. Högni var ættsmár ok var þó vel at sér; enn Þórbjörg kona hans var sýnu ættstœrri, ok kom þó vel ásamt með þeim. Högni var vel fjáreigandi. Valbrandr hét maðr er bjó á Breiðabólstað í hinum nyrðra Reykjardal; hann var sonr Valþjófs hins gamla. Torfi hét son Valbrands. Þeir feðgar höfðu goðorð. Torfi var vitr maðr ok víðfrægr. Þar óx sá maðr upp með þeim feðgum, er Sigurðr hét,

ok var Gunnhildarson; hann var skyldr Torfa at frændsemi; hann var kallaðr Sigurðr Torfafóstri; hann var hinn efniligasti maðr ok gerr at sér um flestar íþróttir. Annat barn átti Valbrandr; þat var dóttir, er Signý hét; hana átti Þórgeirr ór Miðfelli sonr Finns hins auðga Halldórssonar, Högnasonar; hann var þá andaðr, er sjá saga gerðist. Grímr hét son þeira, efniligr maðr, ok óx upp með móður sinni. Signý bjó á Signýjarstöðum, skamt frá Breiðabólstað. Hon var skörungr mikill, skjótorð ok skapstór ok harðúðig í öllu. Þar óx upp sá maðr með henni, er Grímr hét; hann var kallaðr Grímr hinn litli; hann var fóstri Signýar, ok mikilsháttar maðr, skjótlátr ok skynjugr um flest. Kollr Kjarlaksson bjó þá á Lundi í Reykjardal hinum syðra; hann var höfðingi mikill.

3. Maðr hét Þórvaldr, er bjó á Vatnshorni í Skorradal, mikill maðr ok sterkr; kona hans hét Þórgríma ok var köllut smiðkona, fjölkunnig mjök. Indriði hét son þeira, mikill maðr ok efniligr. Þórgríma lifði lengr þeira hjóna. Enn þá er hon var ekkja orðin, bjó hon í Hvammi í Skorradal; hon gerðist auðig kona ok mikil fyrir sér. Þat er sagt eitt sumar sem oftar, at Grímkell goði reið til þings, ok einnhvern dag gekk hann frá búð

sinni með flokk mikinn manna, ok til búðar Valbrands, ok inn í búðina. Valbrandr fagnaði honum vel, þvíat Grímkell var honum kunnigr áðr; setjast þeir niðr ok tóku tal með sér. Grímkell mælti: „Þat er mér gerla sagt, Valbrandr, at þú eigir þér dóttur þá, er Signý heitir, ok sé skörungr mikill; vil ek biðja hennar, ef þú vilt gifta mér hana“. Valbrandr svarar: „Kunnigt er oss, at þú hefir ætt góða ok auð fjár, ok ert sjálfr garpr hinn mesti; vil ek þessu vel svara“. Lýkr þeira tali svá, at Valbrandr fastnar Grímkeli goða Signýu dóttur sína; enn boð skyldi vera at tvímánaði suðr at Ölfusvatni. Torfi Valbrandsson var eigi á þingi. Ok er Valbrandr kom heim af þingi, sagði hann Torfa syni sínum tíðindin. Torfi svarar: „Alllítils þykkja yðr verðar mínar tillögur, er mik skyldi ekki at spyrja slíku, enda þykki mér ekki ráð þetta, er þú hefir sét fyrir dóttur þinni, jafnvirðuligt sem þér þykkir vera; mun Signýu þetta verða ekki mikit til yndis, er maðr er bæði gamall ok harðráðr“. Torfi kvað þá vísu:

Gift hefir þorna þoftu
(þegn nam slíkt at fregna),
gamall benhríðar beiðir
brynfatla Grímkatli.
Auðs nam yndi ok blíðu
einfeldr Njörun steina;

get'k at gera man lítit
gamalmenni þat henni.

Spurði Signý nú gjaforð sitt ok lét sér fátt um finnast. Ok er þau Torfi ok Signý systkin finnast, lætr hann sér ekki um ráðahag þenna. „Er ást mikil“, segir hann, “okkar í millum; er mér ekki um, at þú ráðist ór heraði á burt með fé þitt“. Hon svarar: „Ek sé hér gott ráð til, bróðir; bregð þú ekki ráðahag þessum; enn ek mun handsala þér fé mitt alt á þann hátt, at þú skalt gjalda heimanfylgju mína, slíka sem faðir minn hefir ákveðit, ok mun þat vísliga tuttögu hundraða munr; vil ek þat gefa þér til vingunar, útan gripi mína tvá, þá er ek hefi mestar mætr á: er þat annat men mitt hit góða, enn annat hestr minn Svartfaxi“. Torfi lét sér þetta vellíka, ok mælti þá vel til hennar.

4. Nú búast menn til brúðkaupsferðar. Kollr frá Lundi var boðinn til brúðkaupsins einnhverr virðingamestr. Hann báðu þeir feðgar vera fyrir boðsmönnum, þvíat Valbrandr var svá gamall, at hann nenti ekki at fara; enn Torfi vildi ekki fara. Kollr réðst til ferðar með brúðinni ok váru saman þrírtigir manna. Þau gistu at Þverfelli í Reykjardal hinum syðra. Grímr hinn litli fóstri Signýar skyldi geyma hrossa á gistingunni, ok um morgininn, er hann leitaði, fann hann

eigi Svartfaxa hest Signýar. Grímr fór þá at leita norðr yfir háls til Flókadals; gekk hann eftir döggslóð. Hann fann hestinn dauðan í jarðfalli þar í dalnum. Hann tók af fjötur, er hann hafði haft á honum um nóttina, ok fór síðan aftr, ok segir Signýu, at hestr hennar var dauðr hinn góði, ok hversu til hafði borit. Hon svarar: „Þetta er ill furða, ok mun eigi gott á vita; vil ek aftr hverfa, ok ekki fara lengra". Kollr kvað þat ógeranda, ok ei*gi* duga af bregða ferð sinni þvílíkri fyrir þessa sök; ok svá varð at vera sem Kollr vildi; ok fara þau öll saman, ok kómu þau til Ölfusvatns, ok hafði Grímkell þar margt fyrir boðsmanna; var þar veisla hin prýðiligasta; fór hon vel fram ok sköruliga. Eftir afliðna veisluna fór Kollr í burt ok aðrir boðsmenn; enn Signý var þar eftir ok fóstra hennar, er Þórdís hét, ok Grímr hinn litli. Grímkell hafði gefit Koll góðar gjafir, ok talaði vináttusamliga við hann; enn þótti þeir feðgar sýnt óvirða sitt mál, er þeir sóttu eigi brúðkaupit; spurði hann ok vísuna Torfa, ok gat ekki atgert; gerðist þar nú fátt á milli. Grímkell var stirðlyndr, enn Signý fálát, ok varð fátt um með þeim, þvíat þau máttu ekki vini saman eiga; nema Grímr hinn litli; hann gat svá gert, at þeim báðum líkaði vel. Leið svá fram hit fyrsta ár.

5. Grímr hinn litli kom at máli við Signýu um várit; segist hann vilja á burt fara; „þykki mér vant ykkar á milli at ganga“, segir hann, „enda er svá best at skilja, at hvárumtveggjum getist vel at“. Signý mælti: „Tala þú þetta fyrst við Grímkel, ok haf hans ráð við, þvíat þá muntú fá betri kosti; enn ek vilda gjarna at þú hefðir góða kosti; enn mér virðist hann vera vel til þín“. Nú gerir Grímr svá, at hann talar við bónda; segist vilja i burtu fara, ef hann vill þat samþykkja. Grímkell svarar: „Þat er mitt ráð, at þú sért heima; skaltú ok hafa betri kosti enn áðr, þvíat mjök þarftú við Signýar, enn vit þurfum þín mjök til umbóta skapsmuna okkarra“. Ok svo gerði Grímr, at hann var heima þau misseri, ok gatst þeim báðum vel at honum. Enn um várit eftir talaði Grímr við bónda, at hann vildi fyrir víst á burtu; enn Grímkell mælti heldr á móti. „Þá bið þú Guðríðar Högnadóttur til handa mér“, segir Grímr, „ef þú vilt at ek sé hjá þér“. Grímkell svarar: „Dýrr gerist þú nú, þvíat hér er mannamunr mikill; þú ert félítill, enn Högni er auðmaðr mikill“. Grímr mælti: „Vel máttú þó þessu ráða“. Grímkell svarar: „Prófa má ek þetta“. Hann ferr nú i Hagavík, ok er honum þar vel fagnat. Hann biðr nú Guðríðar til handa Grími: „er þat frá

manni at segja, at hann er vitr maðr ok vel at íþróttum búinn; mun hann ok vera þarfr búi, ok miklu á leið koma því er þar hentar til; enn þú tekr fast at eldast, ok sýnist mér þér slík mægð hentug“. Högni svarar: „Oft hefir þú leitat mér meiri virðingar enn svá nökkut; enn þær mœðgur skulu hér mestu um ráða“. Grímkell kvað þau skyldu ekki mikit fé þurfa fram at leggja: „skal hér ok ekki ríkra við liggja, enn þú skalt sjálfr ráða dóttur þinni fyrir mér; enn vel segir *mér* hugr um Grím, at hann verðr nytjamaðr; eigi þarf hér langt um at tala“. Þat verðr at lyktum máls þeira, at Grímr fær Guðríðar; var boð þeira at Ölfusvatni, ok fór þat vel fram. Váru samfarir þeira góðar; váru þau þar um vetrinn, ok gatst þar hverjum at vel við aðra. Enn um várit vildu þau Grímr á burt fara. Sagði hann Signýu, enn hon bað hann segja til Grímkels, ok kvað þá mundu alt best fara, ef hann léti Grímkel ráða. Nú vekr hann til við bónda, at hann vill í burt fara. Grímkell svarar: „Þat ætla ek nú ráð, at gera þér þetta hallkvæmt, ok láta þik þessu ráða, þvíat þat er líkligt, at þú verðir þrifamaðr“. Grímr keypti þá land suðr frá Kluftum, er hann kallaði á Grímsstöðum, ok bjó þar síðan. Grímkell fekk öll búsefni Grími, enn Högni galt fyrir landit. Grímr

rakaði brátt fé saman; váru tvau höfuð á hvívetna, því er hann átti; var hann skjótt hafðr í hinni bestu bóndatölu.

6. Þat er sagt, at Signýu Valbrandsdóttur dreymdi draum einn. Hon þóttist sjá tré eitt mikit í rekkju þeira Grímkels, fagrt mjök ok svá rótmikit, at í öll húsin heima þar á bœnum tóku rœtr trésins, enn ekki þótti henni blómit svá mikit á vera sem hon vildi. Hon sagði drauminn Þórdísi fóstru sinni, enn hon réð svá, at þau Grímkell mundu barn eiga, ok mundi þat vera mikit ok virðuligt; kveðst hon hyggja þat svein vera, ok mun mörgum þykkja mikils um hann vert sakir framkvæmdar sinnar: „enn ekki kœmi mér þat á óvart, þó at eigi stœði hans hagr með hinum mesta blóma áðr lúki, sakir þess at þér þótti tréit þat hit mikla eigi með svá miklum blóma sem þú vildir, ok ekki er víst, at hann hafi mikit ástríki af flestum frændum sínum“.

7. Litlu síðar fœddi Signý sveinbarn; sá var Hörðr nefndr. Hann var snemma mikill vexti ok vænn at áliti, enn ekki dáliga bráðgerr fyrst í því, at hann gekk eigi einn saman, þá er hann var þrévetr at aldri; þetta þótti mönnum kynligt ok eigi bráðgerfilegt, svá sem hann var frágerðamaðr at öllu öðru. Ok þann dag, er hofhelgi var haldin at Ölfusvatni, því at Grímkell var blótmaðr mikill,

sat Signý á stóli sínum á miðju stofugólfi; bjóst hon þá um, ok lá men hennar hit góða í knjám henni. Sveinninn Hörðr stóð við stokk, ok gekk nú hit fyrsta sinni frá stokkinum ok til móður sinnar, ok rasaði at knjám henni; menit hraut á gólfit fram ok brast í sundr í þrjá hluti. Signý reiddist mjök ok mælti: „Ill varð þín ganga hin fyrsta, ok munu hér margar illar eftir fara, ok mun þó verst hin síðasta“. Hon kvað vísu:

Braut í sundr fyr sætu
Sírnis hljóða men góða;
ýta trú'k at engi bœti
auðar hlíði þat síðan.
Gangr varð-*a* góðr ins unga
gulls lystis inn fysti;
hverr man heðan af verri,
hne*p*str man þó inn efsti.

Grímkell kom í því í stofuna ok heyrði, hvað hon kvað. Hann greip upp sveininn þegjandi ok reiddist mjök þessum orðum, ok kvað vísu:

Auðs hefir átta beiðir
ógóða sér móður;
hann nam fyrst at finna
fljóðs nýgenginn jóða
bræðiorð, þau er beiðir
brennu sjós man kenna;
atkvæði lifa lýða
lengr enn nökkurr drengja.

Svá var Grímkell reiðr vorðinn, at hann vildi

eigi at sveinninn væri heima þar. Hann ferr ok hittir Grím ok Guðríði, ok biðr þau taka við Herði ok fœða hann þar upp. Þau kváðust þat gjarna vilja, ok tóku fegin við, ok þótti góð sending í vera. Einum vetri fyrr höfðu þau Grímr ok Guðríðr son átt, er þau létu Geir heita; hann var snemma mikill ok vænligr ok vel at íþróttum búinn, þess at hann skorti þó um alt við Hörð. Uxu þeir nú upp báðir samt, ok varð skjótt ástúðigt með þeim. Signý undi nú verr eftir þetta enn áðr, ok var nú sýnu færa með þeim Grímkatli enn fyrr. Enn dreymdi hana draum, at hon sæi tré eitt mikit sem fyrr, í rótum mest, limamargt ok gerði á blóm mikit. Þann draum réð fóstra hennar enn til barngetnaðar þeira á milli, ok mundi vera dóttir, ok lifa eftir ætt stór, er henni sýndist limamargt tréit: „enn þar er þér þótti þat bera blóma mikinn, mun merkja siðaskifti þat, er koma mun, ok mun hennar afkvæmi hafa þá trú, sem þá er boðin, ok mun sú betri“.

8. Eftir þing um sumarit bað Signý Grímkel, at hann leyfði henni at fara norðr til frænda sinna. Hann kveðst þat mundu leyfa henni, enn sagði, at hon skyldi eigi vera lengr enn hálfan mánuð. Tveir húskarlar fóru með henni ok Þórdís fóstra hennar; þau riðu norðr í Reykjardal. Torfi tók allvel við

þeim, ok bað at hon væri þar um vetrinn, ok þótti ella ástleysi áfinnast við sik. Hon kvað sér hálfan mánuð lofat burt at vera, enn eigi lengr. Torfi kvað ekki á því liggja. Hon lét þá at bœn hans ok eggjan. Þau fóru þá heimboðum um vetrinn, ok er þau váru at heimboði niðri í Bœ, varð fóstra Signýar bráðdauð, ok er jörðut í Þórdísarholti; þat er skamt frá Bœ. Mikit þótti Signýu þetta; fór síðan heim á Breiðabólstað. Ok litlu síðar fekk Signý sótt, þá er hon skyldi léttari verða, ok horfði þar mjök þungliga um sóttarfar hennar. Torfi talaði við hana: kvað sér illa hug sagt hafa um hennar gjaforð; lét sér ok mjök hugstœtt til Grímkels alla stund verit hafa. Hon kvað eigi ólíklegt at til mikils drœgi um. Hon fœddi meybarn bæði mikit ok jóðligt. Torfi vildi eigi láta vatni ausa barnit fyrr enn reiddist um líf Signýar; hon andaðist þar þegar á sænginni. Þá gerði Torfi sik svá reiðan, at hann vildi láta barnit útbera. Hann bað Sigurð fóstra sinn taka við barninu, ok fara með þat til Reykjardalsár ok tortíma því þar. Sigurðr kvað þetta allilla gert vera, enn nenti þó eigi at synja Torfa þessa. Sigurðr tók nú við barninu ok fór vegar síns; honum sýndist vænligt barnit, ok því nenti hann eigi at kasta því út á ána. Hann snýr nú upp til

Signýarstaða, ok leggr þar niðr barnit í garðshliði, ok þótti líkligt, at þat mundi brátt finnast. Grímr bóndi stóð úti undir húsgafli, Signýarson; hann sá þetta, gengr til ok tekr upp barnit, ok hefir heim með sér, ok lætr Helgu konu sína bregðast sjúka, ok segja hana hafa fœdda mey þessa. Hann lét ausa vatni ok nefndi Þorbjörgu. Grímr fór heiman til Breiðabólstaðar; hann sá margt manna fara ór garði; þar var fylgt líki Signýar til graftar. Torfi sagði Grími andlát móður sinnar, „ok vil ek *lúka þér fé hennar öll;* enn þó ættu vær Grímkatli at gjalda þat fé, enn vær viljum þó allvel til þín gera". Grímr kvað hann vel segja. Síðan jörðuðu þeir Signýu, ok gengu frá síðan. Nú finnast þeir Sigurðr ok Grímr; segist Sigurðr vita, at Torfi muni leggja reiði á hann, þegar hann veit, at hann hefir líf gefit barninu. „Ek kann þar ráð til", segir Grímr, „ek skal koma þér útan ok launa þér svá þat happ *er* þik hendi". Ok svá gerði hann; sendi hann Sigurð suðr á Eyrar ok fekk honum tvá hesta, ok váru klyfjar á öðrum; þar fór hann útan. Annan dag eftir kom Torfi til Signýarstaða, ok spurði, hví Helga lægi, því*at* hann vissi ekki ván vanheilsu hennar. Hann kendi nú barnit hjá henni ok mælti: „Allmikil dirfð er á slíku, er þit þorit upp at fœða barn þat, er ek lét útbera".

Helga svarar: „Allnáit var barn þetta Grími, ok var várkunn á, þótt hann byrgi því“. Þá spurði Torfi, hvar Grímr væri. Hon kvað hann genginn til verkmanna. Þangat fór Torfi ok hitti Grím; lét Torfi hit versta, ok kvað Grím firna-djarfan verða sér, ok spurði, hvat hann vissi til Sigurðar; kvað hann ills verðan fyrir þat, at hann hafði rofit skipan hans; lét Grímkel makligan þvílíkrar svívirðingar frá sér. Grímr kveðst sent hafa Sigurð vestr í Fjörðu til skips. Torfi varð reiðr við þat; hann tók meyna, ok nenti eigi at láta drepa hana; þvíat þat var morð kallat, at drepa börn frá því er þau váru vatni ausin. Hann hefir meyna heim ok selr til fóstrs ambátt nökkurri, ok ekki fekk hann henni til klæða, ok ekki vildi hann taka af verkum ambáttarinnar.

9. Sigmundr hét maðr; hann gekk yfir á húsgang ok kona hans ok sonr, er Helgi hét. Oftast váru þau í gestahúsi þar sem þau kómu, nema Sigmundr veri inni til skemtanar. Þetta hit sama haust kómu þau Sigmundr til Breiðabólstaðar. Tók Torfi vel við þeim ok mælti til þeira: „Ekki skulu þit í gestahúsi vera, þvíat mér líst vel á þik, Sigmundr, ok heldr gæfusamliga“. Hann svarar: „Ekki mundi þér þat missýnast, þóat þat væri at þér sýndist svá“. Torfi kveðst mundu gera sœmd til

hans, „þvíat ek mun þiggja at þér barnfóstr“. Sigmundr svarar: „er okkar sá mannamunr, þóat ek fóstra þér barn, þvíat þat er talat, at sá sé minni maðr, er öðrum fóstrar barn“. Torfi mælti: „Þú skalt fœra meyna til Ölfusvatns“. Þessu játar Sigmundr; tekr hann nú við Þórbjörgu, ok bindr hana á bak sér, ok ferr á burt síðan. Þetta þóttist Torfi gera alt til svívirðingar við Grímkel, enn þótti þessi maðr velfallinn til at bera meyna á rekning; vildi hann ok ekki hætta hér betra manni til enn Sigmundi, þvíat honum þótti eingis örvænt fyri Grímkatli, ef sá maðr hefði fœrt honum barnit, at honum hefði nökkur hefnd í þótt. Sigmundi varð nú gott til gistingarstaða, þvíat allir þóttust skyldir at gera vel við meyna ok þá sem með henni fóru, hvar sem hon kom, ok því vildi Sigmundr fara hinn lengsta veg; hann fór út um Andakíl ok Melahverfi ok alt hit ytra um Nes öll, enn útan um Grindavík ok Ölfus. At aftni eins dags kómu þau Sigmundr til Ölfusvatns; var Sigmundr vátr ok frosinn mjök; hann settist útarliga; enn Grímkell sat í rúmi sínu ok hafði sverð um kné sér. Hann spurði, hvat komit væri. Sigmundr svarar: „Hér er kominn Sigmundr barnfóstri þinn, bóndi sæll, ok Þórbjörg dóttir þín; er hon allra barna best“. Grímkell mælti: „Heyrit, hvat göngumaðrinn

segir; þú mundir vera barnfóstri minn, allra stafkarla armastr; ok eigi er einskonar fjandskapr Torfa við mik; deyddi hann fyrst móðurina, enn rak nú barnit á húsgang“. Grímkell kvað þá vísu:

Trauðr var-*a* Torfi at deyða
tvinna skorð ok borða;
hann gerir hróp at sönnu
hjörlestis í flestu.
Sendi sviftir branda
silfrkers Gná þessa
á rekning at röngu;
raun er mál at launa.

Alla vissi Grímkell ráðagerð Torfa, ok því vildi hann ekki, at mærin væri þar eftir. Grímkell bað Sigmund dragast á burt sem skjótast, nema hann vildi vera lamdr ok bíða svá hins verra. Þau urðu nú þegar á burt at fara með meyna. Þau fóru um Grímsnes ok um Laugardal, ok lögðu nú órœkt á barnit, þvíat þau þóttust eigi vita, at þau mundu því nökkurn tíma af hendi koma. Þeim varð nú ilt til gistingarstaða. Þóttist Sigmundr nú yfir flugu ginit hafa, er hann tók við meynni af Torfa. Þau kómu til Grímsstaða einn dag til dögurðar; segja þau Grími at þau fóru með ungt barn. Grímr kveðst sjá vilja barn þat hit unga, er menn gera nú mest orð á. Sigmundr kvað mikit fyrir at leysa upp barnit, enn sagði þat þó ekki gott

mundu at hugga eftir. Grímr kvað ekki skyldu at því gaum gefa; var barnit nú upp leyst ok sýnt Grími. Hann mælti þá: „Þetta er sannliga barn Signýar; hennar hefir augun, ok mundi hon þat ætla mér, at ek munda eigi láta með húsum ganga barn hennar, ef ek mætta at gera; enn mikla skömm vill Torfi gera öllum frændum barns þessa, ok jafnvel sjálfum sér; nú mun ek, Sigmundr, taka af þér barn þetta ok þenna ómaga“. Hann varð því allfeginn. Þar váru þau þann dag, enn fóru síðan ofan Botnsheiði. Þess gátu margir, at Grímr mundi sik í hættu hafa við Grímkel goða um þetta mál, sakir ofrkapps hans.

10. Um fardagaskeið reið Grímkell goði heiman út í Ölfus um Hjalla, enn útan um Arnarbœli ok upp eftir Flóa í Oddgeirshóla; þaðan í Grímsnes ok gisti í Laugardal, ok svá heim. Hann stefndi öllum bœndum á sinn fund til Miðfells, þeim sem þá hafði hann hitt, á tveggja nátta fresti, þvíat Grímkell hafði goðorð yfir þessum sveitum öllum. Til Miðfells kómu sextigir þingmanna hans. Grímkell segir þeim nauðsynjamál sitt við Torfa, ok kveðst ætla at fara stefnuför til Torfa. Öllum þótti þat várkunn. Þeir riðu um Gjábakka, svá um Klufta ok um Ok; svá hina neðri leið ofan hjá Augastöðum, ok svá á Breiðabólstað. Torfi var eigi heima, ok var

farinn upp í Hvítársíðu. Grímkell stefndi Torfa um fjörráð við Þórbjörgu ok um heimanfylgju Signýar; hann stefndi málunum til alþingis, ok reið heim síðan, ok var nú fátt fjölrœðara enn um mál þeirra Grímkels ok Torfa. Enn er Grímr hinn litli spyrr þetta, ferr hann heiman út í Reykjarvík á fund Þórkels mána lögsögumanns. Þeim varð talat um mál þeira Grímkels ok Torfa; spyrr Grímr, hvat hann ætli, hvern enda eiga muni með þeim. Honum kveðst þykkja horfa óvænliga, þar sem kappgjarnir áttu hlut í. Grímr mælti: „Gjarna vilda ek at þú ættir hlut at sættum með þeim, því at þú ert bæði vitr ok góðgjarn“. Þórkell svarar: „Vel ferr þér eftirleitin ok góðmannliga, ok í því skal ek heldr hlut eiga, at þeir sættist“. Grímr mælti: „Ek vil gefa þér fé til þess, at þú sættir þá“. Hann helti í kné honum hundraði silfrs, ok þakkaði honum heit sín, er hann ætlaði at sætta þá. Þórkell kvað honum vel fara: „enn skil þú þat, at ek vænti þér sættinni, enn ek heit eigi“. Grímr svarar: „Þat er meira vert, er þú væntir, enn þótt flestir menn aðrir heiti til fulls“. Grímr fór á burt eftir þetta. Líðr nú framan til þings; koma þá hvárirtveggju mjök fjölmennir. Grímr var á þingi; hann fór at hitta Þórkel mána ok bað hann leita um sættir; kvað hann mundu fá af því mikinn

sóma, ef hann gæti sætt þá höfðingjana. Þórkell gerði nú svá; hann fór fyrst at finna Grímkel goða, ok vakti til við hann um málin. Grímkell svarar: „Þat er skjótt at segja, at um öll skifti vár jafnsaman ok fjandskap Torfa við mik vil ek eingis gerð á hafa, nema mín sjálfs, nema því at eins, at þat sé skilit undir niðri, at hann gjaldi eigi minna enn tólf hundruð þriggja álna aura“. Þórkell bauð þá at gera um með þeim; „enn sjá megi þit, hvat er við liggr; enn er berr ófriðr, ef þit sættist eigi, enn vær munum þeim veita, er meir gerir at várum orðum, ok vár orð vilja nökkurs virða, ok er þat meira vert enn þat, sem hér stendr á milli“. Grímkell mælti þá: „Því játa ek, at Þórkell dœmi um málit; hann er kunnigr at allri réttvísi“. Nú sér Torfi at þetta eitt hœfir; segist nú ok þessu játa. Þórkell mælti: „Þat er mín ummæli ok gerð, at Torfi greiði Grímkatli sex hundruð þriggja álna aura, ok leigi sex vetr, ok gjaldi þá tólf hundruð“; lést þá hafa gert sem honum sýndist réttligast. Grímkell svarar: „Líka mun ek mér láta þessa gerð, með því at ek hefi sjálfr undir lagit; enn minnkað þykki mér allmjök málin; skal þetta fé eiga Hörðr son minn, ok hafa þat í móðurarf sinn“. Torfi kveðst eigi mundu gjalda Herði þetta fé, nema hann yrði eigi verrfeðrungr. Grímkell kvað

eigi þat víst vita mega, hversu þat vildi verða, enn kv*að* Herði önga bót í því, þótt almælit sannaðist, þat at móðurbrœðrum yrði menn líkastir: „því at þú ert eigi einhamr, ok þætti mér honum þat verra enn ekki at hafa þat af þér“. Þá varð óp mikit. Illa líkaði hvárumtveggja gerðin, ok var þó haldin at kalla. Liðu af þau missari ok kómu önnur til. Þá bað Grímkell sér konu, Sigríðar Þórbjarnardóttur af Skálmarnesi; var því máli vel svarat, þvíat maðr þótti göfigr ok ættstórr, þóat hann væri nökkut hnignandi; var hon honum gefin; var boð þeira at Ölfusvatni, heima at Grímkels; fór þat vel fram ok sköruliga. Þeira samfarir urðu allgóðar; sat Grímkell nú um kyrt.

11. Illugi hét maðr, er bjó at Hólmi á Akranesi. Hann var son Hrólfs hins geitlenska, Úlfssonar, Grímssonar hins háleyska. Bróðir Illuga var Sölvi, faðir Þórðar, föður Magnús*ar* prests í Reykjaholti. Systir Illuga var Halldóra, er átti Gissurr hvíti, móðir Vilborgar, móður Jórunnar, móður Guðrúnar, móður Einars, föður Magnús*ar* biskups. Illugi var mikill maðr ok sterkr, ok hafði auð fjár. Hann fór til Ölfusvatns bónorðsför, ok bað Þuríðar dóttur Grímkels, er hann átti við hinni fyrstu konu sinni. Grímkell tók þessu vel, þvíat honum var Illugi kunnigr; fóru þar

festar fram. Eigi var Hörðr hjá þessu kaupi. At tvímánuði skyldi brúðlaupit vera heima at Ölfusvatni. Enn er kom at þeiri stefnu, bjóst Illugi at heiman við þrjá tigu manna til brúðlaups síns. Með honum var Þórsteinn öxnabroddr ór Saurbœ, mikill bóndi, ok Þórmóðr ór Brekku af Hvalfjarðarströnd. Þeir fóru yfir fjörð til Kjalarness, ok fyrir norðan Mosfell, ok svá upp hjá Vilborgarkeldu, þaðan til Jórukleifar, ok svá til Hagavíkr, ok svá heim til Ölfusvatns, ok kómu snemma dags. Illugi mælti: „Hvar er Hörðr, er ek sé hann eigi, eða er honum ekki boðit?“ Grímkell kvað honum vera sjálfboðit: „enn ekki hefir ek nefnt hann sérliga til þess“. Illugi svarar: „Þat samir þó eigi“. Hann ríðr á Grímsstaði; þar váru aftr hurðir; þeir drápu á dyr. Geirr gekk til hurðar og spurði, hverir komnir væri? Illugi segir til sín, ok spurði at Herði. Geirr kvað hann vera inni. Illugi mælti: „Bið þú hann út koma, þvíat ek vil finna hann“. Geirr gekk inn ok kom út, sagði Hörð liggja ok vera sjúkan. Illugi gekk inn, þvíat Hörðr vildi eigi út ganga. Illugi mælti: „Með hverju móti er sótt þín, Hörðr?“ Hann kvað vera ekki mikla. Illugi mælti: „Gjarna vilda ek, at þú fœrir til boðs míns með mér, ok legðir vináttu til mín“. Hörðr kvað hann þetta hafa mátt fyr mæla, ef hon-

um þœtti allmikit undir: „vil ek hvergi fara, þvíat lítt hafi þér mik at þessum málum kvatt“. Illugi fær ekki af Herði útan stór orð; hann ríðr á burt við svá búit. Litlu síðar mælti Geirr til Harðar: „Þat er meiri sómi, at vit förum til boðsins; mun ek sœkja okkr hross“. Hörðr kvað sér ekki um. Geirr mælti: „Ger at bœn minni, enn at sóma þínum“. Hörðr gerði nú svá. Ríða þeir þá eftir þeim; ok er þeir fundust, varð Illugi allkátr, ok lét ekki á sér finna stóryrði Harðar. Þeir riðu nú til boðsins, ok var þar vel við þeim tekit. Hörðr sat á aðra hönd Illuga. Veislan fór vel fram ok sköruliga. Riðu þeir allir samt frá boðinu, alt til Vilborgarkeldu; þar skildust götur. Þá mælti Illugi: „Nú munu vit, Hörðr, hér skiljast, ok vilda ek at vingott væri með okkr, ok hér er skjöldr, er ek vil gefa þér“. Hörðr svarar: „Œrnar á Grímr fóstri minn flagspildur“; ok kvað vísu:

Skjöld gaf mér hinn mildi
málmrjóðr, *eigi* góðan;
hann man þurfa þenna
þegn at Hildar regni.
Eigi hann sjálfr hinn svinni
sinn grip, er ann minni
Auði *urð*þvengs hlíðar
eiðs ok hringa meið*ir*.

Illugi mælti þá: „Þigg þú þá hring þenna at mér til vinganar, þótt þú vilir eigi skjöldinn“.

Hörðr tók við hringnum; var þat góðr gripr. „Eigi veit ek“, segir Hörðr, „*h*ví mér býðr þat í hug, at þú munir eigi vel halda mágsemd við mik, enn þó mun þat síðar reynast“. Síðan skildu þeir, ok varð fátt um kveðjur, enn skildust þó sáttir at sinni. Enn er Hörðr kom heim, þá mælti hann við Þórbjörgu: „Þér vil ek gefa hring þenna, er Illugi gaf mér, þvíat ek ann þér mest allra manna; enn þú mun þessa gjöf eftir mik dauðan, þvíat ek veit, at þú munt lifa lengr enn ek“. Þórbjörg svarar ok kvað þetta:

Verðir þú,
svá'k vita gerla
vápnum veginn
eðr í val fallinn,
þeim skulu manni
mín at sönnu
bitrlig ráð
at bana verða.

Þá var Hörðr tólf vetra, er hér var komit sögunni; hann var þá jafn um afl hinum sterkustum mönnum þar í sveitinni. Leið nú svá fram, þar til er Geirr var sextán vetra gamall, enn Hörðr fimmtán. Hann var þá höfði öllu hærri enn aðrir menn flestir; honum mátti öngvar sjónhverfingar gera í augum, þvíat hann sá alt eftir því sem var; hann var hærðr manna best ok ramr at afli, syndr manna best, ok um alla hluti vel at íþróttum

búinn. Hann var hvítr á hörund enn bleikr á hár; hann var breiðleitr ok þykkleitr, liðr á nefi, bláeygr ok snareygr, ok nökkut opineygr, herðibreiðr, miðmjór, þykkr undir höndina, útlimasmár ok at öllu vel vaxinn. Geirr var nökkuru ósterkari, enn þó váru þá náliga öngvir hans jafningjar; hann var hinn mesti íþróttamaðr, þótt hann kœmist eigi til jafns við Hörð.

12. Þat sama sumar kom skip af hafi á Eyrar. Þat átti sá maðr, er Brynjólfr hét Þórbjarnarson, Grjótgarðssonar, víkverskr maðr. Þeir váru þrírtigir manna á skipi. Þeir kómu út fyrir þing. Brynjólfr reið til þings, ok var í búð Grímkels goða. Oft mælti hann þat, at honum væri forvitni á at sjá Hörð; „þvíat mér er mikit sagt“, segir hann, „frá vænleik hans ok atgørfi“. Þat bar nú ok svá til, at Hörðr kom á þing, ok þeir Geirr báðir, þvíat þeir skildu aldri. Furðu ástúðigt var með þeim fóstbrœðrum, þvíat þá skildi á hvárki orð né verk. Þeir Brynjólfr hittast nú; fell vel á með þeim. Sagði Brynjólfr, at ekki væri ofsögum sagt frá Herði um vöxt hans ok vænleik: „sýnist mér þér, Hörðr“, segir Brynjólfr, „muni vera vel hent at fara útan, ok vera á hendi tignum mönnum; vil ek vingast við þik, ok gefa þér hálft skipit við mik“. Hörðr mælti: „Mikit tekst þú á hendr við ó-

kunnan mann, enn þó vil ek þessum þínum málum vel svara, ok heita þó eigi í burt at fara, fyrr enn ek veit fararefni mín, því at enn eru lítil at svá búnu". Geirr mælti: „Slíkt er vel boðit, fóstbróðir, ok vænligt ráð sýnist mér þetta vera; vil ek þessa fýsandi vera". Hörðr mælti: „Ekki nenni ek at biðja Grímkel tillaga". Geirr bað hann eigi þat gera: „þvíat hann ann þér mikit; nú vilda ek at þú værir einfeldr í þessum ráðum, ok þat annat, at þú tœkir þat með þökkum, er Brynjólfr býðr þér". Nú fara þeir heim af þingi. Ok er Hörðr kom heim, sagði hann Þórbjörgu systur sinni. Hon kvað Brynjólf góðan dreng mundu vera. Geirr fýsti þá enn til útanferðar: „vilda ek", segir hann, „at þú tœkir Helga Sigmundarson þér til þjónustumanns". Þórbjörg svarar: „Letjandi vil ek þess vera, þvíat mér sýnist ógæfufult alt lið Sigmundar; mun mér aldrei sá harmr ór brjósti ganga er þau báru mik á húsgang". Hörðr svarar: „Lítit er mér um Helga, þvíat oss hefir hin mesta svívirðing at þeim leitt", ok kvað vísu:

Hinn er mestr í manna
minnum hafðr, sem inni'k,
harmr í Hlakkarstormi
hunmargr*a* Þórbjargar,
er Sigmundi bauð branda
bróðir hennar móður

Auði upp at fœða
ormvangs á húsgangi.

Helgi sœkir eftir mjök; enn Geirr flytr mjök hans mál; þat réðist af áðr enn létti, at Helgi skyldi fara með þeim, ok sagði Hörðr, at þeim mundi því þykkja nökkuru sýnna misráðit. Eftir þetta beiðir Hörðr Grímkel fjár, ok mælti til sex tiga hundraða, ok væri í tuttugu hundruð mórend. Grímkell mælti: „Mjök kemr fram í slíku ofsi þinn ok ágirni". Hann gekk frá þegjandi. Sigríðr kona Grímkels kvað þetta fyrir lof hafa: „því at þessu nærri mun sú vera, sem hann hefir ætlat sér til kaupa". Greiddi Grímkell féit; enn þeir fœrðu vöruna alla undir Fell til Sigurðar múla; fóru síðan útan með Brynjólfi þegar um sumarit, ok kómu til Björgvin heilu skipi.

13. Haraldr konungr gráfeldr réð þá fyrir Noregi. Þeir leituðu sér skjótt skemmuvistar, ok fengu þat með umgengni Brynjólfs, því at hann gerði við þá alt hit besta. Þat var einn dag, er Brynjólfr var riðinn upp á land, at Geirr gekk einn samt heiman; hann hafði vararfeld yfir sér. Geirr sér þá, hvar flokkr manna fór, ok var einn af þeim í blárri kápu. Þeir finnast skjótt; spyrja þeir hann at nafni; Geirr segir til hit sanna, ok spyrr, hverir þeir eru. Sá kveðst Arnþórr heita, er fyrir þeim var, ok vera féhirðir Gunnhildar konungamóð-

ur. Þeir föluðu at Geir feldinn, enn hann vildi eigi selja; þá greip einn af honum feldinn. Geirr stóð eftir og hélt á sverði; þeir hlógu þá fast ok göbbuðu hann, ok sögðu, at landi hefði eigi fast haldit feldinum. Hann reiddist þá hvárutveggja, gabbi þeirra, enda missa feldinn; þrífr hann þá í feldinn, ok hnykkjast þeir um nökkura stund. Arnþórr seilist þá til feldarins, ok ætlar at hnykkja af honum; í því brá Geirr sverði, ok hjó á hönd Arnþóri fyrir ofan olboga, svá at af tók; náði hann þá feldinum ok fór heim síðan, þvíat þeim varð bilt við hann; eftir varð honum umgerðin. Þeir tóku til Arnþórs, þvíat hann mœddi blóðrás. Hörðr spurði, er Geirr kom heim, *h*ví blóð væri á sverði hans. Geirr sagði sem farit hafði. Hörðr svarar: „Slíkt lá til sem þú gerðir at; mun nú eigi duga atgerðalaust“. Nú mœddi Arnþór blóðrás, ok fell hann niðr í höndum þeim sem hjá honum váru, ok dó litlu síðar af blóðrás. Sendir Hörðr nú eftir Íslendingum, þeim sem þar váru; þar var Tindr Hallkelsson, bróðir Illuga hins svarta. Þeir bregða við skjótt, ok koma til móts við Hörð, ok verða saman fjórir ok tuttugu. Þá var blásit í bœnum, ok sent eftir konungi, ok sagt at drepinn væri einn konungsmaðr. Kemr konungrinn skjótliga ok biðr þá framselja Geir: „því at hann

hefir drepit vin minn, enn féhirði móður minnar“. Hörðr svarar: „Þat samir oss eigi, at selja fram mann várn undir vápn yðar; viljum vær bjóða þér sjálfdœmi fyrir manninn, til þess at Geirr hafi lífs grið ok lima“. Í því kom Brynjólfr heim, er þeir töluðu þetta, ok mælti: „Herra, gerit svá vel: takit fé fyrir manninn, ok virðit við heiðr yðvarn enn vináttu mína, þvíat margr maðr mun lífi týna áðr enn Geirr sé drepinn“. Konungr svarar: „Þat mun ek gera, Brynjólfr, fyrir þín orð, at sættast við Geir, ok taka fébœtr fyrir mína hönd, enn ekki fyrir móður mína“. Brynjólfr þakkaði honum. Hann galt upp féit alt fyrir Geir, ok gaf þó konungi góðar gjafir, þvíat hann var vellauðigr at fé ok hinn besti drengr. Enn er konungr var á burt farinn, mælti Brynjólfr: „Eigi treysti ek at halda yðr hér fyrir Gunnhildi; vil ek senda yðr austr í Víkina, á fund Þórbjarnar föður míns, til trausts og halds“. Hörðr svarar: „Þinni forsjá vil ek hlíta, þvíat þú ert góðr drengr“. Fóru þeir nú skjótliga austr í Víkina; tók Þórbjörn vel við þeim, sakir orðsendingar sonar síns; váru þeir þar vel haldnir, ok þóttu vera ágæta menn. Ekki þótti flestum mönnum Helgi bœta um skapsmuni Harðar. Öndverðan vetr kom Brynjólfr austr þangat. Sátu þeir þá allir saman með vinskap. Um várit

talaði Þórbjörn við þá Hörð, at hann vill senda þá austr til Gautlands: „á fund Haralds jarls vinar míns með skýrum jartegnum, þvíat ek veit, at Gunnhildr kemr hér skjótt, ok get ek þá ekki haldit yðr fyrir henni“. Hörðr kvað þá feðga ráða skyldu; búa þeir nú skip sitt.

14. Þá er þeir váru búnir, skilja þeir fóstbrœðr ok þeir feðgar með mikilli vináttu; halda nú austr til Gautlands; koma á fund Haralds jarls; tekr hann við þeim vel, þegar at hann sér jartegnir Þórbjarnar vinar síns. Jarl átti son, er Hróarr hét, ok var hann í hernaði, ok dóttur, er Helga hét, kvenna vænst. Setr Haraldr jarl Hörð hit næsta sér, í rúm Hróars sonar síns; váru þeir þar um sumarit. At hausti kom Hróarr heim ór hernaði; var honum vel fagnat; þokar Hörðr fyrir Hróari. Skjótt gerist vingott með þeim Herði ok Hróari; leið nú framan til jóla; ok er menn váru komnir í sæti jólakveld hit fyrsta, stóð Hróarr upp ok mælti: „Hér stíg ek á stokk ok strengi ek þess heit, at ek skal hafa brotit haug Sóta víkings fyrir önnur jól“. Jarlinn mælti: „Mikil heitstrenging, ok muntú eigi verða þér einhlítr at enda, því at Sóti var mikit tröll í lífinu; enn hálfu meira síðan hann var dauðr“. Hörðr stóð þá upp ok mælti: „Mun eigi sannligt at fylgja þínum siðum?

strengi ek þess heit, at fara með þér í Sótahaug, ok eigi fyrr í burtu enn þú". Geirr strengdi þess heit, at fylgja Herði, hvárt hann vildi þangat fara eðr annarsstaðar, ok aldri við hann skilja, útan Hörðr vildi. Helgi strengdi ok þess heit, at fylgja Herði ok Geir, hvert sem þeir fœri, ef hann kœmist, ok meta engan meira meðan þeir lifði báðir. Hörðr svarar: „Ekki er víst at okkar verði langt milli, ok hugsa þú um, at eigi standi af þér til beggja okkarra líflát, eða þó fleiri manna annarra". „Svá vilda ek at væri", segir Helgi. Jarl var vel til Harðar, ok kveðst helst vænta þar frama Hróari syni sínum til framkvæmdar sem Hörðr væri.

15. Enn er vár kom, bjóst Hróarr við tólfta mann til haugs Sóta. Þeir riðu um skóg þykkvan; ok í einhverjum stað sá Hörðr, hvar lá af skógarbrautinni lítill leynistigr; hann reið þenna stig, þar til er hann kemr í eitt rjóðr; þar sér hann standa eitt hús, bæði mikit ok skrautligt. Maðr stóð úti fyrir húsinu á blárendri heklu; hann heilsar Herði með nafni; hann tók honum vel ok spurði, hvat hann hét: „því at ek þekki þik ekki, þótt þú látir kunnliga við mik". „Björn heiti ek", segir sjá, „ok kenda ek þik þegar *er* ek sá þik, ok hefir ek þó ekki sét þik fyrr; enn vinr var ek frænda þinna, ok þess skaltú njóta

frá mér; veit ek, at þér ætlit at brjóta haug Sóta víkings, ok mun yðr þat eigi greitt veita, ef þér erut einir í aktaumum; enn ef svá ferr sem ek get til, at yðr vinnist eigi at, at brjóta hauginn, þá vitja þú mín". Nú skilja þeir. Hörðr ríðr nú til móts við Hróar; koma þeir til haugsins snemma dags, ok taka til at brjóta, ok kómust um kveldit niðr at viðum; enn um morguninn eftir var haugrinn heill sem áðr; svá fór annan dag. Þá reið Hörðr til móts við Björn, ok sagði honum, hvar komit var. „Ok fór svá", kvað Björn, „sem mik varði, þvíat mér var eigi ókunnigt, hvert tröll Sóti var; nú er hér eitt sverð, er ek vil fá þér, ok stikk þú því í haugsbrotit, ok vit þá, hvárt aftr lykst haugrinn eðr eigi". Nú ferr Hörðr aftr til haugsins. Hróarr segist þá vilja frá hverfa, ok fást eigi við fjanda þenna lengr; þess fýstu fleiri. Hörðr svarar þá: „Eigi dugir þat, at enda eigi heitstrenging sína; skulu vér enn til prófa". Hinn þriðja dag fóru þeir enn til at brjóta hauginn; kómust þeir enn at viðum sem fyrr. Hörðr skýtr nú sverðinu Bjarnarnaut í haugsbrotit; sofa þeir af um nóttina, enn koma til um morguninn, ok hafði þar þá ekki at skipast. Hinn fjórða dag brutu þeir langviðu alla; enn fimta dag luku þeir frá hurðu. Hörðr bað þá menn varast gust þann ok ó-

daun, er út legði ór haugnum; enn hann sjálfr stóð at hurðarbaki, á meðan ódaunninn var sem mestr. Þá urðu tveir menn bráðdauðir af fýlu þeiri sem út lagði, enn þeir höfðu forvitnast um, ok haft eigi ráð Harðar. Hörðr mælti þá: „Hverr vill í hauginn ganga? enn sá þykki mér eiga sem heitstrengdi þess at vinna Sóta". Þagði Hróarr þá. Enn er Hörðr sá, at enginn var búinn til í hauginn at ganga, keyrði hann niðr tvá festarhæla. „Nú mun ek", segir hann, „ganga í hauginn, ef ek skal eiga þá þrjá gripi, er ek kýs ór hauginum". Hróarr kveðst þessu játa fyrir sína hönd, ok þat samþykktu allir. Hörðr mælti þá: „Þat vil ek, Geirr, at þú haldir festi, því at þér trúi ek best til". Síðan fór Hörðr í hauginn, enn Geirr helt festi. Ekki fann Hörðr fé í haugnum, ok segir nú Geir, at hann vili at hann fari í hauginn með honum, ok hafi með sér eld ok vax: „þvíat hvárttveggja hefir mikla náttúru með sér", segir hann; „bið þú þá Hróar ok Helga geyma festi". Þeir gerðu svá, enn Geirr fórr niðr í hauginn. Hörðr fann hurð um síðir, ok brutu þeir hana upp. Þá varð landsskjálfti mikill, ok sloknuðu ljósin; þá varp út ódaun miklum. Þar í afhaugnum var skrimingr lítill sá. Þá sá þeir skip, ok fé mikit í; Sóti sat í stafni, ok var ógoligr at sjá. Geirr stóð í haugs-

dyrum, enn Hörðr gekk til, ok vildi taka féit. Þetta kvað Sóti:

Hví fýsti þik,
Hörðr, at brjóta
hús moldbúa,
þót Hróarr bæði?
hefir ek aldri,
hristi blóðorma
angr gert
æfi minnar.

Hörðr kvað:

Því gerða ek
þegn at finna
ok fornan draug
firra auði,
at hvergi man
í heimi öllum
verri maðr
vápnum stýra.

Þá spratt Sóti upp ok rann á Hörð; varð þar harðr atgangr, þvíat Hörðr varð mjök aflvani. Tók Sóti svá fast, at hold Harðar hljóp saman í knykla. Hörðr bað Geir tendra vaxkertit, ok vita, hvé Sóta brygði við þat. Enn er ljósit bar yfir Sóta ómætti hann ok fell hann niðr. Hörðr gat þá náð gullhring af hendi Sóta; þat var svá góðr gripr, at menn segja at enginn gullhringr hafi jafngóðr komit til Íslands. Enn er Sóti missti hringinn, kvað hann þetta:

Hörðr rænti mik
hringnum góða;
hálfu síðr vilda'k
hans um missa
enn gervallrar
Granabyrðar.
Hann skal verða
at höfuðbana
þér ok öllum
þeim er eiga.

Hörðr kvað:

Þót hitt ek vissa
at haldast mundi
öll ummæli
eyðis góðverka,
þá skyldi eigi
skauð afgömul
lengr njóta
lægis bríma.

„Skaltú þat vita", segir Sóti, „at sjá hringr skal þér at bana verða, ok öllum þeim er eiga, útan kona eigi". Hörðr bað Geir bera at honum ljósit, ok sjá hvé vingjarnligr hann væri; ok í því steypist Sóti í jörð niðr ok vildi eigi bíða ljóssins; skildi svá með þeim. Þeir Hörðr tóku kistur allar ok báru til festar, ok fé alt er þeir fundu. Hörðr tók sverð ok hjálm, er Sóti hafði átt, ok váru hinu mestu gersemar. Þeir kippa nú festinni, ok urðu þess varir, at mennirnir váru á burtu af hauginum. Hörðr las sik upp eftir festinni, ok komst hann út ór hauginum. Geirr batt

féit í festi, enn Hörðr dró út. Þat er at segja frá þeim Hróari ok Helga, at þá er landskjálftinn varð, œddust menn allir, þeir er úti váru, nema þeir Helgi ok Hróarr, ok urðu þeir at halda þeim sem úti váru. Enn er þeir fundust, varð þar fagnafundr; þóttust þeir þá Geir ok Hörð ór helju heimt hafa; spurði Hróarr Hörð at tíðindum, enn hann kvað vísu:

Átta'k-*a* við léttan
auðarhlyn né blauðan;
þann var vont at vinna
vóm í heiðnum dómi;
Veit'k þá's ljós nam líta,
ljót varð ásjón Sóta;
vildi geymir galdra
greypr í jörð*u* steypast.

Þeir fóru nú á burt með fang sitt. Hvergi fundu þeir Björn, ok höfðu menn þat fyrir satt, at Óðinn mundi þat verit hafa. Mikit ágæti þótti mönnum Hörðr gert hafa í hauggöngunni. Hann talaði þá við Hróar: „Nú þyk*k*jumst ek eiga þá þrjá gripi sem ek kýs". Hróarr kvað þat satt: „Ok ertú makligastr at hafa þá". „Þá mun ek", segir Hörðr, „kjósa sverð, hring ok hjálm". Síðan skiftu þeir fé öllu öðru, ok urðu allir vel ásáttir. Ekki vildi jarl hafa af fénu, þá er þeir buðu honum; kvað Hörð makligan mest af at hafa.

Sitja þeir nú í sóma miklum, ok váru þar þau missari.

16. At vári sagði Hörðr, at hann vildi til Íslands; enn jarl ok Hróarr kveðst gjarna vilja, at hann fœri eigi á burt, ok þótti þar eigi slíkr maðr komit hafa. Hörðr mælti: „Gera skal ek ykkr kost á því; giftit mér Helgu jarlsdóttur“. Jarl kvaðst því mundu vel svara. Þau ráð tókust með samþykki Helgu ok Hróars. Hörðr unni mikit Helgu konu sinni; hann hafði þá fé mikit. Þeir lögðu í hernað um sumarit: Hörðr, Hróarr, Geirr ok Helgi, ok höfðu fjögur skip; stýrði sínu hverr þeira; varð þeim bæði gott til fjár ok frægðar, ok fóru vel í sínum hernaði.

17. Nú er þar til at taka sem fyrr var frá horfit, at Sigurðr Torfafóstri fór útan á Eyrum, ok kom við Noreg, ok var þar um vetrinn; enn um sumarit eftir kom hann sér í skip með kaupmönnum, ok fór suðr til Danmerkr. Þá réð þar fyrir Haraldr konungr Gormsson. Kemr Sigurðr sér í kærleika við konunginn, þvíat hann reyndist hinn röskvasti maðr; óx honum skjótt bæði fé ok metnaðr, alt þar til er hann kom sér í lið með víkingum, ok reyndist hinn mesti garpr, ok svá fór fram nökkur sumur, ok alt þar til er Sigurðr varð höfðingi fyrir víkinga liði; stýrði hann þá sjálfr fimm skipum. Þat var

eitt sumar, at hann sigldi austr fyrir Balagarðssíðu; ok er hann kom at sundum þeim, er Svínasund heita, þá var kveld komit. Þeir váru þar um nóttina. .Enn um morguninn verða þeir eigi fyrr varir við, enn þar röru at þeim víkingar á sjau skipum. Þeir spurðu, hverr fyrir skipunum ætti at ráða. Maðr stóð upp í lyfting á einu skipi, bæði mikill ok svartr; sá kveðst heita Björn blásíða, ok vera son Úlfhéðins Úlfhamssonar, Úlfssonar, Úlfhamssonar hins hamrama; ok spurði hver fyrir væri. Sigurðr sagði til sín. „Hvárt vili þér heldr ganga á land lausgyrðir, enn fá oss skip ok fé, eðr vili þér berjast við oss?“ *Sigurðr svarar:* „Þat munu vér heldr kjósa, at verja fé vort ok frelsi, ok falla heldr með sœmd“. Síðan búast við hvárirtveggju; slær þá í hinn harðasta bardaga; gengr Sigurðr vel fram, ok þar kemr at hroðin váru öll skip Sigurðar, enn þrjú af Birni. Þá stendr Sigurðr einn uppi, ok varðist lengi, ok alt þar til er bornir váru at honum skildir; var hann þá höndum tekinn, ok varð hann áðr sjau manna bani ein*n*saman; var þá komit at kveldi dags. Hann var þá bundinn fast á höndum, enn fjötraðr á fótum, ok fengnir til sex menn at geyma hans um nóttina, enn hann skyldi höggva at morgni; enn víkingar lágu allir á landi. Sigurðr spurði hverir

skemta skyldu. Varðmenn kváðu honum óvant um skemtun: „er þú skalt deyja á morgun". „Ekki hræðumst ek dauða minn", *segir Sigurðr*: „ok mun ek kveða yðr kvæði, ef þér vilit". Þeir kváðust þat þiggja mundu. Kveðr hann þá svá, at þeir sofna allir. Hann velti sér þá þangat at sem öx ein lá; getr hann þá skorit af höndum sér strenginn, ok því næst gat hann spyrnt af sér fjötrinum með því móti, at af honum gengu bæði hælbeinin; síðan drepr hann alla varðmennina; síðan kastar hann sér til sunds, ok leggst til lands; gengr hann þá yfir þvert nesit, því at hann treystist eigi at glettast við víkingana. Þá sér hann liggja þrjú skip, enn búðir á landi; hann gengr djarfliga at tjöldunum, ok var þá morgnat mjök. Hann fréttir, hverir þar væri forráðs. Þeir sögðu, at sá héti Hörðr, er fyrir þeim væri, Hróarr ok Geirr ok Helgi; enn spurðu í móti, hverr hann væri. Hann sagði til hit sanna; gekk hann þá fyrir Hörð, ok spurðust almæltra tíðinda. Kendist Hörðr skjótt við Sigurð ok býðr honum til sín. Sigurðr kveðst þat þekkjast mundu, ok sagði honum frá svaðilsferðum sínum, ok bað Hörð rétta hlut sinn við víkingana. Honum þótti þat ekki vænligt, enn kvaðst þó gera skyldu sem hann bæði. Bregða þeir þá við skjótt, ok ryðja skip sín farminum, enn bera á grjót

í staðinn; róa síðan fram fyrir nesit. Enn er víkingar verða varir við þat, búast þeir við, ok þykkjast sakna vinar í stað, er Sigurðr var í burtu. Slær nú í bardaga með þeim; ganga þeir fóstbræðr hart fram, enn Sigurðr dugði þó ámælislaust. Enn er leið á daginn ræðr Hörðr til uppgöngu á skip þat, er Björn blásíða var á, ok Geirr þegar eftir honum; gekk með sínu borði hvárr, ok drápu gjörsamliga hvert mannsbarn fyrir framan siglu. Björn blâsíða hleypr þá í móti Herði; Hörðr var þá kominn aftr yfir siglu, ok höggr Björn til Harðar með tvíeggjuðum mœki. Hörðr kemr þá þó eigi fyrir sik skildinum; stökk hann þá öfugr fram yfir siglubitann, enn mœkirinn kemr svâ hart á siglubitann, at felr báða eggteina. Enn er Hörðr sér þat, at Björn lýtr eftir högginu, höggr hann bæði hart ok skjótt um þverar herðarnar, ok sundr manninn fyrir neðan bringspalirnar, með sverðinu Sótanaut; ok lét Björn blásíða svá líf sitt. Ok er þetta var unnit, hafði Geirr drepit hvert mannsbarn á skipinu, enn Hróarr hafði hroðit eitt skip ok þeir Helgi báðir; Sigurðr hafði hroðit eitt skip, enn víkingar flýðu á hinu fjórða. Tóku þeir Hörðr þar herfang mikit; bundu nú sár manna sinna. Sigurðr gröri svá, at honum stóð fyrir öngu; fylgdi hann Herði alla æfi síðan meðan hann

lifði, ok þótti vera hinn röskvasti maðr. Þeir sigldu nú heim til Gautlands um haustit, ok sátu þar um vetrinn í góðu yfirlæti.

18. Geirr fýstist nú til Íslands ok bað Hörð gefa sér fararleyfi. Hörðr bað hann fara sem hann vildi, enn halda þó vináttu við sik. Helgi var eftir með Herði ok Sigurðr. Geirr fór í burt; þeim gaf seint byri, ok kómu í Víkina austr, ok höfðu tjöld á landi. Þat fréttir Gunnhildr konungamóðir, ok sendir menn sína til at drepa Geir. Þeir koma um nótt, ok berja þeim tjaldkúlur ok fella á þá tjöldin. Geirr komst einn á brott með vápnum sínum, ok varð áðr níu manna bani. Hann fór þar til er hann kom til Brynjólfs Þórbjarnarsonar; enn þeir feðgar kómu honum í skip, ok fengu honum fé nökkut. Þat þykkir mönnum sem Gunnhildr hafi bannat Geir með fjölkyngi sinni til Noregs. Líkaði henni nú hit versta, er Geirr komst undan. Létu þeir nú í haf. Geirr kom út á Eyrum um sumarit. Þá var andaðr Grímr faðir Geirs, ok svá Högni móðurfaðir hans í Hagavík; enn þær Guðríðr ok Þórbjörg varðveittu bú á Grímsstöðum. Geirr fór þangat, ok var þar um vetrinn. Enn um várit keypti hann land í Neðra-Botni, ok færði þangat bú sitt. Þangat fór Guðríðr ok Þórbjörg.

19. Indriði Þórvaldsson ok Þórgríma smið-

kona gerðu bú í neðanverðum Skorradal, þar sem nú heitir á Indriðastöðum; enn Þórgríma bjó þá í Hvammi móðir hans, enn Þórvaldr var dauðr faðir hans. Þat sumar, er Geirr bjó fyrst í Botni, kom út sá maðr er Ormr hét á Vikarsskeiði við Þjórsá; þeir brutu skipit, enn týndu öllu fénu. Þeir váru fimtán menn á skipi ok fengu engar vistar. Ormr hafði verit fyrir tveim vetrum í Hvítá, ok þegit vist með Indriða. Ok nú reið Indriði norðan við þriðja mann í móti Ormi, ok kveðst eigi vilja vita at hann væri ráðlauss; hann bauð honum heim með sér ok öllum skipverjum hans. Ormr játaði því ok þakkaði honum boðit. Þeir riðu allir sunnan hjá Bakkárholti um Grafning ok Bíldsfell, ok svá hjá Úlfljótsvatni, ok þaðan til Ölfusvatns, ok koma þar í rökkri. Grímkell heilsar þeim, enn bauð þeim ekki. Indriði biðr þá Þórbjargar dóttur Grímkels: „er þér, bóndi, kunnigr uppruni minn, ok svá fjárvöxtr; vilda ek vita skjótt svör þín". Grímkell mælti: „Ekki megu vér skjóta því þegar fram, ok ekki mun þat ráðast svá skjótt". Ekki varð af boðum hans við þá, Indriði reið í Hagavík um kveldit. Enn er þeir váru riðnir, mælti Sigríðr húsfreyja við Grímkel: „Allkynlega leitst þér á þetta, at gifta eigi dóttur þína Indriða, er oss þykkir hinn merkiligasti maðr vera, ok lát ríða

eftir þeim, ok sit eigi fyrir sóma þínum eðr dóttur þinnar“. Grímkell mælti: „Gerum sem þú vilt“. Þá var sent eftir þeim í Hagavík; riðu þeir aftr með sendimönnum. Grímkell tók nú allvel við þeim; töluðu þeir nú um málit, ok var þat ráðit, at Indriði skal eiga Þórbjörgu, ok skal hann hafa með henni fjóra tigu hundraða, ok skyldi þegar vera brúðkaupit at Ölfusvatni. Indriði skyldi sjálfr ábyrgjast, hversu þeim líkaði, er eigi váru við. Indriði lét þar eftir lið sitt, enn fór við þriðja mann, ok sókti Þórbjörgu heim í Botn. Hann fór Jórukleif ok svá til Grímsstaða, ok þaðan Botnsheiði, ok svá í Botn. Geirr var eigi heima. Þat mæltu margir menn, at Geirr mundi viljat hafa átt Þórbjörgu; enn ekki mælti hon þó í móti þessum málum, né at fara með Indriða. Þau fara nú þar til er þau koma til Ölfusvatns; er þá búit til brúðkaups. Grímkell fór til hofs Þórgerðar hörgabrúðar, ok vildi mæla fyrir ráðahag þeira Þórbjargar; enn er hann kom í hofit, þá váru goðin í busli miklu ok burtbúningi af stöllunum. Grímkell mælti: „Hví sætir þetta, eðr hvert ætli þér, eðr hvert vili þér nú heillum snúa?“ Þórgerðr mælti: „Eigi munu vær til Harðar heillum snúa, þar sem hann hefir rænt Sóta bróður minn gullhring sínum hinum góða, ok gert honum marga skömm aðra; vil ek þó

heldr snúa heillum til Þórbjargar, ok er yfir henni ljós svá mikit, at mik uggir at þat skili með okkr; enn þú munt eiga skamt ólifat". Gekk hann þá í burt, ok var reiðr mjök goðunum. Hann fór heim eftir eldi, ok brendi upp hofit ok öll goðin, ok kvað þau eigi skyldu oftar segja sér harmsögur. Ok um kveldit, er menn sátu undir borðum, varð Grímkell goði bráðdauðr; ok var hann jarðaðr suðr frá garði. Alla fjárvarðveislu bar undir Indriða ok Illuga, því at Hörðr var eigi hér á landi. Ekki vildi Indriði skifta sér neinu af fjárvarðveislu eftir Grímkel, nema heimanfylgju Þórbjargar. Illugi tók við fjárvarðveislu þegar um haustit; enn um várit var skift fé við Sigríði, ok hafði hon land at Ölfusvatni, ok þótti góð húsfreyja.

20. Nökkurum vetrum síðar kom út Hörðr Grímkelsson á Eyrum ok Helga kona hans, ok Sigurðr Torfafóstri, Helgi Sigmundarson ok þrírtigir manna. Þá var Hörðr þrjátigi vetra at aldri. Hann hafði þá útan verit fimtán vetr í einu, ok orðit gott til fjár bæði ok virðingar. Illugi hinn rauði frá Hólmi kom til skips, ok bauð Herði til sín ok öllum hans mönnum, ok fór sjálfr í móti þeim ok gerði alt hit sœmiligasta til þeira. Hörðr tók því vel ok þótti stórmannliga boðit; fór Hörðr til Illuga með hálfan þriðja tög manna,

ok var þeim veitt mungát allan vetrinn með hinni mestu rausn, ok líkaði Herði allvel. Illugi bauð honum fé sitt alt, þat sem hann hafði við tekit. Hörðr kvað sér tíðara at heimta fé sitt at Torfa frænda sínum, ok kveðst mundu fara at finna hann. Síðan fór hann við tólfta mann ok kom á Breiðabólstað, ok hitti Torfa ok heimti fé sitt. Torfi kveðst eigi vita glöggt um fjárheimtur þær: „þvíat ek er ekki skyldr til at gjalda þér féit, ef þú ert verrfeðrungr“. Hörðr kvað þat enn lítt reynt, enn létst eftir fénu leita mundu. Síðan reið Hörðr á burtu, ok sagði Illuga, er hann kemr heim. Illugi bað Hörð vægja: „ok vænti ek at þá fari betr með ykkr, þvíat Torfi er vitr maðr ok grimmúðigr“. Hörðr kvað þat fjarri fara skyldu: „hefir hann ávallt illa til vár gert, enn aldri vel; vil ek þegar fara ok láta mönnum samna“. Hörðr reið ok samnaði mönnum um Akranes, enn Illugi samnaði fyrir neðan ok vestan, um Heynes og Garða til Fellsaxlar, ok um Klafastaði, enn Hörðr fyrir austan Kúludalsá. Þeir riðu upp um Miðfell, ok svá til Breiðabólstaðar. Torfi var úti ok fagnar þeim vel. Illugi leitaði um sættir, ok kvað þeim vera nauðsyn á at sættast, svá nánum mönnum. Torfi lét meiri ván, at Hörðr hefði rétt at tala: „mun hann ok verða mikilmenni“, segir hann; „miklu hefir

hann skjótara við brugðit; vil ek unna hónum sætta ok hér landakostar; ek mun fá honum í hǫnd hér með jörðunni þrjá tigu kúa ok þrjá tigu hjóna; mun ek fá alt til bús þessi misseri; vil ek vita, hvat manni hann vill vera; hann skal ábyrgjast fé þat alt er hann tekr við, bæði lönd ok kvikfé". Illugi kvað þetta vel boðit, ok þetta þá Hörðr, ok sættust at því. Þangat fór Hörðr búi sínu um várit, ok galt Illugi honum fé sín öll. Gagnsamt var bú Harðar; ól hann gest ganganda. Öngvir urðu til at leita á Hörð, enda var hann óáleitinn við aðra. Hann bjó þar tvá vetr.

21. Auðr hét maðr; hann bjó á Auðsstöðum gagnvert Uppsölum eðr heldr neðar, einrœnn maðr ok auðigr, kynlítill ok þó kífinn nökkut. Sigurðr hét son hans. Hann átti merhryssi móskjótt at lit tvö; honum þóttu hrossin góð. Illugi hinn rauði hafði gefit Herði stóðhross fimm saman, þá *er* hann fór burt frá Hólmi, svört öll at lit; þangat vöndust til merar Auðs hinar skjóttu, ok hlupu í burt ór högum sínum. Illa kveðst Herði þat þykkja, er Auði varð oflítit gagn at hrossum sínum. Fátt varð um frændsemi þeira Torfa. Ekki kepptu menn mjök við Hörð, enda átti hann gott eina við menn. Þá bjó Torfi á Uppsölum; hann hafði goðorð, ok

þótti ódæll ok illr viðskiftis. Annat sumar fór á sömu leið, at hross Auðs gengu í burt frá honum ok til hrossa Harðar. Hörðr bað fœra hrossin sín yfir fjallit, svá at eigi fyndi merar Auðs þau; svá var gert, ok fundu þó merar Auðs hrossin. Þat bar til um engiverk, at Sigurðr Auðsson kom heim frá stóðinu, ok hafði eigi getat náð hrossunum. Þá sendi Hörðr Helga Sigmundarson til at veita honum lið. Helgi fór með Sigurði ok var í illu skapi, ok kvað Auð einn valda slíkum spennum ok ónáðum. Enn er hann kemr til hrossanna, sér hann at sveinninn hefir sært hestinn. Þá mælti hann: „Þú munt vera ilt mannsefni, ok eigi skaltú mörgum góðum gripum spilla héðan af". Hann vá þá sveininn. Litlu síðar kom Hörðr at ok mælti: „Þú ert illr maðr, er þú hefir drepit ungmenni eitt, ok þó saklaust; væri þat makligt, at ek dræpa þik; nú mun ek ekki því nenna, þóat þat væri betr, at þú lifðir eigi eftir slíkt óverkan; mun þetta vera upphaf ógæfu þinnar; er nú þat fram komit, er mér sagði hugr um, ok þat líkast, at svá nökkurn *v*eginn beri til, at þetta dragi okkr báðum til bana ok fleirum öðrum, með því öðru, sem þá berr til ok lagit vill verða". Hörðr kastaði þá feldi á líkit, ok fór síðan heim fyrst; ok þegar litlu síðar fór Hörðr til Auðsstaða. Ok þá er

Hörðr gekk vestan í garð, þá gekk Auðr norðan í garð. Ok er þeir fundust, mælti Hörðr: „Þar hefir tekist illa, ok þó í móti mínum vilja, er son þinn var drepinn; nú vil ek selja þér sjálfdœmi, ok sýna þat, at mér þykkir þetta allilla vorðit, ok lúka þegar upp alt féit, ok munu þat flestir tala, at þér sé varla ván betri málaloka at svá vöxnu máli". Auðr svarar: „Nú hefir ek hitt Torfa vin minn, ok selt honum málit, ok hefir hann heitit mér, at fylgja því til hinna fremstu laga, enda mætta ek þat allvel sjá, at þér kœmit hart niðr Breiðbœlingar". Hörðr mælti: „Þú hefir þat illa gert, at rœgja okkr Torfa saman, ok nú skaltú þess gjalda". Hann brá þá sverðinu Sótanaut, ok hjó Auð sundr í tvá hluti, ok húskarl hans. Svá var Hörðr þá reiðr orðinn, at hann brendi bœinn ok alt andvirkit, ok tvær konur, er eigi vildu út ganga. Enn er Torfi spurði þetta, kvað hann engan slíks fýst hafa: „at gera slík ódœmaverk við vini sína", enn þó Hörð eigi gott af eyrum at leiða; ok er hann spurði, at Hörðr var eigi heima, fór hann heiman til Breiðabólstaðar stefnuför, ok stefndi málunum til alþingis; fór heim síðan. Enn er Hörðr spurði þetta, sendi hann Helga suðr til Indriða mágs síns, ok bað hann ríða til þings, ok svara málum sínum ok bjóða sættir; hann kveðst eigi geta af sér *fengit*

fyrir fjandskap Torfa, at bjóða neinar sættir sjálfr. Helgi fór ok hitti Indriða, ok segir honum orð Harðar. Indriði svarar: „Ek hefi heitit Illuga rauða at fara til Kjalarnessþings, enn bjóða vil ek Herði hingat til mín“. Helgi svarar: „Minni nauðsyn mun þér at fara til Kjalarnessþings, enn at svara fyrir mág þinn jafnröskvan, ok muntú vera skauð ein“. Þórbjörg mælti: „Þetta væri órlausn nökkur, ef dugandi maðr færi með erindum, enn nú kann vera at engi verði; hefir ok þessi ógæfa af þér hlotist“. Helgi fór heim, ok sagði ekki Herði frá heimboðinu Indriða, enn kvað hann ekki lið honum veita vilja. Herði fannst fátt um ok kvað vísu:

Minn varð mágur hranna
mér, ok svá's hann flerum
einum illr at reyna
ells í málafellum.
Þórgrímu réð heldr heima
hvarflauss vera arfi;
oss er stála stýrir
stríðr, enn verri síðar.

Ok er menn kómu til þings ok dró at dómum, þá spurði Torfi, ef nökkurr vildi fébótum upp halda fyrir hönd Harðar. „Mun ek“, segir hann, „taka fébœtr, ef nökkurr vill bjóða; enn eigi nenni ek at kasta máli þessu niðr undir fœtr mér“. Eingi kómu svör á móti, ok urðu þeir Hörðr sekir og Helgi báð-

ir. Enn er Hörðr spurði sekt sína, kvað hann vísu:

Gera réð geymir stórra
gullhringa á alþingi
ósa enn at vísu
elds fægi útlægan
um hyski heiðar þoska
ok hjörrunna miskunnar
— oss es engi at þessu
ótti — grettis sótta.

Ekki fundust þeir Torfi þá um sinn.

22. Litlu síðar fór Hörðr í Botn með alt sitt til Geirs fóstbróður síns. Hörðr brendi áðr öll hús á bœnum ok svá hey; hann kvað Torfa lítit skyldu þar féna. Þá hafði Hörðr sextán vetr ok tuttugu, er hann fell í útlegð ok hann fór í Botn. Öll hjón hans fóru með honum ok fylgdarmenn til Geirs, ok höfðu þar setu. Þat var einn dag, at Torfi kvað vísu þessa:

Víst man Torfi treystast,
tandrauðra Níl-sanda
hæðinn höldr, at ríða
heim í Botn at gotnum;
hreytar get'k at viðrnám veiti,
vargi trú'k at þegnar bjargi,
ef jafnmargir meiðar törgu
mætti finnast hér inni.

Þeim varð kostnaðarsamt þau misseri, þvíat minni urðu tilföng enn þurfti, enn Geirr gáði nú verr búsýslu enn áðr. Hjuggust þá upp

kvikféin, svá at um sumarit eftir fœddi varla búféit fólkit. Um haustit eftir váru upp höggvin öll kvikféin, gjörsamliga, útan fár einar kýr, ok einn morgin um vetrinn fyrir jól tók Geirr á fótum Helga; hann stóð upp skjótt, ok fóru þeir yfir háls til Vatnshorns í Skorradal; bóndi var eigi heima; hann var at brúðkaupi á Lundi í Reykjardal at Kolls. Geirr mælti: „Nú mun verða at afla til bús, þannig sem verða má ok skaltú gera annaðhvárt, at halda vörð eða ganga í fjós“. Helgi kaus at halda vörð. Geirr gekk þá inn í fjósit ok leysti upp nautin; tveir menn váru á heystáli ok tefldu, ok brann þar ljós. Þá mælti annarr þeirra: „Hvárt eru laus nautin í fjósinu?“ Annarr þeira kvað konur mundu valda, ok hafa eigi bundit nautin. Ferr nú annarr þeira útar undir dyrnar; ok er Geirr sá þat, hljóp hann at ok vá þann; ok er þeim dvelst, er fyrri fór, ferr annarr, ok er hann kom í hlöðudyr, hafði hann slíka för sem hinn fyrri; vá Geirr ok þenna. Síðan leiddu þeir á burt yxni sjau vetra gamalt. Ok er þeir kómu heim í Botn, líkaði Herði allilla, ok kveðst á burt skyldu, ef þeir vildi stela: „þykki mér“, segir hann, „miklu ráðligra at ræna, ef eigi má við annat vera“. Geirr bað hann eigi við sik skilja fyrir þessa sök: „skaltú einn öllu ráða okkar á milli“. Ok svá

var, at Hörðr fór eigi á burt. Enn er konur kómu í fjós at Vatnshorni, þótti þeim undarligt, er naut öll váru laus; ætluðu þær nautamenn sofa mundu; bundu þær nautin; enn er þær kómu at hlöðudyrum, fundu þær þá þar dauða; váru bónda þá orð send; kom hann heim; var fjölrœtt um þenna hlut. Eigi vildi Hörðr láta neyta yxnisins, fyrr enn maðr var sendr til Vatnshorns, at segja hit sanna um ferðir Geirs. Segja þat ok nökkurir menn, at Hörðr muni hafa bœtt bónda at Vatnshorni fyrir menn sína ok yxni, ok því muni hann þetta mál ekki síðan kært hafa.

23. Kolgrímr hinn gamli, son Álfs hersis ór Þrándheimi, bjó á Ferstiklu í þenna tíma; hann var landnámsmaðr. Hans son var Þórhallr, faðir Kolgríms, föður Steins, föður Kvists, föður Kala. Kolgrímr sendi orð Botnverjum, at þeir ætti saman knattleika ok sköfuleika á Sandi; þeir játuðu því. Tókust nú upp leikar ok heldust fram yfir jól. Gekk þeim Botnverjum oftast verr, þvíat Kolgrímr stillti svá til, at Strendir urðu sterkari í leikinum. Mikit lögðu Botnverjar til skó sér, er þeir gengu oft; var þá skorin yxnishúðin til skœða. Þykkir mönnum sem Kolgrímr hafi viljat forvitnast um yxnishvarfit, ok því hafi hann leikana lagit. Þóttist hann þá kenna yxnishúðina á fótum þeim; váru þeir þá kall-

aðir yxnismenn. Fengu þeir þá enn harðleikit; töluðu þeir þá um, er þeir kómu heim, at þeir þœttist harðleikit fá, ok kváðust upp mundu gefa brátt leikana. Hörðr mælti hart við þá ok kvað eigi þá meðalklœkismenn vera, ef þeir þyrði eigi at hefna sín. „Ok eru þér“, segir hann, „til illgjörða einna búnir“. Þá váru þeir komnir til Harðar Þórðr köttr ok Þórgeirr gyrðilskeggi, sekr maðr. Nú lét Hörðr gera sér hornsköfur um nóttina. Þá váru allir búnir, at fara til leiks þegar, er Hörðr fór, þótt áðr væri nökkut stirðir. Önundr Þórmóðsson af Brekku var í móti Herði skipaðr, vinsæll maðr ok ramr at afli. Sjá leikr var allharðr. Enn áðr kveld kœmi, lágu dauðir af Strandverjum sex menn, enn enginn af Botnverjum. Fóru nú heim hvárirtveggju. Önundi fylgdu allir þeir, er útan váru af Strönd. Enn er þeir kómu skammt inn frá Brekku, þá bað Önundr þá fara fyrir. „Enn ek vil“, segir hann, „binda skó minn“. Þeir vildu ekki frá honum ganga. Hann settist niðr, ok heldr hart; í því dó hann, ok er þar jarðaðr. Þar heitir nú Önundarhóll. Ekki váru mál þessi sótt á hönd Herði né hans mönnum. Þórsteinn gullknappr bjó þá á Þyrli, grályndr ok undirförull, slœgvitr ok vel fjáreigandi. Enn Þórvaldr bláskeggr bjó á Sandi, gildr bóndi ok mikill fyrir sér.

24. Refr hét maðr, Þórsteinsson, Sölmundarsonar, Þórólfssonar smjörs. Hann bjó á Stykkisvelli í Brynjudal; hann var goðorðsmaðr ríkr ok garpr mikill. Hann var kallaðr síðarmeir Refr hinn gamli. Þórbjörg katla hét móðir hans; hon bjó í Hrísum; hon var fjölkunnig mjök, ok hin mesta galdrakona. Kjartan hét bróðir Refs; hann bjó á Þórbrandsstöðum, mikill maðr ok sterkr, ok illa skapi farinn, ójafnaðarmaðr um alla hluti; því var hann furðu óvinsæll af alþýðu manna. Ormr hét maðr, Hvamm-Þórisson, vinsæll maðr ok smiðr mikill. Þessir menn allir váru í móti Botnverjum. Þat spyrja þeir Hörðr af þingi um sumarit, at menn ætla at samnast saman ok drepa þá, ok þykkjast þá sjá, at kvikfé váru höggvin, at þá mundi verða at ræna. Geirr bað þá virki gera, ok kvað þá seint mundu sœkjast. Hörðr kveðst ætla, at þeim mundi matr setinn: „ok vil ek fara láta í hólm þann, er hér liggr fyrir landi á Hvalfirði, fyrir Bláskeggsárósi, fyrir útan Dögurðarnes; *sá* hólmr er sæbrattr ok víðr sem mikit stöðulgerði“. Þangat fóru þeir um þing með alt sitt; þeir tóku ferju mikla ór Saurbœ frá Þórsteini öxnabrodd, til fulltingjar sér, enn sexæring frá Þórmóði af Brekku, enn selabát ferærðan frá Þórvaldi bláskegg. Þeir gerðu sér skála mikinn, ok horfði annarr endi í

landnorðr, enn annarr í útsuðr, ok váru dyr á miðjum skálavegg til vestrs. Allt stóð skálinn suðr á hamarinn; enn ganga mátti fyrir norðan milli klifs ok dyra, þeira sem á gafli váru; norðan at eins var þá ágengt; enn vestr frá skálanum váru leynigrafir. Þau váru lög þeira: at hverjum manni skyldi fyrir bjarg kasta, ef þrem náttum lengr lægi; allir skyldu skyldir at fara, hvert sem Hörðr vildi eðr Geirr, ef þeir væri sjálfir í för; skift var verkum með þeim. Öll váru hús upptekin í Botni at viðum ok flutt út í Hólm. Sá hólmr er nú kallaðr Geirhólmr; tók hann nafn af Geir Grímssyni. Áttatigir manna annars hundraðs váru í Hólmi, þá er flestir váru, enn aldri færri enn á hinum átta tigi, þá er fæstir váru. Þessir váru nefndir: Hörðr ok Helga jarlsdóttir, kona hans, Grímkell son þeira ok Björn; hann var tvævetr; Geirr ok Sigurðr Torfafóstri Gunnhildarson, Helgi Sigmundarson, Þórðr köttr ok Þórgeirr gyrðilskeggi; hann var einna tillagaverstr af öllum Hólmverjum ok fýsti allra illvirkja. Þangat drifu nær allir óskilamenn, ok svörðu eiða þeim Herði ok Geir, at vera þeim hollir ok trúir, ok hverr þeira öðrum. Þórgeirr gyrðilskeggi ok Sigurðr Torfafóstri fluttu vatn frá Bláskeggsá við tólfta mann, ok fyldu selabátinn af vatni ok

heltu í ker þat, er var út í Hólmi. Leið nú svá fram um hríð.

25. Þórbjörg katla hœldist um þat, at hon kvað aldri Hólmsverja sér mundu mein gera; svá treysti hon fjölkyngi sinni. Ok er þeir spurðu þetta í Hólm, kveðst Geirr vilja reyna þat, ok bjóst heiman við tólfta mann eftir þing; Þórðr köttr fór með honum. Enn er þeir kómu í dalinn, sá þeir at fé var rekit norðr um fell, er stendr á milli Brynjudals ok Botns. Geirr lét tvá varðveita ferjuna; Þórðr köttr sat á hálsi ok helt vörð. Enn er Þórbjörg katla kom út, varð hon vís af fjölkyngi sinni ok framvísi, at skip var komit frá Hólmi. Hon sœkir þá sveipu sína, ok veifði upp yfir höfuð sér; þá gerði myrkr mikit at þeim Geir. Hon sendi þá orð Ref syni sínum, at hann safnaði mönnum. Þeir urðu saman fimtán, ok kómu at Þórði ketti óvörum í myrkrinu, ok tóku hann höndum ok drápu, ok er hann grafinn í Kattarhöfða neðanverðum. Þeir Geirr kómust til sjávar; þá tók af myrkrit, ok sá þeir þá gerla, ok réðu þeir Refr til ok börðust. Allir menn váru drepnir, þeir sem Geir fylgdu, enn þrír af Ref. Geirr komst á skip, ok svá til Hólms, ok var sárr mjök. Hörðr hafði ferð hans mjök í spotti, ok kvað Kötlu enn ekki hafa í móti tekit. Helga var góðr læknir, ok grœddi hon

Geir at heilu. Ótti var mönnum í Hólmi at þessu. Ok þegar er sár Geirs váru bundin, sté Hörðr á skip með tólfta mann, ok fór þegar inn til Brynjudals, ok kveðst enn vilja reyna Kötlu; tveir gættu skips, enn tíu fóru at sœkja féit. Katla skók þá enn sveipu sína, ok gerir orð Ref, ok kvað nú vera slæg í at hitta Hólmverja: „er sá er nú fyrir þeim hinn hárfagri maðr, er mestr garpr þykkist vera“. Refr kom við hinn sétta mann. Ekki fal sýn fyrir Herði af göldrum Kötlu, ok fóru þeir leið sína sem þeir höfðu ætlat, ok hjuggu á skip sitt, til þess er þeir höfðu fullfermt, svá at Refr horfði á ok hans menn; ok fluttu síðan út í Hólm, ok skildi svá með þeim.

26. Enn er mjök leið á sumarit, fór Hörðr við fjórða mann ok tuttuganda til Saurbœjar, þvíat Þórsteinn öxnabroddr hafði hœlst um þat, at Skroppa, fóstra hans fjölkunnig, mundi svá geta gert, at honum yrði ekki mein at Hólmverjum, með fjölkyngi sinni. Ok er þeir kómu at landi, varðveittu sjau skip á floti, enn sjaután gengu upp. Þeir sá griðung mikinn á melnum upp frá naustum. Þeir vildu glettast við hann, enn Hörðr vildi eigi þat. Tveir menn af liði Harðar snöru í móts við griðunginn, ok brugðu á sitt ráð; boli brá við hornunum í hvárttveggja sinn; annarr þeira stefndi á síðuna, enn annarr í höfuðit;

spjótit hvárstveggja fló aftr, ok fyrir brjóst þeim, ok höfðu báðir bana. Hörðr mælti: „Hafi þér ráð mín, því at eigi er hér allt sem sýnist“. Nú koma þeir á bœinn; Skroppa var heima ok dœtr bónda, Helga ok Sigríðr, enn Þórsteinn var í seli í Kúvallardal; þat er í Svínadal. Skroppa lauk upp öllum húsum; hon gerði sjónhverfingar, því at þar sem þær sátu á palli, sýndist þeim standa eski þrjú. Menn Harðar töluðu um, at þeir vildu brjóta eskin; Hörðr bannaði þat. Þeir fóru þá norðr frá garði, ok vildu vita, ef þeir fyndi fé nökkut. Nú sá þeir, hvar gyldr ein rann með tveim grísum norðr ór garði; þeir kómust fyrir hana. Þá þóttust þeir sjá mannfjölda mikinn fara á móti sér með spjótum ok alvæpni; ok nú skekr gylta norðan hlustirnar með grísum sínum. Geirr mælti: „Förum til skips; vær munum hér eiga við liðsmun“. Hörðr kvað hitt ráð, at renna eigi svá skjótt at öllu óreyndu. Í því tók Hörðr upp stein mikinn, ok laust gyltina til bana; ok er þeir kómu at, sá þeir, at þar lá Skroppa dauð, enn dœtr bónda stóðu uppi yfir henni, þar at grísirnir höfðu sýnst. Nú sá þeir þegar at Skroppa var dauð, at þetta var nautaflokkr, er í móti þeim fór, enn öngvir menn; þetta sama fé ráku þeir til skips ok drápu, ok hlóðu ferjuna af slátri. Geirr tók á burt Sigríði

nauðga, ok fóru síðan úti Hólm. Skroppa var jörðut inn frá Saurbœ, á milli ok Ferstiklu, í Skroppugili. Þórsteinn gullknappr sat í friði fyrir Hólmverjum, þvíat þeir höfðu sætst á laun, at hann skyldi flytja alla einhleypinga í Hólm, ok segja þeim allar vælar landsmanna. Hann hafði unnit þeim eiða, at halda þetta allt ok svíkja þá i engu; enn þeir höfðu heitit honum at ræna þar ekki.

27. Um vetrinn fyrir jól fóru þeir tólf saman í Hvamm til Orms á náttarþeli; Ormr var eigi heima; hann var farinn nökkut at erendum sínum. Bolli hét þræll hans, er annaðist um bú ávallt er Ormr var eigi heima. Þeir brutu upp útibúr, ok báru út vöru ok mat; þeir tóku kistu Orms, er gripir hans váru í, ok fóru með þetta allt á burtu. Bolla þótti sér illa tekist hafa, er eigi var vakat yfir útibúrinu; hann kveðst skyldu ná kistunni af Hólmverjum, eðr fá bana ella, ok bað þá segja bónda, at hann væri við átjánda mann at naustum hina fjórðu nótt þaðan, ok léti hljótt yfir sér. Bolli býst nú; hann hafði slitna skó ok vöruváðarkufl. Hann var í Brynjudal hina fyrstu nótt, ok þó eigi at bœum. Hann fór til Þórsteins gullknapps, ok nefndist Þórbjörn; sagðist vera sekr maðr, ok kveðst vildu út til Harðar, ok koma sér í sveit með honum. Þórsteinn gullknappr flutti

hann úti Hólm, ok er þeir Hörðr ok Geirr sá manninn, leitst þeim eigi einn veg báðum. Geir þótti ráð at taka við honum, enn Hörðr kveðst ætla njósnarmann. Geirr réð þó, ok sór hann þeim áðr eiða enn þeir tóku við honum. Margt sagði hann þeim af landi, ok kvaðst þó vera syfjaðr; hann lagðist niðr ok svaf um daginn. Þeir Geirr kómu eigi upp kistunni, ok spurðu Þórbjörn, hvert ráð hann legði til. Þórbjörn kvað þat ekki vant. „Er þar ekki í“, sagði hann, „útan smíðartól bónda“; kvað Ormi þat eitt mein þykkja í râni þeira Hólmverja, er tólakista hans var í burtu. „Enn ek var þá“, segir hann, „at Mosfelli, er ránit spurðist; mun ek fœra honum kistuna, ef þér vilit“. Lítil slœgja þótti Geir í vera um kistuna, með því at ekki væri í, nema smíðartól ein. Tvær nætr var Þórbjörn þar, ok taldi um fyrir þeim, at þeir léti lausa kistuna. Ekki var Herði um, at þeir hefði nökkur ráð Þórbjarnar; kvað þau mundu illa gefast. Geirr vildi þó ráða, ok fóru þeir sex saman um nátt til nausta Orms; þeir báru þá kistuna á land, ok upp í naustit, ok settu undir húfinn á skipi Orms. Þá kallaði Þórbjörn, at menn skyldu upp standa, ok taka þjófana. Þeir hlupu þá upp, er fyrir váru, ok sóttu at þeim. Geirr greip þá einn árarstubba, ok barði á tvær hendr, ok

varðist hann þá allröskliga. Geirr náir þá skipi sínu; fjórir menn létust af Geir. Ormr tók ferju, ok röru eftir Geir. Hörðr tók til orða heima í Hólmi: „Þat er líkara, at Geirr þurfi manna við, ok eigi þykkjumst ek vita, hvé Þórbjörn sjá hefir gefist honum?“ Tók hann þá skip, ok rœr inn á fjörð; kemr nú at eltingum þeira Orms ok Geirs; snöri þá Ormr skjótt undan ok at landi. Geirr fór útí Hólm með Herði. Ormr gaf síðan Bolla frelsi ok land á Bollastöðum ok öll búsefni. Bjó hann þar síðan, ok varð auðigr maðr ok ófælinn.

28. Eftir þing um sumarit fóru þeir Hörðr ok Geirr við fjórða mann ok tuttuganda á ferju einni einn aftan, ok lendu í Sjálfkvíum, fyrir dyrum at Hólmi. Þeir létu sex gæta skips, enn átján gengu upp. Þeir ráku fé ór Akrafelli. Hörðr sá at maðr gekk út at Hólmi í skyrtu ok línbrókum; þat var í sólarupprás. Hörðr kendi þar Illuga, þvíat hann var allra manna skygnstr. Nú varð Illugi varr við ferð þeira, ok sendi þegar menn í Garð ok á Heynes, ok svá til Kúvallarár, at samna mönnum. Hann réð *eigi* fyrri til við þá, enn hann hafði þrjátigu manna. Ok er Hörðr sér manna-safnaðinn, bað hann Geir kjósa, hvárt hann vildi, drepa féit ok gera til ok ferma skipit, eðr vill hann verja Illuga ok hans

mönnum, svá at þeir kœmist ekki til. Geirr kveðst heldr vilja gera til féit, enn eiga við Illuga. Hörðr mælti: „Nú kaustú þat, er mér þótti miklu betra; em ek ok þessu vanari; mun ek verja þeim við tólfta mann, ok skulu vér vera ávallt jafnmargir, enn þér skulut vera því færri, sem féit gera til, sem nökkurir falla af oss“. Urðu þeir þá fjórtán, er fénaðinn gerðu til. Nú tókst atlagan með þeim Herði ok Illuga; var þat at frágørðum, hversu röskliga at Hörðr varði kvíarnar, þvíat þeir Illugi sóttu hart at. Einart söfnuðust menn at Illuga, svá at þeir urðu alls um síðir fjórirtigir manna; enn þeir Hörðr urðu tólf saman; urðu nú menn hans mjök sárir, þvíat liðsmunr var mikill. Sigurðr Torfafóstri dugði allhraustliga sem hann var ávallt vanr: Helgi Sigmundarson varðist ok karlmannliga. Þórgeirr gyrðilskeggi hlóð ferjuna; Geirr var eigi handseinn at drepa féit, ok gera til eftir. Níu fellu af Herði, áðr en ferjan var hlaðin; enn er þeir stigu á skip, sóttu hinir hart at, landsmennirnir, ok fellu þá sex menn af Herði, áðr enn þeir létu skipborðit gæta sín. Hörðr varð sárr af bryntölli; allir váru nökkut sárir. Illugi lætr þá samna skipum; enn þeir Hörðr höfðu meitt öll stór skip. Landnyrðingr stóð í móti þeim Herði. Þeir bundu þá sár sín, ok röru með hinu nyrðra landi,

um Katanes ok Kalmansárvík. Þeir lögðu farminn á eitt sker, því at veðr bægði þeim. Geirr vildi þar eftir vera ok einn maðr með honum; enn Herði þótti þat fólska, at hætta sér þar. Hörðr helt ferjunni inn á fjörðinn; þá hvíldust þeir, því at þeir höfðu mjök hlaðit, þóat snúit væri þeim. Þeir Illugi sœkja þá eftir þeim Herði fast, enn þeir halda framfyrir nesit. Þá gaf Hörðr nafn nesinu ok kallaði Katanes, því at honum þótti þar margr kati fyrir fara. Þegar þeir Illugi koma eftir, sœkja þeir þegar at þeim. Hörðr mælti þá: „Hart sœkir þú eftir, mágr, ok þetta bauð mér fyrir löngu hugr, sem nú er fram komit". Illugi mælti: „Mikit hafi þér ok til gert". Þá gerðist atsókn hörð. Hörðr varði öðrumegin ferjuna, enn sex öðrumegin. Litlu síðar kómu Hólmverjar á þrimr skipum, ok hlaupa þegar á ferjuna. Þá lætr Illugi undan síga, enn þeir elta hann út eftir firði. Brandr hét maðr, son Þórbjarnar kolls undan Miðfelli; hann kom at Geir í skerinu, ok barðist við hann ok drap þann, er honum fylgdi. Geirr varðist vel, enn Brandr var við sjaunda mann. Þá kom Hörðr at í því, ok kvað Geir hafa farit eigi fjarri því, sem hann gat til; þá flýði Brandr. Þeir lögðu eftir honum ok drápu hann; þar heita nú Brandsflesjar inn frá skerinu, — þat er fyrir austan

Kalmansá, — ok fimm menn aðra, hinn sétti komst undan. Enn þeir Hörðr ok Geirr fluttu allt fangit til Hólms. Hörðr kvað þá vísu:

Flóðs hafði felda áðan
fimtán viðu mána —
tótta var Týr á sættir
trauðr — Illugi hinn rauði;
heldr réð Geirr at gjalda
grimmúðigr þá rimmu;
nú fellu af veiti vella
vargfæðar jafnmargir.

Leið nú af sumarit.

29. Annan vetr eftir jól fóru þeir Hörðr ok Geirr ok fjórirtigir manna upp Álftarskarð, ok svá í Svínadal, ok þaðan í Skorradal, ok lágu í leyni um daginn, enn fóru ofan til sauðhúsa um nóttina, ok ráku þaðan í burt um morguninn áttatigu geldinga, er Indriði átti, upp hjá Vatni. Þá gerði snæfall mikit, ok gørningaveðr móti þeim; þá mæddust forustusauðir, er þeir kómu undir fjallit, ok vildu þeir Geirr þá láta eftir sauðina; enn Hörðr kvað þat lítilmannligt, þóat nökkur snæskafa væri eðr lítit mugguveðr í móti. Hörðr tók þá forustusauðina, sinni hendi hvárn, ok dró svá upp fjallit; varð þat slóð mikil; þeir ráku þar í annat féit; því heitir þar geldingadragi síðan. Enn er þeir kómu í Svínadal, var þar enginn snjór; fóru síðan til skips síns, ok drápu þar féit; þar heitir síðan Gorvík; fara

nú úti Hólm. Leið nú af vetrinn. Um várdaga fara þeir Hörðr ok Geirr ok Sigurðr Torfafóstri, Helgi ok Þórgeirr gyrðilskeggi með sextigu vígra karla. Þeir fóru norðr Álftarskarð til Indriðastaða, ok leyndust þar í skógum, þar til er naut váru rekin til haga. Svartr hét sá, er fénu stýrði, ok sveinn lítill með honum. Þeir Hörðr fóru til nautanna ok ráku fyrir vestan Vatn; Svartr fór ok með. Þeir fóru um Geldingadraga í Svínadal; þar drápu þeir Svart; síðan fóru þeir at sofa þar uppi í dalnum. Sveinninn vísaði aftr nautunum meðan þeir sváfu. Hörðr vakti ok sá undan skildi sínum; hann lét sveininn fara leiðar sinnar, ok mælti til hans: „Far þú nú, sveinn, þvíat betr er þat komit er systir mín hefir, enn þeir Hólmverjar“. Heim kom sveinninn, ok sagði Þórbjörgu orð Harðar, ok kvað skaða mikinn at slíkum manni: „ok gerði hann vel við mik, enn menn hans drápu Svart“. Engu svaraði hon sveininum. Því heitir þar nú Kúhallardalr, at nautin hölluðust þar frá þeim. Geirr vaknar, ok vildi fara eftir nautunum; enn Hörðr kvað þat eigi skyldu. Síðan safna þeir um Svínadal svínum bœnda, ok ráku ofan á sandinn, ok drápu þar svínin ok lögðu á skip; heitir þar nú Svínasandr; fóru síðan úti Hólm.

30. Um alþingi um sumarit fóru þeir

Hólmverjar inn til Dögurðarness. Þeir fóru Síldarmannagötu til Hvamms í Skorradal, ok tóku yxn Þórgrímu smiðkonu við Skorradalsvatn fyrir sunnan, ok ráku suðr á hálsinn. Einn var apalgrár uxinn; hann viðraði mjök; hann hljóp aftr í hendr þeim, ok svá hverr at öðrum, ok útá vatnit, ok lögðust yfir þar er mjóst var, ok gengu síðan heim í Hvamm. Hörðr mælti þá: „Mikit er um kyngi Þórgrímu, at fénaðr skal eigi sjálfr mega ráða sér“. Þórgríma hafði sofit, ok vaknaði vánum bráðara, ok sá út; hon leit uxana váta, ok mælti þá: „Hart hefir yðr nú boðit verit, enn laust heldu garparnir nú“. Hörðr spurði nú félaga sína, hvárt þeir vildi nú ekki breyta um hagi sína og athafnir: „þykki mér“, segir hann, „illt ráð várt at svá búnu, at vér lifum við þat eitt, er vér rænum til“. Þeir sögðu, at hann mundi mestu um ráða. „Þá vilda ek“, segir hann, „at vær færum til kaupmanna í Hvítá, ok gerðum þeim tvá etjukosti: at þeir gæfi upp skipit við oss, eðr vær munum drepa þá ella“. Geir kveðst þessa albúinn: „enn þó vil ek áðr at vér brennum inni Torfa Valbrandsson ok Koll at Lundi, Kolgrím hinn gamla, Indriða ok Illuga“. Hörðr mælti: „Minna mun fram koma um stórræði yðar, ok er hitt líkara, at vér verðum allir drepnir, sakir þess at menn munu eigi þola oss svá

mikinn ójöfnuð sem vér bjóðum". Fleiri váru þeir, er löttu at fara til skipsins, enn fýstu illvirkja, útan Sigurðr Torfafóstri. Hörðr mælti: „Þat mun verða fram at koma, sem ætlat er, ok búit at *eigi* sé hœgt við at gera; enn firr er þat mínu skapi, at liggja í þessum illvirkjum lengr". Aftr fóru þeir í Hólm hina sömu nótt ok váru heima þrjár vikr. Síðan fóru þeir til lands, áttatigir manna. Hörðr kveðst þá vilja, at þeir brendi inni Illuga eðr Indriða: „þar sem þeir hafa einart", segir hann, „mér í móti verit, enn aldri með, í svá miklum nauðum sem ek hefi staddr verit". Þeir fóru um nóttina í Svínadal, ok lágu þar í skógum um daginn, enn aðra nótt fóru þeir í Skorradal, ok leyndust þar.

31. Þá nótt hina sömu, er Hörðr fór ór Hólmi, dreymdi Þórbjörgu á Indriðastöðum, at áttatigir varga rynni þar at bœnum, ok brynni eldr ór munni þeim, ok væri einn í hvítabjörn, ok þótti hann heldr dapr, ok dvöldust nökkura stund á bœnum, ok runnu síðan vestr ór garði á hól nökkurn, ok lögðust þar niðr. Enn Indriði sagði þat vera hugi Hólmverja til sín. Þórbjörg kveðst ætla, at þeir mundu vera sjálfir, ok koma þar brátt. Hon bað Indriða veita heim brunnlœk ok þekja yfir, þvíat hon kveðst vera berdreym. Svá var nú gert. Þórbjörg lét gera reykháfa stóra;

hon lét bera fé upp á þvertré, þvíat vatn stóð í miðjum veggjum; hon hafði ok ekki svá mannfátt fyrir. Litlu síðar kómu þeir Hörðr; gekk hann at durunum upp ok fór fyrir liðinu; hann drap á dyr. Þórbjörg gekk til hurðar ok heilsaði vel Herði, ok bauð honum til sín ok virktaliði hans; vildi hon at hann skildi við harkalið þat, ok kvað marga mundu verða honum þá at liði. Hörðr bauð henni út á völl til sín, ok kvað hana skyldu velkomna hjá sér, ef hon skildi við Indriða. Hon kvað þat verr sama, ok létst eigi mundu við hann skilja. Síðan drógu þeir viðköst at dyrum, ok lögðu eld í bœinn; enn þeir vörðu með vatni, sem fyrir váru; þeim sóttist illa. Þat undraðist Geirr. Hörðr mælti: „Þat get ek, at systir mín hafi ráð til gefit um vatnsrás þessa". Þeir fóru at leita ok fundu lœkinn, ok veittu af, enn þó var nóg vatn í bœnum, svá hafði mikit innhlaupit áðr. Hörðr sá, at maðr stóð í einum reykháfnum ok helt á boga. Hörðr skaut þann mann með gafloki til bana. Eftir þat sá Hörðr fara lið at bœnum, er Þórbjörg hafði eftir sent. Geirr kvað þá mundu verða undan at leita; ekki latti Hörðr þess; hurfu þeir síðan frá. Engin fellu þar hús ofan. Fjöldi manna kom til Indriðastaða. Heim fóru Hólmverjar, ok sátu nú um kyrrt um stund.

32. Bœndr lögðu fund á Leiðvelli við Laxá hjá Grunnafirði, at eigi fœri svá lengr fram, at þeim Hólmverjum þyldist öll illvirki, þau er þeir gerði. Öllum heraðshöfðingjum váru orð send, at þeir kœmi til þessarrar stefnu ok öllum bœndum ok griðmönnum. Enn er Indriði bjóst til fundarins, spurði Þórbjörg, hvert hann ætlaði at fara. Hann sagði henni. „Þá vil ek fara með þér", segir hon, „því at þú mátt vita, at ek er þér trú". Eigi vildi hann at hon fœri til fundarins, ok kvað henni ekki gaman mundu vera í því, at heyra hvat þar er mælt. Hon kveðst þat þykkjast vita. Síðan reið Indriði til fundarins. Litlu síðar lét Þórbjörg söðla sér hest, ok fór með annan mann til stefnunnar. Þar var fyrir mannfjöldi mikill ok háreysti mikit. Enn er hon kom, drap klukku þeira hljóð ok þögnuðu allir. Hon mælti þá: „Vita þykkjumst ek framferði yðvart ok ætlan, enn ekki skal því leyna yðr, sem mér býr í skapi, at ek skal verða þess manns bani eðr láta verða, sem Hörð bróður minn vegr". Síðan ríðr hon á burt. Á þessu þingi var Torfi Valbrandsson, Kollr frá Lundi, Indriði, Illugi, Kolgrímr, Refr ok Þórsteinn öxnabroddr ok Ormr ór Hvammi, ok margir aðrir heraðshöfðingjar. Torfi mælti þá: „Einsætt er mönnum þeim, sem hér eru við staddir, ok verða allir at því samráða, at

taka þessa vendismenn af lífi, eðr munu þeir gørvir fyrst alránir sem næstir eru, enn síðan allir aðrir heraðsmenn; megu þér þat sjá, at þeir munu eigi öðrum hlífa, er Hörðr vildi brenna inni mága sína; snúum brátt at nökkuru ráði góðu, svá at engin njósn komi þeim; er þetta öllum hit mesta nauðsynjaverk". Illugi lét meiri illvirki af þeim standa, enn svá mætti vera; kvað þar saman komit hit versta fólk: „mun ek þar öngvar tengdir virða; höfum vær svá spurt til þeira, at þeir hafi oss slíkan hlut ætlat sem Indriða". Kolgrímr kvað þá mestan kulda af kenna, er næstir eru, enn þó ekki langt at bíða áðrenn aðrir ætti slíkt fyrir höndum, þótt firr sæti. Slíkum orðum mælti hverr at öðrum. Refr kvað þat eitt til liggja at maðr væri gørr útí Hólm, sá er þeim sverði eiða, at ekki væri í svikum við þá, ok segi, at þat væri vili allra landsmanna, at þeir fœri í burt ór Hólmi, hvert sem þeir vildi, ok væri þá sáttir hvárir við aðra. Torfi var at þessu mestr upphafsmaðr, um ráðagørð þessa ok þat með, at hann biðr þá þegar ríða um nóttina inn til fjarðar, svá at eigi yrði Hólmverjar varir við: „þvíat mér sýnist", segir hann, „sumir grunsamligir á Ströndinni". Þeir riðu þegar um nóttina. Þeir átu dögurð um morguninn eftir á nesi því framanverðu, er þeir kölluðu Dögurðarnes

síðan. Þann morgin hinn sama sóttu þeir vatn Þórgeirr gyrðilskeggi ok Sigurðr Torfafóstri, tólf saman á skútu einni. Hólmverjar vissu öngvar vánir til mannsafnaðar eðr nökkurra svika við sik.

33. Enn er landsmenn urðu varir við ferð þeira Sigurðar, þá sendu þeir Koll Kjallaksson við fjórða mann og tuttuganda; ok er þeir fundust, flýði þegar Þórgeirr gyrðilskeggi við sjaunda mann; enn Sigurðr Torfafóstri bjóst til varnar við fimta mann, ok varð þar allhörð atlaga; varðist Sigurðr þá enn allhraustliga, þvíat hann var bæði sterkr ok vápnfimr. Þar til börðust þeir, at fallnir váru allir félagar Sigurðar; enn hann var þá enn ekki sárr. Þórvaldr bláskeggr sótti þá hart at ok margir aðrir; þá váru fallnir fimm menn af Koll. Sigurðr verst þá enn ágæta vel; vegr hann þá enn marga menn, enda berast þá sár á hann. Þórvaldr bláskeggr snarar þá at Sigurði, ok leggr í gegnum hann með spjóti. Sigurðr hafði vegit með öxi; hann kastar þá til Þórvalds öxinni, ok kemr öxin í höfuðit, ok fell hvárrtveggi dauðr niðr. Þá hafði Sigurðr orðit níu manna bani, enn fylgdarmenn hans höfðu drepit þrjá. Alls fellu þar í árkvíslunum sjautján menn af hvárumtveggjum. Þær eru nú kallaðar Bláskeggsár. Þórgeirr gyrðilskeggi nam staðar á Arnarvatnsheiði, ok

lagðist í helli á Fitjum, ok safnaði sér liði, ok var þartil er *Borg*firðingar gerðust til þeira. Þá stökk Þórgeirr norðr á Strandir ok var þar drepinn sem segir í Álfgeirsþætti.

34. Nú leitast þeir um höfðingjarnir, hverr til vill verða, at fara útí Hólminn, enn flestir töldust undan því. Torfi talar þá um, at þeim mundi aukast mikill frami í, er fœri, ok mundi þykkja síðan meiri maðr enn áðr, enn sagði líkligt, at þeir mundi gæfulausir vera, sem í hólminum váru, sakir illgørða sinna. Kjartan Kötluson, bróðir Refs, hinn mesti garpr ok manna fráligastr, hann kveðst mundu til hætta at fara, ef þeir vildi gefa honum til hringinn Sótanaut, ef Hörðr yrði veiddr: „enn ek á þó illt at launa Hólmverjum". Þeir játuðu þessu, ok þótti hann vænligastr til af þeim, er þar váru þá. Kjartan mælti þá: „Mun ei*gi* þat líkast, at hafa bátinn Þórsteins gullknapps? oft hefir hann oss at óliði farit". Öllum þótti þat vænligt, ok sögðu at Hólmverjar mundu þat síst gruna. Kjartan Kötluson röri nú út á báti Þórsteins gullknapps; hann var í brynju undir kufli. Enn er hann kom í Hólm, segir hann Herði, at landsmenn vilja sættast; lét Illuga ok vini hans eiga mikinn hlut í, at þeir fœri frjálsir. Geirr trúði þessu, ok þótti líkligt vera, er hann hafði bát Þórsteins gullknapps, þvíat hann hafði þeim eiða unnit, at

hann skyldi aldri þeim til svika ganga. Margir váru fúsir í burt, ok leiddist þar at vera, ok fýstu, at farit væri með Kjartani í burt ór Hólmi. Þá mælti Hörðr: „Mjök oft höfum vit Geirr orðit eigi á eitt sáttir, þvíat okkr hefir jafnan eigi einn veg sýnst; þykki mér þeir illan mann hafa til fengit, þar sem Kjartan er, slík hugðarmál at bera, jafnmikil nauðsyn sem við liggr hvárumtveggjum; höfum vær ok lítt við Kjartan vingast“. Hann mælti þá: „Ekki skulu vær nú á þat minnast, því at þat heyrir eigi þeim, er sáttmál bera; enn satt eitt segi ek yðr, ok sverja mun ek þat, ef yðr þykkir þá fullara“. Herði kveðst svá á hann lítast, at hann mundi eigi eiðvarr vera, ok kvað þá vísu:

Mér lítst málma snerru
meiðr sá's ferðar beiðir
h*u*gðarfullr, hvergi bregðast
hanna*r* njósn*i*r kanni;
brennu skyldi í burtu hranna
Baldr sjá komast aldri,
ef eyðir álms því réði,
ómeiddr sá's slíks beiddi.

Þá fýstu flestir allir burtferðar. Tóku þá þegar sumir sér flutning með Kjartani. Hörðr kveðst hvergi fara mundu: „enn ek læt vel, at þeir reyni, hversu Kjartan væri þeim trúr; enn þat ætla ek“, segir hann, „at þér sét ókátari hinn síðara hluta dags“. Kjartani þótti

því betr sem hann flytti í burtu fleiri. Margir stigu á ferjuna; sagði Kjartan, at þeir skyldu sjálfir fara í mót sínum mönnum í annat sinni. Þeir fóru nú frá Hólmi; eigi mátti mannfjölda sjá fyrr enn skipit kom fram fyrir tangann. Enn er þeir váru landfastir orðnir, gerðu bœndr at þeim kvíar af mannfjölda. Ok er þeir kómu á land, váru þeir teknir allir ok haldnir, ok síðan snúinn vöndr í hár þeim, ok höggnir gørvallir. Þá fögnuðu landsmenn, er svá lítit lagðist fyrir slíka illvirkja, ok þótti þeim nú líkliga á horfast, at þeir mundu allir unnir verða.

35. Kjartan fór í annat sinn út til Hólms. Hólmverjar spurðu, *h*ví félagar þeira hefði ekki farit á móti þeim. Kjartan sagði þá svá fegna orðit hafa friðinum, at þeir hefði hlaupit leikandi á land. Geirr trúði þessu, ok sté á skip með Kjartani við marga menn. Hörðr latti þessar*r*ar ferðar, ok sagði til mikils draga mundu; ekki vildi hann fara. Helgi Sigmundarson var eftir hjá honum, ok Helga jarlsdóttir, ok synir þeira tveir, ok sex menn aðrir. Þeir Geirr fóru nú burt frá Hólmi, ok þótti Herði hvergi betr, er Geirr vildi fara með Kjartani. Enn er þeir róa fram fyrir nesit, sá Geirr mannfjöldann á landi; þóttist hann þá vita, at þeir mundu sviknir vera. Hann mælti þá: Illa gefast ill ráð ok verða oft til

síð um séin, enda hefir Hörðr mér oft nær getit, *ok* enn hygg ek, at svá muni vera, ok er þat nú líkast, at hér verði endir á várum illum framferðum, ok væri vel, ef Hörðr kœmist undan, þvíat at honum er einum meiri skaði enn oss öllum“. Þeir váru mjök komnir at landi; Geirr hljóp þá fyrir borð á sund, ok lagðist fram með berginu. Ormr hét austmaðr, er var með Indriða, ramr maðr at afli; hann skaut manna best ok vel búinn at öllum íþróttum. Hann skaut eftir Geir gaflaki, ok kom í milli herða honum, ok fekk hann af því bana. Hann var lofaðr mjök af þessu verki. Þar heitir Geirstangi, er líkit rak á land.

36. Helga jarlsdóttir stóð á Hólminum út ok sá þessi tíðindi; hon sagði Herði, ok bað hann sjá. Ekki sýndist þeim þetta einn veg. Hon sagði, at til mikils mundi um draga. Landsmenn lofuðu mjök Kjartan, ok kváðu hann mikit mundu vaxa af þessum ferðum; létu nú ok vera fátt eftir. Kjartan kveðst nú ætla knapp á at ríða, at ná Herði ok lokka hann at líka eftir á. Hann hafði sexæring, ok ferr nú út til Hólms. Hörðr spurði, hvar Geirr væri, eðr *h*ví hann kœmi ekki í móti honum. Kjartan kvað hann vera haldinn á landi, þar til er hann kœmi: „sættist þér svá allir í einu“. Hörðr mælti: „Mikit fœrist þú

í fang, Kjartan, er þú flytr oss alla Hólmverja til lands, ok mikil laun muntú fyrir taka af landsmönnum; mun ek hvergi fara; hefir ek þér ávallt illa trúat, ok eigi má á manni sjá, ef þú gefst vel“. Kjartan mælti; „Eigi muntú því hugminni enn þínir menn, at þú þorir eigi at fara í land“. Hörðr spratt þá upp, ok stóðst eigi eggjun hans, ok kveðst ætla, at hann mundi eigi þurfa sér hugar at frýa, áðr enn lyki þeira viðskiftum. Hörðr kvað Helgu skyldu fara með sér. Hon kveðst eigi fara mundu, ok eigi synir hennar heldr, ok lét nú at því koma sem mælt er, at eigi má feigum forða. Grét Helga þá sáran. Hörðr sté á skip reiðr mjök, ok fara nú unst þeir koma þar at, er Geirr flaut dauðr við sker eitt. Hörðr hljóp þá upp, ok mælti til Kjartans: „Allra manna armastr, ok skamma stund skalt þú eiga at fagna þessum svikum“. Hörðr hjó þá til hans með sverðinu Sótanaut, ok klauf hann at endilöngum niðr í beltisstað, allan búkinn með tvífaldri brynjunni. Í því rendi skipit at landi, ok urðu þeir allir handteknir, sem á skipinu váru. Indriði lagði fyrstr hendr á Hörð, ok batt hendr hans heldr ramliga. Hörðr mælti þá: „Heldr fast bindr þú nú, mágr“. Indriði svarar: „Þat kendir þú mér, þá er þú vildir mik inni brenna“. Illugi mælti til Indriða: „Eigi á Hörðr þó góða mágana, enda hefir

hann illa til gert". Indriði svarar: „Löngu hefir hann því fyrirgert, at nökkurar tengdir sé við hann virðandi". Hann rétti þá fram öxina, ok teiknaði til, at nökkurr skyldi vega at Herði, enn enginn vildi þat gera. Hörðr snarast þá við hart, ok varð lauss; hann þreif öxina ór hendi Indriða, ok stökk yfir þrefaldan mannhringinn. Helgi Sigmundarson varð lauss, ok hljóp þegar eftir honum. Refr sté á hest ok reið eftir þeim, ok gat eigi náð þeim. Þá kom á Hörð herfjöturr, ok hjó hann af sér í fyrsta sinn ok annat. Í þriðja sinni kom á hann herfjöturrinn, ok þá gátu þeir kvíat hann, ok slógu um hann hring, ok stökk hann enn út yfir hringinn, ok vá áðr þrjá menn; hafði Helga Sigmundarson þá á baki sér; hljóp hann þá til fjalls; sóttu þeir þá hart eftir honum. Refr varð fljótastr, þvíat hann var á hesti, ok þorði hann eigi at ráða á Hörð. Þá kom enn herfjöturr á Hörð; komst þá eftir meginflóttinn; hann kastaði þá Helga af baki sér. Hann mælti þá: „Mikil tröll eiga hér hlut í; enn ekki skulu þér þó hafa yðvarn vilja um þat, sem ek má at gera". Hjó hann þá Helga sundr í miðju, ok kvað þá eigi skyldu drepa fóstbróður sinn fyrir augum sér. Þat þótti mönnum sem Helgi mundi mjök svá dauðr áðr. Svá var Hörðr þá reiðr ok ógurligr at sjá, at enginn þeira þorði framan at

honum at ganga. Torfi sagði, at sá skyldi eiga hringinn Sótanaut, sem Hörðr hafði á hendi sér, sem þyrði at vega at Herði. Þá slógu þeir hring um hann. Þá kom Þórsteinn gullknappr at heiman frá Þyrli. Sóttu þeir þá hart at Herði; varð hann þá enn sex manna bani; þá gekk öxin af skaptinu. Í því hjó Þórsteinn gullknappr á hnakkann með háskeftri öxi, þvíat enginn þeirra þorði framan at honum at ráða, þóat hann væri slyppr. Af því sári fekk Hörðr bana. Þá hafði hann drepit af þeim þrettán menn, með þeim fjórum, sem hann drap við skip áðr enn hann var fangaðr. Allir lofuðu hreysti hans, bæði vinir hans ok óvinir; ok þykkir eigi honum samtíða á alla hluti röskvari maðr verit hafa ok vitrari enn Hörðr, þóat hann væri eigi auðnumaðr; ollu því ok hans fylgdarmenn, þó at hann stœði í slíkum illvirkjum, ok þat, at eigi má sköpunum renna.

37. Landsmenn lofuðu Þórstein gullknapp fyrir þetta verk, ok fengu honum hringinn Sótanaut, ok kváðust honum hans vel njóta ok unna. Enn er Þórsteinn spurði umrœðu Þórbjargar, vildi hann gjarna þetta verk aldri gert hafa. Nær sextigir manna váru drepnir af Hólmverjum, ok at auk þeir fóstbrœðr, í Dögurðarnesi. Nú töluðu þeir um höfðingjarnir, at ráð væri at fara eftir Helgu, ok drepa

sonu þeira Harðar. Þá þótti sumum of síð dags. Höfðu þeir þá at því samtak, at þeim skyldi engi grið gefa né ásjá veita, ella skyldu allir þeim hefna; svá var ríkt við lagit. Þeir ætluðu út um morguninn, enn váru þar um nóttina.

38. Helga er nú í Hólminum ok þykkist vita nú allar vælar ok svik landsmanna. Hon hugsar nú sitt mál; þat verðr nú hennar ráð, at hon kastar sér til sunds, ok leggst *til lands* ór Hólminum um nóttina, ok flutti með sér Björn son sinn fjögurra vetra gamlan, til Bláskeggsár, ok þá fór hon móti Grímkatli syni sínum átta vetra gömlum, þvíat honum dapraðist sundit þá, ok flutti hann til lands; þat heitir nú Helgusund. Þau fóru um nóttina upp á fjall frá Þyrli, ok hvíldust í skarði því, er nú heitir Helguskarð. Hon bar Björn á baki sér, enn Grímkell gekk. Þau fara þar til er þeir ok hon koma til Indriðastaða. Hon settist þá niðr útan undir túngarði, enn sendir Grímkel til húss, at biðja Þórbjörgu þeim griða. Þórbjörg sat á palli, er sveinninn kom inn. Hann bað hana griða; enn hon stóð upp, ok tók til hans, ok leiddi hann út, ok spurði, hverr hann var. Hann sagði til hit sanna. Hon spurði at tíðindum, eðr hvar Helga væri. Grímkell sagði slíkt sem hann vissi, ok fylgdi henni til Helgu. Þórbjörg mátti þá ekki mæla,

svá fekk henni mikils. Hon fylgdi henni í útibúr eitt ok læsti þau þar. Þenna aftan kom Indriði ok margt manna með þeim. Ekki fann á Þórbjörgu, ok bar hon mat fyrir gesti. Enn er þeir sögðu henni tíðindin, ok þat, at Þórsteinn gullknappr hafði vegit Hörð, ok gengit aftan at honum, enn hinn staðit kyrr fyrir, þá kvað Þórbjörg vísu:

Varð í hreggi hörðu
Hörður feldr at jörðu;
hann hefir átta unnit
Unns ok fimm at grunni;
heldr nam grimmra galdra
galdr ramliga at halda;
mundi enn bitra branda
brandr elligar standa.

Enn er þau komu í sæng um kveldit, þá brá Þórbjörg saxi, ok vildi leggja á Indriða bónda sínum, enn hann tók á móti, ok varð sárr mjök á hendi. Hann mælti þá: „Bæði er nú, Þórbjörg, at ór hörðu er at ráða, enda viltú mikit at gera; eðr hvat skal nú vinna til sátta með okkr“? „Ekki annat“, *segir hon*, „enn þú fœrir mér höfuð Þórsteins gullknapps“. Því játaði Indriði. Hann fór um morguninn einn saman, ok hit gengsta reið hann til Þyrils. Hann steig þá af baki, ok gekk ofan Indriðastíg hjá Þyrli, ok beið þar unst Þórsteinn fór til blóthúss síns sem hann var vanr. Enn er Þórsteinn kom, gekk hann inn í blóthúsit, ok

fell fram fyrir stein þann, er hann blótaði ok þar stóð í húsinu, ok mæltist þar fyrir. Indriði stóð úti hjá húsinu; hann heyrði þetta kveðit í steininum:

Þú hefir hingat
í *hinsta* sinni
feigum fótum
fold spornaða;
þér mun rétt
áðr röðull skíni
harðr Indriði
heiftir gjalda.

Síðan gekk Þórsteinn út ok heim. Indriði sá fërð hans gørla. Indriði bað hann eigi hlaupa svá mikinn. Hann snýr þá fram fyrir hann, ok hjó þegar með sverðinu Sótanaut undir kverkina, svá *at* af tók höfuðit. Hann lýsti þessu vígi á hendr sér heima á Þyrli; sagði hann Þórstein lengi ótrúan verit hafa. Hann reið heim ok seldi Þórbjörgu höfuðit. Hon kveðst ekki hirða um þat, þegar þat væri af bolnum. „Nú muntú“, segir Indriði, „sættast við mik“. Hon kvað þat eigi skyldu, fyrr enn hann tœki við Helgu ok sonum hennar, ef þau kynni þar at koma, ok veitti þeim allan dugnað, þann sem þau þyrfti: „þá mun ek“, sagði hon, „veita þér alla elsku þaðan af“. Indriði kveðst ætla, at þau mundu hafa á sjó hlaupit, ok drekkt sér, er þau fundust eigi í Hólminum: „ok vil ek því heita þér þessu,

at ek veit, at ekki mun þurfa til at taka. Þá gekk Þórbjörg eftir þeim Helgu, ok leiddi þau fram. Indriði mælti þá, ok varð fár við: „Œrit langt hefi ek nú fram talat, enn þó mun þat nú ráð, at halda orð sín“. Endi hann ok vel öll sín orð; gaf ok engi maðr honum at þessu sök. Þótti öllum Þórbjörgu mikilmannliga verða.

39. Þórólfr hét maðr ok kallaðr Starri, hagr ok heldr auðigr, gálauss ok glensmikill, frœkinn ok framgjarn ok harðgørr í hvívetna. Hann kom hit sama haust til Indriðastaða ok bauðst bónda. Þórbjörg bað hann taka víst við honum, ok svá varð; dvaldist hann þar um hríð til smíða. Helga jarlsdóttir var kát við hann ok þær Þórbjörg báðar. Hann þóttist vera í þingum við jarlsdóttur, enn hon tók því ekki allfjarri. Þórólfr hafði verit með Ref um sumarit, ok hafði illa þar at getist. Hann leitar nú vetrvistar til Þórbjargar. Hon svarar: „Ek mun fá þér vetrvist ok hringinn Sótanaut, Helgu jarlsdóttur ok mikit fé annat, ef þú drepr Ref í Brynjudal“. Hann svarar: „Þetta er mér ekki illa hent; trúi*k* mér ok allvel hent til at geta þetta gert, ef ek hefi sverðit Sótanaut; er ok ekki ván, at ek muna lítit til vinna, enn taka mikit upp“. Þessu keyptu þau. Ekki var hœgt at ná sverðinu, því at Indriði hafði þat alla stund, hvert sem

hann fór. Einn dag tók Þórbjörg sverðit Sótanaut, ok reist hér ok hvar *umgørðina*, svá at sverðit feli sjálft niðr ór. Enn er Indriði ætlaði at gyrða sik sverðinu, þá fell þat niðr ór sliðrunum; honum þótti þat kynligt, enn Þórbjörg kvað þat náttúru sverðsins, ef þat vissi á tíðindi. Hann bað hana gera at umgørðinni. Hon kveðst þat í tómi mundu gera. Indriði átti at fara vestr á Mýrar, at sætta vini sína; hann hafði þá eigi sverðit. Enn er hann var farinn, seldi Þórbjörg Þórólfi sverðit Sótanaut, ok bað hann neyta drengiliga, ef hann vildi ná ráðahag við Helgu. Þórólfr fór til Refs, ok kom þar síð dags. Hann leyndist í torfbingi, ok hlóð at sér elditorfi, svá at ekki kom upp nema nasirnar einar. Refr var varr um sik, svá at hann lét lokur fyrir hurðir hvert kveld, ok lét ljós bera tysvar um hús öll, fyrst fyrir náttverð, ok í annat sinn áðr enn menn fóru í rekkjur; ok enn var svá gert. Eigi fannst Þórólfr at heldr. Þórólfr talaði hverjum manni líkt. Hann stóð upp þegar niðr var lagizt; hann vakti griðkonu Refs, ok sagðist vera sauðamaðr; hann bað hana kalla til skœða við Ref, þvíat hann kveðst skyldu á fjall ganga um morgun. Hon kvað hann ekki óstarfsamt gera, kvað hann eigi alls minna hafa enn aðra: „ok er enginn sá af húskörlum, at þarfari sé enn þú“. Hann

kvað þat vera skyldu áðrenn lyki. Refr hvíldi í lokrekkju, ok vildi hann ekki þangat láta ganga til sín um nætr. Hon fór þó, ok sagði Ref skœðakallit sauðamanns; sagði hon hann ómakligan at missa skó eðr aðra hluti, þá sem hann þyrfti at hafa: „þarsem hann hugsar ávallt um þitt góðs, bæði nátt ok dag“. Refr lét illa at henni, er hon skyldi fara með slíkum erindum um nætr: „enn þó liggr léskrápr einn útar í torfhúsi, ok taki hann sér þar af skœði“. Enn er hon gekk í burt, rak Þórólfr kefli fyrir hleðann, svá at ei*gi* gekk aftr. Hann hafði staðit uppi yfir Ref, meðan at þau töluðust við, ok varð honum bilt. Refr sofnaði, enn Þórólfr þorði eigi á hann at ráða. Þórbjörg katla, móðir Refs, kallaði: „Vaki þú son minn, fjandinn stendr uppi yfir þér ok vill vega þik“. Þá vildi Refr upp standa, ok í því hjó Þórólfr með sverðinu Sótanaut undan honum báða fœtr, annan þar sem mjóstr var kálfi, enn annan í ristarlið. Síðan hljóp Þórólfr fram á gólfit ór lokrekkjunni. Þá kom Þórbjörg katla í móti honum ok greip til hans ok rak hann undir sik, ok beit í sundr í honum barkann, ok gekk svá af honum dauðum. Refr tók sverðit Sótanaut; enn hringrinn hvarf af Þórólfi, er þær Þórbjörg ok Helga höfðu selt honum, sá er Hörðr hafði tekit af Sóta Refr varð grœddr, ok borinn á stóli alla stund

síðan, þvíat hann mátti aldri ganga, ok lifði þó lengi upp frá þessu, svá at hann var kallaðr Refr hinn gamli, ok þótti æ hinn mesti mætamaðr.

40. Litlu síðar kom Indriði heim, ok spurði þessi tíðindi; þóttist hann þá vita, at Þórbjörg mundi hafa verit í þessum ráðum. Eigi vildi hann þó missa sverðsins. Fór hann síðan ok hitti Ref, ok bað hann laust láta sverðit: „þvíat ek hefi í öngum þessum ráðum verit“, segir hann. Refr selr honum sverðit: „vil ek ekki óvingast við þik“, segir hann. Tók Indriði þá við sverði sínu, ok reið heim síðan. Má í slíku marka, hverr hǫfðingi Indriði hefir verit, at slíkr garpr, sem Refr var, treysti eigi öðru enn láta laust sverðit við Indriða, þegar hann beiddi, svá mikil örkymsl sem hann hafði fengit af því. Litlu síðar fundust þær Þórgríma smiðkona ok Þórbjörg katla, móðir Refs, ok fundust síðan dauðar báðar í Múlafelli. Þær váru allar rifnar ok skornar sundr í stykki, ok reimt þykkir þar síðan vera hjá kumlum þeira. Þess geta menn til, at Þórgríma, móðir Indriða mundi vilja sœkja hringinn Sótanaut til handa Indriða, enn Katla verði, ok vildi eigi lausan láta, ok fyrir því dræpist þær niðr. Aldri fannst hringrinn síðan.

41. Fám vetrum síðar kom skip í Breiðavík. Þar var á Tindr Hallkelsson ok Þórðr

Kolgrímsson frá Ferstiklu. Þeir riðu frá skipi, Tindr á Hallkelsstaði, enn Þórðr yfir Hvítá ok ætlaði heim. Enn er Helga jarlsdóttir frétti þetta, mælti hon til Grímkels sonar síns, at seint kœmi honum í hug föðurdauðinn. Hon bað hann þá sitja fyrir Þórði Kolgrímssyni: „þvíat faðir hans var verstr mótgöngumaðr Herði föður þínum“. Þá var Grímkell tólf vetrà. „Vilda ek, frændi“, segir hon, „at þú dræpir Þórð, þvíat gild hefnd er í honum“. Grímkell var við þriðja mann. Þeir fundust við Bakkavað fyrir austan Hvítá undir torfstökkum nökkurum. Litlu síðar fundust þeir allir dauðir hvárirtveggju. Skeifr hét maðr, er bjó á Hvítárvöllum, félítill maðr. Þess gátu sumir, at hann mundi hafa drepit sára menn, ok tekit síðan góða gripi, þá sem Þórðr hafði haft með sér ok aldri spurðist til síðan. Skeifr fór útan, ok kom aldri út síðan, ok varð vellauðigr at fé. Indriði vildi eigi hætta Helgu hér á landi ok Birni syni hennar. Þau fóru útan á Eyrum til Noregs, ok þaðan til Gautlands, ok lifði Hróarr þá. Hann varð feginn Helgu systur sinni, enn þótti mikill missir at Herði. Ekki var Helga gift síðan, svá at þess sé getit. Björn varð mikill maðr, ok kom aftr til Íslands, ok drap marga menn í hefnd föður síns, ok varð hinn röskvasti maðr. Fjórir menn ok tuttugu váru drepnir í hefnd eftir Hörð;

enginn þeira var fé bœttr; synir Harðar drápu suma ok frændr ok mágar, enn suma Hróarr; flestir allir váru drepnir með ráði Þórbjargar Grímkelsdóttur; þykkir hon mikill kvenskörungr verit hafa. Þau Indriði bjuggu á Indriðastöðum til elli, ok þóttu hinu mestu menn, ok er margt manna frá þeim komit. Þá hafði Hörðr nítján vetr ok tuttugu, er hann var veginn, ok höfðu honum flestir tímar til heiðrs ok metnaðar gengit, útan þeir þrír vetr, er hann var í útlegð. Segir ok svá Styrmir prestr hinn fróði, at honum þykkir hann hafa verit í meira lagi af sekum mönnum, sakir visku ok vápnfimi ok allrar atgørvi; hins ok annars, at hann var svá mikils virðr útlendis, at jarlinn í Gautlandi gifti honum dóttur sína; þess hins þriðja, at eftir engan einn mann á Íslandi hafa jafnmargir menn verit í hefnd drepnir, ok urðu þeir allir ógildir. Nú lúkum vér hér Hólmverja sögu.

Viðbœtir.

„harðar saga grímkelssonar.

(G)rimkell godi het *madr* han var son biarnar gullbera hann var audigr madr hann. bio fyst a grimkelsstodum þat *er* við auluisvatn. þat er nu saudahus han hafdi att konu oc var þa aundut oc lifde dóttir hans ær þorun het hun uar vpp fæd med þeim. manni. er Sigurdr muli het hann bio undir fialli. grimkell var ríkr madr oc auðigr. högní het madr audigr hann bio j haga vik skamt fra auluusuatni þorbiorg het cona hans en gudridr dottir hun var uæn cona *oc* uinnu god. grimkell færdi bu sitt til auluis vatz þviat h*onum* þottu þar bet*ri* landzkost*ir* *oc* bio þ*ar* sídan. Valbrandr het *madr* er bio. a. breidabolstad j reykíadal inu*m* nýrdra han u*ar* son ualþiofs hins gamla hans son u*ar* torfi rikr m*adr* *oc* *fræ*gr *oc* míöc h*ar*dudígr. Þ*ar* ox upp sa m*adr* e*r* Sig*ur*dr het gun*n*hildr het mod*ir* hans han u*ar* skylldr t*or*fua *oc* uar kalladr t*or*fa fostri efnilígr m*adr* u*ar* h*ann* *oc* uel g*er*r at s*er* u*m* m*ar*ga hluti. Signy het cona hun u*ar* syst*ir* torfa hu*n* bio. a. Sygni*ar* stödu*m* þat er skamt *fra* breidabolstad. hu*n* u*ar* eckia hu*n* v*ar* skörv*ngr* *oc* skapstor *grim*ur het s*on* h*enn*ar ær

þar ox *med* h*en*ni upp h*ann* u*ar* ef*n*iligr m*adr*. þar ox upp m*ed* h*en*ni *gri*m*r* en litli fostri h*enn*ar *oc* u*ar* gilldr m*adr* f*yri* s*er*. Kolr kiallacs. s*on*. bio at lundi j syd*ra* reyk*ia*dal Þorualldr het m*adr* e*r* bio at uat*t*zhorni j skor*r*adal ættstor m*adr* oc á m*a*rga fr*æ*ndr Þorgr*i*ma het cona hun u*ar* eckia. *oc* bio j huammi j skor*r*adal hu*n* u*ar* audig *oc* sæ*igi* u*id* alþydu skap eindridi het s*on*. h*enn*a*r* mikill m*adr* *oc* efniligr. Þat u*ar*. eitt sum*ar* at *gri*m- kell reid t*il* þings at uanda oc ein*n*. dag geck h*ann* f*ra* bud sin*n*i m*ed* flocki sinu*m* *oc* t*il* motz. v*id* valb*ra*nd *oc* sagdi h*onu*m at h*ann* kuedz spurt hafa at h*ann* ætti dott*ur* *oc* uæri skörun*g*r m*ik*ill uil ec hafa t*il*mæli v*id* þik um þ*en*na radahag Valb*ra*ndi kvedz v*er*a kunnigt *oc* kuezt goda, eina frett af h*onu*m hafa *oc* kuezt þui uilldu uel su*ara* *oc* hu*er*su mart sem he*r* e*r* um talat þa lyktadiz m*ed* þui at *gr*im- k*e*li u*ar* heitid konu*nn*i *oc* skylldi brudlaup uera at tuimana*d*i at aulfus uatni Torfi u*ar* sæ*igi* a þinginu *oc* er valb*ra*ndr kom heim þa m*æ*l*ti*. torfi at litils. uæri u*ir*d h*a*ns til laug er hann uar. ecki at kuaddr um þetta heitord oc er þau syskin hittuz let· torfi ser um þenna radahag ecki mikid signy mælti þa ec se rad til þessa frændi. segir hun breytum uid ecki radi þessu en fe mitt mun ek handsala þer *oc* skaltu lykia heiman fylgiu mina slika sem fader minn hefir akuedit en þa eig þu þat sem meira er. torfi uill nu þetta þviat hann uar fegiarn oc nv buazt þeir til ferdar. Val- brandr uar þa gamall oc þui fengu þeir fedg- ar kol kiallaksson at uera fyri brudferdine

voro þau saman .xxx. manna þau gistu at þuerfelli grimr en litli fostri Signyiar skylldi gæta hrossa a gistingu oc vm morgínin er hann leitadi uar uant hestz signyiar er het fiöllungr. Grimr for yfir heidí nordr j floka dal eptir dauggslod oc fan hestin daudan j jardfallí oc tok af fiöturen oc for aptr oc sagdi signyíu oc kuad slikt furdu illa oc kuezt fusari at snua aptr kolr kuad þat ugeranda at bregda slicum radum fyri eíngi til efni oc foro þau oc komu til grimkels oc for uèizlan alluel fram signy uar þar eptir oc fostra hennar er þordis het oc grimr en lítli grimkell mælti uel uid kol at skilnadi en þottu þeir feðgar allt uuirda sitt mal. grimkell uar stirdlyndr en signy fa-lat oc uar fatt j samforum med þeim oc mattu þau ecki saman eiga víní, en grimr gat þo sua til gætt at til hlitar fell med þeim þeim uard barna audit þau attu son oc het kolr en gud-ridr dottir er síðan atti kolr kiallaks(*son*) um varit ræddi (*Grímr*) um uid signyio, at hann uilldi j brott kuezt uant þikia þeirra. a. milli at ganga signy bad hann tala um uid grimkel oc mun hann helldr bæta kosti þina þviat hann er vel (til) þín oc sua gerir grimr. grimkell segir þat uil ec at þu ser heima man ec gora sua at þer hugní uar grimr heima þau missere annat uar for allt aá saumu leid uilldi grimr þa en brótt fara oc kuez (eigi) uera mundu nema grimkell bædi gudridar högna dottur til handa honum. Grimkell mælti dyrr geriz þu nu grimr mun þeim þu þikia felitill þuiat högni er audigr madr grimr kuad þetta uel mega takaz med umsyslu hans. Grimkell ferr

oc biðr konunar oc flytr vel oc med hans fram kuæmd þa takaz þessi rad med þeim grimi oc gudridi, hafdi grimkell inni bod þeirra oc voro þeirra samfarar godar. Ok ed þridia uarit uill grimr a brautu. Grimkell kuad hann þar hafa vel uerit oc sagdi hann nu fara skylldu þann veg sem hann villdi oc muntu uerða þrifa madr eptir þat reiste grimr bu oc fær grimkell allt til þat sem þarf oc leysa þau signy hann uel af hendi er þat fra grimi at segia at hann rakar fe saman j bunaðinum suo at. ij. höfut uoro a huiuetna þui er hann átti. signyiu dreymdi draum þann at hun þottiz sia tre micit i hvilu þeirra grimkels oc fagrt mioc oc suo miclar limar aa at henni þotti taka yfir husin aull en eingi á blomin á limunum hun sagdi þordisi fostru sinni drauminn hun red sua at þau grimkell mundu barn eiga oc litlu sidar fæddi signy barn þat uar s(ueinbarn) . . . . hann uar mikill oc fridr oc geck eigi fyr . . . þreuetr oc þotti þat seinligt um hann slikt f..g... hann uar um annat þan dag er hofs helgi var halldin at (ölfusvatni þviat Grimkell) uar blotmadr micill sat signy. a. stoli. a midiu hofs golf(inu ok) biozt um men hennar la j kniam kenni þat uar henni menia gripr. Þa geck hördr fyrsta fra stocki oc laust höndunum badum a kne henni oc hraut menit vr kniam henni oc brast j tua hlute er á golfit com signy reidiz miöc oc kuad il(la) hans gaungu ina fyrstu sagdi oc margar illar uera mund(u ok ver)sta ina sidustv grimkell kom at j þui oc tok upp su(e)inen (þegjandi) oc reidiz oc for til motz vid

þau grim oc gudridi oc biðr þau taka uid sueininvm oc þau uilia þat giarna þau attu son arsgamlan er het geir signy undi uerr en adr sidan oc var færa (med) þeim. Enn dreymdí signyiu at hun sæi tre eitt mest . . nidr j rotum en uisnadi vpp þadan oc veri a blomi (mikill). Þordis kvat hana eiga mundu meybarn oc sagdí m(undu) coma fra henni mikla ætt. Eptir þing um sumarit bad signy grimkel at hann mundi lofa henní at hun færi at finna frændr sína grimkell kuezt lofa mundu ef hun væri eigi leingr j brott en halfan manud hun for oc med henni huskarlar .ij. oc þoɩdis fostra hennar. Þau komu til torfa oc toc hann uel uid þeim oc bad þau þar vera um vetrin kuad þat vera astleysí míkit er grimkell for eigi með henni signy kuat ser eigi leingr lofat at uera en halfan manud en þo at aeggiun torfa voro þau þar um vetrin oc foro at heímbodum til manna oc er þav uoro nidri j sveítum vard þordis brad daud oc uar iördut j þordisar hollti skamt fra bæ.

(Þ)at er sagt at signyíu þotti mikit lat þordisar oc for a breidabolstad oc toc sott er (hun) skylldi uerda lettari oc greiddiz þúngliga oc vm si(ðir) fæddi hun meybarn oc andadiz sialf litlu sidar torfi uard suo styggr vid lat signyiar at hann uill eigi lata vpp fæda barnít oc bad sigurd fostra sínn fara til reykia dals ar oc kasta ut a ana sigurdr kuad þat illa gert en uilldi þo eigi synia honum hann tok nv uíd barnínu oc leizt uel a oc nenti eigi at kasta á ána oc sneri nu ferdini oc let barnit nídr j gardz hlidi a sígnyiar stöðum

oc þotti uan at brátt mundi finnazt þetta sá grimr bondi oc for til oc tok upp barnid oc hefir heím oc let helgu konu sina bregdaz siuka oc ios meyna uatni oc kalladi Þorbiörg grimr for a. breidibolstadi torfi sagdí honum andlat modr sínnar oc baud honum fe oc munu uer uel til þin gera grimr kuad þ(etta) vel mælt oc uil ek at sigurdr fostrí þinn fari med mer oc (var sv)a gert. Tueim nottum sidar sendi (grí)mr sigurd sudr a eyrar f(ekk) hann honum tuo hesta annan klyfiadan, oc for hann (útan). Litlu siðar com torfi a signyiarstadi oc spurdi hví helga“. *(Hér endar AM. 20 fol.).*

Vísnaskýringar.

Bls. 4—5. Gamall [beiðir brynfatla benhríðar[1] hefir gift Grímkatli [þorna þoftu[2]; þegn[3] nam at fregna slíkt; [einfeldr auðs[4] nam[5] steina Njörun[6] yndi ok blíðu; get'k (= ek get), at þat gamalmenni man gera henni lítit.

1. *benhríð*, sárhríð, blóðug hríð; *brynfetill*, líklega = sverðfetill; *benhríð brynfatla*, bardagi; *beiðir bardaga*, m. — 2. *þorna þofta*, k. — 3. m. = Torfi sjálfr. — 4. *einfeldr auðs*, sá er hefir hugann á auðnum einum, lök m. — 5. = svifti. — 6. *Njörun*, Ásynja; *Njörun steina*, k.

Bls. 10. (Sveinninn) braut í sundr (hit) góða [Sírnis hljóða[1] men fyr sætu[2]; trú'k (= ek trúi), at engi ýta[3] bœti þat auðarhlíði[4] síðan; hinn fysti[5] gangr hins unga gulls lystis[6] varð-a[7] góðr; hverr[8] man héðanaf verri, þó man hinn efsti[9] hnepstr (tg. Dr. J. Þ. fyrir: *hnestr)*[10].

1. *Sírnir*, líkl. jötunn; *jötuns hljóð*, gull. — 2. k. — 3. *ýtar*, menn. — 4. k. — 5. = fyrsti. — 6. m. — 7. = varð eigi. — 8. = sérhver. — 9. = síðasti. — 10. *hneppr* (lo.), naumr, vesall; *hnepstr* = aumastr.

Bls. 10. [Auðs beiðir[1] hefir átta móður ógóða sér; hann nam nýgenginn[2], fyrstr jóða[3], at finna bræðiorð fljóðs[4], þau er [bræðir brennu sjós[5] man kenna[6], [atkvæði lýða[7] lifa lengr enn nökkurr drengja.

1. m. — 2. = nýfarinn að ganga. — 3. *jóð*, afkvæmi. 4. k. — 5. *brenna sjós*, eldr sjóar, gull; *bræðir gulls*, m. — 6. = kenna á. — 7. *athvæði lýða*, orð manna; hin illu orð Signýar til barns síns munu lengi uppi vera.

Bls. 16. Torfi var-a[1] trauðr at deyða [skorð tvinna ok borða[2]; hann gerir at sönnu hróp[3] hjörlestis[4] í flestu; [sviftir branda[5] sendi þersa (= þessa sökum ríms) [silfrkers (tg. Dr J. Þ. f. *silfrskers)* Gná á rekning[7] at röngu; mál er at launa raun[8].

1. var eigi. — 2. k. — 3. svívirðing. — 4. m. — 5. m. — 6. k. — 7. *rekningr*, húsgangr. — 8. = það er mál komið að launa þessa skapraun.

Bls. 22. Hinn mildi málmrjóðr[1] gaf mér skjöld, eigi (tg. fyrir *ok ei*) góðan; hann, þegn, man þurfa þenna í Hildar regni[2]; hinn svinni [meiðir (tg. J. Þ. f. *meiðar)* eiðs ok hringa[3], er ann minni [Auði (tg. Dr. J. Þ. f. *Auðr)* urðþvengs (tg. Dr. J. Þ. f. *urþvengs*) hlíðar[4], eigi hann sjálfr grip sinn.

1. m. — 2. *Hildar regn*, bardagi. — 3. m. — 4. *urðþvengr*, ormr; *orms hlíð*, gull; Auðr *gulls* k.

Bls. 25—26. Hinn harmr er mestr í Hlakkarstormi[1] Þórbjargar hafðr í minnum hunmargra[2] (tg. Dr. J. Þ. f. *hunmargr)* manna, er móðurbróðir hennar bauð Sigmundi at fœða [Auði (tg. Dr. J. Þ. f. *eyðir*) ermvangs branda[3] upp á húsgangi.

1. *Hlökk*, Valkyrja; hér: tröllkona; *tröllkonu stormr*, hugr. — 2. *hunmargr*, hundmargr, hundraðmargr, fjöldi. — 3. *ermvangr*, *land ermar*, hönd; *brandr*, eldr; *eldr handar*, gull; *Auðr gulls*, kona.

Bls. 35. Átta'k-a (= ek átti eigi) við léttan[1] né blauðan auðarhlyn[2]; vont var at vinna þann vóm í heiðaum dómi; veit'k (= ek veit), at ásjón Sóta varð ljót, þá's (= þá er) nam líta ljós; greypr[3] galdra geymir vildi steypast í jörð.

1. auðveldan, góðan viðreignar. — 2. m. — 3. *greypr* (lo), ólmr; grimmr.

Bls. 48. Mágur[1] minn varð mér illr at reyna í málafellum[2] ok svá's[3] hann flerum[4] [hranna ells einum[5]; [arfi Þórgrímu[6] réð vera heldr hvarflauss[7]; [stála stýrir[8] es ors[9] stríðr[10], enn verri[11] síðar.

1. Þannig verðr at lesa í 2 atkvæðum til at fá sex atkvæði í vísuorðið. — 2. = málaferlum. — 3. = *svá es*, svo er. — 4. = fleirum. — 5. *einir* (l.: *juniperus*) viðr; *einir ells* (= elds) *hranna* (gulls), m. — 6. = sonr Þórgrímu, Indriði. — 7. *hvarflauss* (lo.), sá er ekki athvarfs er að leita til, óhjálpsamr. — 8. m. — 9. = oss, sökum ríms. — 10. = erviðr, óbónþæginn. — 11. ɔ: mun hann þó reynast.

Bls. 49. Enn [geymir stórra gullhringa[1] réð at vísu gera [fægi ósa elds[2] útlægan um [hyski hjörrunna[3] (tg. Dr. J. Þ. f.: *hjörunna)* [heiðar þoska miskunnar[4] ok [grettis sótta[5]; oss es eingi ótti at þessu.

1. m. ɔ: Torfi Valbrandsson. — 2. m. ɔ: Hörðr. — 3. *hjörrunnr*, sverðviðr, m.; *hyski hjörrunna*, mannfélag; *um hyski hjörrunna*, úr mannfélaginu. — 4. *gen. temp.*; *heiðar þoskr* (þorskr), landfiskr, ormr; *miskunn orma*, sumar. — 5. *gen. temp.; grettir*, ormr; *sótt orms*, vetr.

Bls. 49. Torfi, hæðinn [höldr tandrauðra Nílsanda[1] man víst treystast (tg. Dr. J. Þ. f.: *treysta)* at ríða heim í Botn at gotnum; get'k (= ek get), at hreytar[2] veiti viðrnám, trúi'k (= ek trúi), at þegnar[3] [bjargi vargi[4], ef jafnmargir [törgu meiðar[5] mætti finnast hér inni.

1. *tandr*, eldr; *tandrauðr*, eldr; *Nílsandr*, gull; *höldr gulls*, m. — 2. *hreytar* (hálfkenning), m. — 3. m. — 4. *vargr*, úlfr; *bjarga úlfi*, = vega menn. — 5. *targa*, lítill skjöldr; *törgu meiðar*, m. — Vísan er líklega eftir einhvern Botnverja.

Bls. 63. Illugi hinn rauði hafði áðan felda fimtán [viðu flóðs mána[1]; [tótta Týr[2] var trauðr á sættir; grimm-

úðigr Geirr réð heldr[3] at gjalda þá rimmu; nú fellu jafnmargir vargfœðar[4] af [veiti vella[5].

1. *flóðs máni*, *tungl* (ljós) *sjóar*, gull; *viðir gulls*, m. — 2. *tótt*, tóft, hússtœði, jörð; *Týr* (sonr Þórs og Jarðar) *jarðar*, m. ɔ: Illugi rauði. — 3. = heldr vel; Geir tókst fremr vel að hefna sín. — 4. m. — 5. *vell*, gull, fé; *veitir vella*, m.

Bls. 72. Mér lítst hvergi[1] bregðast, at [hannar[2] (tg. Dr. J. Þ. f.: *hann at)* málma snerru meiðr[3] sá's (= sá er) hugðarfullr[4] (eftir: H; S hefir: *hrygðarfullan)* beiðir ferðar, [kanni (tg. Dr. J. Þ. f.: *kanna)* njósnir[5]; [hranna brennu Baldr[6], sá's beiddi slíks, skyldi aldri komast ómeiddr í burtu, ef [eyðir álms[7] réði því.

1. = øngvan veginn, með øngvu móti. — 2. *hannar* (lo.), hagr, kænn, slœgr. — 3. *málma snerra*, bardagi; *meiðr* (viðr) *bardaga*, m. — 4. = áhuga fullr, alvörugefinn. — 5. *kanna njósnir*, vera njósnari, njósna. — 6. = *Baldr* (Ás) *sjóar elds*, m. — 7. *álmr* (l.: ulmus), eiginlega: viðr; enn þýðir og bogi; *eyðir boga*, m., hér: Hörðr.

Bls. 79. Hörður[1] varð feldr at jörðu í hörðu [Unns hreggi[2]; hann hefir unnit átta ok fimm at grunni; galdr[3] grimmra galdra nam at halda (honum) heldr ramliga; [brandr (tg. Dr. J. Þ. f.: *brands)* bitra branda[4] mundi enn (þannig: H; S: *ei)* standa[5] elligar[6].

1. Sjá skýr. við vísuna á bls. 48, 1. aths. — 2. *Unnr* eða *Uðr*, Óðinn; *Óðins hregg*, bardagi. — 3. = galan, — 4. *brandr* (á skipi), viðr; *brandr bitra branda*, viðr bitra sverða, m. — 5. = standa uppi. — 6. = ella, annarskostar.

Eftirmáli.

Vísurnar með *fornyrðalagi* í sögunni virtist mér eigi þörf á að skýra, því að þeir er á annað borð nenna að lesa hinar dróttkvæðu vísur sögunnar og skýringarnar yfir þær munu auðveldlega skilja hinar. Neitunarorðinu *ei* hefi eg hvarvetna breytt í neitunarstafinn *a*, þvíað *ei* er rangt (í stað: *eigi*); eg hefi og breytt *er* í *es*, þvíað svo er réttara að fornu. Hinn fyrri skýrandi vísnanna, er eg ann hugástum og ber hina mestu virðingu fyrir, Dr. Jón Þórkelsson, telr vísur Harðarsögu *óekta*, ɔ: ortar á 14. öld. Að vísu er nokkur ástæða til þessa, þvíað vísurnar hefir flestar vantað í Vatnshyrnu. Enn eg get þó eigi verið honum alveg samdóma í því, né Dr. Finni í hans „Kritiske Studier", Kh. 1884, né öðrum þeim fornfræðingum, er telja alt það *óekta* í fornum vísum, er eigi er eftir þeira kokkabók. Skyldi fornmönnum eigi hafa verið mislagðar hendr með kveðskapinn, alteins og mönnum nú á vorum mentuðu tímum? Öll saga allra þjóða á öllum tímum sýnir það best. Menn skyldi því fara varlega í það, að forkasta þegar í stað hverju einu, þóað eitthvað sé eigi sem skyldi, enda sýnir reyndin, að slíkt er að berjast við skuggann sinn. Einn fornfræðingrinn sér tómt gull þar, er hinn sér að eins óféti. Rangritanir í fornum handritum eru tíðar, einkum á vísum, og margt er fleira að athuga í þessu efni. Alt ankannalegt, er svo virðist í fljótu bragði, *þarf* eigi endilega þarfyrir að vera *óekta*.

Þ. J.

Skammstafanir.

—

Dr. J. Þ.	= Doctor philosophiae Jón Þórkelsson í Rvík.
f.	= fyrir.
H.	= Útgáfa Harðarsögu, prentuð á Hólum 1756.
k.	= kona, konur, kvenkenning.
l.	= látína, latneska, latneskt tungumál.
lo.	= lýsingarorð *(adjectivum)*.
m.	= maðr, menn, mannkenning.
S.	= skinnbókin AM. 556, A. 4°.
ɔ:	= *scilicet* = það er, það er að skilja.
tg.	tilgáta.

Nöfn.

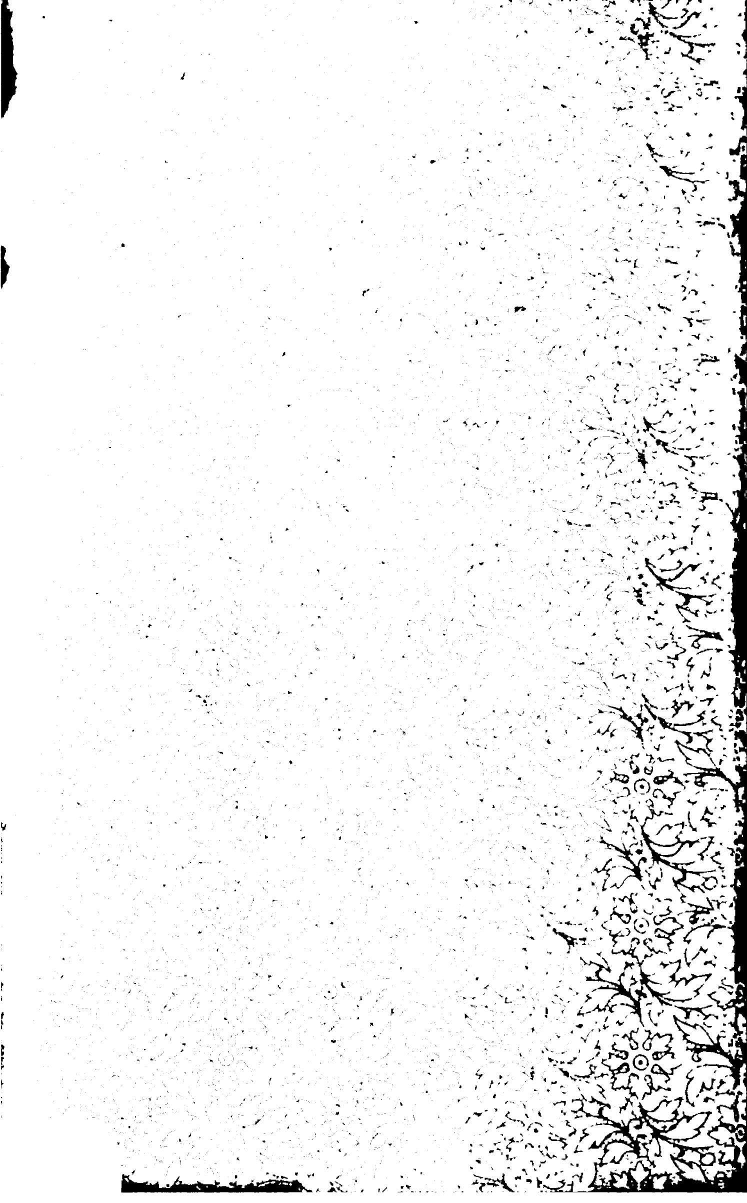

Páll Melsteð segir meðal annars í formálanum fyrir Norðurlandasögu sinni, er út kom í sumar: „— mér er kunnugt, að hinir uppvaxandi námsmenn vorir, sem árlega eru teknir í lærða skólann í Reykjavík, eru nú flestir — eg segi ekki allir — ókunnugri fornsögum vorum, en námspiltar á líku reki voru fyrir rúmum mannsaldri, er eflaust virðist benda til þess, að sögurnar séu nú sjaldnar en áður um hönd hafðar á heimilum manna út um landið. En ef vér vanrækjum að lesa sögur vorar þær, sem beztar eru, þá er *móðurmáli* voru hin mesta hætta búin, því að í sögunum hefir það sína aðalrót og uppsprettu. Það má telja víst, að ef vér lesum með eftirtekt það, sem bezt er til af ritum forfeðra vorra, þá muni andi vor lifna og kannast við ætterni sitt, að hann er af norrænni rót runninn, og að þá muni vakna hjá oss betri og fegri hugmyndir, betra og fegra orðaval, en nú á sér almennt stað í ritum manna og ræðu“.

— Hjer sjáið þjer, landar góðir, hvað hinn mikli fræðimaður og ritsnillingur segir um sögur vorar; eins og hann sjálfur virðir þær og mikils metur, þannig hvetur hann oss til að leggja rækt við þær og lesa, svo vjer eigi glötum þessum dýrmæta arfi, sem forfeðurnir hafa eptirlátið oss, heldur geymum hann og hlynnum að. — Svo sem vjer með aðdáun lesum og lærum það, er þessi góðfrægi öldungur hefir ritað fyrir oss um viðburði sögunnar, ættum vjer einnig að veita þessum orðum hans eptirtekt.

Reykjavík, 22. ágúst 1891.

Sigurður Kristjánsson.

Bls. 16. Torfi var-a[1] trauðr at deyða [skorð tvinna ok borða[2]; hann gerir at sönnu hróp[3] hjörlestis[4] í flestu; [sviftir branda[5] sendi þersa (= þessa sökum ríms) [silfrkers (tg. Dr J. Þ. f. *silfrskers)* Gná á rekning[7] at röngu; mál er at launa raun[8].

1. var eigi. — 2. k. — 3. svívirðing. — 4. m. — 5. m. — 6. k. — 7. *rekningr*, húsgangr. — 8. = það er mál komið að launa þessa skapraun.

Bls. 22. Hinn mildi málmrjóðr[1] gaf mér skjöld, eigi (tg. fyrir *ok ei*) góðan; hann, þegn, man þurfa þenna í Hildar regni[2]; hinn svinni [meiðir (tg. J. Þ. f. *meiðar)* eiðs ok hringa[3], er ann minni [Auði (tg. Dr. J. Þ. f. *Auðr)* urðþvengs (tg. Dr. J. Þ. f. *urþvengs*) hlíðar[4], eigi hann sjálfr grip sinn.

1. m. — 2. *Hildar regn*, bardagi. — 3. m. — 4. *urðþvengr*, ormr; *orms hlíð*, gull; Auðr *gulls* k.

Bls. 25—26. Hinn harmr er mestr í Hlakkarstormi[1] Þórbjargar hafðr í minnum hunmargra[2] (tg. Dr. J. Þ. f. *hunmargr)* manna, er móðurbróðir hennar bauð Sigmundi at fœða [Auði (tg. Dr. J. Þ. f. *eyðir*) ermvangs branda[3] upp á húsgangi.

1. *Hlökk*, Valkyrja; hér: tröllkona; *tröllkonu stormr*, hugr. — 2. *hunmargr*, hundmargr, hundraðmargr, fjöldi. — 3. *ermvangr*, *land ermar*, hönd; *brandr*, eldr; *eldr handar*, gull; *Auðr gulls*, kona.

Bls. 35. Átta'k-a (= ek átti eigi) við léttan[1] nè blauðan auðarhlyn[2]; vont var at vinna þann vóm í heiðnum dómi; veit'k (= ek veit), at ásjón Sóta varð ljót, þá's (= þá er) nam lita ljós; greypr[3] galdra geymir vildi steypast í jörð.

1. auðveldan, góðan viðreignar. — 2. m. — 3. *greypr* (lo), ólmr; grimmr.

Bls. 48. Mágur[1] minn varð mér illr at reyna í málafellum[2] ok svá's[3] hann flerum[4] [hranna ells einum[5]; [arfi Þórgrímu[6] réð vera heldr hvarflauss[7]; [stála stýrir[8] es oss[9] stríðr[10], enn verri[11] síðar.

1. Þannig verðr at lesa í 2 atkvæðum til at fá sex atkvæði í vísuorðið. ✢ 2. = málaferlum. — 3. = *svá es*, svo er. — 4. = fleirum. — 5. *einir* (l.: *juniperus)* viðr; *einir ells* (= elds) *hranna* (gulls), m. — 6. = sonr Þórgrímu, Indriði. — 7. *hvarflauss* (lo.), sá er ekki athvarfs er að leita til, óhjálpsamr. — 8. m. — 9. = oss, sökum ríms. — 10. = erviðr, óbónþæginn. — 11. ɔ: mun hann þó reynast.

Bls. 49. Enn [geymir stórra gullhringa[1] réð at vísu gera [fægi ósa elds[2] útlægan um [hyski hjörrunna[3] (tg. Dr. J. Þ. f.: *hjörunna)* [heiðar þoska miskunnar[4] ok [grettis sótta[5]; oss es eingi ótti at þessu.

1. m. ɔ: Torfi Valbrandsson. — 2. m. ɔ: Hörðr. — 3. *hjörrunnr*, sverðviðr, m.; *hyski hjörrunna*, mannfélag; *um hyski hjörrunna*, úr mannfélaginu. — 4. *gen. temp.*; *heiðar þoskr* (þorskr), landfiskr, ormr; *miskunn orma*, sumar. — 5. *gen. temp.; grettir*, ormr; *sótt orms*, vetr.

Bls. 49. Torfi, hæðinn [höldr tandrauðra Nílsanda[1] man víst treystast (tg. Dr. J. Þ. f.: *treysta)* at ríða heim í Botn at gornum; get'k (= ek get), at hreytar[2] veiti viðrnám, trúi'k (= ek trúi), at þegnar[3] [bjargi vargi[4], ef jafnmargir [törgu meiðar[5] mætti finnast hér inni.

1. *tandr*, eldr; *tandrauðr*, eldr; *Nílsandr*, gull; *höldr gulls*, m. — 2. *hreytar* (hálfkenning), m. — 3. m. — 4. *vargr*, úlfr; *bjarga úlfi*, = vega menn. — 5. *targa*, lítill skjöldr; *törgu meiðar*, m. — Vísan er líklega eftir einhvern Botnverja.

Bls. 63. Illugi hinn rauði hafði áðan felda fimtán [viðu flóðs mána[1]; [tótta Týr[2] var trauðr á sættir; grimm-

úðigr Geirr rèð heldr[3] at gjalda þá rimmu; nú fellu jafnmargir vargfœðar[4] af [veiti vella[5].

1. *flóðs máni, tungl* (ljós) *sjóar*, gull; *viðir gulls*, m. — 2. *tótt*, tóft, hússtœði, jörð; *Týr* (sonr Þórs og Jarðar) *jarðar*, m. ɔ: Illugi rauði. — 3. = heldr vel; Geir tókst fremr vel að hefna sín. — 4. m. — 5. *vell*, gull, fé; *veitir vella*, m.

Bls. 72. Mér lítst hvergi[1] bregðast, at [hannar[2] (tg. Dr. J. Þ. f.: *hann at)* málma snerru meiðr[3] sá's (= sá er) hugðarfullr[4] (eftir: H; S hefir: *hrygðarfullan)* beiðir ferðar, [kanni (tg. Dr. J. Þ. f.: *kanna)* njósnir[5]; [hranna brennu Baldr[6], sá's beiddi slíks, skyldi aldri komast ómeiddr í burtu, ef [eyðir álms[7] réði því.

1. = øngvan veginn, með øngvu móti. — 2. *hannar* (lo.), hagr, kænn, slœgr. — 3. *málma snerra*, bardagi; *meiðr* (viðr) *bardaga*, m. — 4. = áhuga fullr, alvörugefinn. — 5. *kanna njósnir*, vera njósnari, njósna. — 6. = *Baldr* (Ás) *sjóar elds*, m. — 7. *álmr* (l.: ulmus), eiginlega: viðr; enn þýðir og bogi; *eyðir boga*, m., hér: Hörðr.

Bls. 79. Hörður[1] varð feldr at jörðu í hörðu [Unns hreggi[2]; hann hefir unnit átta ok fimm at grunni; galdr[3] grimmra galdra nam at halda (honum) heldr ramliga; [brandr (tg. Dr. J. Þ. f.: *brands)* bitra branda[4] mundi enn (þannig: H; S: *ei)* standa[5] elligar[6].

1. Sjá skýr. við vísuna á bls. 48, 1. aths. — 2. *Unnr* eða *Uðr*, Óðinn; *Óðins hregg*, bardagi. — 3. = galan, — 4. *brandr* (á skipi), viðr; *brandr bitra branda*, viðr bitra sverða, m. — 5. = standa uppi. — 6. = ella, annarskostar.

Eftirmáli.

Vísurnar með *fornyrðalagi* í sögunni virtist mér eigi þörf á að skýra, því að þeir er á annað borð nenna að lesa hinar dróttkvæðu vísur sögunnar og skýringarnar yfir þær munu auðveldlega skilja hinar. Neitunarorðinu *ei* hefi eg hvarvetna breytt í neitunarstafinn *a*, þvíað *ei* er rangt (í stað: *eigi);* eg hefi og breytt *er* í *es*, þvíað svo er réttara að fornu. Hinn fyrri skýrandi vísnanna, er eg ann hugástum og ber hina mestu virðingu fyrir, Dr. Jón Þórkelsson, telr vísur Harðarsögu *óekta*, ɔ: ortar á 14. öld. Að vísu er nokkur ástæða til þessa, þvíað vísurnar hefir flestar vantað í Vatnshyrnu. Enn eg get þó eigi verið honum alveg samdóma í því, né Dr. Finni í hans „Kritiske Studier“, Kh. 1884, né öðrum þeim fornfræðingum, er telja alt það *óekta* í fornum vísum, er eigi er eftir þeira kokkabók. Skyldi fornmönnum eigi hafa verið mislagðar hendr með kveðskapinn, alteins og mönnum nú á vorum mentuðu tímum? Öll saga allra þjóða á öllum tímum sýnir það best. Menn skyldi því fara varlega í það, að forkasta þegar í stað hverju einu, þóað eitthvað sé eigi sem skyldi, enda sýnir reyndin, að slíkt er að berjast við skuggann sinn. Einn fornfræðingrinn sér tómt gull þar, er hinn sér að eins óféti. Rangritanir í fornum handritum eru tíðar, einkum á vísum, og margt er fleira að athuga í þessu efni. Alt ankannalegt, er svo virðist í fljótu bragði, *þarf* eigi endilega þarfyrir að vera *óekta*.

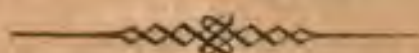
Þ. J.

Skammstafanir.

—

Dr. J. Þ.	=	Doctor philosophiae Jón Þórkelsson í Rvík.
f.	=	fyrir.
H.	=	Útgáfa Harðarsögu, prentuð á Hólum 1756.
k.	=	kona, konur, kvenkenning.
l.	=	látína, latneska, latneskt tungumál.
lo.	=	lýsingarorð *(adjectivum)*.
m.	=	maðr, menn, mannkenning.
S.	=	skinnbókin AM. 556, A. 4°.
ɔ:	=	*scilicet* = það er, það er að skilja.
tg.		tilgáta.

Nöfn.

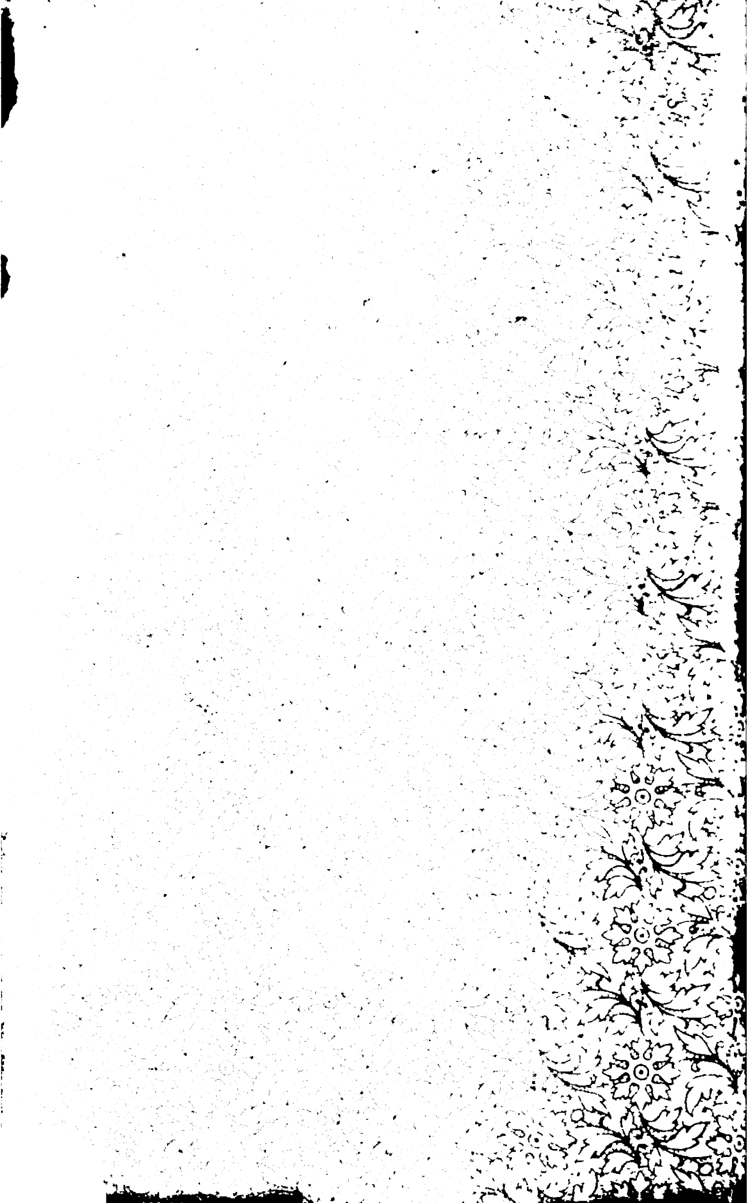

Páll Melsteð segir meðal annars í formálanum fyrir Norðurlandasögu sinni, er út kom í sumar: „— mér er kunnugt, að hinir uppvaxandi námsmenn vorir, sem árlega eru teknir í lærða skólann í Reykjavík, eru nú flestir — eg segi ekki allir — ókunnugri fornsögum vorum, en námspiltar á líku reki voru fyrir rúmum mannsaldri, er eflaust virðist benda til þess, að sögurnar séu nú sjaldnar en áður um hönd hafðar á heimilum manna út um landið. En ef vér vanrækjum að lesa sögur vorar þær, sem beztar eru, þá er *móðurmáli* voru hin mesta hætta búin, því að í sögunum hefir það sína aðalrót og uppsprettu. Það má telja víst, að ef vér lesum með eftirtekt það, sem bezt er til af ritum forfeðra vorra, þá muni andi vor lifna og kannast við ætterni sitt, að hann er af norrænni rót runninn, og að þá muni vakna hjá oss betri og fegri hugmyndir, betra og fegra orðaval, en nú á sér almennt stað í ritum manna og ræðu“.

— Hjer sjáið þjer, landar góðir, hvað hinn mikli fræðimaður og ritsnillingur segir um sögur vorar; eins og hann sjálfur virðir þær og mikils metur, þannig hvetur hann oss til að leggja rækt við þær og lesa, svo vjer eigi glötum þessum dýrmæta arfi, sem forfeðurnir hafa eptirlátið oss, heldur geymum hann og hlynum að. — Svo sem vjer með aðdáun lesum og lærum það, er þessi góðfrægi öldungur hefir ritað fyrir oss um viðburði sögunnar, ættum vjer einnig að veita þessum orðum hans eptirtekt.

Reykjavík, 22. Ágúst 1891.

Sigurður Kristjánsson.

Scan 4600.27 vol.1-2
Islendingabok, er skrifao hefir
Widener Library 002745415
3 2044 084 738 368